

శ్రీరంగమహాత్మ్యము గారుడపురాణాంతగ్రంథ మైనది. దీనిని గౌతమగోత్రుఁడును గౌరనామాత్యపుత్రుఁడు నగుభైరవకవి విరచించెను. ఇతఁడు శ్రీశైలముల్లికాష్టకస్తావిమి దేవి యగుభ్రమరాంబిక కృపచేత సారస్వతసిద్ధిఁ బొందినవాఁడు. తుదిగద్యమున “శ్రీ మద్భీమరాంబావప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ గౌరనామాత్యపుత్ర...భైరవ” అని వ్రాసికొనెను. రత్నశాస్త్రీ ముచిన్నకృతిలో, “భ్రమరాంబికామహావర । సము దితనికద్యహృద్యసాహిత్యకళా । క్రమవిమలప్రతిభాసం । క్రమణుండ మతిశాలి యైన గౌరవసుతుండైక” అనియు, “భైరవుండ సుభయభావా । పారీణుండ లోభిభవభవ భూమవ్యా । పారసవికారదుష్కవి । ఘోషిశాదము లదల్పుకొనుభైరవుండైక” అని చెప్పెను. కవిరాజగజాంకుశ మనుగ్రంథమున రత్నశాస్త్రీములో నుండి నేనుదాహరిం చిన రెండుపద్యములును గలవు ; మఱియు, “శ్రీమత్సవనశివానన । తామరసవికాసలీలఁ దనరినభ్రమరాం । బాముఁడు తృప్రమరిక । నామానససరసిమహామనక వసియించుక” అని యాలక్షణగ్రంథమును బ్రారంభించెను. కావున నీయాఁడుకృతులకుఁ గర్త యొ క్కఁగఁగే యని నేను వేఱ చెప్పనక్కఱలేదు. శ్రీరంగమహాత్మ్యమున,

మ. కృతవిద్యాఖురశీఘ్రశ్రమకళాకేళీలీలాసుం జన
స్తుతచారిత్రుని గౌతమాన్వయపరత్రుం గౌరనామాత్యస
త్సుతుఁ గల్యాణకవిత్వలక్షణసమర్థున్ నూక్తిముక్తాఫలా
తతకాంతిస్ఫటిచంద్రికోల్లసితవిద్యత్రైరవున్ భైరవున్

అని తనగోత్రాదుల జెప్పకొనెను. గౌరనామాత్యసత్సుతుఁ డనుటచే నియోగి బ్రాహ్మణుం డని కొందఱు చెప్పదురు. ఆమాత్యశబ్దము కేవలము నియోగులయందును భట్టశబ్దము వైదికులయందే ప్రయోగింపఁబడుచుండె ననునియతి నేటికాలపుకవిచరిత్ర కారులకే కాని శ్రీనాథభట్టాదులయందు వర్తింప దని నేను తలంచెదను. ఈభైరవుఁ డే కాలమునం దుండెనో గుఱైఱుగవలసియున్నది. ఇతనిశ్రీరంగమహాత్మ్యములోనుండి యపుకవియు ముద్దరాజురామనయు వసంతస్తవ్యపద్యము బుదాహరించియున్నారు. మఱియుఁ బాండ్యభూపాలుం డగుముద్దరశిరిభూపాలునకు విద్యావతీదండకము రచించిన ప్రఖ్యాతుఁడు గణపవరపువేంకటకవి భైరవునిఁ బేర్కొనెను. తత్పాండ్యభూపతిని జయించిన కళువె-వీరభూపాలుండు తన వీరభూపాలీయమున భైరవునిఁ బ్రామాణికునిగాఁ జెప్పెను. వీరందఱుఁ గ్రీ-శ 1660 ప్రాంతముల నుండినవారు. వీరిలోఁ బూర్వము ముద్దరాజు రామన్న. ఇతఁడు తనకవినఁజేవనిలోఁ 2 విగజాంకుశములోనిపద్యములు గూర్చెను. మఱియు లింగముగంట-తిమ్మకవి సులక్షణసారమునఁ గవిగజాంకుశమునుండి

వెక్కుపద్యములు వాచాహరించెను. ఈతిమ్మకవి క్రీ.శ. 1600 వఁ బూర్వమే యున్న వాఁడు. ఇతఁడు తేనాలిరామకృష్ణుని యక్కామామఁ డని యొకరు చెప్పిరి గాని నిక్కము తెలియరాదు. అట్లయినచో భైరవుఁ డంతకుం బూర్వమే యగును. పట్టవ్రత చరిత్రను వచించినకామివేదముల్లార్జున్ శివశివశ్రోత్తఃఖండ మనగ్రంథమున,

సీ. కరుగతాగతి యని కందు డిందఁగ మోడి శక్తిఁ గళాశాస్త్రసంగి డెలుపు
మందలు ప్పిరి యని మందె చెక్కిలిఁగొట్టి కవిగళాంకుశమింద్రకవికఁ జూపుఁ
బసులకాపరి యని వెలఁ గోక నైకొని హరికి హలాయుధం బెలమిఁ గజపు

అని శ్రేష్ఠవైదిత్రి మాత్రయఁ గవిగళాంకుశమును వేర్కొనెను. ఈముల్లార్జునున్న యగుకామివైది,

కా. క్రీరావత్సలతానందశీతమహాశ్రీకృష్ణి బాంశాదర
స్ఫూరాదేదులభాంకరఁడఖిలరత్నపాలసింహాసనా
దారాశ్రాంతనితాంతసన్నతచరిత్రప్రాశవోద్ధామకా
మారెడ్డితీనిధిహృదయధామా సిద్ధరామేశ్వరా.

అని శివశ్రోత్తఃఖండమున ద్వితీయాశ్వాసాంతపద్యమున నూచింపఁబడినట్లు లభింపకాలమునను విదులభానుకాలమున నున్నచో మల్లార్జునియఁ దత్కాలము వాఁడే; “అఖిలరత్నపాలసింహాసనాదారాశ్రాంతనితాంతసన్నతచరిత్ర” యనటచే; నక్కరు చక్రవర్తి కించుకనహాయ వెంసగి యుండవచ్చును. అట్లును క్రీ. శ. 1556-నుండి 1605 వఱకుఁ బఠింపఁబడినది. వైఁ బ్రస్తావించిన కామిరెడ్డితీయఁ డగునెల్లరెడ్డి కంకిత మీఁబడిన బ్రహ్మాత్తరఖండ మనుకృతిలోఁ దత్కర్త యగుపట్టమెట్టసోమనాథకవి కామారెడ్డిని వర్ణించుచుఁ దదాస్థానకవులు తత్కాలపుకాలివాహనశకవర్షము తెన్నియో యంద అని జిత్రముగాఁ జెప్పెను. “కలిమి బిక్కినచోలి క్రీకామిరెడ్డి! ధూమివిభు వాశ్రయించిన బుధులు నిజము । కాలివాహనశకవర్ష సంఖ్యఁ బదియు । వైది.నూర్జనన రమానాటము లుగ.” ఈ బ్రహ్మాత్తరఖండమునకుఁ బూర్వమే పట్టవ్రత చరిత్ర మల్లార్జుని రచించె నని తానే చెప్పుకొనెను. వైయంశము లాలోచించి చూడ క్రీ. శ. 1570 వఱకును భైరవునికాలము నెప్పుడు మగుచున్నది. భైరవునితండ్రి గౌరన; వీరు గౌతమగోత్రులు గదా. గౌరన యనుకవి గౌతమగోత్రుఁడు హరిశ్చంద్రకథాద్వీపదయ్య నవనాథచరిత్రయ్య నవ గ్రహస్తుతియ్య వచించియున్నాఁడు. ఈకవిని గూర్చుపురాణము విరచించినరాజలింగకవి పూర్వముగా వర్ణించెను. ఇతనితండ్రివెదితండ్రులు రాజన్నపోతన్నలు రేచన్ల సింగభూ నాయకుని యొద్ద మంత్రులుగా నుండిరి గౌరన యాగ్రకావ్యములు గాక సంస్కృత

మున లక్షణదీపిక యనుభందశ్చాస్త్రమును రచించెను. దానిలో సంస్కృతాంధ్రములఁ బ్రఖ్యాతము లగుభందోగ్రంథము బుదాహరింపఁబడినవి. శ్రీధరస్సందమును ధర్మసూరి ప్రణీత మగుసాహిత్యరత్నాకరముగూడ నుదాహరింపఁబడియున్నవి. ఈ గౌరవ ధైర్యవని తండ్రి యా యనుసంక్షేపము కలుగుచున్నది. గౌరవ సింగభూపాలునిపుత్రుఁడగుమాధవుని కాలమున నుండెను. లక్షణదీపికలో, “అస్మి ప్రశస్తావనిపాలహారి రత్నాకరీరంజిత పాదపీఠః రేచక్లవంశాన్లక్ష్మనపూర్ణచంద్రో మహాబల స్సింగయ మాధవేంద్రః” అని చెప్పఁ బడియున్నది. ఈ మాధవునితాత యగుమాధవేంద్రుఁడు శ్రీమద్రామాయణవ్యాఖ్య రచించె నని యీక్రిందిచాటు స్తోత్రమునందున్నది.

శా. శాకాభ్యే నిధివార్ధిరామశశిగేఽప్యబై ప్లవంగే శుభే

మాసేప్యాశ్వియుజే రఘూద్యహపదే యో రాఘవీయాహ్వయాం

టీకా మర్దపటుప్రబోధఘటనామాణిక్యపుష్పాంజలిం

కృత్వా రాజలి రావుమాధవస్సహో రామాయణస్య క్రియః

అనఁగా నీమాధవేంద్రుఁడు క్రీ. శ. 1427 లో నుండెను. అతనిమనఁడు 1500. లలో నుండుట యాశ్చర్యము కానేరదు. కావున గౌరవ 1500 లో నుండియుండును మఱియు, మల్లారెడ్డి శివధర్మోత్తరఖండమున :—

సీ. మానితవంధ రామరఘలలిలకంబు గౌతమగోత్రాద్భిక్తల్పశాఖి

మల్లికార్జునపండితోల్లసద్వంశుండు గౌరనారాధ్యశేఖరసుతుండు

శ్రీమల్లమాగ్నస్సింధుశీతకరుండు గంగమాంబామనఃకంబభాను

సకలగమజ్ఞానసారథా రేయుండు పరవాదిదుర్జితభంజనుండు

చలగ గురుదక్షిణామూర్తిసద్గురులను | గౌరనాహ్వయదేశికుఁ గన్నతండ్రి

ప్రవిమలాస్త్రుత్పలలోద్భవారాధ్యుఁ బుణ్యుఁ రణ్యకరసాధ్యలింగనారాధ్యుఁ దలఁతు.

అనిచెప్పటచే లింగనారాధ్యుండు గౌరనపుత్రుఁడంట. వైచెప్పినగౌరవయు నీ గౌరవయు విద్వాంసులు, గౌతమగోత్రులు ననూచానసంతానులు మల్లికార్జునపండితాదులు వసించియుండినక్రీతైలప్రాంతములవారు. రేచక్లభూమిపాలు రేలినజటప్రాలు మొదలగుసంస్థానములు క్రీతైలప్రాంతములలోనివే. ఈయంశము లిందుక దీర్ఘముగా నాలోచింప నిర్ణయగౌరవలను సేకపురుషనామములే యనియు క్రీ. శ. 1500 ల కాలములో నతఁడుండె ననియు నూహింపవచ్చును. భైరవకవిఘటగోత్రములను గౌరవఘటగోత్రములను వాసస్థానములను గాలమును సరిపోవుచున్నవి గావున ధైర్యుండు లక్షణదీపికాగ్రంథములు రచించినగౌరవపుత్రుఁడని తలంచెదను. అట్లుమునగో నితఁడు క్రీ. శ. 1530 లో

నుండవచ్చును. ఈ సిద్ధాంతమునకుగూడ నొక బాధకము గలదు. ఏదనగా, గౌరవ తన లక్షణదీపికలోఁ గవిజాంకుశమునకుండి నాల్గవద్యము లాంధ్రము లుదాహరించెను, పుత్రునిలక్షణగ్రంథమునకుండి యుదాహరించెనా యనునదే సందియము. లక్షణదీపికాప్రతులు నాయొద్దను బ్రాచ్యలిఖితపుస్తకభాండాగారమునను గలవు. కవిజాంకుశప్రతులు భిన్న దేశప్రతులు నాయొద్ద నాల్గుగలవు. చెన్నపురియడదూరునంస్కృతపుస్తకశాలలో నొకటి గలదు. లక్షణదీపికలో నన్నప్రతులలో నా నాల్గవద్యమునకు గవిజాంకుశములోని ననియే యున్నది. కవిజాంకుశప్రతులలో నా నాల్గవద్యములలో నేదియుఁ గానరాదు. ఈయనభయగ్రంథములను ప్రతులన్నియుఁ గంపుష్ణములై శుద్ధములుగా నున్నవి. కావున లక్షణదీపికలో నుదాహరింపఁబడినకవిజాంకుశము వైరవప్రసీతము గాక మఱియొక ప్రాచీనకవిరచితమై యుండుకేరొ. వైరపుండు గ్రంథాంతమునకు గవిరాడ్లజాంకుశ మని నామ మిచ్చెను. అది వైరపునినే యయిన క్రీ. శ. 1500 లకుఁ బూర్వమే యగును. ఇతఁడు గొప్పలాక్షణికుఁడు. ఇతఁడు తనకవిరాజగజాంకుశము కేవలము చూత్రగ్రంథము గాఁ గూర్చెనుగాని పూర్వకావ్యలక్ష్యము లిచ్చినవాఁడు కాఁడు. ఇతనిక్రీరంగమహత్త్వమును లాక్షణికు లందఱుం జదివెయున్న ట్లుదాహృతపద్యములే ఘోషించుచున్నవి. ఈకృతి మనోహరమై శైలిసాటవముగలదై “మహ్నవిఘోరపితృశాపముల” నదల్పు నట్లున్నది. వైరపునిపదబంధము ప్రాశస్త్యమొక్కొకమొదల శ్రీనాథవైద్యవలఁ దలపించుచున్నది. రెండవయాశ్వాసములోనిముతునర్జనమును నాల్గవమొదలయాశ్వాసమునకుఁ బురవర్ణనమును గదనప్రతిభావచితములుకాని మూలమునకుఁ గానరావు. ఉదయభాషాసాంఘికీత్యము చూపుచున్న యాపట్లు స్వచ్ఛితాన్వయసంపత్తిమై మెఱయుచున్నది. దీనిలోనిపద్యములు 1600 క్రీ. శ. లో నుండినజగన్నాథకవిచే రిత్నాకరమునను బ్రబంధమునిభూషణమునను దత్తత్రైలోచనాభాగములకు ననుకూలముగా నున్నవి గ్రహింపఁబడినవి.

దీనిలోని కథ ప్రఖ్యాత మగక్రీరంగక్షేత్రమహత్త్వము. ఇది మూలమున నూఱాధ్యాయములుగలది. ఈదివ్యచరిత్రమును బెక్కండ్రుకవులు రచించి తమభక్తిని గల్పాంతస్థాయినిగా లోకమున నెలకొల్పిరి. అనేకదివ్యక్షేత్రములలో క్రీరంగము చాల ముఖ్యమై నందున నాల్గువకవులు దీనిఁ దెలిగించిరి. శ్రీనాథుని కాశీఖండభీముఖండములకుఁ బిదపక్షేత్రమహత్త్వముల నింతప్రాశముగాఁ దెలిగించినకవి యన్యఁ డెవ్వఁడు గానరాఁడు. వేంకటాచల సింహాచల కాళహస్తి చోలాస్య మంగళగిరి గోకర్ణ శ్రీశైలాదిమహత్త్వము లింత ప్రాశము లయినవి కావు. క్రీరంగమహత్త్వముఁ దెలిగించినవారిలోఁ గందాళియప్పకాచార్యునికపూర్వ డగముకుందయోగి ద్విపదయాపమున రచించె నయ్యది స్త్రీబాలక జనబున కత్యంతోపయోగి యని తలంచెదను. కొంగునాటిలో రాజయంత్రిగా నుండిన

వరమల నరసాత్మునిచే గండపద్యములలో విరచిత మగుశ్రీరంగమహాత్మ్యముగూడ సప్రా
 ఘమైనదే. ఇంక దక్కినవానిలో భైరవునికవితతో నిందుకవానికి నచ్చునది కట్టా
 వరదరాజకవిప్రజీత మగుకావ్యమే. అతఁ డళియ రామ రాయలవెదతల్లిమమారుడు.
 అతఁడు దీనిని పదియాశ్వాసములలో మనూహరముగాఁ దెనిగించెను. అత్యుని మృదు
 పదవిన్యాసమై వైదర్భిరీతి నెలకొనుచున్నది. వీరిరువురును మూలమును కొఱవడనీయక
 రసపోషణమునకై యుచ్చుటచ్చట వ్యవలఁ జేర్చుచుఁ దమవిద్యావిలాసమును నెలకొ
 ల్పిరి గాని యఖండమహాప్రవాహిని యగుభైరవునికైతికి సుకమార పదఙ్గధము గల
 వరదునికవిత యాకాశగంగను సమతల ప్రవాహిని యగు కావేరికిఁ గల యంతర మేమాపు
 చున్నది. భైరవుఁడు వేదాంతశాస్త్రమునఁ జక్కఁగాఁ బరిశ్రమించినట్లు తద్వ్రాంధపతనము
 వలనఁ దెలియుచున్నది గాని కృతిపతియగురాఘవమంత్రి వైష్ణవుఁడో లేక మాఝుఁడో
 కావున నతఁడు విష్ణుభక్తాగ్రేసరులు తేత్రరాజ మగుశ్రీరంగమును హృదయ సన్నిధాన
 మున నదా కొలుచుచుండుటకై భైరవునిచే దీనిఁ దెనిగింపఁజేసెను. వరదరాజు వైష్ణ
 వుఁడు; భైరవుఁడుశైవుఁడు; అయినను దీనిలో కవపక్షపాత మగు నంశములేవియు లేవు
 భైరవునిశ్రీరంగమహాత్మ్యములొని దని లాక్షణికులచే నుదాహరింపఁబడినక్రింది
 పద్య మందులోఁ గానరాక భోజరాజవిధూషణ మమనీతిగ్రంథమునఁ గలదు.

ఉ. ఆనలవృత్తి రాఘవుశరార్థమునందుఁ దృణాగ్రలగ్ననీ
 రాకృతి వార్ధి నిల్చుట దశాననుఁ డీబుట మిథ్య గాదె వా
 ల్మీకులు చెప్పకున్నఁ గృతీలేనినరేశ్వరవర్తనంబు ర
 త్నాకరవేష్టితావని వినంబడ దాతఁడు మేరు వెత్తింక.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము గారుడపురాణమున నూఱధ్యాయములు గా బ్రహ్మాండపురా
 ణమునఁ దొర్చిదియధ్యాయములుగా నున్నది. భైరవుఁడును వరదరాజకవియు గరుడపు
 రాణాంతర్గత మగుకృతి నే తెనిగించిరి. భాగవతుల- రామకవి ముకుందయోగి మొదలగు
 వారు బ్రహ్మాండపురాణాంతర్గతకథ నే యనువదించిరి. వరదరాజకవనధోరణి తెలియుట
 కై భైరవకృతిలో మూడవయాశ్వాసమున 729-వ పద్యమునుండిగల కథాభాగము
 ననుసరించి వరదునికృతిలో నుదాహరించెద; సహృదయులు కవననైపుణవిశేషమును
 గ్రహింతురు గాక.

ఉ. మేళము ఘుమ్మనక శ్రుతి సమేళముగాఁ జతగూర్చి మద్దెలల్
 తాళము లావజంబులును దండెలుఁ జెంగులు నొక్క మ్రోతగా
 నాలతి నేసి దృష్టిపరిహాసితకై మును తుంబురుండు దా
 గౌళవరాలినాటలము గాయనరూఢికిఁ బాడి చూపినక

- క. గాంధర్వమేళసంగతి । గంధర్వవరుండు వీణ గైకొని దివిష
ద్గంధేభగామినీమణి । సంధించినమనకతిత్తి జత రాణింపజ్జె.
- సీ. ఒక రాగమునకంటె నొకరాగ మందమై బయకారులను సిగ్గుపఱచుచుండ
నొకతానమునకంటె నొకతాన మొఱపులు వెదచల్లి వీనులవిందునేయ
నొకగీతమునకంటె నొకగీత ముతిచిత్రనచ నావిమర్శన రంగుమీఱ
నొకతాయమునకంటె నొకతాయమున శుద్ధభరతవేత్తల మదాహరణములుగ
నొక్కతాళంబునకు మీఱ నొక్కతాళ । మొకప్రబంధంబునకు మించ నొకప్రబంధ
మొక్కనాహుళికి మీఱ నొకటి గాంగ । వీణ వాయిచె వేలుపుగాణ యపుడు.
- క. ఆవీణ యొకనిచేతికి । నావల నందిచ్చి దండె యందుక పాడెన్
రావూకంకననారద । పావనిముఖ్యులకు నోజుబంతి యసంగన్.
- క. ఘనదేశశుద్ధవైఖరి । వినిపించిన చిత్రసేనువీణానాదం
బున మూచ్చకల మునింగిన । జనుల నచేతనులు గా నిజంబునఁ బాడెన్.
- సీ. ఘనవిధంబుఁ బాడ గాయడ స్తంభంబు తొగరుఁజూయఁ గ్రొత్తచిగురు లొత్తె
బంతుమార్గంబునఁ బాట పాడినఁ గుడ్డమణిపుత్రికలకుఁ జెప్పుటలు వొడమె
దేశవైఖరిఁ బాడుచో శిరోవళయు కే లెత్త శయ్యాభోగి యొత్తగిల్లె
దగుహారంగములు వింతఁగఁ బాడఁ గాంచనకలశాంబుపూరముల్ కలుడుగల్గె
బదము వాడెనుచోఁ దిరువదముఁ బాడు । చోట నాశ్వరులకుఁ జొక్కుచూపునడియ
మాపునెమ్మాయ గలవాఁడు మధుగగాన । రీతింకేళుఁ పాడుసంగీతసరణి.
- మ. ఎకతాళంబున వీరమదైలరవం బేకంబుగా నట్టువల్
ధికతొంత త్తకయునియుంకుకిణతాంగితాంగినల్లోధికు
ద్ధికుతిల్లెయ్యధిమిక్కితక్కిధిగడ్డోనిత్తాత్తతాళంబులన్
గనుబంతంబులు మాణువల్కఁ గొనకో ల్గన్నట్లు ము న్నాడంగన్.
- ఉ. దేసవిధంబు గట్టణము దివ్యకళాసియుఁ గోలచారి కై
లానికి పేరణీవిధము లాగులు జక్కిణి చిందు కొల్పణుల్
బాసలు కోపుమాపులునుఁ పాట పదాభినయంబు రేకయున్
వానిగ మీఱ నాట్యకలనం బ్రకటించెను హావభావముల్
- క. పాడినకైనడిఁ పాడుచు । నాడినయటు లాడుచుండు నలరంగములూఁ
గ్రీదామృగకుకశారీ । నీడజముఖులిద్య గాత్తనిచయంబెల్లన్.
- మ. కవితాభోరణి యక్ష గానరచనల్ గంధర్వగాంధర్వమున్
హావణింపం గనకప్రమానముల కత్యామోదసంపర్క మై

మిథులక్ మెచ్చుగఁజేసి శేఖరుల (?) భూమిక్ సత్కృతావంతులక్
భువంబెల్లను ముంచె నదృష్టతరసాంభోరాశి నుల్లాస్మిను.

ఈ భాగమును జదివినవారెల్లరు వరదునికి పితయు భావప్రాధినుగల దనియు పుగవు
నికవనుకంటెను మిగులు నని తలంతురు గాని యది కొన్నిచోట్ల జేపలుట్టి యల్లినట్లు
నీరసపదభావభూయిష్ట మయి చుచికొలువదు. పుగవునియన్వేషక పితాధారయు రసభావ
గతివిశేషములు శ్లాఘ్యతరములు గావున నీరెంటిలో పుగవకృతి నే ముద్రింప దొరగొంటిని.
తాళిదళసంపుటకాంతారమునఁ దిరిగి ప్రమాదకంటకములఁ దొలగించుకొనుచు నెల్లాన్వ
పదార్థవివేచనంబు నేయుచుండువారియవస్థ తత్తుల్యులనుఁ గాని యన్యుల కెఱుంగ గూడు.
వాగ్భిప్రాయకోశము విగ్రహ్యదము; ప్రతిభ నవనోన్మేషిణి; కాలము విస్తృతనిదానము;
సామాన్యలోకము జీవయాత్రైకపరాయణము; అయ్యో యింక మృతిచెందుచున్న పుంజు
కవిబ్రహ్మగతి యెట్లు? అని యనుతాపమాత్రంబున సముద్రజలమున కేతము గట్టిన క్షీకాన్యో
ధరణక్రియకుం బూనితిఁ గాని వైదుర్యదర్పమునం గాదు. వ్యయప్రగాసములయాటఁ
బోనిచ్చి శతచ్చిద్రవ్యాకులం బగుతాళిదళపరిశోధనం బభ్యాసవశంబున జగుహ్స్సాహితం
బుగ నలవఱుమకొని కార్యము నెట్లో నిర్వహించుచుండుటయుఁ గొందఁ డిష్టాగ్రహగ్రస్తుల
చూచి యొగ్గక పరిపరిచిధముల ననుఁ బూటపఱుచుచున్నారు. అక్కడ, యాయల్పకా
ర్యారంభమునకే జ్ఞాతిత్వము లేకయె యిష్టవిద్వేషమునఁ గన్ను పొడచువా యుండఁ గా
భగవంతునియనంతగుణములం జూచి యొగ్గక తామసులై యతినితో బోగఁగడంగు
రాక్షసులయవిద్యా ప్రభావమును సహస్రముఖముల వర్ణించినవ్యాసాదలవిజ్ఞానము తప్పక
కొనియాడఁదగినదే. విద్యాసంస్కారము చాలనివాయట్టివాఁడు నేయుపరిశోధనమున
దోషకంఠములు గలుగుట నిశ్చయము. వాని నన్వేషించి చూపినమాత్ర పివేకి యాగ్రహ
స్థానము గా నేరఁడు. విద్యత్కల్పల్పలు చేయుకొట్టిలముమాత్రము నిగననీయమే. భగవ
చ్చోదనానుహితంబున నె నాయల్పాన్యోగము నెఱవేఱుంగాక యనిపామనిశ్వాసమున
దీని నింతటితో విరమించుచున్నాడను.

భైరవుఁడు గొప్పలాక్షణికుఁ డని ప్రఖ్యాతి వహించియు వాంఛద్యాకరణ దోష
ములు పెక్కులు పరహరింపఁ జాలఁడయ్యె. “తిలమా వ్రుకుక” యిత్యాదిస్థలముల య
దాగమునునకు మాఱుగా ద్రమిభాషలోవలె వకారముంబు వచ్చుట వ్యాకరణ
సిద్ధముగాదు. “స్వగ్రమును” మొదలగుచోట్ల నగాగమంబురామి శ్రవణశుభగము గాదు.

“భరద్వాజమునికి నెఱిగించిన యీ విరుతేలిహాసపతనము,” 1001

ఇట్టి ప్రయోగములు దీనిలోఁ బెక్కులు గలవు. ప్రాథవ్యాకరణములో నుదా
హరింపఁబడిననన్నెయభట్టారకప్రయోగములకును వీనికిని జాలభేదము గలదు. ఆంధ్ర

- క. గాంధర్వమేళసంగతి । గంధర్వకరుండు వీణ తైకొవి దివిష
ద్గంధేభగామినీమణి । సంధించినమనకతిత్తి జత రాణింపణ్.
- సీ. ఒక రాగమునకంటె నొకరాగ మందమై బయకారులను సిగ్గుపఱచుచుండ
నొకతానమునకంటె నొకతాన మొఱపులు వెదచల్లి వీనులవిందుసేయ
నొకగీతమునకంటె నొకగీత ముతిచిత్రచ నావిమర్శన రంగుమీఱ
నొకతాయమునకంటె నొకతాయమున శుద్ధభరతవేత్తల కుదాహరణములుగ
నొక్కతాళంబునకు మీఱ నొక్కతాళ । మొకప్రబంధంబునకు మించ నొకప్రబంధ
మొక్క నాపూచళికి మీఱ నొకటి గాంగ । వీణ వాయిచె వేలుపుగాణ యపుడు.
- క. ఆవీణ యొకనిచేతికి । నావల నందిచ్చి దండె యందుక పాడెన్
రావూశంకరనారద । పావనిముఖ్యులకు నోజబంతి యనంగన్.
- క. ఘనదేశశుద్ధవైఖరి । వినిపించిన చిత్రసేనువీణానాదం
బున నూర్చునల మునింగిన । జనుల నచేతనులు గా నిజంబునఁ బాడెన్.
- సీ. ఘనవిధంబుల బాడ గాయడ స్తంభంబు తొగరుఁజూలఁ గ్రొత్తచిగురు లొత్తె
బంతుమార్గంబునఁ బాట వాడినఁ గుడ్డమణిపుత్రికలకుఁ జెప్పుటలు వొడమె
దేశివైఖరి బాడుచో శిరోవళము కే తెత్త శయ్యాభోగి యొత్తగిల్లె
దగుహోరంగములు వింతకల బాడఁ గాంచనకలశాంబుపూరముల్ కఱుడుగల్గె
బదము వాడెనుచోఁ దిరువదముఁ బాడు । చోట నాశ్వారులకుఁ జొక్కుచూపునడియ
మాపునెత్తెము గలవాఁడు మధుగగాన । రీతింకేళుఁ బాడుసంగీతసరణి.
- మ. ఎకతాళంబున వీరమదైలరవం బేకంబుగా నట్టువల్
ధికతోంత త్తకయుండుంకుణితాంగితాంగినల్లోధికు
ద్ధికుతైయ్యధిమక్కితక్కిధిక్షోంశితాత్తతాళంబులన్
గనుబంతంబులు మాటువల్కఁ గొనతో ల్లన్నట్లు ము న్నాడంగన్.
- ఉ. దేసివిధంబు గట్టణము దివ్యకళాసియుఁ గోలచారి కై
లానికి పేరిణీవిధము లాగులు జక్కిణి చిందు కొల్పణుల్
బాసలు కోపుమాపులునుఁ బాట పదాభినయంబు రేకయున్
వాసిగ మీఱ నాట్యకలనం బ్రకటించెను హావభావముల్
- క. పాడినకైవడిఁ బాడుచు । నాడినయటు లాడుచుండు నలరంగములొ
గ్రీడామృగకుకశారీ । నీడజముఖిర్య గాత్తనిచయంబెల్లన్.
- మ. కవితాభోరణి యక్షగానరచనల్ గంధర్వగాంధర్వమున్
హావణింపం గనకప్రమానముల కత్యామోదసంపర్క మై

మిథులక్ మెన్చుంగఁజేసి శేఖరుల (?) భూమిక్ సత్కృతావంతులక్
భువంబెల్లను ముంచె నద్భుతరసాంభోరాశి మల్లాసిమె.

ఈ భాగమును జదివినవారెల్లరు వరదునిక వితయు భావప్రాధినుగల దనియు శ్రుగవు
నికవనముకంటెను మిగులు నని తలంతురు గాని యది కొన్నిచోట్ల జేపలబుట్టె యల్లినట్లు
నీరసపదభావభూయిష్ట మయి రుచికొలుపదు. శ్రుగవునియనస్థిశకవితాధారయు రసభావ
గతివిశేషములు శ్లాఘ్యుతరములు గావున నీరెంటిలో శ్రవకృతి నే ముద్రింప దొరకొంటిని.
తాళీదశసంపుటకాంతారమునఁ దిరిగి ప్రమాదకంటకములఁ దొలగించుకొనుచు నాస్రాగ్య
పదార్థవివేచనంబు సేయుచుండువారియవస్థ తత్తుల్యులనుఁ గాని యనుభవ కెఱుంగ గాదు.
వాగ్భిప్రకాశము విగర్హ్యదము; ప్రతిభ నవనవోన్మేషిణి; కాలము విస్తృతినిదానము;
సామాన్యలోకము జీవయాత్రైకపరాయణము; ఆయోగి యింక వృత్తిచెందుచున్న పురాణ
కవిబ్రహ్మగతి యెట్లు? అని యమతాపమాత్రంబున సముద్రజలమున కేతము గట్టిన ట్టికావ్యో
ద్ధరణక్రియకుం బూనితిఁ గాని వైదుష్యదర్పమునం గాదు. వ్యయప్రయాసములనుటం
బోనిచ్చి శతచ్చిద్రవ్యావలం బగుతాళీదశపరిశోధనం బభ్యాసవశంబున జగుప్సాగపితం
బుగ నలవఱుమకొని కార్యము నెట్లో నిర్వహించుచుండుటయుఁ గొందఁ ట్టివ్యాగ్రహగ్రస్తులు
చూచి యోర్వక పరిపరివిధముల ననుఁ బాటుపఱుమచు న్నారు. అక్కటా, యాయల్పకా
ర్యారంభమునకే జ్ఞాతిత్వము లేకయె యీవ్యాపిద్యేషమునఁ గన్ను పొడుచువా రుండఁగా
భగవంతునియనంతగుణములం జూచి యోర్వక తామసులై యతినితోఁ బోగఁగడంగు
రాక్షసులయవిద్యా ప్రభావమును సహస్రముఖముల వర్ణించినవ్యాసాదులవిజ్ఞానము తప్పక
కొనియాడఁదగినదే. విద్యాసంస్కారియు చాలని నాయట్టివాఁడు సేయుపరిశోధనమున
గోమంధ్రములు గలుగుట నిశ్చయము. వాని నన్వేషించి చూపినమాత్ర పితేకి గుగ్రహ
స్థానము గా నేరఁడు. విద్యత్కల్పములు చేయుకొటిల్యముమాత్రము నిగసనీయమే. భగవ
చ్చిద్రవామహిమంబుననే నాయల్పావ్యోగము నెఱవేఱుంగాక యని పగమనిశ్వాసమున
దీని నింతటితో పీరమించుచున్నాడను.

శ్రుగవుఁడు గొప్పలాక్షణికుఁ డని ప్రఖ్యాతి వహించియు వాంఛవ్యాకరణ దోష
ములు పెక్కులు పరిహరింపఁ జాలఁడయ్యె. “తిలమా వ్రుకుక” యిత్యాదిస్థలముల య
డాగమమునకు మాఱుగా ద్రమిళభాషలోపలె వకాంక్షమంబు వచ్చుట వ్యాకరణ
సిద్ధముగాదు. “స్వగ్రముకు” మొదలగుచోట్ల నగాగమంబురామి శ్రవణశుభగము గాదు.

“భరద్వాజమునికి నెఱిగించిన యీ విమతేతిహాసపఠనము,” 1001

ఇట్టి ప్రయోగములు దీనిలోఁ బెక్కులు గలవు. ప్రాథవ్యాకరణములలో నుదా
హరింపఁబడినన్నయభట్టారకప్రయోగములనును వీనికిని జాలభేదము గలదు. అంధ్ర

మన లాక్షణికులే లక్ష్యైకజేమి లగుకవులకంటె నెక్కు డపప్రయోగములు కూర్చి వానికి సామర్థ్య ముద్భోషింపఁ బ్రయత్నించిరి. ఇట్టివోషముల నూచించుట కర్తవ్యమని చూపితిఁ గాని నేటికాలమునఁ బాణినిపతంజలుల యంతరంగమును గుఱించి విచిత్రవ్యాఖ్యానవైఖరీప్రభావంబున మునిత్రయమును మునిసప్తకంబుగాఁ జేయఁజాలిన గ్రామ్యభాషాద్ధారకుల కిది హాస్యభాజనములు గాక తక్కువు.

ఈకృతి నాకు రెండుప్రతులు వనపర్తిసంస్థానాధీశ్వరుల తాళపత్రలిఖితగ్రంథములలో నే లభించినవి. అందులో నొకటి 186 సంవత్సరములకుఁ బూర్వమునను దానికి బుత్రిక యగుజేహొకటి 96 సంవత్సరములకుఁ బూర్వమునను దత్సంస్థానాధీశ్వరుల ప్రేరణంబుననే లిఖింపఁబడినవి. నేను దత్సంస్థానాధీశ్వరాశ్రయము వొందనికాలమున గ్రంథాన్వేషణమునిమిత్తము గద్వాలవనపర్తిసంస్థానాదులఁ గొంతకాలము సంచరించి వారి వారియనుగ్రహంబునకుఁ బాత్రుండనై గద్వాలలో భోజరాజీయాదికృతులు సంపాదించి వనపర్తిలోఁ బుస్తకముల శోధించుటకు ననుజ్ఞవడిసి వానియెదుటఁ గూర్చుండి తాళిదళసంపుటములు విప్ప దొరకొనుసమయమున నకస్మాత్తుగా నప్పుకవి యుదాహరించిన “గందపుగొండ నెత్తముల” యనుపైరవునిపద్యము మనస్సునకు స్ఫురించెను. అంత నయ్యా మన కేల యీకావ్య మీగ్రంథసమితిలో లభింపరా దని మొట్టమొదటిపుస్తకము విచ్చి కొన్నియాకులు ద్రోచి చదువఁగాఁ బ్రప్రథమమునఁ బైపద్యమే దృష్టిగోచర మయ్యెను నాకుఁ గలిగినయమందానంద మిట్టి దని చెప్పఁజాల. కుమారసంభవాదిసత్కృతులమున్నిది తీసిపోయినను నేనుత్సుకుండనై వెదకినకృతిలోఁ బైపద్యమే మొదట గోచరించుట వైచిత్రవిశేషమని తెలియఁబఱచితిని. నాండుమొదలు తత్సంస్థానాధీశ్వరులగృహీతమంతునవైరాజా రామేశ్వరరావు ఖిరీబల్వంతు మహాభూషాలరావు బహద్దరుగారు దీనిఁ బ్రచురింపు మని సర్వవిధముల నన్నుఁ బరికొల్పి యాజ్ఞాపించినను గారణాంతరములచే నేనే కాలవిశంబము చేసితిని. ప్రత్యంతరము లభింపకుండుటచే ననివార్యము లగుదోషములు కొన్ని నిలచినవి. గ్రంథికంటె మెల్ల మే లందురుగదా. దీనిం బండితలోక మనుగ్రహపూర్వకముగా గ్రహింతు రని నేను విశ్వసించుచున్నాఁడను.

చెన్నపురి.
5 జూలై 1912. }

మా. రామకృష్ణకవి,

త్రై లం గ మ హా త్వ ము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీమన్నర్మరీరుచున్ తటిద్వ్యుపిఘనశ్రీ నానుతింసన్ గతి
నీమన్ వామకరంబు సాచి వలచే శీర్షోపధానంబుగా
రామం బ్రోవఁగింప్రతల్పమున శ్రీరంగంబునం దాశ్రయ
దేహి నేమమతిన్ సుఖించుహృద యాజింతున్ దయాంఘరినిన్.

1

మ. శయనంబై యుపధానమై నిలయుమై సచ్చత్రమై పాదుకా
ద్వయమై నుంగళపీఠమై నృకులవస్త్రంబై సమస్తాచిత
క్రియలం జక్రికి నిత్యసంనిహితమూర్తిన్ బొల్పు శేషహి న
క్షయమేధానిన్ గావ్యలక్షణకళాచార్యున్ బ్రశంసించెదన్

2

ఉ. ఆయతచండతుండనిహతాహినికాయుని దస్తహాటక
చ్చాయుని సర్వవేదమయసన్నతకాయుని దేవదానవా
జేయుని నప్రమేయుని సశేషవిహంగమూర్తిపర్యధా
రేయుని బ్రహ్మలింతు సుచంద్రబిభేయుని వైసత్తేయునిన్

3

క. శ్రీరమణచరణసేవా । చారనిరూఢావధాన సత్కీర్తిజయ
శ్రీరాజమాను దానవ । వీరఖగన్యేను దలంతు విష్వక్సేనున్.

4

మ. వినుతింతున్ హరిభక్తిపంపున జగద్విఖ్యాతులై పుణ్యకీ
ర్తసులై నటిపరాశరం గిరిలు వేదవ్యాసుఁ బ్రహ్లాదు న
ర్జును రుక్మాంగను సంబరేషుని వసిష్ఠుం బుండరీకున్ మరు
త్తనయున్ భీష్టు విభీషణున్ సురమునిం దాల్భ్యున్ శుకున్ శానకున్.

5

వ. అని సపరిచ్ఛదంబుగా నభీష్టదేశతాభివందనం బొనర్చి.

గీ. అఖిలభువనైకపావనం బగుచు శ్రవణ । మంగళం వైనరఘునాథమహితచరిత
మసమవాక్స్పృధి విరచించె నట్టియాద్య । నుకవిశేఖరుఁ బ్రాచేతసుని భజించి.

6

- చ. లలితకవిత్వరేఖ సఫలత్వము నెంద నశేషకీర్తిషం
బులఁ దొలఁగించి నిత్యసుఖమాలములై హరిభక్తిదంబులై
వెలయుపురాణసత్కథలు వేడ్కఁ రచించి జగత్ప్రసిద్ధులై
పొలుచుమహాత్ములకై సుకవిపుంగవులం బ్రణుతించి వెండియున్ 7
- క. రహి నిక్కినకవితలఁ దహా | తహాఁ జొక్కిననృపులచేతఁ దగ సత్కృతులై
మహిఁ దక్కినకళలందును | పహా నెక్కినకవుల నేటివారలఁ బ్రీతికై. 8
- క. నుతినేసి వారికరుణను | శతముఖములఁ బరిధమించు సాహిత్యకళా
ప్రతిభాసంపదపెంపునఁ | జతురుండ నగు నేను హృదయజలజములోనకై 9
- క. నుతుఁడును గృతియును దేవా | యతనము నల్లిల్లుఁ జెటువు నారామము నూ
జ్జితధననిక్షేపము నన | సతతము ధరఁ బరఁగు సత్తసంతతు లందుకై 10
- క. కలుగు ధన మఖిలదిశలను | వెలుఁగు యశం బతిశయించు విద్యలు ప్రీతికై
జెలఁగు నుభేతతి యెడనెడఁ | దలఁగు శివేతరచయంబు దగుకృతిఁ జెప్పకై. 11
- వ. అదియును.
- సీ. శబ్దార్థరూఢిరస్థితిబహువిధవ్యంగ్యభేదములు భావములు గతులు
శయ్య లిలంకారసరణులు రీతులుఁ బరిపాకములు దశప్రాణములును
వృత్తులు వస్త్రవివేకంబు గుణములుఁ గవిసమయముఁ జమత్కారములును
వర్ణనంబులు గణవర్ణనలంబులుఁ దత్కులంబులు నధిదైవతములు
గ్రహములును శత్రుమిత్రయోగములు దశలు | సంశయేధయు భూతబీజాత్మరముల
పాతువులుఁ దెల్పి శాంతవిస్మరణఁ దనరు | సత్కవీంద్రునికృతి బుధసఫల వెలయు. 12
- వ. అట్టిమహాకావ్యసముదయంబునందు.
- క. లోకోత్తరగుణపుణ్య | శ్లోకకథామధురిమధురశుభవాత్తజ్వర
తాకల్పం బగుకావ్యం | బాకల్పం బగుఁ గృతాఘ్నఁ దగుఁ గవివరుడుకై. 13
- వ. కావున భువనైక కథాసంబంధబంధురంబుగా నొక్క ప్రబంధంబు రచింపవల

యు నని విత్కొంచు సమయంబున నతిప్రసన్నవదనండును నాకారవిజితమదనం
డును ననుపమగుణభూషణుండును నతిమధురస్రియభూషణుండును సవికృతవేషం
డును సపగతదోషుండును సకలంకమణికుండలమరీచిమంజరీరంజితగండమండలుం
డునునై ప్రతాపసమగ్రుండై, రాజశేఖరుండయ్యును గృతలక్ష్మీ పరిగ్రహుండై,
రాజీవాక్షుండయ్యును దుర్గాధీశుండై, పద్మినీవల్లభుండయ్యును గువలయానంద
కరుండై, కళానిధియ్యును నిత్యప్రవర్ధనూనుండును, వజ్రభరుండయ్యును గోత్ర
విరోధిగాక, ససమాంబకుండయ్యు ననంగుండుగాక, భోగీంద్రుండయ్యుం గుటిలప్ర
చారిగాక, భీమసేనుండయ్యు దుశ్శాసనాభిముఖుండు గాక, విజయిండయ్యు
గర్జకంటకుండుగాక, నారాయణుండుఁబోలె నరప్రియుండును, సదీనాయకుండుఁ
బోలె ఘనసత్త్వ సమగ్రుండును, నాకేశశైలంబునుంబోలె సువర్ణకటకోజ్జ్వలండు
ను, నై యనురాగిలుచుఁ జాగయామాత్యసాగరసంపూర్ణ సుధాకరుం డగురాఘవ
మంత్రిశేఖరుం డొక్కదివసంబున, నవసరసముసృణమలయవాభిషిక్తప్రదేశంబును,
సద్యస్సమర్పిత బహురూపధూపధూమగంధానుబంధిగంధవహవాసితాశావకాశం
బును, విలంబిత కుసుమమాలికా విసరపరిమళవిలోలరోలంబి యుంకారముఖులెంబు
ను, బంకజోదరపర్యంక ఘణినిర్మలనిర్మల దుఃఖావితాన వితతవితానాభిశోభితం
బును, బ్రభృతప్రభాకరచింబవిడంబిత జాంబూనదశిఖరరాజివిరాజితంబును ము
క్తాఘటమకురతలవిమలభి ధ్రీచ్ఛితహరిలీలావతార విహారంబును, నై వెలయుస
థాగారంబున నశేషనయవిద్యావిశేషస్వతంత్రు లగు మంత్రులును, సకలకర్మప్ర
యోగచాతురీమహితు లగుపురోహితులును, అవక్రబలవరాక్రమవంతు లగుసా
మంతులును, అసమసంగ్రామ రంహవిహారవీరావేశసముద్వృత్తు లగు బిరుదరాహు
త్తులును, బహువిధపాటకాభినయపాటవసముద్భటు లగునటులును, శ్రుతిసంధా
యక గాన విద్యానుసంధాయకు లగు గాయకులును, సచమత్కారకారణ గుణాను
బంధబంధురప్రబంధవచనానిస్తంద్రు లగుకవీంద్రులును, నిజశేముషీ విశేషానుకృ
తశేషు లగు మనీషులును భారతరామాయణాదికథాకథనచతురవచనామృతప
రిద్వేణికు లగు పౌరాణికులును, సలసహుషస్యగభగీరధాది రాజస్యధన్యగుణాఘా
ముఖరం బగుపాఠక ప్రకరంబును, సమంచితలీలాసంచితానూనవిటమానధనం బగు
విలాసినిజనంబును, గొలువఁగొలుపుండి సకలతామ్రసారంబగు హరికథామృతపూ
రంబు వీను లలరం జవిఁగొనుచు నంను గారుడపురాణ ప్రసిద్ధంబై సిద్ధమునిగణస్తో
త్రపాత్రం బగు శ్రీరంగ క్షేత్రప్రభావంబు భావంబునకుఁ బ్రమోదం బావహించిన. 14

- క. శ్రీరంగమహాత్మ్యము ప్రియ | మారంగం దెరుగువాస సతిమృదులవచః
శ్రీరచితత్వంబుఁ దన | శేర రచింపింప నాత్తఁ బిఁగొనువేడ్కఁ. 15
- ఉ. తొట్లఁటిసత్కవుల్ కృతులు దొంతులు శ్చేనమాట లూతగా
జన్మిపదంబు లాచుకొని సందులు దూఁటుచు నొక్కజూడుగా
నన్లినకబ్బముల్ సభల నార్యులు నవ్వఁ బఠించుదుమ్మపుల్
మొల్లము వాఁచేతఁ దుదముట్టునె భవ్యము వైనకావ్యముల్ 16
- ఉ. పుట్టుకుఁ బుట్టికోమలికిఁ బుట్టిప్రాఁగపు లాదరించి చేఁ
బట్టిన గాదె రాఘవసృపాలకధర్మజక్తిచంద్రికల్
నెట్టిన సర్వలోకములు నిండిన విష్ణుడు నిండు నందులకే
ముట్టి సఖిర్వసర్వసుఖమాలము కావ్యమ వో తలంచినకా. 17
- మ. కృతవిద్యాఖురభీషఁశ్రమకళాకేళీవిలాసం జన
స్తుతచాత్రుని గౌతమాస్వయంబుత్తం గౌరనామాత్యస
త్తుక్తుఁ గల్యాణకవిత్వలక్షణసమ్మకా నూక్తిముక్తాఫలా
తతకాంతిస్ఫుటంచంద్రికోల్లసితవిద్యత్రైరపుకా భైరవుకా 18
- చ. ననుఁ దనసముఖంబున మనం బలరం బిలిపించి యాదరం
దెనయ విచిత్రవస్త్రమణి హేమవిభూషణదర్పసారచం
దనహిమవాలు కాదివివిధస్తతేనిస్తులవస్తుసంపదల్
దనియఁగ నిచ్చి వక్త్రకమలంబున లేనగ వామతింపఁగాక. 19
- క. లలితమరుసమయసముదిత | మలయానిలచలితమధురమాకందసము
జ్జ్వలితునుమవిసరసౌరభ | కలితవచస్సురణ వెలయఁగా నిట్లనియెకా. 20
- శా. వ్యాసప్రోక్తమహాపురాణములు ముయ్యాఁటియిందుం జగ
ద్వాసుం దై నరమామనోహరుమహాత్మ్యవృత్తిమూలంబులై
భౌసిల్లుం దగు నాలు గందును బహూపాఖ్యానవిఖ్యాతమై
యాసౌపర్ణపురాణ మొప్పు బహువేదాంతార్థగంభీరమై 21
- మ. అందుఁబురాణసారంబై శ్రవణమంగళం బగుశ్రీరంగమహాత్మ్యంబు మదంకితంబుగా

నాంధ్రభాషాశాఖలంబు పచరించి రనియింపవలయు నని యభ్యర్థించిన నయ్యర్థి
పారిజాతంబునకు నభీమతం బాదవ నిట్లంటి.

క. శ్రీరంగరాజమహిమో | దారం బది కృతి దలంపఁ దత్పతి సుగుణో
దారుడు రాఘవుఁడై శుభ | కారణ మగునిట్టిపాండు గలదే యెండుకొ. 22

క. శైవ్యేదఁ గావ్యము రసములు | చిప్పిల వ్వనల నింపు చిలుకగఁ పాకం
లుప్పతిలఁ జిత్రరచనలు | చొప్పడ శబ్దార్థఘటన నుకవులు మెచ్చకొ. 23

ప. అని యమృహామృతించితామణిచేత నత్యంతబహుమానపూర్వకంబుగాఁ గర్ప
రసమీతం బగుతాంబూలంబు గైకొని సమృద్ధంబున నిమృహాపురాణకథ రచి
యింప నుపక్రమించితి నిట్టికృతినాయకునస్వయంక్రమం బెట్టిదనిన.

మ. జగముల్ మూడు తలంపులోపల జనించం జేయువాగ్దల్లభుకొ
మిగులం గూర్చితూజుఁగాఁ గనినలక్ష్మీనాథుఁ డెవ్వనికికొ
బాగ నొందకొ సుతుఁ డయ్యె నట్టిసుమహాత్ముణ్ణుం బ్రశంసించఁగాఁ
దగదే కశ్యపసప్తనీంద్రుని విశుద్ధజ్ఞానని స్తంద్రునికొ. 24

క. ఆమునివంశసుధాంబుధి | సోమునికరణికొ జనించె సురుచిరలక్ష్మీ
ధాముడు కేశవదేవమ | హామంత్రీశ్వరుఁ డుదారయశుఁడై వసుధకొ 25

క. అతని కతి భాగ్యలక్షణ | వతి మాదాంబికకు నుద్భవం బయ్యె జగ
న్నతచరితుఁ డట్లమిత్ర ! ప్రతిమానుఁడు మాయినేవవండితుఁ డెలమికొ 26

క. అమృతమణికి బొమ్మ | యచ్చకు సుతు లిరువు రుదయ మై రఖిలజగ
తస్మద్ద కారు బుదారులు | సమృద్ధిపటులకుఁ బిలకాత్రవవీరుల్. 27

ప. వెలయుచుండ,

నీ. ఈప్రధాన శ్రేష్ఠ కెనవచ్చు గనకాద్రి భవునిచేఁ దలవంపు పడకయున్న
నీసచివాగ్రణితో సమం బగు వార్ధి యజ్ఞచేతిమాత్రలో నడఁగకున్న
నీయమాత్యునిరహి కెక్కు గచ్చకళాఖి భూలోకమున నీటిఁబోకయున్న
నీవంత్రినుడికి యో కా మీనకేరనుఁ డంగ నైకల్యంబు నందకున్న

దైర్యగాంభీర్యదానసౌందర్యములను | ననగ నాశ్రితవిద్వద్ధాన్యబంధు
మిత్రసంతతభాగ్యులక్షీణిలాస | బంధురుం డొప్పు జాగయప్రభువరుండు 28

చ. ఆతులదృశిం దనర్చి విబుధాశ్రయమై తుమఁ బూని భూమిభృ
త్రతి కతిమాన్యమై యచలతామహిమకా వహి కెక్కియుకా జన
సుతుఁ డగుచాగయప్రభువుతో సరిగాదు నుమి నుపర్యప
ర్వతి మురుగర్థ కార్యమున వక్రత నొందుట దక్కఁతుండుటకా. 29

వ. తదనుసంభవుండు.

కా. శ్రీవిభ్రాజితుఁ డుల్లసద్గుణమణిశ్రేణీసుధాంభోధి వి
ద్యావాణీపతి యన్యరాజసచివోద్వద్వంశవంశాటవీ
దావజ్ఞాని ముకుందపాదకమలద్వంద్వార్చనోత్సాహి యా
గోవిందప్రభుఁ డొప్పు బంధుజనచక్షుః పూజ మాచంద్రుండై 30

గీ. అయ్యమాతృమణికి నంగనారత్నంబు | మాణికాంబును సమగ్రబాహు
శార్యకాలి భాగ్యసంపన్నుఁ డుదయించె | బరంగ విశ్వనాథపండితుండు. 31

సీ. లక్షీపుసింహలీలావై భవధ్యానబద్ధానురాగప్రసిద్ధి బుద్ధి
శుంభద్విరోధిసంరంభసంస్తంభనక్షమతాసముద్యుక్తి శార్యశక్తి
బంధువిద్యత్ప్రవిప్రకరపాఠకనిత్యఫలితకల్పకకాఖ భాగ్యరేఖ
చక్రవాళోపరిస్థానరంగస్థలీన గ్రనోల్లాసవిన్నూర్తి కీర్తి
గాఁగ నేమంత్రి మెఱయు నఖండితప్ర | తాపసాభాగ్యగాంభీర్యదైర్యమహితుఁ
డతఁడు గోవిందపండితనుతుండు ఘుండు | విశ్వనాథుండు శుభగుణశాశ్వతుండు. 32

మ. హరి దుగ్ధాంబుధికన్య జంద్రధరుఁ డయ్యదీర్ఘద్రపుత్రికా బరం
దరుఁ డింద్రాణిని బెండ్లియొనగతి నుద్యుద్వైభవం బొప్పఁగా
వయించెం దగఁ జాగయప్రభుండు శశ్వద్బంధుసన్తానత
త్వరతారూఢపతివ్రతాగుణకదంబకా బ్రేమ దేహంబికా. 33

ఉ. వారలు మువ్వరం గనిరి వంశవివర్ధనులకా మనోహరా
కారుల నిర్వికారుల జగన్నుతని ర్లభర్థమాగ్ధసం

చారుల నప్రతీపభుజసారుల శూరుల నర్థిలోకమం
దారుల వైరిదుర్బదవిదారుల క్షీరుల సత్కుమారులఁ.

34

వ. అందుఁ గ్రమంబున.

గీ. భవ్యచరితుండు సరసింహపండితుండు | భాగ్యవంతుండు విశ్వప్రభువగుండు
రాజ్యలక్ష్మీవిలాసుండు రామదేవ | మంత్రిమణియును నన నొప్పు మానధనులు. 35

క. అం దగ్రభవుని మరకరి | చందనమందారకుందశశధరపురభి
స్తందిరనిర్మలయశుఁ జె | ప్పం దగు సరసింహదేవపండితు నెందుఁ 36

సీ. అతులితైశ్వర్యరూపాతిశయంబుల నసమాంబకభ్రాతృ నందమొంది
సుమహత్ప్రతాపతేజోవిశేషంబులఁ జిత్రభానుస్ఫూర్తిఁ జెన్నుమిగిలి
విశ్వసంరక్షణవిపులదైర్యంబుల నవనీధరస్థితి సతిశయించి
యంచితదానమహాభాగ్యరేఖుల రాజరాజప్రాధి నోజమఱుగి
ధరణిఁ బెంపుమీఁతె సరసింహపండిత | ప్రవరుఁ డమృతమధురభాషణుండు
సకలనుజనవినుతస్థదుణిమణిమయ | భూషణుండు వైభీషణుండు. 37

క. అతనిసుతుఁ డఖిలజనహితుఁ | డతులబలాధికుండు హరిపదాంబుజసేవా
నిరతుండు మతిజితవాచ | స్పతి గోవిందార్చుఁ డెన్నఁబడు బుధసభలఁ. 38

శా. వాహరోహణచాతురీతురగరేవంతుం బ్రతివ్యాహవా
ర్వాహరోహపటుప్రభంజనుని శశ్వద్దానకేళీసము
త్సాహుక్ సాహసవిక్రమార్కుఁ గరిదంతక్షీరతారామరు
క్తోహిరామలక్ష్మీర్తిఁ జెప్పఁ దగు నాగోవిందమంత్రీశ్వరుఁ. 39

క. అతనిపినతండ్రి లక్ష్మీ | పతి నిత్యకృపాకటాక్షపరిణతభాగ్యో
న్నతుఁ డుభయవంశదీపకుఁ | డతులితనయశాలి విత్తరామాత్ముఁ డిలఁ 40

శా. దేవబ్రాహ్మణవూజనాభిరతు భాత్రీగోపిరణ్యాదిదా
నావిరుచ్చితయశోవిశాలు జగదీశాభ్యర్చనాలాలస
దృఢపుక్ కావనశీలు నాశ్రితహితప్రారంభనిత్యోర్జిత
శ్రీవిభ్రాజితు విద్యలేంద్రసచివశ్రేష్ఠుఁ నుతింపఁ దగుఁ. 41

మ. పటు ధాటి మఖ్యంభమాణకలహాసౌధాన్య సంఘాతవి
 స్ఫుటంఖాపుటర్ తిగుట్టనపరిక్షణ్ణాత్ మోద్యద్యశం
 కటకూళీపటలప్రశోషితమహాకణ్డాటసేనాసము
 ధ్భటసాక్షోనిధి విత్తలేంద్రుఁ బురణింకా మంత్రు లేరీ ధరకా.

42

నీ. చండడిగ్వేదండకాండభూర్వహమహీమండలోద్ధరణసమర్థ మగుచు
 దుర్వారపరిపంథిసర్వసంపద్ధర్వనిర్వాహక్రియానిపుణ మగుచు
 వేదాదివిద్యావిగోచవిద్యజ్ఞనామోదాతీయసముత్పాది యగుచు
 జంభజి న్నవసంభీకుంభీనసాధీశశంభుభూభృద్వృత్తిస్వచ్ఛమగుచుఁ
 బరంగు నేమంత్రిభుజబలప్రకటశార్కదానసత్ప్రీతు లప్రతిహానదుహిమ
 నాతఁ డిచ్చుచేసెపఖానాధిరాజ్యభారధుర్యుడు విత్తలప్రభవయండు.

43

క. ఆపంత్రించంద్రునకు రమ | తీమణి లీలాంబకును జనించె నుదార
 శ్రీమంతుఁ డమితనుగుణ | స్తోమండు బాబాజిపండితుండు మొద మొదవకా :

44

నీ. విమతసప్తప్రభావిభవసత్కాంతుల భీము రుద్ధాము సుత్రాము సోము
 నైశ్వర్యచాపవిద్యానయోదయముల భవుని రాఘవుని భాగవుని ధృవుని
 సౌందర్యసంగీతచాతుర్యజయముల మరుని దుంబురుని వాగ్వీరుని నరుని
 జటులవిక్రమదానశక్తిరక్షణముల నహివైరి సౌరిఁ గ్రౌంచారి శౌరిఁ
 బోలుఁ బరిపంథిధారుణీపాలనచివ | ఫాలతలఘోరితరభాగ్యమూలవర్ణ
 జాలనిరసనకరణసంశీలచరణ | సరణి బాబాజి భద్రలక్షణవిరాజి

45

ఉ. శ్రీజయభోగభాగ్యకులశీలవివేకకృపాగుణంబులం
 దీప్తిగతిప్రధాను లేనయే సురరాడిభరాజరాజతా
 రాజతనూజరాజకథరాతులకీర్తికి విత్తలేంద్రుఁ
 బాజికి నాజిరంగపరిపాటితకాత్రవనైన్యరాజికికా.

46

ఁ. తత్త్వప్రస్థండు.

సి. సతతప్రసన్నతాసదనంబు వదనంబు విమతసత్తామృతవేణి వాణి
 శరణాగతత్రాణనదయంబు హృదయంబు ఘనదానవైభవాకరము కరము
 గురుధర్మకార్యానుహులంబు శీలంబు సంపాదితస్వామిజన్మము నయము

హరిపదారాధనాయ త్తంబు చిత్తంబు భూరిసౌభాగ్యవిస్ఫూర్తి మూర్తి
గాఁగ నేమంత్రి విఖ్యాతి గనియె నతఁడు । విక్రమాపాదితానేకవిమతద్గు
ల్భసామ్రాజ్యలక్ష్మీవిలాసభాసి । చాగయామాత్యరాఘవసవినవరుఁడు.

47

మ. చలనం బందక యీని యీని ప్రకటించం బోక నల్లిక్కులక్
గలఁగంబాటక నీరసత్వమున కాగారంబు గావం డెనేక
దలఁపక గల్గుకామధేనుఘనచింతారత్నముల్ సాటియా
నలఘుత్వాగగుణాభిరాముఁ డగురామామాత్యసింహంబుకొక.

48

సీ. ఘోరఘోణాదిమఘోణిదంష్ట్రచలావాసప్రయాసంబు మోసరించి
కమతాధిపవ్యూహక తినకర్పరపీఠసంశ్రయక్షేత్రంబు జరపివుచ్చి
చక్రీశ్వరమూరవక్రస్ఫుటాభాగనిరసమోద్యోగంబు నిస్తరించి
శుంభదున్మదచారితుక్తుంభిశుంభస్థూపానభేదంబువలనఁ బాసి
భోగభాగినియై మించె భూమిభామ । వర్తితానూనబహుతరవస్తుదాన
చతురముగఁ జాగ దేవపండితఃసూర । రాఘవామాత్యభుజిఖరంబునందు.

49

సీ. శ్రీభోగ ధైర్యప్రభాభూరిధనములఁ జక్రీంద్రధరమిత్రసమతఁ దనఁ
త్యాగ శుద్ధియైతిధ్ధిగ భీరతలను సుననదీరాజవిఖ్యాతి సెనఁగి
భూతికళాధుర్యనీతికార్యంబుల శివభద్రసత్కవిస్థితిఁ దనర్చి
బలధర్మధైర్యభోజనమహత్త్వంబులఁ గరికాలనరదేవగరిమఁ బొదలి
వెలయుఁ బటుబాహువిక్రమవిజితవిమత । స్వపసమానీతమణిరమణీహయాది
ఽచువిధోపాయనాందితపాంగణుండు । రణజయోల్లాసి చాగయరాఘవుండు. 50

సీ. పటులసంధ్యానటత్పటిమధూర్జటిజటాఘటితగంగాఘ్నేనపటలిఁ దెగడి
పూర్ణచంద్రాతపస్కురణసముదూతదుద్ధాభివీచిపంక్తుల నదల్చి
భారతీవక్షోజభారార్పితో దారకర్పూరహరరేఖల హసించి
చందనాచలమరుచ్చలితనిర్భరతరుప్రసవగుచ్ఛావలి భంగపఱచి
వెలయు నేమంత్రి శేఖరువిశదయశము । వాఁడు రణదివ్యవిరుదారిర్యాహకుండు
ప్రకటసంగ్రామనిర్భంగఫల్గుమండు । రవ్యవిభవుండు చాగయరాఘవుండు. 51

మ. ఒనఁగక జాగయరాఘవుండు వినయం బొప్పుక బ్రతిద్యాదఃక
వసుధామండలిఁ గల్గునిప్రతిలికె వాఁఁఁగూనరూపంబుగా

- రసవన్ముఖ్యపదాగ్రజాలపరిపూర్ణం బైనయన్నంబు ను
ల్లసితానేకవిధాంబరంబులు ననల్పస్వర్ణనిష్కంబులుకా. 52
- వ. అయ్యమాత్యవరునకుఁ దగినపత్నిరత్నంబు. 53
- ఉ. మైరణ భూమి భాగ్యమున సాగరసంభవ సర్వమంగళ
శ్రీరమణీయతకై గిరిజ శీలమునం దననూయ నిత్యగం
భీరత గంగ సత్యపరివేశలభావల వాణి నాఁగ నొ
ప్పారె సతీలలామ లవమాంబ సమస్తగుణావలంబయై. 54
- క. శ్రీలక్ష్మీయు నబ్జాక్షుఁడుఁ । బోలెడువారలకుఁ గలిగెఁ బుత్రుఁడు గుణర
త్నాలంకారుఁడు భాగ్యవి శాలుం డగునాగ నాథసచివుం డెలమికా. 55
- సీ. సతతప్రసన్నుఁ డాచారసంపన్నుఁడు వినయాన్వితుండు వివేకశాలి
సుజనసేవితుఁడు భూసురకామధేనువు వితరణఖని జగద్ధితయశుండు
స్మితపూర్వభాషి లక్ష్మీనృసింహోద్భవారతుఁడు సమస్తకాస్త్రప్రవీణుఁ
డార్యసమృతుఁడు నిత్యైశ్వర్యకలితుండు సంభృతగాంభీర్యశౌర్యధనుఁడు
చండకోదండపాండిత్యసవ్యసాచి యశ్వరేవంతుఁ డసమబాహుబలుండు
ఘనఁడు చాగయమంత్రిరాఘవునికూర్చి సుతుఁడు శ్రీనాగ నాథపండితవరుండు. 56
- క. ఉరుతరవితరణగుణముల సరి యగుదురు నాగ నాథసచివునకు మరు
త్తరుసురభిధనదసురమణి తరణిజకలిశరధిసలిలధరబలిఖచరుల్. 57
- వ. ఇట్టి విశుద్ధమలద్ధాగ్రవంబునకుఁ బూర్ణసుధాకరుం డగురామదేవపండితమహాప్రధా
నరత్నంబునకును. 58

షష్ఠ్యంతములు.

- క. శ్రీనిత్యవిభవునకు ఘన దానరవిప్రభవునకును దామరసాక్ష
ధ్యానానురాగరంజిత మానసపద్మనకు విమలమణిసద్దనకుకా. 58
- క. చాతుర్యభోజనకు బహు నూతనవిభ్రమవధూమనూజనకు జగ
ద్ధితరణదివ్యబిరుద భ్యాతునకును విష్ణులేంద్రుననుబాతునకుకా. 59
- క. సింహతలాటాంకున కుప సులహృతకర్ణాటక టకజన నాథచమూ
రధిహునకుఁ జారులక్షణ సంహస్థునకు నమితభాగ్యసంపన్నునకుకా. 60

క. బాహుబలభీమునకు ను | గ్రాహవరామునకుఁ బటుజవాధికతురగా
రోహణరేవంతున కతి | సాహసవంతునకు నమితసామంతునకుఁ.

61

క. మాఘవసతులితునకు శర | లాఘవపటుతావిశేషలక్ష్మణునకు దూ
తాఘవరమతికిఁ జాగయ | రాఘవసచివాగ్రణికి నిరతసద్గుణికిఁ.

62

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నారచియింపం బూనినయిష్టరాణకథకుఁ బ్రారంభం
బెట్టి దనిన.

క థారంభము.

గీ. త్రిభువనైక పుణ్యదేశాగ్రగణ్య మూ | ర్జితపయస్సరోవరేణ్య మనమ

బహులసుకృతరత్న పణ్యము నైమిశా | రణ్య మొవ్వ మునిశరణ్య మగుదు.

63

వ. మతీయు నప్పరమపవిత్ర త్రేత్రం బలివిచిత్రకిసలయకునుమఫలపలాశగుచిరదుచకనిమళ
కరక షరుకకవకుళికుచపురఫలఫలినీతమాలకృతమాలదేవదాళహింతాలనారికేళపారిభ
ద్రభద్రదారుకారంభారంభామలకతిలకతృణరాజరాజధనపున్నాగనాగకేసరపాటలా
రూపాలాశోకమధూకకదంబాదితరుకదంబశిఖర సుఖాసీనకలకంఠకాలకంఠకలాపిక
లాలాపకలితంబై లలితమాలతీలవంగ ఫలితావలీవలయితనిమంజుపుంజుపరిభ్రమద్భ్ర
మర మిధున మధుర యుంకార ముఖరితంబై సకలకాలసంపుల్లహల్లకకమలకువలయ
కుముదసముదయానుమేయతోయస్వచ్ఛజలాశయశతసతతకేళీవిలాసమదకలకలహంస
చక్రివాకబకబలాకాదికానేకజలవిహగజాలశోలాహలవాచాలితదిక్చక్రివాళంబై పు
ణ్యజలపూర్వమాణమాణకకరకరకాముఖప్రభవఘుమఘుమధ్వనిమనోహరంబై స
మిత్కుశకుసుమఫలపలాశభారవహనపటుపటుకానుగమ్యమానాధావకపదక్రిమపది
త్రితలంబై విశాలపర్ణకాలాభ్యర్ణకీర్ణవన్యధాన్యచర్వణగర్వితశాఖామృగచంక్రిమణక్రి
మాలోకనాలోలమునికన్యకాకటాక్షకాంతికల్పితానల్పకువలయతోరణాలంకృతంబై
పుష్పధులసీనభారమంధరరోమంధబంధురహోమధేనుస్తన్త్రపానసముత్పత్తవత్సవదనవి
గళితపయఃశేనబిందుకశాద్వలస్థలవిడంబితతారకాంబరతలంబై ద్యుమణిమణిశిలాతలర
క్తచందనోపలిప్తసప్తాశ్వమండలసమర్పితారుణకరవీరకుసుమవిసరాభిరామంబై యుప
జాతిపరిచయపత్రప్రివతత్రిపవనప్రజ్వలితజ్వలనహూతాజ్యధారాదశవితతప్రణ్యగంధాను
బంధధూమధూపితాంతరిక్షంబై నికటకుంజకుటీరకుక్కుటకుశోపయుజ్యమానతైశ్వ
దేవబలికబలౌవశిచ్ఛపులకాంకితప్రదేశంబై హరిహరపూజాసమయరణితక్షుంటాఘణఘ
ణారవశ్రవణహరిణార్ధకీర్తిగళితఘాసశకలంబైప్రతిశాఖాగ్రలంఘనచటులశాఖామృగ

నికరకరపాతితపరిపక్వ ఫలరసపూర్ణాలవాలతరుమూల శీతలస్పటికశీలాతలా స్తీర్ణవి స్తీర్ణ
మృగాజినాసీనమునిముఖ్యవ్యాఖ్యానమాననానాకాశ్రువిస్తరంబై నందనారామం
బునుంబోలె సురసాలోపశోభితంబై బృందావనంబునుంబోలెఁ గృష్ణసారసంచార
పూతంబై నాకలోకంబునుంబోలె నమృతాహారస్థానంబై రాఘవస్వైయంబునుం బోలెఁ
బనసనీలనలగజగవయగవాక్షోపలక్షితంబై గాంధర్వంబునుంబోలె శ్రుతిస్వరసంపూ
ర్ణంబై సముద్రంబునుంబోలె బాడబాస్పదంబై వెలయు; నందుఁ గుసుమంబులయంద
రజోవిజృంభణంబును భృంగంబులయంద మాతంగదానాభిలాషణంబులును నదుల
యంద ప్రతికూలప్రవర్తనంబులును గిరులయంద సానురాగోద్రేకంబును దరులయంద
కాఖాచలనంబును నాగంబులయంద భోగానుపాలనంబును శబ్దస్వరూపంబులయంద
ధాతువిపర్యయంబును గాని యొండెడల నరయక మెఱయు; నచట శిశిరకరకరనికర
విశదతేనరికేశోద్రేశసరంబులు సరసబిసాంకురశంక మెండోండతుండంబులఁ బుడును
శుండాలంబులును శుండాలగండెమండల కండ్లనిరసనమస్ఫుంబు లగునరాళక రాళ
నఖరశిఖరంబులంగలచిత్రకాయంబులును జిత్రకాయశకుంబినితను న్నన స్తన్యపానపరి
ష్కృష్టాంగంబు లగుకురంగలోకంబులును గురంగడింభంబులంగూడి చెరలాడురేచులును,
రేచుగూనల నేచినమమృతంబు బ్రక్కల డాచుబిడాలంబులును, బిడాలంబులచోరలు
సారలం దెరలకమరగి తిరుగుగిరికలును, గిరికానికరంబులనిజభోగంబులంబోదివి యను
రాగం బొసఁగు నాగంబులును, నాగంబుల కెండరాకుండ విరివిగలపురులు విచ్చి చేరి
వచ్చుబుష్పవర్ణన (?) మయూరంబులును గలిగి యల్లపిల్లు నందు.

క. ద్వాదశశాస్త్రైకసత్రీయ మోదంబున శౌనకాదిమును లొనరింపక
గాఁ దద్విభోక నూత్నుకు. లై దివ్యక్షేత్రీననమహాచలవాసుర.

64

సీ. పల్లవారుణజటాభారు లారచిత్రీపుండ్రాభిరాములు భూతిలిప్త
సర్వాంగు బుజ్జ్వలస్ఫటికాక్షునూత్తులు రుద్రాక్షభూషణరుదిరు లమరఁ
బుణ్యతీర్థోదకపూర్ణకమండలు లజి నూత్తరీయు లత్యంతమృదుల
పరిధాతివల్కలపరిధాను లభినవదండపాణలు దీప్తదహనతేజా
లలఘుదివ్యతపోశృంగికలితు లఖిల వేదవిద్యారహస్యసంజేదు లనమ
సవనకర్తలు సంయుమాశ్వరులు వచ్చి రెలమి శివ్యప్రశివ్యసమేతు లగుచు.

65

చ. వనజభవానుభావు లగువారల నందఱఁ జూచుకోర్కి నె
మనమునఁ బిక్కటిల్ల బుధమాన్యుఁడు సాత్త్వికతేయశివ్యసం

దనుఁ డగురోమహన్నఁబుడు దాఁ జనుదెంచిన నమ్మహాత్ముల
య్యనఁఘునిఁ గాంచి యిట్టులని రాదరమేదురసామభాషలకొ.

66

క. ఏకడనుండి యిపుడు నీ! రాక సుధీవర విచిత్రమణీయకథా
నీకప్రసంగ మేమే! నాకర్థింపంగఁ గలిగె ననుదిన మింకొ.

67

చ. అనవుడు సూతసూతి వినఁబున వారలతోడ నిట్లును
జనకమహీతలేశ్వరునిసత్రమహోన్నతిఁ జూచువేదకం
జని యటనుంటి నిన్నిదివసంబులు తార్జ్యపురాణసత్కథా
వినుతసుధాసరిద్విపులవీచిక లల్లము నిల్చు నాఁగినకొ.

68

వ. అమ్మహాపురాణంబునందు.

క. సారంబై మోక్షపదా! ధారంబై పుండరీకదళనయననిభా
గాఁగంబై మహిఁ బరఁగిన! శ్రీరంగమహాత్మ్య మతివిచిత్రము దలఁపకొ.

69

గీ. అనిన హరిచరణభగ్యదివ్యానున క్తి! చిత్తజలజాతమును వికసింపఁజేయఁ
దనుఁ దదీయకథాంశవిస్తార మడుగఁ! జెలఁగి వాఁల కిట్లని చెప్పె నతఁడు.

70

చ. అమలచంద్రులార వినుఁ డమ్మిథిలాపురి నధ్వరోత్సవం
తమున మునీశ్వరానుమతుఁడై తను వేఁడెడినాగదంతసం
యమికిఁ బరాశరాత్మజుఁ డుదాత్తకథాపరిపాటిఁ బుణ్యతీ
ర్థములును బుణ్యభూములు ముదంబునఁ దెల్పుంగఁ బూని యిట్లునకొ.

71

చ. త్రిభువనధర్మరక్షణధురీణవిచిత్రచరిత్రుఁ డిందిరా
విభుఁ డెచటకొ వసించు దగువేళల నెందుఁ జరించు నేయడకొ
శుభమతి నాదరించు నెటఁ జూచుఁ గృపాన్వితదృష్టి నేమిటం
దభిరతి గల్గియుండు నివి యన్నియుఁ బుణ్యతరప్రదేశముల్.

72

క. హరిచరణకమలరేణువు! పరమాణువు సోఁకినంతఁ బావనతరమై
కరము నుతికెక్కు సలిలము! తిరముగ నధికంబు సకలతీర్థంబులకుకొ.

73

చ. మురహరపాదపంకజసముద్భతమై పెనుపొందెఁ గాదె శం
కరవిలసజ్జటాకలితకైరవబంధుకళామరీచులకొ
వదనిజవీచులకొ నెఱయ వన్నియ కెక్కి త్రిలోకపావనీ
కరణధురీణతకొ గగనగంగ తరంగిణులందు మేటియై.

74

వ. మఱియును.

సీ. కలుషపంకజకలికాతమి గౌతమి సకలసజ్జనమాన్య జహ్నుకన్య
జంతుసంతతమనశ్శర్మద నర్మద శమితతాపత్రయదమన యమున
శ్రితసాధుజనలబ్ధజీవిక దేవిక సత్యసంవిద్యోగ చంద్రభాగ
సతతజన్మాచలాశని భవనాశని దూరీకృతక్షుద్ర తుంగభద్ర
బహులసౌభాగ్యదానసంపన్న పెన్న / భగ్నదుర్జోహపాశ విపాశ యనగ
భువిబ్రసిద్ధికి నెక్కినపుణ్యవదుల / హంకి లీలావిహారయోగ్యములు గావె. 75

మ. విను మీమాటలు వేయు నేటికిఁ దపస్విశ్రేష్ఠ గోవిందశో
భనలీలాచరణక్రియాకలితసంబంధానుసంబంధబం
ధ్యనుబంధిక్రమయోగయోగ్య మగుభక్త్యద్రవ్యలేఖంబుతో
నెన గా వన్యపదార్థకోటులు నసంఖ్యేయప్రభావంబునకె. 76

సీ. హరిదివ్యనామధేయామృతం బింపారఁ జెలఁగి యాస్వాదించుజిహ్వా జిహ్వా
గోవిందకల్యాణగుణు కేషంబులు పలుమాఱుఁ దలపోయుతలఁపు తలఁపు
కమలాక్షునిత్యమంగళమూర్తివిభవంబు సాంపార వీక్షించుచూపు చూపు
ఫణిరాజతల్పుశ్రీపాదపద్మంబులు చేరి యర్చనసేయుసేత సేత
వాసుదేవప్రియం బైనత్రతము త్రతము దైత్యభేది నుపాసించుతపము తపము
శౌరి నారాధనము సేయుజపముజపము విష్ణుపదభక్తి సమకొల్పువినికి వినికి. 77

సీ. పటుతరభవరోగపరితాపములఁ బాఁప నబ్జాక్షుసేవ దివ్యాషధంబు
అంచితజ్ఞానమహానిధానముఁ జూప నమృతభక్తి శుద్ధాంజనంబు
దుర్వారభయములు దొడరసండఁగఁ జక్రపాణిసంస్తుతి వజ్రపంజరంబు
ఇష్టాఢ్యఫలసిద్ధి లెసఁగింప హరినామపతన మంగళకల్పపాదపంబు
విపులదుర్జోహాలిమిరంబు విరియఁజేయ / నురగశయనునిపూజ సూర్యోదయంబు
అనిమిషానందలీల నునిచి మనుపఁ / గమలనాభునిపదతీర్థ మమృతసరము. 78

క. కరణత్రయకృతపాపా / వరణముల హరింపఁచేయువారికి మురభి
చ్చరణసరోరుహసతత / స్మరణము కా కరయ నెండుకరణము గలదే. 79

గీ. అభిలలోకములకు నక్షయనందనం / భూతికారణంబు పుండరీక
నయననామకీర్తనంబ యీ ముగ్ధంబు / నిఖిలవేదకాస్త్రవిశ్విశ్రాంబు 80

క. కావున ఘనదురితావిల । భావుల కెందును ముకుందపరిచితిత్థిర్గా
స్థావము దక్కఁగఁ జక్కన । పావనత ఘటింప నొందుపాయము గలదే. 81

గీ. అనిన నాగదంతుఁ డనఘ తీర్థప్రభా । నమునఁ దలచి చూడ వానివాని
కవియ యెఱ్ఱు వైనయ ట్లుండు నిం దెది । సకలపుణ్యతీర్థసారతరము. 82

శా. ఏతీర్థంబు దలంచినకొనిన నన్వేషించినకొ జూనినకొ
బ్రీతిం బేర్కొనినకొ దురంతదురితాపేతాత్తులై నిర్జర
వ్రాతప్రాధితనిత్యసౌఖ్యయుతులై వర్తింతు రత్యంతవి
ఖ్యాతికొ మానవు లట్టితీర్థ మెఱుంగఁగాఁ జెప్పవే నావుడుకొ. 83

వ. పరమజ్ఞానపరిపాకపరిచితపరాపరవివేకపారాయణుం డగుబాదరాయణుండు నత్త
పోధనసత్తమున కిట్లనియె. 84

క. శుభగుణనిధి యగురఘుకుల । విభుకృప ననపాయుఁ డగుచు వెలసినదితిజ
ప్రభుచే నానీతుండై । త్రిభువనసంస్తుత్యనిత్యనివృత్తార్థిక. 85

శా. రంగ త్కేతువిచిత్రతోఁగమణిప్రాసాదవప్రప్రభల్
నింగిం బర్వ భుజంగతల్పనకుఁ గేళీనద్యమై యెఱుఁపి
రంగం బేతటినీతటికొ మెఱయఁ దా రమ్యాత్మనక్రీనటీ
రంగంబై యది వో జగంబుల నదీరత్నంబు చర్చింపఁగొ. 86

సీ. ఏయేటినడుఁదిన్నె నేప్రాద్దుఁ జలిగొన్న సిక తాతలంబులఁ జెలఁగి చెలఁగి
యేతరంగిణి నించుకించుక వికసించుక్రొత్తమితావులఁ గొసరి కొసరి
యేనదీక్రిడల నెసఁగురాయంచలకలకలంబుల కాత్త నలిరి యలరి
యేసరి త్తటమున నేచినకల్పక మేదుఁచ్చాయల మెచ్చి మెచ్చి
నేఁడు నొక నాఁడుఁ బాయమన్నాఁడు శౌరి । యతిమనోహరి నిశ్చేయసానుకారి
వివిధతాపనివారి భూవినుతవారి । కలితకావేరి భవకరికలభవైరి. 87

వ. మఱియు నన్నదీప్రవాహరత్నంబు నాయతనప్రగల్భమానమధానమానపానీయపూర
సారంబు లగునారికేరంబులును, గమలభవకామినీకపోలపాలికాసవర్ణపరిపూర్ణరాగ
కరనాగవల్లీవేల్లితాభోగంబులగుపూగంబులును, మృదుముగితపరిమళపరిజ్ఞానసంకేత
కంబు లగుకేతకంబులును, జగజ్జయప్రయాణప్రయాణపంచబాణప్రబలబలధూళీధూసరం
బు లగుకేసరంబులుఁ గలనాగకేసరంబులును, గుఱలయాకుల విలీనమదకలకలవింక

కలకలముఖరక్తిఖరక్తిరోచితనటనారంగంబు లగునారంగంబులును, ధారాధగనమయ
 ధారాశేనుధుగనుధురసధారానారకలికాకదంబంబు లగుకదంబంబులును, వనదేవ
 తాచరణమణిమంజుమంజీర్యుశ్యుశ్యధ్వని మర్తనూచకశ్రవణశక్తిమర్మరస్వనసము
 త్తాలంబు లగుతాళంబులును, బరిపక్వఫలరసమాధురీరమాధురీకృతసురసాలంబు లగుర
 సాలంబులును, దరుణతరణికిరణప్రసరణ భయపలాయితబంధురాంధకారసందేహమూల
 బాలప్రవాళీరుచినిచయరచితకృతజీమాతమాలంబు లగుతమాలంబులును, మేదురా
 మోదముదితాయమానమానమానవనికాక్రమేయ (?) ప్రవర్ధితపులకంబులై వనీముఖుల
 కంబు లగుతిలకంబులును, బ్రచలితపరిస్ఫుటితఫలపరిమళప్రళంసాధరాధికవాఙ్మన
 సంబు లగుపనసంబులును, సుధారసపూరంబు లగుతీరంబులును, దళితసౌగంధికమణి
 బంధురప్రభావటలపాటనపాటన్మరచటులచంచూపుట పాటితమృదాళనాళమరాళ
 తరళితరగరుదుదితసమీరసమీరితంబులై రంగరమణమంగళపూజాసమయసముచితచ
 తురజలదేవతాంజలిపుటసముత్ప్రిప్తపుష్పావహాళుభాకరంబు లగుశీకరంబులును, బరస్పర
 సంపాతకంపమానసంపుల్లవాల్లకవిసరదున్నదభృంగంబు లగుభంగంబులును, సేవాప
 రిణితవరుణకన్యకాకరసరోజవీజ్యమానవిస్మయరచమరవాలశంకాలవాలంబు లగుకపో
 లంబులును, జలకేళీలాలబాలామచతటిపటీరపంకప్రవర్ధమానంబు లగుఫేనంబులును,
 ముహుర్ముహుర్నన్జనప్రవణఫణిఫణాముక్తాఫలానుగుణగణాత్యద్భుతంబు లగుబుద్ధు
 దంబులును, నిజాంతకృతావగాహపావనదేహజనసంవోహనినర్దితభావిభవావర్తంబు
 లగునావర్తంబులును, వారిప్రసారతీరగారుత్కృతమత్తమయూరరేఖామతల్లిక లగుశై
 వాలవల్లికలును, శకిశకలవిశదవిశాతవనవరాహదంష్ట్రముఖవిఖండితపర్యస్థము స్రవోశీ
 రపరిమళప్రాయంబు లగుతోయంబులును, నిరంతరనిరంతరాయనారాయణనినీతధ్యాన
 పాంయణపరమయోగంద్రపఠిచితంబులై యనల్పకర్పూరపరాగపూగనిర్మలినంబు లగు
 పులినంబులును, సమీపాళమనివాసితాపసకుమారపరిక్షాళితమృదులవల్లలకపాయద
 సపాటలంబు లగునికటస్ఫటికలీలాతటంబులును, దంతావళికలభదంతకాంతిదంతరి
 తళళికాంతసోపానసులభప్రవేశంబు లగుజలవతరణప్రదేశంబులును, గలరవానుమే
 యకలహంసపటలపటలయంబు లగుకువలయంబులును, ఘనఘనాఘనఘనరసపానసమ
 యసముద్గమఘమఘమధ్వనిసముద్దేయంబు లగుఘోషంబులును, సంకల్పభవమఖాను
 భవసంకల్పనిలంపదంపతికల్పితకల్పకిసలయానల్పతల్పమంజులంబు లగువంజులకుంజంబు
 లుగలిగి కలశాభియునుబోలె నమృతానందకారణంబై, రంగరంగంబునుంబోలె ననేక
 శతప్రతిసరంబై, సరసిజాసనాకపోలంబునుంబోలె దర్పసారమకరీకాంతంబై, కాంతా

రంబునుంబోలె నుద్దండపుండరీక భాసురంబై, సురాచలశరాసనురేఖయుంబోలె నిర్హ
లితానేక పురసాలపలాశబలంబై, బలానుజీవిక్రమంబునుంబోలె నపనయితనరకవిగ్రహంబై
గ్రహప్రచారంబునుంబోలె గృతతారకోల్లంఘనంబై, ఘనాగమనంబునుంబోలె నుదంచ
తలోపాతంబై, లోహితాంశుతేజంబునుంబోలె నపహృతతమోవాన్యసంబై, వ్యాసవాగ్వి
లాసంబునుంబోలె నభివ్యాప్తిసుధీవరజాలంబై, జాలపాదంబునుంబోలె నకలుషమాన
సభాసమానంబై, మానవపంచానన నాననంబునుం బోలె సహస్రదంష్ట్రోజ్వలంబై, జ్వల
నజ్వలితంబునుంబోలె సంతర్పితగోచరంబై, చరమాచలంబునుంబోలె నక్షత్రాంతజేగా
క్రాంతకటకంబై, కటకంబునుంబోలె గలితసువర్ణపద్మరాగంబై, రాగంబునుంబోలె
శ్రుతిప్రసిద్ధంబై, సిద్ధరసంబునుంబోలె శమికపరోయతాపంబై తాపసాశ్రమంబునుంబోలె
దూరీకృతోపప్లవంబై, ప్లవాక్షిణ్యంబయ్యను బరమహంససేవితంబై, సముదితాబ్జంబయ్యను
ఘటితచక్రంబై, తరణిమండలమండితంబయ్యను బ్రవృద్ధనసుమంబై హరివిహారస్థలంబ
య్యను సమదనాగంబై, లక్ష్మణానందంబయ్యను మేఘనాదాభ్యుదయంబై, యీశాను
వర్తియ్యను సుకృతిస్తుతిపాత్రంబై, యతులస్పర్శంబయ్యను బహువారాగతివీర
ప్రకరకలితంబై యర్జునశరపాతభయంబయ్యను సింఘరాజప్రీతికరంబై విలసిల్లు నెండియ.

ఉ. ఉన్నతరంగధామలలితోభయపార్శ్వములం బ్రసన్నయై

యన్నది యబ్బిపాటుఁ గలితాయతకంకణ మౌక్తికద్యుతి

చ్చన్నమృదుప్రవాహములు సాంచి చిరాగతుఁ బ్రాణనాయకుం

జెన్నగ నిండుకౌగిటికిఁ జేర్చి చెలంగుమృగాక్షిత్రవడికొ.

89

చ. అనుపమదివ్యబోధమహితాత్ములు తత్తటిసీతటంబులం

దనిశము నిశ్చలస్థితికినై చరరూపము లుజ్జగించి నే

ర్పున వివిధాచరాకృతులు పూనఁగఁ గోరుచు రంగధామముం

గొనకొని పుట్టు చుండరు ముకుందపదార్పితమానసాబ్జులై.

90

క. ఈవసుమతిఁ గలతీర్థము । టావాహిని నెల్లప్రాద్దు ననుకూలమునై

సేవింపుచుండుఁ బ్రవిమల । భావంబున నంబురాశిపర్వంతముగాక.

91

క. సురనరయతాసురముని । గరుడోరగ సిద్ధసాధ్యఖచరాదులు త

ద్వరతీర్థసార్థసేవా । పరులై కనిరభిమతార్థఫలసంసిద్ధిలో.

92

సీ. ఆవి విను సంయమిప్రవర స్వగ్ధద్వార మనునది దేవగణైకసేవ్య

మాప్రదేశమునఁ బిండప్రదానాదులు పితృకోటి కక్షయప్రీతిదములు

లిలధేనుదాన మతిప్రశస్తము హరి సేవ కైవల్యలక్ష్మీకరంబు
తత్సరమునఁ బ్రసిద్ధము పుండరీక మచ్చో నొప్పు ఘనవటక్షోణిజాత
మదిహృషీకేశునావాస మాసమీప
మందుఁ బెంపొందుఁ గుళలాఖ్య నైననైల
మచటఁ దప ముండి కాదె మున్నాకపాలి
బ్రహ్మహత్యామహాఘంబుఁ బాసి వెలింగె

93

మ. కల దయ్యద్రకిఁ దూర్పుచక్కి వసుశాఖ్యం బైనతీర్థంబు ము
న్నలజంభారి సురాధిపత్యహరితుండై తత్ప్రతీరంబునం
బలివిధ్వంసిగుటించి భక్తిఁ దప మొప్పుంజేసి యాకల్పని
శ్చలలోకత్రయరాజ్యలక్ష్మీఁ దురైక సుప్రీతచేతస్కుండై.

94

గీ. అనిన నాగదంతుఁ డనఘశ్రీరంగంబు దిలిపిలోద్భవుండు తెచ్చె నంటి
వది కవేరికన్య కాభ్యర్థణవంబున నెడట నునిచె నానతిమ్మునాకు.

95

క. అనవుడుఁ బరాశరాత్మజాఁ । డను నతనికి వసుళతీర్థ మని యిప్పుడె చె
ప్పినయచటికి దక్షిణమున । ననఘ కల దనంతశయన మనుతీర్థ మొగిలె

96

గీ. ఎయ్యెడ లక్ష్మీసమేతుండై వనియించు నాదిసారాయణం డవిరతంబు
నెచటిఁదోయస్సుగ్గు మింత గల్గినమాత్ర నరులు పాపశ్రేణిఁ బరిహరింతు
రెవోట నొకదివంబేని నిల్చినవారి కపున్నరత్నమహాత్మ్య మొదవు
నెందుఁ దపస్థితిఁజెందినీర్థములు బహులతాగుల్పరూపముల నుండు
రేనెలవునందు దళమాత్ర మైనఁ దునుమ । బ్రహ్మహత్యసమం బగుపాప మొదవు
నేపలంబునఁ గీటాదిహింస నేసి । పతనమొందుదు రతిపుణ్యభావు లైన.

97

మ. సహజజ్ఞానయంతంబులై సరసభావల్ ప్రీతిఁ జేతస్సుఖా
వహముల్ గాఁ దఁ బల్కుచుకొ మెలఁగు గత్వస్సూర్తి నెంచేని న
య్యహిమార్జాలవృషప్లనంగనకులవ్యావిశ్వవిద్విటురం
గహరివ్యాఘ్రమదేభశల్యరుఖడ్గక్రాడభేరుండముల్.

98

క. ఎందు వనించును జేతన । బృందం బాధ్యాత్మికానిపీడావళులం
జెందక యాతద నలజడిఁ । బొందక యాఁకటఁ గృపించిపోవక యెలమికొ.

99

నీ. గతమద్రమానైవ్యకాలవేదులు సర్వకామవంతులును సంఘటితభూత
హితులు సర్వజ్ఞులహీనసత్తులు దుఃఖరహితులు జ్ఞానవైరాగ్యయుతులు
బ్రహ్మజ్ఞు లధిగతబ్రహ్మతేజాలు ఫరస్పరమిత్రు లతిపుణ్యపరులు సములు
నిత్యశుద్ధాత్ములు నిర్మలుల్ నిత్యులు నిర్మయుల్ సత్తులు నిత్యతృప్తు
లనఘు లనికారు లద్వంద్వ లనుపహతులు సుప్రసన్నులు సుముఖులు శుభవచనులు
నైచరింపుదు రెందు నరామ రాసు. రాదు లిచ్చావహకృతు లగుచు నెపుడు. 100

మ వివ నేర్పుం జెవిమైన మూఢుఁ డయినకొ విద్వాంసుఁ డౌ వెట్టియై
గను విజ్ఞాని యగుకొ ఖలుండు; నతిశాంతస్వాంతుఁ డౌ వక్రుండై
నను సౌమ్యాకృతిఁ దాల్చుఁ బాపకతుండైనకొ దోషనిర్మక్తుఁ డౌ
ఘనపుణ్యం బగు నేప్రదేశము చొరంగఁ గల్గుమాత్రంబునకొ. 101

వ. అట్టిసకలకళ్యాణకారణంబై తీగ్ధవరేణ్యం బైన పుణ్యక్షేత్రంబున దైత్యకులపవిత్రం
డైన విభీషణుం డాదివృధామ మందు నిలిపె నాఁటనుండియు 102

క. శ్రీమెఱయునుభయకావే । రీమధ్యమునం దనర్చు శ్రీరంగము తే
జోమహిమచంద్రపుష్కరి । జీమహితటంబునందు నిగమన్తుతమై. 103

కా. ఏపుణ్యాయతనంబుఁ జొచ్చి నియతికొ వీక్షించుపుణ్యుల్ మహా
పాపశ్రేణి జయించి నిర్మలమతిం బ్రాపించునుజ్ఞానులై
తాపంబుల్ పెడఁబాసి దండధరదూతవ్రాతముం దోలి య
వ్యాపన్నం బగునత్పథంబునఁ దుదికొ వర్తింతు రత్యున్నతికొ. 104

క. కృతనిష్ఠీవనపతిత । ప్రతిభాసాసృతదురుక్తిపతనాదుల స
న్నతి శ్రీరంగముఁ బేర్పొను । నతఁ డఘములఁ బాసి పొందు నమృతపదముకొ. 105

గీ. ఆలివిదేశవాసులైన నన్యద్వీప నలయులైన భక్తి నివృట్టిఁ
జేతు రెత్తి మ్రొక్కి శ్రీరంగమునకదురై భజించి కాంతు రభిమతముల. 106

మ. అరవిందాత్మదినోపవాసము తులస్యాస్వాదముం జంద్రపు
ష్కరిణీస్నానము రంగమందిరలసత్సందర్శనానందముకొ
వరగీతాపతనంబు గల్గునొకజన్మం బందునెవ్వారి శ
ష్పరఘుల్ ప్రాప్తమమ స్థకాములు జగత్పూజ్యుల్ ముకుందాకృతుల్. 107

- క. చాతుర్వాసస్థితిః | బ్ర | భ్యాతశ్రీరంగసీమః గల్గిననుకృతం
బాతలఁబెఱుగింబుల | నేతెఱుగన సంభవింప వెన్నాళ్లున్నె. 108
- క. శ్రీరంగభవనమున ముద | మారంగ నొక రాత్రి యున్న యట్టిఘనలు దు
ర్వారమహాపాతకశత | పారంపర్యములవలనఁ బాయుదు రసఘా. 109
- క. గురుమతి శ్రీరంగఁఁగునను | నరిగిననుజునుండు భక్తి నతనికి నన్నం
బరసి యిడునతఁడు లోకో | త్తరచరితులు దుహినబింబదళనస్ఫురితుల్. 110
- క. ప్రతిదినమును దిలపాత్ర | త్రితయము దానంబు నేని ధృతిఁ బొందునమం
చితనుకృతఫలము నమకొను | నతులశ్రీరంగమందిరాలొకమునకె. 111
- వ. అందు హేమదానం బతిప్రశస్తంబు భూదానం బంతకంటె నధికంబు గోదానవస్త్ర
దానంబు లత్యుత్తమంబు వివియన్నియ 112
- క. తమతమపట్లన నిత్య | త్వమునకు మదిఁ గలిగి దేవతలు రంగఁడే
శ్రమనందుఁ బొందుమనుజ | త్వముఁ గోరుదురందు ముక్తిధామం బగుటకె 113
- క. రవి కన్యాగతుఁ డగున | య్యననరమునఁ గృష్ణపక్షమందులఁ జేత్రో
భవతిథిఁ బితృకృత్యమునను | నవుముఖ్యవ్రతము మాఘమందును జెల్లకె. 114
- సీ. తమయన్వయమున నుత్తమఁ డొకఁడైన జనియించి శ్రీరంగమునకు నరిగి
యచటఁ గావేరిజలావగాహ మొనర్చి యగ్రజన్మలకు నాహారమైన
నత్యల్పదక్షిణ యైనఁ దిలొదకమైన ధేనుగ్రాసమైనఁ దనకు
నరిగినరీతిఁ దక్కక హరిసన్నిధి మయ్య నుద్దేశించి నెప్పొసంగు
వాడు గల్లనొకో యని వారివారి | నెదురు మాచుచునుండుదు రెల్లప్రాదు
నమరలొకనుఖంబులహానిఁదలఁచి | పితృసమాజంబు లక్షయస్థితులకొఱును. 115
- గీ. ఒక్కనదిఁ గ్రుంకువేళ వేటొక్కనది ను | తించు టకుకారి శ్రీరంగతీర్థవరము
చంద్రవక్రరిణీజహ్ను జలము నకల | నదులయందును దలఁపఁబుణ్యము ఘటించు. 116
- వ. విశేషించి మాఖమాసంబునఁ జంద్రవక్రరిణీస్నానంబును, శ్రీరంగదర్శనంబును
జేత్రోపవాసంబును నతిదుర్లభంబులు. ఈ నదీసరోవరజేత్రదేవతాప్రభావంబుల
యం దెవ్వరు సందేహింతు రట్టివక్రర్తుల ధర్మనిరతుం డగుభూపాలుండు చం
డాచరసంగతి మనుష్యులయు నని హఠియును, 117

మ శ్రుతికోటిం బ్రణవంబు వైష్ణవమస్తోత్రంబు లం దంబికా
పతి వెన్నేలుల గంగ వేల్పుగమిగా బద్ధాతుఁ డెబ్బంగి ను
న్నతకీర్తిక విలసింతు రట్టు మహిఁ బుణ్యక్షేత్రజాలంబుల
గతనానాఘనికాయమై వెలయు రంగక్షేత్ర మాకల్పమై 118

క. శ్రీరంగమునకు నరుగుఁడు | శ్రీరంగం బనుచు జపము సేయుఁ డు మదిలో
శ్రీరంగముఁ దలఁపుఁడు భక్త | భావముల హరింపసూపుఁ బగులును రేయుకొ. 119

ఉ. అంచితరంగమండలమహత్త్వము వైష్ణవకోటి కింపు రె
ట్టించ లిఖించి యిచ్చినఁ బఠించిన విన్న ధరించినకొ జనుల్
సంచితపుణ్యులై సకలసంపదలం బెనుపొంది కీర్తి దీ
పించి సుఖించి పొందుదురు ప్రీతి ముకుందపదస్థితిం దుడకొ. 120

చ. అనవుడు నాగదంతుఁడు ప్రియంబున సాత్యవతేయుతోడ నూ
మునివర దివ్యదేశముల ముఖ్యతరం బగురంగమండలం
బునఁ గడు నద్భుతంబు లగుపూర్వకథల్ విన వేడు కయ్యెడకొ
ఘనదయ నట్టివెల్ల నెఱుంగకొ రచియింపుఁడు నాకు నావుడుకొ. 121

క. నిగమవ్యాసవికారదుఁ డగుముని నీయడిగినట్టి మాశ్చర్యకరం
బగునిలివోసము గల దక్షిణగ విమ మని పలికె నాగదంతునితోడకొ. 122

చ. కలరు సుబోధసత్త్వ లనఁగా మును లిద్దఱు వాఁకన్యూరి
ర్థులచరితుల్ చతుర్ముఖసమప్రతిభుల్ బహుధర్మముగ్గవే
దులు ఘనదివ్యబోధసహితుల్ మహితుల్ రజనీముఖవ్యల
జ్వలనవికాలనేత్రు లనివారితభూరితపోబలాధికుల్. 123

క. వారంభిలభువనవిస్తయ | కారణద్వైధానోరనిష్ఠఁ గదలక గలగా
ద్వారమునఁ దప మొనర్చు బ | లారాతి దరాలికింపితాత్మకుఁ డగుచుకొ. 124

చ. నిరంతరంబును దదంతరాయంబునకు నుపాయంబు లాచరింప నానిలింపపతితోడ
రాయిడింప నొల్లక యెడఁబాసి వాసిగలత్తీర్థంబు లాడువేడుక నిలావలయంబు గలయం
జరింపుచు వచ్చి వచ్చి పురోభాగంబున. 125

మ. సతతానేకమునీంద్రబృందకృతపూజావందనం జఁదనా
గతమందానిలకందలీకృతతరంగస్థందనకొ దీగఁగ

గతమాకందమగందబిందు సహితార్కస్యందనం గాంచి ర

య్యత్తు లింపొందఁ గ వేదనందనఁ ద్రిలోకానందనానందనఁ 126

క. కని తదవేక్షణలోలత | ననిమిమత వహించి యద్భుతానందంబుల్

మనమునఁ బిరిగొనఁ బులికిత | తనులై ప్రణమిల్లి భక్తితాత్పర్యములక 127

సీ. గురుధర్మచరితానుకూలంబు కూలంబు సంక్షాళితాఘకజ్వలము జలము

ఘనము క్తిన్మత్తరంగములు తగంగములు వినీతమజనభైరవము రవము

విహతతాపత్రయోద్వేగంబు వేగంబు లలితభక్తానందలహరి లహరి

ఓశలప్రశంసానుగుణములు కణములు విధ్వస్తదుఃస్వభవీచీ వీచి

నిరుపమజ్ఞానసంపద నెఱపు నెఱపు

భరితబహుమోహపటలిఁ బో నుఱువు నుఱువు

గాన నెన గాన మీనదితో ననూన

మహిమ వహి కెక్కుత్తిగ్గసమాజములను. 128

క. అని మఱియుఁ బలుదెఱంగులఁ గొనియాడి తదీయచారిఁ గుతుకంబున ము

స్కైని యాడి దివ్యతేజోఁ ఘనులై ఘనవిరహితాపసునులై రెలమిక. 129

క. క్షీలిఁ గలనదులందలివి శ్రుత యగుకావేరినీరు సోఁకిన మాత్రక

ధృతి సద్గతిఁ గనుఁదిర్య | క్తతి యయినను జెప్పనేల తక్కినవారిక. 180

గీ. ఆవిధంబునఁ గృతకృత్యులై తదీయ! తీరవనభూము లొకకొన్నోదినము లుండి

వార లొకనాడు సంధ్యాభివందనాఁగ్గ మై నిశావధిఁ గావేరి కరుగుటయును 131

వ. అమృహాపావినీప్రభావం బెడనెడఁ బొడవడినయెడలఁ బొడవడునినును పిదపిదని పదనెగసి కూబుదరులును, దరులుగూడినఁ బెల్లుకొనఁ దాఁకుతల్లన మొదళ్లు బలువదలు వదలుమూలంబుల తొలుపుల నజముఱి బయఁపూరంబులు దోరంబులుగా నేచి పూచి తోచినం బెకలి తలకడవై వడికఱద వెంబడిఁ బొరలి పోవుతరులును, దరుతండంబులగం డికడల నడ్డంబు దగిలి దట్టంబులై కట్టివెట్టినలాగునఁ జాఁగనీక వేగం బాఁగినఁదఱిగి మలసి యెదురుదన్ని మిన్నుల కప్పుంబులై వచ్చుపై యెఱులబలిమికలిమిం దొట్టి నిట్టవొడిచిన నెట్టుకొని తఱమినం దఱుము లిడి నిబ్బరంపు బిరుసునం దెరలద్రొబ్బినకడకం బడఁకుల నెల్లడరి యరులు గిరుల చఱుల ప్రచండరవంబుగా దొల్లుగండవైలంబులును, గండవైలంబు లాండొండ గుఱులుగుఱులనం దొడఁగురభసంబున నభిశ్చరులు తల్లడిల్లి నెల్లడలం బెల్లెగ

యుక్తలైదును, కలైడల మొల్లంబేరిమేదిసీకుహరంబుల హరనటనటనపాటహమహాభైరవ
 శ్వేదారవప్రతిభటకటధ్వనిబంధురంబులై దిగంబడు కబంధంబులం బహులావర్తంబుల
 క్రందునం దెగి నిగండ మగుడ నెఱుగవడి తిగురుడువడుజగ్రహంబులును, జలగ్రహంబు
 లాండొండ నంటునంటుగ నెరుసి గెంటికంటికొనల ననలస్ఫులింగంబులు చెదర నడరి
 కలహంబునకుఁ దిమరుదు నమరుగవిసి యప్పటప్పటికి జిజిజిం ద్రిప్పి వేయుచటుల
 వాలఘాతంబుల నుద్ఘాతంబులై మసరుకొని విసవిస విసరుగాడ్పుల దూలి పెడగువడఁ
 జల్లుజలకణంబుల నెల్లుతఱచున దఱియరాని సమీపదేశంబులును, సమీపదేశవాసి
 నీజనంబు భయావేశంబునం బాసి చనఁ దోడన జలంబు పెడవెట్టి నివ్వగిలిఁజూవ్వన
 నెగయుమందిరంబుల పొందు దప్పుక తెప్పలగలిఁ దేలి పోవుపురనగరగ్రామసమాహంబు
 లును, సమాహంబులై నింగి చెంగటం దలఁగి నివ్వెఱపడి చూచువేచరులుఁ గలిగి వ్యవహా
 రసమర్థుఁ డగుసార్థవాహునగ్గసమితియుం బోలె మితుల కల్గలంబై బహుముఖంబులం
 గూడుచు, నతిరథపటిష్ఠనిష్ఠరబాణశ్రేణియుంబోలె ముంపుదప్పుక యొడ్ల భేదింపుచు,
 మహావదాన్యుని యసామాన్యకీర్తిస్ఫూర్తియుంబోలె బలువంకల నుల్లసిల్లుచు, గరాలకర
 వాలధారయుంబోలె నొరసిన మేనిఁ ద్రెంపుచు, నయసంపన్న సంపదయుంబోలె ముంపు
 దప్పుక, వసంతసమయతరుసంతతియుం బోలె బలుమోసులెత్తుచు, ద్రివిక్రమదిక్ష్వదేహ
 స్ఫురణయుంబోలె నడుగులకొలఁదిగానంబడక, హరిమాయయుంబోలె నానలం బెఱుమతం
 లం గడవ నశక్యంబై, పెన్నిధిఁ గన్న పేదయుంబోలె నంతకంతకుబ్బుచు, తగఁగి యగు
 చుట్టంబునుంబోలె నెఱుసులు దోపకుండ వర్తింపుచు, వీరభటవిత్తియుంబోలె మిగుల
 వడిగలిగి, సన్నద్ధహయసంక్తియుంబోలెఁ బల్లంబుల నేవుడిసింపుచు, నదృశ్యతవార్తయుం
 బోలె నతిదూరంబుగాఁమ్రాయుచు, నభేద్యకవంబునుంబోలె నాటఁజిక్కక, యధ్యాత్మ
 విద్యయుంబోలె నెల్లవారికి వితర్కింప నక్కజంబై, మెఱిసి పెన్నఁ జిన్న చేసి, తుంగ
 భద్రను భంగపఱచి, కృష్ణఁ దూష్టికరించి, సరస్వతీతరస్వి నిత్యంబు దెగడి, నర్తద నిర్తదఁ
 గావించి, భాస్కరిం దిరస్కరించి, జాహ్నువి నిహ్నువించి, గౌతమి లోతమి యడంచి, సార
 వంబు గౌరవం బుఱిచి, యన్యసరిన్నివహంబు నవహరించి, సువర్తసమయసముజ్జ్వంభ
 శుంభదంభోధరానగ్గళత్కాండప్రకాండతాండవితసంఘసమున్మిద్రంబులై సముద్రతో
 యంబు లుద్రేకించి లోకంబు లేకాన్లవంబుగా నందలద యారవడించు చందంబున
 చూడుకలకు వెక్కసంబై యుప్పలిల్లి యేవుదప్పుక కనుంగొనునంతలోన

182

క. ఇరవుగఁ దొలునా డన్నది । దరి నొకచో వార లిడినదండాజినస

త్కరణన్నానపటాదులు । పరుగడి యయ్యెటిసీటఁ బడి నడి నరిగె

183

- ఉ. అంత ననంతధర్మమహిమించితకృత్యుడు సత్యుడాసరి
త్సంతతృప్త్యాభిజ్ఞోదయవిచారవికారత బుద్ధి బూని భా
గ్యంతము విష్ణుసంజ్ఞకము సత్యము సర్వభుప్రదంబు శ్రీ
మంతము నైనదైవము నమానుషలీల దలంచు చున్నెడక. 184
- క. కల్పంతతీతప్రబాడబ | కల్పసమానప్రతాపఖని యవితథసం
కల్పంబు సుబోధుఁ డట్టియ | నల్పక్షోభంబు గని మహాద్భుతమత్తియ 185
- కా. కాలాభోధగర్జితప్రతిభ మోగ్రధ్వానగంభీరముక
పౌలాదర్షవిబృంభణస్ఫురణ ని క్షేలా యవేశక సము
ద్వేలంబైనది యీనదీమణి కడుక వేగంబె యీవేగ ము
ల్లోఁదీర్చిచివరంపర్త పాదువదే లోకంబు లేకంబుగాక. 186
- గీ. కాన దీనికిఁ బ్రత్యపకార మింక | నెద్ది గల దట్టి దిగ్విదూహించి చేయ
కొకనిమేష ముపేక్షించి యున్నవైన | బ్రతుకఁబోలునె విశ్వప్రపంచమునకు 187
- సీ. చటులదిక్కుదిక్కు పుటపాటనప్రాధి నొదవునిగ్భరఁపొనుమదము ముడుంగ
పాథోధిమండలపాణింధమము నైన కల్లోలవితుల త్రుళ్లడంగ,
మికరనకగ్రాహమత్సృక చ్చుపకోటు లారలయ నొండొంటి మఱువుకొదుంగ
జక్రటిట్టిభసారసక్రాంచముఖజలహాగజాలము గమివిచ్చి పఱవ,
నారసాతలనిమ్నంబు నైనమడువు
బట్లు పంకావిలంబులై బయలుపడంగ,
శిలలు గుల్లలు నిసుము చిప్పులను దక్క,
నెసంగి యాతోయ మీతోయ మేగ్రహింతు. 188
- క. అని సురంధవిజృంభణమునఁ దత్సలీలంబు సకలమును బాణితలం
బున నిలిపి లీల నాపో | శనముగఁ గొనఁబూని దశదిశల్ గనుఁగొనినక. 189
- మ. జలభుల్ పిండలివండుగాఁ గలంగె భూచక్రంబు క్రుంగక దిశా
వలయం బల్లలనాడె గోత్రశిఖరవ్రాతంబు గంపించె ను
ల్కలు డుల్లెక గగనంబు చిట్టదలె నర్కస్ఫూర్తి మానెకమదిం
దలకెక వజ్రవిరించి వంచె గృతచింతక వక్త్రపంకజముల్. 140

- వ. ఆహ్వానసరంబున. 141
- గీ. వలన దుడుగుము భూసురవంశవగ్య | యిట్టియనుచితకృత్య మూహింప నీకుఁ
దగునె యనుచు ధారాధరధ్యానధీర | మైనవాక్యంబు వీతెంచె సంబరమున. 142
- క. ఆపలుకు తేటపడ విని | యేపున మును గ్రోలఁ గేల నిడి పూనినత
ద్వీపవతిజలము చలమునఁ | దాపసవర్యుండు వదలెఁ దత్ తుణమాత్రక. 143
- ప. ఆప్పడు మఱియు నంతరిక్షంబున నంతర్వీతుం డైనదివ్యపురుషం డతనితో నీకకాదు
కవేరకన్యక సకలభువనమాన్య దీని సామాన్యఁగా దలఁపవలన దమృతప్రాయంబు లగునీ
తోయంబులు ప్రజాజీవనోపాయంబులై ప్రళయిల్లెడు నదియునుం గాక పుండరీకమండ
లమధ్యమండ నాయమానందై దురంతదుగ్ధ రాతపసంత ప్రజంతు సంతానంబునకు నిరంత
రచ్ఛాయానోకహంబై సనకసనందనప్రముఖప్రసిద్ధసిద్ధమునికుఁధాంతకరణసిద్ధాంతీకృ
తసుకృతవస్తుసారంబై రామాభిరామహేమదామాకలితహరినీలమణికరండంబై శేషశ
యనంబు శ్రీరంగంబు శ్రీరంగధర్మం బను నామంబుల భవ్యంబైనదిగా నవ్యయంబైనదివ్య
ధామంబై తదభయప్రవాహపరిపాలితంబై మెఱయునది గావున నీపుణ్యతరంగిణి సర
సభాజనంబైనది గాని విరసభాజనంబు గా దని చెప్పి యూరకుండె వెండియు. 144
- క. ఆదివ్యపురుషవర్యుం | దాదరమున నతనితో మహామనివర యీ
భేదమును మాని మది నీ | కేది ప్రియం బదియె వేడు మిచ్చెద ననినక. 145
- ఉ. ఆచ్చెరువంది సంఘమికులైకవిభూషణుఁ డక్రియం బ్రియం
బిచ్చుఁ దలిగ్వుఁ బల్కునతఁ డెవ్వఁడు తద్వచనంబ కాని యా
వెచ్చటఁ గానఁ బోల దిది యెంతయునుం గలయో యథాగ్ధమో
చెచ్చెర నాదుపూనిక వృధసేయఁగఁ బన్నినవిష్ణుమాయయో. 146
- వ. అని యివ్వధంబున. 147
- క. చింతింప మఱియు నంతట | నంతర్వీతుం డైనదేవుఁ డాతనితో నీ
కింత దగుదాయమేటి క | నంతగుణా వేడు మిష్ట యని పల్కుటయుక. 148
- గీ. ఆసుబోధుఁ డలరి యఖిలేశ నీకు నా | దెసఁ బ్రసాదబుద్ధి యెసఁగెనేని
నిన్ను నెఱుంగఁ జెప్పి నీదివ్యరూపంబు | సాంపుమీఱ నాకుఁ జూపవలయు. 149
- వ. అనిన నప్పరమేశ్వరం డతని కిట్లనియె. 150
- క. దేవాదిచతుర్విధభూ | తావలీ బాడమింపఁ బెంప నడఁపం బలిసై
యీవిశ్వమువాధారం | బై వెలయుదు నిత్యసుఖపరాయణలీలక. 151

- స. నినుఁ జరితార్థుఁ జేయుమతి నేడు ప్రసన్నుడనై మదీయమై
యొనరిగదవ్యరూపమహిమోన్నతిఁ జూపితిఁ గాని సావనా
సనపురకాసనాదులును జాలరు గానఁ బ్రపన్నులైనను
జ్ఞులనుఁ దక్క నన్యులను శక్యమై నిక్కము నన్నెఱుంగఁగాక. 152
- వ. అని యాత్మణంబు. 153
- మహాస్థగర. బహుభాస్వద్భాసమానప్రభలు నభయనం బర్వ వార్వాహగర్వా
సహానీలాంగద్యతుల్ భూషణమణితతి మించక లనద్వైజయంతీ
సహితోర్ధ్వకాస్తుభాంభుల్ జడిగొనఁ గనకాచ్ఛాదనం బాపు శౌర్యా
వహచంద్రోస్సహస్రావలి మెఱయ బలిధ్వంసి ప్రత్యక్ష. మయ్యెక. 154
- తా. అప్పుడు తన్న సోహరభయానకదివ్యవపుర్విశేషముం
దప్పక చూడ నొడి ప్రమదంబు భయంబును విస్మయంబు లా
ముప్పిరియై వెనంగొన నుబోధుండు దీపితసుప్రబోధుడై
యపురమేళు నిట్లని సమంచితభక్తి నులింపె నయ్యుడై. 155
- నీ. సర్వేశ సర్వజ్ఞ సర్వభూతప్రియ శరణాగతార్తిసంహరణనిత
మధుదైత్యదుర్మదమథన సమస్తకళ్యాణస్వరూప పరాపరాత్మ
భవదీయముఖును బావకుండును దృష్టిఁ జంద్రసూర్యులను భుజముల దిశలు
కళలు శ్రోత్రంబుల గగనంబు నాభిఁ జరాచరాత్మక మైనయవని పదము
తే. లందుఁ బెంపొందుదుండు ధరాదిపంచభూతములు బుద్ధ్యహంకారములు మహాత్ము
ప్రకృతిపురుషులు దగముక్తిపరము మగుచు నెగడు నాపరంజ్యోతియు నీవ దేవ. 156
- తా. నెఱవగుభక్తి హిందొకటి నేరక సర్వశరణ్య నిన్నుఁ బ
ల్లఱు ననులించుచుకొ మదిఁ దలంచుచు మొక్కుచు నుండు రెవ్వ రె
త్రైజుంగునైన నట్టిసుకృతిప్రకరణునకెల్ల మెట్టులుం
గిలుతలబఁటిగాదె పరికింప భవాంబుధి సత్కృపానిధి. 157
- క. వివస్వామవికసితసిత. | నవసానసదశవిశానయనంబుల దా
నకసానుజపంచానన | భవసాగరమగు నన్నుఁ బాలించు హరి. 158
- వ. అని ప్రస్తుతించి యప్పండిరికాత్తుతో నతండు దేవా. నీవునాయెడఁ బ్రసన్నుత నహిం
చి తేనియు నిఖిలకరోధం దైనను నపరాదంబు సహించు సహించు మాచక్రవాకచలా

చక్రవాళంబులై సుకృతాలవాలంబులై దురంతదుష్కృతసంహరణసమర్థంబులైనతీ
ర్థంబు లెల్లకాలంబు నీసరితూర్కలంబులఁ గలసి మెలసి చరింప ననుగ్రహింపు మీధు
నీవారిం జేరినయ నాధునీవారిఁగలపి యనుగ్రహింపు మీప్రదేశంబున నొనర్చుజపతపో
హోమ దానంబు లక్షయసుఖనిదానంబులుగాఁ బ్రసాదింపు మని వినయవినమితో త్త
మాంగుండై యూరవన్న నన్ను లిసాదరుండు సాదరుండై యతనిను సూరథంబు లవి
తథలంబులు గా నొసంగి మఱియును. 159

క. ధరణీసుర న స్నేహుఁగము | పరాత్పరుఁ బ్రధానపురుషుఁ బరు సామ్యఁ జరా
చరభూతజాతభయసం | హరు నారాయణు న మేయు నవ్యయుఁ గాఁగె. 160

గీ. నిఖిలకర్తయు భోక్తయు నేన కాక | లేదు నాకంటె బర మొకలేకమైన
నెంతచారును నాతెఱఁ గెఱుఁగలేరు | సకలలోకనియంత్ర మత్సహజశక్తి. 161

వ. అని యఖిలభక్తమనోరథానుసంధాయకుఁ డగుశ్రీరంగ నాయకుఁడు తానగుట లేట
పడుటకై యతని కాత్మావతారకథావృత్తాంతం బాద్యంతంబును దెలియ నానతియు
చ్చె నత్తెఱంగఱిఁగించెద నాకర్ణింపుము. 162

క. ఏలావనహరిచందన | జాలాభినవప్రమానసౌరభవిలస
ద్బాలనిలమృదులీలాం | దోళితకల్లోల మైనదుగ్ధాభిషయిక. 163

మ. అఖిలప్రాణిహితైకబుద్ధి సురగేంద్రానల్పతల్పంబునక
సుఖలీలక శయనించి యున్నవారి దేవోమూర్తి నాతాపసో
న్ముఖుఁ గళ్యాణకరుం గుఱించి దివసంబుల్ పెక్కు భక్తిం జతు
ర్ముఖుఁ డత్యుగ్రతపం బొనర్చినఁ గృపాపూర్ణప్రసన్నాత్ముడై. 164

క. ఆలోకపితామహునకు | నాలోకనసమధికోజ్జ్వలాకృతిపటుభూ
మాలోక మెనఁగ నవ్యభుఁ | డాలో బొడమాపి వేడు మభియత మునక. 165

గీ. లీలఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి కెంగేలుఁగవల | ఫాలభాగంబునందలి గీటుకొలిపి
బహువిధంబుల వినులించి పద్మభవుఁడు | వేడ్కఁ దనకోర్కె యిట్లని విన్నవించె.

ఉ. నేరెడుపండుచాయ తవఱించెడుమేనఁ బదాఱునన్నెబం
గా రొఱఁబట్టుపట్టుఁ బసగందనితామరలేకు మైసిరుతో
దోరణఁగట్టి యేలుకనువోయును బొందుకు నుద్దియై మెఱుం
గారునురంబు కెంపు దయ నానినయుల్లము చల్లయాపులుక. 167

- క. అలరినలలితాకృతి నా | తలఁపున నెలకొల్పినట్లు దైత్యంతక యి
ముగ్ధుల నెల్లప్పుడు కనుగవ | అలరఁ గనుంగొనెడిభాగ్య మంటింపఁగదే. 168
- వ. అని ప్రార్థించిన నాశ్రితవత్సలుం డగుశ్రీవత్సలక్షణం డతనిదెస నెనఁగుదయావిశే
షంబున నట్లకాక యని యానతిచ్చి యంతర్హితుం డయ్యె ననంతరంబ. 169
- సీ. ధ్వజగరుత్మక్షేపాధగధగదుత్సలు లోకాలోకచరమాంధకార మణఁప
స్వచ్ఛముక్తాతప్రచ్ఛాయ లసమయచంద్రికావిలసనోత్సవముఁ జూపఁ
బటుకాతపంభతుంభత్సూర్పు లంభోదపథమునఁ గుంకుమప్రభలు నెఱప
మహనీయతోఁగణమణిమయస్ఫూర్తియు గోచరప్రతితిమాక్షులు మరల్ప
సుదధి నావిగ్భవించె సముద్రదధిక | దివ్య కేశోవిశేష దేదీప్యమాన
పద్మగర్భాండభాండప్రచండ మగుచు | మంగళం బైశ్రీరంగమందిరంబు. 170
- కా. ఆదివ్యాయత సౌపజీవు లయి దుగ్ధాంభోధిమధ్యంబునక
బ్రాదుర్భావము నొంది రచ్యుతదయాపాత్రత్వమిత్రుల్ భవ
చ్ఛేదావాప్తనదాసుఖోదయలు రాజీవప్రభూతేంద్రము
ఖ్యాదిత్యప్రక రాఝనీయు లగు నందాదుల్ మసూజ్ఞాకృతుల్. 171
- గీ. వారితోడనె వైకుంఠవాసులై ప్ర | సిద్ధు లైనసనందాదిసిద్ధమునలు
నమరంగధర్మకింపురుమహియత్ | గరుడవిద్యాధరాదులు గానబడిరి. 172
- వ. అయ్యవసరంబున. 173
- సీ. రావించె నిరవద్య రావనారదవాద్య కలితతుంబురుహృద్య గానవిద్య
మెఱసఁ గింకిణీరావమిళితమై దివి దేవసతులనర్చన భావగతులతన
బలనె దివ్యానేకభవ్యస్తవశ్లోకముఖరమై యెడలేక మునులమూఁక
తోరఁగఁ బైవై బెల్లుతోలువాసనలఁ జల్లు పరువమై వికస్మిల్లువరులజల్లు
పొరనె నమృతాంబునధిఁ దేలి పుష్పశాలి | చైవతోద్యానవనకీలిఁ దనరుగాలి
యభిలకల్యాణమాలమోక్షాలవాల | రంగజననాలివేలసంరంభ వేళ. 174
- వ. అప్పుడు. 175
- సీ. భరియించె దద్దివ్యభవనంబు ఖగరాజా కతివబంధురతరస్కంభపీఠిఁ
బట్టె దర్శింకరప్రభుఁడు శ్వేతచ్ఛత్ర మురుఘణామండలస్ఫుగణ మెఱయ

నిదిరి వింజామరలిరుగెలంపుల జోక యై సుధాకరుండు సహస్రకరుండు
బకలంబు సేసె హోటకవేత్రపాణియై తఱిమి విష్వక్సేనదంజనాథుఁ
డలికఘటితహస్తాబ్జులై యంతసంత । బలసి కొలిచిరి సకలదిక్పాలనరులు
వచ్చె శ్రీరంగధామంబు వచ్చె ననుచుఁ । జడలఁ గొడలేక కాహళిస్వనము లెసఁగె.

వ. ఇవిధంబున స్వయంవ్యక్తంబును, దేవోమయంబును, బ్రహ్మస్వరూపంబును బ్ర
భూతవైభవాభిరామంబును, నగు శ్రీరంగధామంబు దృగ్గోచరం బగుటయు దిగ్గన గ్రమ్ము
సమ్మనామ్మతరసంబునఁ బులకాంకురంబులు దలఁకొనఁ గనకనికపసుషమావిశేషంబున
వృషమేయం బగుఁచూడఁ బూజుచుకాయంబు భూభాగంబునఁ జాఁగిల్లఁ బ్రణమిల్లి
శారదానల్లభుండు యుగపదుల్లసితచతుశ్చక్రిప్రయుక్తంబు లగునూక్తంబుల నభిను
లించె నంత నఖిలశుభాగప్రశస్తుండును వేత్రహస్తుండును నగుచు నందుం డాశతా
నందునకు నమ్మహానీయమందిరంబుఁ జూపి యిట్లనియె.

177

మ. ఆరవిందాసన నీతపంబు ఫలితంబై తోచె లక్ష్మీమనో
హరుగేహం బిదె చూడు లోచనము లింపారంగ నీరంగమం
దిర మయ్యిందిరితోడఁ గూడి యనురక్తిక యోగనిద్రాభుండై
హరి యున్నాఁడు జగత్కృటుంబపరితృప్తయై త్తచిత్తంబునక.

178

వ. అని నిద్రేశించినఁ గనకగర్భుండు నిగ్గురానందంబునఁ దత్ప్రదేశంబు డాయంజనునప్పు
డూర్ధ్వాధస్తస్థులంబులఁ గనకమహిమండలంబులును మధ్యభాగంబున శ్రీదేవియు
నభ్యంతరంబున ననంతభోగియుఁ బ్రతిహారాంతికంబున జయువిజయులఁ బాశ్చాత్యం
బుల దుగ్ధాపేరంబులును శిఖరంబునఁ బ్రహవస్వరూపిణి యగుభారతీయును, గనక
కలశంబుల నామ్నాయసముదాయంబును నా సాముఖంబున రహస్యజాతంబును బాద
తలంబులఁ గ్రతుప్రతీతియు నంగుళీసంచయంబుల యజనంబును నుదరంబున హవిష్ట
లంబును, మణియు నెడనెడఁ బాకశాసనపరేతరాజ పలలాశనపాశపాణి పనమాన
పాలస్త్యపాశుపతులను నాదిత్యుద్రమరుద్రశ్వినివిశ్వదేవసిద్ధసాధువులును సప్తర్షులు
నక్షత్రగ్రహతారకంబులు నాదిగాఁ గలచరాచరభూతజాలంబులెల్లను దోచినఁ బరమా
ధ్యుతసంభ్రమంబులు డెండంబున సందడింప నద్వివ్రమందిరంబుననుఁ బ్రదక్షిణాభి
వందనంబు లొనర్చి యభ్యంతరంబుఁ బ్రవేశించి యందు.

179

సీ. తలగడగా నిడి తల మూడి వలచెంపఁ గుడిహస్త మెత్తుగా నిడినవాని
మేలిచేదోడవుల మెఱుంగుదాపలు మించు వెఱకేలు కటిఁ జాచి మెఱయువాని

సిరి మేనిపొందునఁ జిత్తంబు సొగయింప నరమొడ్డుఁగన్నుల నమరువాని
నానంచితోన్నతం బగువామపదమున బిరుదునూపురము శోభిల్లువాని
మొలకనగవులఁ దెలివొందుమోమువాని । మెఱపు గలమేఘరుచిఁ బొల్పుమేనివాని
సురగళయ్యైవై కొదికిలి యున్నవాని । సకలకుభదాయి శ్రీరంగశాయిఁ గనియె. 180

వ. కిని యప్పుగ మేశ్వరునిత్యనిరతిశయనిరుపమనివధికలావణ్యసౌందర్యసౌకుమార్యచాతు
ర్యస్థైర్యగాంభీర్య సౌశీల్యవాత్సల్యతేజః ప్రభావసౌభాగ్యసౌహృద్దయాద్యనంత
కల్యాణ గుణామృతసాగ రాంకిర్ని మజ్జదఖిలానయవసుఖానుభవసముత్కటానంద పరి
పూర్ణమానసుండై పునఃపునఃప్రణామంబు లాచరించి నితాంతభక్తివినయవిప్రదేహుం
డై యిట్లని స్తుతించె. 181

దండకము. జయజయజగదేకకల్యాణభావానిశత్రాణసారీణిస్తారణాపారకారుణ్యరత్నా
కరా క్రికరామ్నయసారాభిధా నామృతాసారశాంతాఘ సంతాపయోజ
తాపసౌఘాస్తసాభి గృజంతే యజంతేచ నిశ్రేయసోద్యోగినోఽస్త్రాంగయో
గాంచితజ్ఞానయజ్ఞైః ప్రశంసంతి వేదాగమాస్తానకా భూయభూయః ప్రసాదాభి
లాషీ సదా సేవతే దేవతానాంగణ స్తం సమస్తప్రతీతం గుణాతీత మాధార
భూతం ప్రకృత్యాః సమానాధికోపేత మాద్యంత మేకం భవంతం భజేఽహం
ప్రసన్నః సురగ్లధ్వజః ప్రత్యుపకృత్రభానుప్రభాజాలజాజ్వల్యవచ్చక్రధారా
లిభిన్నా రివతఃకరః కుల్యకైవల్యసామ్రాజ్యలక్ష్మీసమర్థైక మూర్ధాభిషి క్తప్రణామ
త్పదాబ్జావహం విశ్వ మావర్తతే శాశ్వతం జ్యోతిరాకారలోకోత్కరం తత్త్వ
సంకల్పమాత్రప్రభూతాలిసాభూతభూతావకాశ్యం దిశానాథతేజో ముఖం
మిత్రరాత్రీశ్వరౌ నేత్రయగ్మం దిశః శ్రోత్ర మేషా ధరిత్రీ పదౌ మాతరిశ్వా స
నిశ్వాసభూతో నభో నాభి రావాసభూర్మస్తకం, శ్రీః కళత్రం మమో
రూర్భర్త మోఽహశ్చ రాత్రిశ్చ పార్శ్వ నిలింపాః ప్రతీకా స్త్వ మేవాంత
రాత్నా పడంగాని వేదాశ్చ ధర్మాణి శాస్త్రాణి సర్వాగమాః పాంచరాత్రం
తథా సాంఖ్యయోగం తవాజ్ఞాహి వేదాంతవేద్యస్త్య మేకప్రసాదోఽహ ముగ్ర
స్త్యదీమతిరోష స్త్యదనన్య త్పరం నాస్తి నీహారభానూబృహదాన్నివ రంభోజినీ
బాంధవోగంధవాహః ప్రమత్తా భవంతే ప్రభీతాఃప్రయాంతి ప్రజ్ఞాస్వస్వహం
మృత్యు రిక్త్యేతి మత్తే వ్యహకారేజనిష్యత్వ మేవాఖిలం వా భవంతం భవచ్ఛాస్య
బాహూయపాదప్రభూతంమహేదైవతత్కత్రవిట్కాద్రహతంసవర్ణాశ్రమాచారధర్మ

స్వమేవత్వమేవక్రతుర్విశ్వమూర్తే సుధీనాథమీనాకరాధీనహీనాసురాధీనమా
నాధికానూననానాగమాదానూరాయ, మత్స్యైవతారాయ, ధీరామృతాహార
వీరాద్భవక్షీరపూరార్పితోదారభారాచలాధారరూపాయ కూర్మస్వరూపాయ
సర్వసహాఖర్వదుర్వారదోగ్ధగ్ధవిర్వాహవత్పూర్వగీర్వాణభూతోద్గరోద్ధార
లోలాయ లీలాధికోలాయ కాలానలాలోలకీలాసముత్తల ఫాలాక్షుగోః స్థూల
శూలాధికాభీలభాస్వన్నభాలీఘతారాతిదేవాయ లక్ష్మీన్మసింహాయ ధీమన్మని
స్తోమసామస్తుతవ్యోమ భూమర్త్యభుగ్ధావనీమక్రమస్థేమ రాజత్పదాబ్జాయ
మాయావిమలాయ పుత్రాప్తసన్నిత్రగోత్రాన్విశిక్షత్రగాత్రావలిచ్యేశ్వరాక్షరీ
చిత్రబాహుశారాతిభీమాయ రామాయ చంద్రాధివేదండశుండభద్రదండ
కాండాసనాఖండకాండాహృతోద్దండపాలస్త్యకంఠప్రకాండాయ కాకత్
స్థనంశక్రకాండాయ కోపావమానాపరేపామరక్షేపతాపారికృత్యాపరూపావ
లీతాపకలీసత్పస్థాయ కృష్ణాయ వైహాసగవ్యూహా గోహరినన్నాహబాహ
బలాత్సహనీహారరుగాహున్లత్కృతక్షుః పురతోభికర్మప్రబుద్ధాయ బుద్ధాయ
రోమగమద్వేషభామలిదుర్వేషయోషావధాతోషమేషాది యద్వోషశీఘ్రలద్గ్మ
సంస్థాపనూల్యాయ కల్త్రైహయాయాప్రమేయా య కించామితానంత
లీలావతారాయ తుభ్యంనమో దేవతుభ్యం నమః కలశజలధిమధ్యచంచన్వితద్వీ
పరత్నాగ్రవైశంతపూరుజ్వలద్వివసాధాతికాంతే సభాంతే భకంతం నిశారంభ
సంపుల్లనీలోత్పలక్రీవిశాలాంగలావణ్యః భ్రాజమానం నతామర్త్యదైతేయ నాగా
వతంప్రతానస్సృతీనభాగోచితాభ్యాంసరోజధ్వజచ్ఛత్రచక్రాదిచిహ్నైఃపదై
రంకితాభ్యాం ప్రభాసంపదాభ్యాంపదాభ్యాం మసూజ్ఞా మనోజ్ఞస్వరామ్నయ
మంజీరపాలీకసత్పద్మరాగప్రకాశావృతాంసం తటిన్నతనద్యోతకథారాంబరాం
చత్కటీమండలాబద్ధకాంచీకలాపం సుధావర్తగంభీరసున్నిగ్ధనాభిప్రభూతా
యతశ్చేతపద్మాభిరామం లసత్కొస్తుభశ్యామలక్రీతులసామివిశ్లేద్వైజయంతీ
సమేతోరువక్షఃస్థశీకం వరాన్ఘ్నకేయూరకశ్రోర్మికాదైవ్యః పరిభ్రాజితాజాను
బాహుప్రకాండం రమాలింగమూర్తిర్జ్వరత్నాంగదాంకక్రమైరుల్లసత్కంబు
కంఠప్రదేశం శరచ్ఛంద్రబింబప్రసన్నస్థితాస్యం లసత్కండలాలోక చంచ
త్కపోలం పరంపశ్యబింబప్రభాఫాటలోష్ఠం దరద్యోతితస్యచ్ఛదంతాంశుజాలం
నవామోదినిశ్వాసనాసావిలాసం దివాజృంభితాంభోజద్ద్గ్ధావలోకం సలీలానత
భ్రూవిలాసం సుఫాలం చలత్కుంచితానీలకంఠలాంతం సముద్భాసికోటిర

చానూత్తమాంగం సమస్తైకసౌందర్యసంపన్నధానం మహాభోగికో భోగమభ్యే
 నిష్ణం సహృదయైకా సర్వసౌభాగ్యవత్త్యా సువర్ణాదిభి ర్నిత్యశుద్ధై రసంతై రు
 పాస్యం ససంవాదియోగీంద్రబృందై శృంగార్యం సదాసత్యసంకల్ప మిశం పురాణం
 విభుం విశ్వభూతాంతరస్థం వినాన్యాశ్రయం వేదవిద్యావయవత్వా మనస్వర్పయే
 ద్భక్తిమాన్యం ప్రసంశంతి సంతస్తమే సూహరం తేన తస్మై శుభం జాయతే
 కిం బహూక్తైశ్చతస్తేనభావానువర్తి భవాన్; పరమపురుషతత్వస్వాన
 జానాతి కశ్చిత్కథం విస్తరేణ స్తుతిం కర్తు మీశో భవిష్యత్కుదంచన్ననీమః
 సహస్రామృతభ్యోఽపి పుంభానుపుంభాగతాశేషభావవిశేష స్స శేషశ్చ శేషత్వ
 మాపవ్యతిశేషిణస్తే వనోగమృతభావం విచార్యాసవచ్చత్రశయ్యాదిరూపేణ
 వాచాలతా పంచవక్త్రాంచినోఽనాతతై స్తర్కహరైః ప్రభిన్నప్రమాణైః
 ప్రకారైః పరిభ్రాంతిమూలై ర్వికల్పాలవాలైః పరాభూతసంపాదితాతీతభేదై
 ర్మహాకాన్త్రుసిద్ధాంతవాదై రలం కింతు తాపత్రయోర్మిచ్ఛటాసంపతే శోక
 మోహాదిదుష్టగ్రహాద్భిరే మోహకామాదిభాదికావర్తజాలే మహాదుఃఖ
 వాంభోనిధౌ మజ్జితాం సారితైకాగతిస్త్యత్పదాంభోరుహైకాంతభక్తిన్న
 కగ్మప్రసక్తిం పరస్యావరక్తిం ఖలూత్పాదయత్యేకనిష్ఠాగరిష్ఠాహి మాయాంతి
 రంతిద్వితీయ్యా మలంభ్యాసదాస్మాభి రేషా హృషీకేశవిశ్వాలిశాయిన్ తుణం
 పశ్య మాముల్లసత్కుంభజాతోదయారంభసంభూతవైమల్యగంభీరనీరస్ఫురత్కుం
 డరీకచ్ఛదాకాసౌభాగ్యశోభావహాగర్వసర్వస్వనోరై రుదాగ్రచారైర్నతా
 రూఢరాగానుబంధై రివోపాంతరక్తైర్దయాసంప్రయుక్తై ర్మరుష్టానినీమంగళా
 కల్పరక్షాధికారై కపుణ్యాతిదూరై రహంగై ర్మమత్వంపితౌ త్వంగురుస్త్వం
 సఖా త్వం సమస్తం జితంతే ముఖందప్రసన్నా ర్తిహంత్రేజితంతే జగన్నాథ
 గోవిందవిష్ణు జితంతే క్రియః కాంత రంగాధికాయిన్ జితంతే హరే వాసు
 దేవాదిదేవప్రసిద్ధప్రభో పాహి మాం పాహి మాం పాహి మాం.

182

శ్లోకం. శ్రీరంగే రుచిరా యస్య । శ్రీరంగే రుచి రాయతా

స జేవతః శరణ్యో నః । సదేవ త ముపాస్త హి.

183

చ. అని వినుతింపినకొ నదయందై మురవైరి దయామృతంబు నిం

డినకడకంటిచూపు నిగిడించి ఓరించి భవద్వచఃసమ

ర్పనమునఁ జాల నీదెసఁ బ్రసన్నుడ నైతి వరంబు లెవ్వియ్యె

నను నను నేడు మిచ్చు ననినకొ బ్రమదంబున నాతఁ డిట్లునకొ.

184

గీ. అవధరింపుము నీ విప్పు డవతరించి । నట్టియీవిగ్రహంబు నే నహరహంబు
నెలమిఁ బూజింపఁ గోరెద నట్టి యొసఁగి । మఱుంగులే కానల్పు నీతెఱుంగు నాకు.

క. నావుడు హరి యిట్లును నీ । భావమ్ము నెఱింగి కాదె పద్మాసన యి
ట్లావిర్భవించితిని ది । వ్యావసధముతోన కొలువు మభిమతధంగికా. 186

క. ఏనరుండు పంచకాలవి । ధానంబున నన్ను కాశ్యతముఁ బూజించుకొ
వానికి మొసఁగుదు నమృత । స్థాన మనిన నెన్న నేల తక్కినపదముల్. 187

క. ఈనాళిక భవాండము । నై నావరణములమీఁదఁ బసమవోయ్ము
స్థానంబున నుండుదు నెపు । డే నప్రాకృతశరీరహితవిస్ఫురణికా. 188

సీ. దేవతిర్యగ్జనస్థావరాత్మకభువనావలి లీలాగ్ధమై రచింతు
నవి చేతనించుటకై సమస్తమునందు జీవరూపమున వసించియుండుఁ
గర్మంబులను లోనుగాక భూతావలిఁ బ్రసరింపఁ జేయుదు బహువిధములఁ
దదనుగ్రహార్థ మాత్మగతుండనై యుండి జ్ఞానరూపమున విజ్ఞాన మడఁతుఁ
డే. దల్లిగతి పితకారిని తనరి తిలలఁ । దైలమునుబోలె వ్యాపించి తమ్ముఁగూడి
యున్న నైనను సురలునాయోజ యిట్టి । దవి యెఱుంగరు విపులమోహోంధు లగుచు.

క. దివి నాపేంద్రస్థానము । రవిమండలమును సుధాంబురాశియు నన నే
నివసించుకందువలు మూఁ । డవుటఁ ద్రిధామాఖ్య ముఖ్య మయ్యెను నావకా. 190

ప. తత్ప్రసాదంబులందును రాజసతామసాత్మకము దుర్విభావ్యుండనై యుండుదు వెండి
యు లోకానుగ్రహార్థం బొక్కొక్కయెడల నావిర్భవించియు నొక్కొక్కనిభా
వంబునం దావేళించియు నొక్కొక్కతావుల జన్మప్రసంగంబు లంగీకరించియుఁ బ్రతి
కల్పంబున నవతారసహస్రంబులు గైకొందు సత్వాయత్తులై మదేకచిత్తులయినయత్త
ములయెడఁ దద్దణకర్మాభివృద్ధ్యర్థం బత్యంతరాగాసత్తుండనబోలె సకలంబు నను
సంధింతుఁ బితృపుత్రవాత్స్యంబులనైనను మిత్రామిత్రంబుల నొదవురాగాపరాగంబు
లనైనఁ బ్రాణిస్తోమంబు నామీదఁదలంపు గలిగి యేవిధంబున వర్తించు నావిధంబున
కనురూపంబు లైన రూపంబులు ధరియింతు నవియునుం గాక ద్వీపవర్షతీర్థాయతనంబు
లందుఁ బ్రతిగ్రామగృహంబుఁప్రతివర్షంబుల దారులోహాలామయంబు లగునర్చా
ధేదంబుల నుల్లసెల్లుదు నట్టియర్చావతారంబులు స్వయంవ్యక్తదిశ్యైష్ట్యధమానంబు

లనఁ జతుర్విధంబుల మెఱయు నందు శ్రీరంగ శ్రీముష్ణ శ్రీవేంకటాచల సాలగ్రామ
నైమిశ తోతాద్రి పుష్కర నారాయణాశ్రమంబు లననీయోనిమిదిస్థలంబులం గలమ
దీయ మూర్తులుస్వయంవ్యక్తంబులు, హా సిగిరివృషపగ్రవక్రతీర్థాద్రిప్రశస్తదేశంబులు
భవ భక్త్యతమఖప్రముఖ దేవప్రతిష్ఠితంబులైనయవి దివ్యంబులు, భృగుతీర్థమందర త్రేత్ర
చిత్రకూటప్రచ్ఛతిపుణ్యస్థలంబులు భృగుమరీచిమతంగ జమునిసిద్ధసంస్థాపితంబు లైన
యవి సైద్ధవంబులు, విశిష్టాగమోక్తప్రకృష్టశుభలక్షణలక్షితంబు లయి శుచిద్రవ్యరచి
తంబులయినయవి మనువృన్ధిస్థాపితంబులై యున్నయవి మానుషంబులు వీనిలో స్వయం
వ్యక్తంబులై యున్నయవి వికృతిమయంబులైనను వానియందుఁ బ్రతిష్ఠితతపోయో
గంబునను బూజాతిశయంబునను బింబాభిరూప్యంబునను బ్రసన్నుండనై సాన్నిధ్యంబు
పహింతు మత్ప్రభావంబున నీ స్వయంవ్యక్తాదులకుఁ గ్రమంబున ద్వేతార్థ (?) పాద
యోజనమాత్రత్రేత్రంబు పరమవిత్రంబునై యతిశయిల్లు.

191

క. శ్రీమెఱయ నెచట సాలఁ గ్రామశిలార్చనము గల్గుఁ గల్యాణకరం
లై మహి నచ్చోటికి మూఁ దామడ పుణ్యప్రదేశమై విలసిల్లుక.

192

గీ. తక్కుగలుగువృషాళికఁ దద్వహంబు | పావనము విను పురిపల్లె పదియు లెండు
నొక్కటన మద్విమానము లుండె నేని | సాటి యచట సాలగ్రామ శైలమునకు, 193

క. ఇల నెచ్చోటు మదచ్చన | విలసితపూనోత్సవాదివిరహిత మగునా
నెలవు వెలివాడఁబోలెక | దలఁపఁ గనుఁగొనఁగ ననుచితము సుజనులకుక.

194

మ. ఇపు డేఁజెప్పినయీస్వయంభువులయం దెల్లక గడు నేర్పడిమై
క్షుపితాశేషదురంతదోషచయమై కల్పాంతరస్థాయయై
యపవర్గప్రదయోజనద్వయయంతంబై భవ్యమై దివ్యమై
విపులశ్రీకరంగధామ మమరుక వేదాంతవిఖ్యాతమై

195

మ. నరులైనక సురలైన లై త్వవరులైనక సన్నతద్వాదకా
క్షురమంత్రైకపరాయణత్వమున నక సద్భక్తి నేవించినక
బరమైశ్వర్యసమగ్రభోగవితతిక బ్రాపించి సర్వోత్తర
స్థిరవైఖంకపదంబుఁ జెందుదురు ప్రీతిక గర్భనిర్మలమై.

196

క. పరమ మిది యొకరహస్యం | బలవిదజ్జనినము మత్ప్రరాయణు లెందుక
ధురితములు వెక్కినర్చియు | నరుగరు పటుఘోర నారకాఘోగతులక

197

క. గోవధ మాదిగఁ గలనా | నావిధపాతకములను దినము మధ్య క్షుల్
గావింపుమందురేనియు | నీవలఁ దద్దోసచయము నే హరియింతుకా, 198

గీ. తుది మదీయభక్తివదలనిజను లనా | చారులైన హీనజన్మలైన
వారి నితరబుద్ధి వారక నిందించు | వార లట నికృష్టవర్ణసములు 199

మ. భరణ బెంపొందినమత్స్యపన్నుల మదు క్తంబైనకాస్త్రంబు మ
త్స్యరమాగ్ధం బగుమంత్రతత్త్వమును మత్స్యాగ్రప్రతీకాశమై
నిరపాయం బగురంగధామమును దుర్మీతిక విచారించి యె
వ్వరు దూషించుచునుందు రాఖలులు జిహ్వచ్ఛేద్య లుద్యుగ్ధతికా. 200

క. మఱచియు క్రిరంగంబున | నెఱుంగనియజ్ఞానమూఢు లెవ్వరు గల రా
మొఱుపల కిడునశనాదులఁ దఱికినిశునకమున కొనఁగఁ దగుననిశంబుకా. 201

క. వారక సకలజనంబులు | క్రిరంగంబునుచు సంస్మరింపుదురేనికా
వారక నాకము లనియెడు | నారెండును ఖిలముగావె యరవిందభవా. 202

గీ. మర్త్యలోకంబునంబు నంబరమునందు | నొప్పు డెన్నోట క్రిరంగ మెప్పియుండు
నప్పుడాదిక్కునకు భక్తి నభియుఖంబు | గాఁగ నిలిచి నమస్కరియకారి వగుము.

వ. అని యానతిచ్చి యాశ్రితనిస్తారకుం డూరకుండఁ దచ్చాసనంబున వారిజాసనుండును,
నిశ్రేయసనిదానం బగునద్దివ్యవిమానంబు గొని సత్యలోకసీమాంతంబున విరజానది
ప్రాంతంబున విశ్వకర్మనిర్దేశంబునఁ బ్రతిష్ఠాపించి నిరంతరామర క్తవివ్యోపచారవిరాజిత
పూజావిధానంబున నద్దేవుని వారాధించుచు, వారాయణనక్షత్రంబునం బరమహంసం
బున బ్రహ్మనిసహాయంబై మహాత్మ్యవం బొనర్చియవభృథానంతరంబున నింద్రాదిబృం
దారకబృందపరివృతుండై, వందారుమందారం బగునానందకపాణిసందర్శనంబు గా
వించి, యావేళ నుదారస్వాంతం డగువివస్వంతునకుఁ బాంచరాత్రంబు సమంత్రం
బుగా నుపదేశించె నతం డౌరసుం డనువైవస్వతమునువున కొనఁగె, నాఘసుండు
తనతనయుం డగునిత్యోకున కఱింగించె నాభూభుజుండు చతుర్భుజునిఁ దపోవిశే
షంబున మెచ్చించి కమలభవభువనసీమామందిరం బైనరంగమందిరంబు గొనివచ్చె
నివ్యిధంబున నిజాన్వయపరంపరాప్రాప్తం బైనయాదివ్యధామంబు రామభద్రుండు
గుణసముద్రుం డగునిభీషణున కిచ్చె, నతనిచేత నది కావేరితీరంబున నునుపంచిమె
నని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివరున కఱింగించినతెఱంగు. 204

కా. బంధుప్రాంగణకల్పపాదప ధనుఃపాండిత్యకాంతేయ ద

ర్వాంధారాలివసుంధరారమణుష్టమాత్యనీతిక్రియా

సంధానప్రబలాంధకారపటలీసప్తాశ్వ శశ్వన్నభ

స్సింధుక్షీరపటిరనిర్మలయశఃశ్రీవాసితాకాంతరా.

205

క. పన్నగశయనవరప్రతి । పన్నగజప్రకరతురగబహుధనమణిసం

పన్నగతకలుష సుజనవి । పన్నగసుత్రామ సుజనపావననామా.

206

మాలిని. నమదవనవిశాలా నవ్యశృంగారజాలా

ప్రమదకరణిలాసా భాగ్యలక్ష్మీనివాసా

శమదమయూతభవ్యా చారువిద్యన్నిషేవ్యా

సమదరిపువిరామా చాగయామాత్యరామా.

207

గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భ్రమరాంబావగప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ గౌర

నామాత్యపుత్ర సుధీవిధేయ భైరవనామధేయప్రణీతం బైన శ్రీరంగ

మహాత్మ్యం బహు పురాణకథయందుఁ బ్రధమశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీపతికల్యాణగుణా । లాపసమున్నిద్ర భద్రలక్షణవిలస
ద్రూప శకవిశదకీర్తి । వ్యాపితదీప్తిమ చాగయప్రభురామా. 208
- వ. అశభరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితజనరోమహన్నణం దగువ్యాసశిష్యునంద
నుండు దివ్యబోధను లగుశానకాదితపోధనులకుఁ జెప్పినట్లు శ్రీరంగవతారప్రసంగంబు
తెల్లంబుగా విని యుల్లం బనురాగిల్ల నాగదంతమునివస్తుండు పాంశయ్యతో మహా
త్వా సత్యలోకంబున లోకపితామహునను నిలువే ల్గుగభుజంగతల్పుం డేకారణంబున
నిష్కామచేత నానీతుం డయ్యెఁ దద్వృత్తాంతం బంతయు సవిస్తరంబుగా నెఱిం
గింపు మనిన నాసంయమింద్రుం డితని కిట్లనియె. 209
- శా. వైకుంఠాఘ్రిసమర్చనాకల్పనహేవాకుండు లోకోత్తర
స్లోకుం డార్తజనావసూదితదయాలోకుండు ప్రత్యగ్భిటుం
తావం డర్థిహితార్థదానగుణగణ్యశ్రీకుఁ డేపార ని
ష్కాసుం డర్కమలామృతాంబునిధిరాకాచంద్రికాలోకుండై. 210
- వ. ఆరాజశేఖరం డాత్మగతంబున. 211
- శా. దైవవ్యాకులతాత్తులై విషయచింతామగ్నులై రోపమో
హావేశావిలచిత్తులై భవదవిద్యామత్తులై దుగ్ధన
వ్యావృత్తిక బ్రసరించుమానవులభావం వింద్రియార్థంబులం
దా వైరాగ్యము పొంది మోక్షపదవీధర్మం బసేక్షించునే. 212
- వ. మున్ను మత్పితృపితామహు లైనవైవస్వతవివస్వతు లమితానుభావు లగుటం గమల
భవలోకంబున కరిగి యురగగణార్పితుండై యురగరాజప్రస్థంకంబున వెలుంగురంగ
మందిరసందర్శనంబు గావించి నిరర్గళభోగాపవగ్గంబులం జెంది రండు మగ్గంబు నాకు
దుగ్ధమందై యున్న దనిన నస్మత్పుత్రపౌత్రాదుల నెన్న నేల యిదిగావున నానిమి

- త్తంబునఁ బ్రాణిజాలం బెత్తెఱంగున ముక్తి వడయు నాఁతెఱంగు పొందుపడునంతకు
 ననురాంతకు భజియింతు నని చింతించి యనంతతపోనిష్ఠుం డగువశిష్ఠానకంతఁ దదస్వ
 త్తాంతంబంతయు నెఱింగించిన నమ్మునిసత్తముం డానృపోత్తమున కిట్లనియె. 213
- క. ఈతలఁపు మేలు జనవర । నీతపమున సంభవించు నిజ మెంతయుఁ బ్ర
 ఖ్యాతపురాతనమనితతి । చేతక మును వింటి వినుము చెప్పెద నీకుకా. 214
- చ. జగదుపకారబుద్ధి నరికాసన నీవు తపం బొనర్పఁ బ
 న్నగపతిశాయి దివ్యభవనం బజాఁ డప్పడు తాను దెచ్చి నీ
 కగణితభక్తి నిచ్చు నదియాదిగ నీపురి నుండు ధర్మపా
 రగు లగుయత్తదస్వయధరావరలెల్ల భజింపఁ బెంపుకా. 215
- క. అటుకొంతకాల మరుగఁగఁ । బటుఁక్రమశాలి రామభద్రుఁడు గుణలం
 పటుఁ డగువిభీషణున కా । డఁట నొసఁగిననిజపురమున కదిగొని చనుచుకా. 216
- గీ. నడుమఁ గావేరికడ దృగానుదమైన । యిందువున్నరణితటి నిడి కదల్చు
 నలవి గా కేఁగఁ గల్పాంత మందు నుండి । బ్రహ్మలోకంబునకుఁ బోవు పాక్కి వేంద్ర.
- క. ప్రతికల్పము నీగతి నా । గతుఁ డగు దివినుండి భువికి గమలాదరుఁ డా
 శతధృతినినములు దఱిగిన । నతులితనిజదివ్యపదమునందు నసింతుకా. 218
- క. కావేరీతీర్థస్థితు । లైవెలసినదాక్షిణాత్యు లం దనిశము ల
 స్త్రీవరుండు రంగశయనుఁడు । దా వదలఁడు కరుణ వారితప మెట్టిదియా. 219
- క. ధారుణిఁ గలనానావిధ । దారుణదురితము లానర్చుతామసులైనకా
 శ్రీరంగదివ్యదేశము । వేరఁగఁ గలిగినను ముక్తిఁ జెందుదు రధిపా. 220
- క. క్రిమికీటవిహగమృగతిమి । కమఠాదిఖగోరగములు గనుతమతిగన్
 త్వము దొఱిగి శాశ్వతస్థితి । యమితశ్రీరంగమందు నానాసమునకా. 221
- క. హరికృపగలఘనులకుఁ గడు । నిర వగునానెలవు నిలవ నితరులకెల్లకా
 బురసార్జలజభవాధిక । సురకృతవిఘ్నముల నచటఁ జొరరా దెపుడుకా. 222
- మ. వనబాతప్రియవంశభూషణలసద్వడ్డాశ్రమాచారక
 ధనులై భీధనులై ముకుందపదస క్తస్యాంతులై శాంతులై
 ఘనులై గజ్జనులైనసాత్వికులు రంగక్షేత్రమం దెన్నఁ డెం
 దును గ్రందె చరియింతు రప్పు డడఁగుకా దుర్వారవిఘ్నవగుకా. 228

ప. అనిగావున.

224

ఉ. దక్షుడై జగజ్జనహితంబుగ నిష్పడుఁ బూని శ్రీమద
స్తూతురమంత్రచింతనపరాయణచిత్తుడై భజింపు ము
జ్ఞాతుఁ బయఃపయోధితనయాభిసయాలసచారుచంపల
ద్వీక్షణచంద్రికారుమల వేడుకఁ జొక్కుచుకొరవల్లభుఁ.

225

ప. అని నిజకులగురుం డగునయ్యతివయం డుపదేశించినవానించి యతని కభివందనం బొనర్చి
“ వీడ్కొని యమ్మహీకాంతుండు సకాంతుండై కాంతారంబున కరిగి యచట నిర్ద్వం
ద్వండును వశిష్టాశ్రమసమీపంబునఁ దనదేవి పరిచర్య లొనర్చి నిష్పరిగ్రహిండును,
నిశ్చలండునునై తపహాసర్పనంత.

226

ఉ. తా ఘన మయ్యె నెల్లెడ నిదాఘము దూరనిర స్తచైత్రిక
క్లాఘము మార్గగాభిమతచండమయూఖనిరోధవిస్ఫుర
స్తేఘము తోయదాసపరిమృష్టమహాఘము శుష్యదంబుమా
ర్గాఘము సర్వజంతువపురుద్గతభూరిదాఘ ముగ్వరఁ.

227

సీ. అతిమరుద్ధాతశాఖామ్యాన్యసంఘట్టమోధాగ్నిదగ్ధదావోత్కరంబు
చండభానుప్రభాసహసముజ్జ్వంభణాటోప్రప్రభిన్నగండోపలంబు
మృగతృష్ణికాసమున్చివదంబుధిస్ఫురదవింతోదన్యనానాధ్వగంబు
తప్తతోయాశయాంతర్లతత్పాతీనకమతఃక్రగ్రాహసముదయంబు
ఓటపకోటరసంలీనవిహాగమలము | నగలతాపంజవిభ్రాంతమృగచయంబు
శాదనిర్మగ్నభూదారమైరిధంబు | నగుమ మించె నిదాఘసమాగమంబు.

228

క. ప్రాణికిఁ దను వొసఁగు జగ | త్రాణపయఃపాదపములు పటుఘ్నపరి
క్షీణములై కోరె జగ | త్యాగపయఃపాదపాంతరంబులఁ దమవఁ.

229

క. మునికన్యార్పితజలములఁ | తను పగుతమపాదులందుఁ దరువులనీడల్
గనుపట్టి నిలిచె దినకర | ఘనతరపరితాపభీతిఁ గదలనికఁడణిఁ.

230

ఉ. అట్టి యనేహముం గడచె నావృశకేసరి నాల్గదిక్కులై
బిట్టుమిడుంగురుల్ చెడర భీకరవహ్నాలు మండుచుండఁగా
నెట్టన మధ్యభాగమున నిల్చి పదాగ్రము నేల నూడి మా
ర్చెట్టనిమాపు లుగ్రకరబింబమువై నిడి యూర్ధ్వబాహులై

231

చ. తదనంతరంబు.

282

మ. జలదాటోపవిశాల మింద్రధనురంచద్వారుణీకూల ము
త్కలికాలంబకిదంబసాలవనమధ్యస్సారసవ్యావళి
కలనావాల ముదారకేతకపరాగవ్యాళ ముర్విధగ
స్థలవృత్తస్మదకేకిజాల మగుచర్మాకాల మొప్పెం గడుకొ.

283

చ. వెండియు

284

సీ. శుంభదంభోధరస్తోమభీమాంభగంభీరగజ్జావిజృంభణంబు
దృగనవ్యాచటులదీధితిచుత్సముద్దామసంకులజీమూతసంకరంబు
జంఝామసుద్ధతస్సాధారాసారనీరంద్రతమధరణీనభంబు
రోధోనిరోధకాగాధపాథః పూరవాహినీ వృద్ధితవార్ధిజలము
కద్దమస్థలచంద్రమక్రమసగర్వ । దద్దకోత్తరవికటపుభగ్విధప్ర
భూతనిర్ఘోషబధిరతాశాతటంబు । నగుచు మించె నభోనభస్యాంతరంబు

285

చ. ధారాశంబుదబృందనిర్భరనిరోధవ్యాప్తి నాశాంతమలో
భూరిధ్యాంతమయంబు లైన జను లేప్రాద్దుక్ రవిం గానమిం
దా రూపించుచు నుండు రాకొనుట మధ్యాహ్నంబు నుద్దామని
ద్రారంభంబున రాత్రిటం బగట బోధావాప్తిఁ బర్యాయముకొ.

286

ఉ. ఆసమయంబునకొ విరహితావరణం బగుచోటఁ బ్రాథమ
ద్వాసనబద్ధవిస్ఫురితుడై బహులాశనిజాతపాతసం
త్రాసములేక భూరిజలధారల నెప్పుడు దొప్పఁదోఁగుచుకొ
తేసెఁ దపంబు రాజవలశేఖరుఁ డక్షయచైర్యశాలియై

287

ఉ. అంత నిరంతరంబును దురంతసమున్నతిమంత మయ్యె హే
మంత ముదారవిస్ఫురితమంజులహాక్షికజాలయుల్లరి
కాంతిలనతుపారకణికాపరిగుంభితభిల్లభీరుసీ
మంతము దుష్టమక్రమవివర్దితపద్మవనాంత మెంతయుకొ.

288

చ. మఱియును.

289

సీ. ప్రత్యూషజృంభితప్రాలేయదుర్లక్ష్యమాణపద్మభవాండమండలంబు
సంకులద్వాసరసమయమందిరభవద్యోతఖిన్యోతఖానూత్కరంబు

వితతనిశీధినీవేశాసహస్థితశీతరుగ్నింబవిజ్ఞంభణంబు

శీతాంశుదుర్దిప్రవాతసంచితకరీమగ్నిధూమావృతాశాంతరంబు

నగుదు సంతత కెగనె నీహరధరణి । ధరసముదూతనిబిడశీతలసమీర

ణాభిసంపాతజాతమాయాతిభీత । జంతుసంతాన మగుదు హేమంత మంత. 240

గీ. హిమముచే సంబరంబైల్ల నిమరుగొనఁగ । నుష్కరుఁడును గరము లొయ్యెయ్య సాచి
తాను ననలాంశ ధరియింపఁ బూనె ననఁగ । నెంత యనవచ్చు నింక హేమంతమహిమ.

శా. ఆహేమంతదినంబులక ధనణిపాలాగ్రేసరుం డెప్పుడో

తాహోటోపమునం గ శద్వయసపాథఃపూగమధ్యస్థుడై

యాహారంబు జలంబ గా నచలదేహస్వాంతుడై నిజర

వ్యూహంబుల్ వెఱంగందఁ గా మెఱసె నత్యుగ్రప్రకారంబునక. 242

వ. అంత.

243

ఉ. సంతతపుష్పసౌరభగుజాతిదిగంతము పాంథమర్మభి

త్కుంత ముదాత్తమ త్తపికఘోషితమన్నధరాజ్యవైభవో

దంతము జంతుజాతసుఖదస్థితీమంతము దూరధూతహే

మంతము సంతతార్తిగసమగ్రతఁ జూపె వసంత మంతటక . 244

వ. వెండియు.

245

సీ. కలకంఠమధురవాగై వృఖరీకారణమహితసారస్వతమంత్రవిద్య

నానావనీజాతనవయావనప్రదాంచితరసాయనయోగ సిద్ధఘటిక

కుసుమసాయకనిరంకుశరాజ్యసప్తాంగసన్నాహవైభవాస్థానసీమ

మందమందాగతమలయానిలాంకురవ్యాపారసులభఘంటాపథంబు

చేతనద్వంద్వసౌఖ్యసంజీవకరణి । విరిహిదశమదనావేశవిషమవేశ

శిశిరమదవంభిసంరంభసింహమూర్తి । లీల నేతెంచె మధుమాసకాల మంత. 246

గీ. పసిమిఁ బాసి ముదిరి పస రింకి పరుసనై । పఱపు మిగిలి తుదలు పగిలి తలఁకి

పండి తొడిమె లెడల నెండుమఁ గారాకు । డుల్లె దరుల రవము పెల్లు గాఁగ

క. కారాకు చాల లేజిగు । లీరిక లెడనడఁగి శాఖ లేకవిధంబై

హేరణుకపడక యుండెను । భూరుహములు కొన్ని దివసములు వనపీఠిక. 248

వ. తదనంతరంబ.

249

- సీ. గ.మురులై నయము దూకూని మోసు లెడరి లేజగురాసు వెట్టి కంజిగి దలిచ్చి
జొంపముల్ గొని జగజంపుగాఁ బొదలి క్రొన్న న లొత్తి మొగ్గలఁ దనరి నిగ్గ
దులకించి మొగడలు ద్రోచి లోకేతులు బిగిసి తుద ల్వచ్చి నిగిడి వచ్చు
పూవుగుత్తుల మించి పూఁపల నిండాఁడి పిందలై యొగ రెక్కి పెరిగి పులుసు
మిగిలి కరిగట్టి కలఁగి దోరగిలఁబాటి | యారఁబండినఫలముల నమరుగెలల
ప్రేకదనమునఁ గొమ్ములు విజ్జివీఁగి | పరగఁ దరువులు కన్నులపండు వగుచు. 250
- చ. గునియును గుజ్జమావిసెలఁగొమ్ముల నిమ్ముల వ్రాలి సోఁగలేఁ
గొనలు దెనుల్చి కంజిగురుగుంపులు లంపులు మేసి క్రొవ్వి వీఁ
కను సెగరెక్కి డగ్గపడుపత్తుకలం గొదలేనినూతన
స్వనములు పంచమశ్రుతుల జట్టికొనం జెరలించెఁ గోవెలల్. 251
- చ. మెకములక్రొత్తనెత్తురుల మించునునుంబులిగోరుబాగు సొం
పునఁ బసఁజాపు వాఁడికొనముమ్మనఁ బక్కఫలంబు లొత్తి యం
జక పెనఁ గ్రమ్ముతియ్యనిరసంబులు వుత్తుకబంటిఁ గ్రోలి రా
ట్టుకములు పోతరించి రొద చొప్పుడ నెల్లెడఁ బల్కెఁ బెల్లుగజ్. 252
- చ. అరవిరికప్పుడమివిరులందుల నెందును సోడుముట్ట న
బ్బురముగ నుబ్బు మేలివలపుల్ పసిఁగొందుఁ జెలంగి మూఁగి లో
గులుపులువాటి కర్ణికలఁ గొందుల వాచపు లూపలేనె ము
ప్పురముగఁ గ్రోలి యన్నకొని మానక యుమ్మని మ్రోసెఁ దుమ్మెదల్. 253
- చ. మిలమిల మంచు మించు చలిమించుల ముద్దులచందమామ కాం
తులఁ దులఁదూఁగుక్రొమ్మెలకతూఁడు గొనం గబిించి త్రుంచి వి
చ్చలవిడి మేసి గబ్బుఁగొని సుమ్మదనాదము లొప్పుఁజేసి నీ
లల మలసెజ్ గొలంపలకెలంసుల రాజమంశదంపతుల్. 254
- సీ. తళుకుసుపాణిముత్యాలమించుల మించి మెలయుచుక్కలమేనిమెఱుంగు దటిమి
కలికిరాయంచఁజెక్కలలేవ గిలుమాడి విరిమల్లెగుత్తులమురువు దెగడి
చదువులొయ్యలిమేనిచాయ నుల్లసమాడి వెలిదమ్మిమొగడల తెలివి గలిచి
జిగిమిఱుతోగరెక్క సిరులకు నస మిచ్చి పాపరాయనివన్నె కేపుమాపి. 255
- తే. పాలమున్నీటితరంగలపసల నంపి | కొండయల్లునిమైలెల్లు కొంచపఱచి
ఁపుతిలఁచుట్టుగొండవైఁ గొనలుసాఁగి | వెలఁదివెన్నెల లెల్లెడ వెల్లివిరిసె. 256

ఉ. సారపుండ్రేటవెన్నెలరసంబులు మేలిమిన్లుగల్వపూఁ
గోరల నించి చందనపుగుబ్బలివై జనుదెంచుగాడ్పులకై
సారెను జల్లజేసి మృదుచంచుపుటంబులచే జకోరముల్
కోరిక నిచ్చె మచ్చిగఁ జకోరిక లింపులఁ గోరగింపఁగఁ. 257

ఉ. గందపుఁగొండనెత్తములకందువ నేలకితీవయిండ్లలో
గెందలిరాకుఁ బాన్పుల సుఖించి నితాంతరత్రిశ్చమంబులకై
జెందినచెంచుగుబ్బెతలచెట్కులఁ జిమ్ముజవాదిచాసనల్
విందులు సేయుచుకై మెలఁగె వేమఱుఁ గోమలగంధవాహముల్. 258

వ. అట్టివసంతసమయంబున నవ్వసంబున దపోనిరతిశయంబున వర్తిండు నమ్మార్తాండకుల
మండనులేజోనుభావంబు భావంబులు గలంప నిలింపు లాత్మపదభ్రంశనాశంక నం
దఱు పురందరుపాలికిం జని యత్తైఱుం గెఱింగించినఁ గించితానతముఖుండై శతమఖుం
డంతరంబున తద్వృత్తభంగంబుసేయ నుపాయంబు విచారించి పంచశరసంచలితజగద్ధీ
గతావైభవుం డగుమనోభవుం దలంచినతత్క్షణంబు. 259

సీ. కప్పారు నెఱివెండ్రుకలకొప్పు కొప్పుగాఁ బారిజాతంపుఁబూబంతి మెఱయ
రతిపదాలకకాంకిత మైనమెసలివై నిలువుఁగస్తురిబొట్టు చెలువుమిగుల
గేయూరముద్రలు గీల్కొన్న గళమున చొక్కికంబులకంతమాల యమరఁ
జెదరుగంధపుఁబూఁతే జెన్నొందుమరమునఁ బద్మరాగం లపదక మెలయ 260

జే. సరససంభోగశృంగారసహజమహిమ | లలితయావనలావణ్యలక్ష్మిఁ బ్రేమప
ననుపమానజగన్మోహనైకమూర్తి | దగ్గుకుడు వచ్చె నింద్రునాస్థానమునకు. 261

క. వలరాజురూపరేఖా | విలసనములు దనివిసనక వీక్షించెడివో
నిలువెల్లఁ గన్ను లగుటకు | ఫలమెల్లను గలిగె నమరపరిపాలునకుకై. 262

ఉ. అప్పుడు పుష్పబాణురుచిరాకృతి దప్పక చూచి చిత్తముల్
ద్రిప్పఁగ లేక కోర్కి తఱితిపులఁ బ్రేమ లెలర్చ మానముల్
దప్పి చలించి ఘర్జసలిలం బెసఁగక బులకించి నివ్వెఱుల్
గప్పి విచిత్రరూపములకై వడి నిల్చి రమ్యర్థభామినుల్. 263

వ. ఇట్లు వచ్చినభావసంభవు బహువిధంబుల సంభావించి జంభారి నిజకార్యాగ్రంభం
బెఱింగించి మఱియు నారఘానుమారున కిట్లనియె. 264

చ. అమరులదివ్యబాణనిచయంబులపెల్లు దృశీకరించి ద
 గ్వమునఁ జరిందుపోటరులు భామలకోమలహాసద్వర్గిలూ
 సముల ధృతుల్ గలంగి వివశత్వము నొందుట విశ్వభూకదు
 ద్రమభవదీయకోరకశరంబులబల్కి గదా మమోభవా. 265

ఉ. ఏకమనస్కులై తగుల మెందును లేక విరక్తభక్తి
 ట్టెకరు లైనవారి నెకసండున డెందముఁ జూచి చించి బ
 ల్కాఁకలు నేయు నీకు మహిళాసహచారదృఢావివేకు ని
 ట్టెవ్వుఁ బరాభవించు టనఁగా సరకా వరకాంతకాత్మజా. 266

వ. అని యగ్గించి తత్కాలసముదితసత్కారంబుల నతనిఁ బ్రీతునిఁ గావించి వీడ్కొలిపి
 తత్కార్యసహాయంబుగా సురగణికానికాయంబును బంపిన వయ్యచ్చరలు వియ
 చ్చరేంద్రపంపునఁ గందర్పునకు ముందఱ నిలచి యమ్మహీపాలుండు తపం బొనర్చువ
 నంబుఁ బ్రవేశించి యందు. 267

నీ. కొమరారుచెంగల్వకొలఁకులకెలఁకులఁ బూఁడేనెఁ దనివొందుపొదల మొదలఁ
 దొరలెత్తుకర్పూరతరువులమటువుల మదికింపుగలయేటిమడలకడల
 విలసిల్లుశశికాంతవేదూరీదులఁ గలి కిమ్మగు మేటిగిరులతరుల
 నింపుగాఁ బండిఁగియాడలనీడలఁ చెలువైనసుఁపొన్న చెట్లపట్ల 268

తే. నాకు దీపలక్ష్మీవల నతిశయించు । పోకప్రూఁకులజోకల వీఁక నెగఁయు
 ఘనపరాగంబు రాగంబుఁ బెనుప నెసఁగు । మొగలివనముల మనముల ముద మెలర్ప.

క. మెలఁగుచు మధురసములజడి । కలఁగుచు లీలాభినయసమంచితగతులకై
 మెలఁగుచు నవసరసోక్తులఁ । జెలఁగుచు నృపుఁ జేరి వేల్పుచేడియ లచటకై. 270

నీ. పాణిపల్లవమృదుస్పర్శఁ జూతంబుల సుకరాంఘ్రిహతుల నశోకములను
 గలభాషణంబులఁ గర్ణికారంబుల వదనాసంబుల వశుశములను
 బరిరంభణంబులఁ గరువకప్రతతుల దృగ్విలాసంబులఁ దిలకములను
 దరహాసకాంతిసంతతి సురపొన్నల సమదరాగంబులఁ జంపకముల 271

తే. ననుమనమగీతలహారిఁ బ్రియూళములను । జారుముఖగంధముల సింధువారములను
 ప్రాఘనఖరాంకుగ్రీడఁ బాటలముల । నాధరంభాఁ నందంధఁ ప్రోదిచేసి, 272

సీ. అతివ చందనతలకాంచితం బీవసం బిది యే నీమోము నిట్ల కాదె
పల్లవోల్లాసిన పడఁతి యీతరుశాఖ నీసాడ లదియును నేఁబోలు
లలితాంగి మాధవీలతిక పుష్పిణియైన నంటఁ గారాదు నీ వండుఁ జనకు
వనబాక్షి కాంచనావలి కాసనేసెను జగమంతయును దద్దకంబ కాదె. 278

తే. మెలసి లోకొత్తరంబై సమీరణంబు దక్షిణం బాట యెఱుంగవా తరుణి యిపుడు
బాల నీసాము రాజీవబాల మెల్లఁ దలఁప మాకేల కైవర్రతలికిఁ గాక. 274

క. ధవళేక్షణ లీలాద్ధం । బవతంసముగాఁగఁ గువలయునుఁ దాల్చెఁ జెలి
చెవి నమర సత్యవతిగా । భువి నిక దలఁమాపు మాసెఁబో ఫణిపతికై. 275

వ. అని యివ్వధంబున నిచ్చార్హపచతుర సల్లాపంబులఁ బ్రమోదంబునొంది వినోదించుచు.
క. ఓసరసిబాక్షి యిది గడు । మోసర మని యేల దవుల మోసరెడు నీ
కేసరములు వలసిన నీ । కేసరములు గూర్పు లలితకేసరములుగాక. 277

చ. తలఁపులు నిక్క నిక్కపుముదమ్ములఁ దమ్ముల సంచలించున
య్యలులకు లోఁగి లోఁగినుకనందెద నందెద వేల చంపు కా
వలి వలినున్న మొగ్గలనివారణ వారణయాన కోయు మిం
పలరఁగ దానఁ జేటి రస మానదు మానదు లేతపూవులకై. 278

క. ఎలమావుల వలరాయని । యలమావుల శుకపికంబు లోగిన వేల్పుం
బాలమావులవిరహార్తుల । దలమా వులుకక * చరింపఁ దరుణి యిచ్చటకై. 279

సీ. ఏపారువనలక్ష్మీయిమ్ములు దమ్ములు తుహినాంశునెరుకఁడువలు దొవలు
ద్రుమర నాయకు లేలుపల్లెలు మల్లెలు కందర్పసిరులు చెంగల్వవిరులు
నెసఁగుపూ మొగ్గల యెల్లలు మెల్లలు వలపుసంపదలు చేపంతిపాదలు
తొలునెయ్యములకుఁ బోదులు విరవాదులు నవవిహారదమ్ములు నారదమ్ములు. 280

తే. వేడుకల కామెతలు కురువిందలతలు । రసిక జనముల మెచ్చులరచ్చ పచ్చ
యనుచుఁ గుసుమాపవయికేలి కంతకంత । కంతఁగనులన గుతూహల మెలర్చ. 281

సీ. పదములకెంజాయఁ బఱచినిల్చినచోటఁ జిగురాకు పఱచినచెలుపు నెఱపఁ
దీగకై వడిఁ గొను సాఁగనిక్కిన నీవి వెడజాణ నతనాభిభేదఁగు దెలుపఁ

బరువంపునిరులవైఁ బచరించుమాడ్కులు మెలమెల్లనన్నులై తెలుపుచూపఁ

గోలుసాచిన నివ్వగిలుకత్తుకాంతులు జిగిచన్నుఁగ్రేవల జీరువాట

282

తే. మలగి జఘనంబు వెనుకకు మాగ నిగిడి | వేళ్లపై ముద్రికలమించు వెల్లికొనఁగ

వాడివాలాగుకొనగోళ్ల వలను మెఱసి | కోర్కులెచరింపఁజూపులు గోసె నూర్తు. 283

సీ. చెరుటచిత్తడి చాలఁ చెలువొందునొసలివైఁ గులుచక్రాన్నెఱులు గైకోలు నెఱపఁ

వెడఁదకన్నులకెల్లుబెడయుచూపులు వాలురుళిపించుగతి దళితశనఁ బాలయఁ

గదలు బింకపుంజన్నగవ నిండుపఱపున నిఱుపేడకాడిఁగ తరలఁబాట

ధట్టించితుదవేళ్లఁ దట్టుచో వెస నుం గురములకాంతులు బిత్తరములఁ దాఁటఁ 284

తే. గత్తురోచులు నెఱును గంకణము లారయఁ

దెరలి మెలనూలు మెలఁగ నందియలు నెలఁగ

సంతసము బెంప నూర్పులు నందడింపఁ

బ్రోడ యొక్కతె కందుకక్రీడ సలిపె.

285

క. కరతలరుచి నరుణంబై | ధరఁ దననఖకాంతిచే సితంబై దృష్టి

స్ఫురణ యిడ నసితతర మై | కరమొప్పెను బంతిమాటిగతి నొక్కటియున్. 286

సీ. సరిలేనిబంగారుజలపోసనము వీణె మెఱుంగుడాచనుగుబ్బుమీఁద నిల్చి

తులలేని వజ్రకాంతులపెల్లు వెదచల్లఁ గొనగోళ్లతంత్రులు గూడ్చి మీఁటి

నిగ్గులు యలకించునిడువారుఁగన్నులు తళుకు సారెలమీఁద దడఁబడంగ

గంకణంబులు ఘులుఘులున బహుతాళగతులు వాయించుసంగతులు నెఱపఁ 287

తే. గ్రమముతో మంద్రమధ్యతారకలకుద్ద | మిశ్రసాళగములరాణ మీఱ రాగ

వితతిఁ దగ మిత్రములు మేళివించి పాడె | దెఱవ యొక్కతె సంగీతదేవి యనఁగ.

క. నిరుపమవీణావాద్య | త్వర నితరకుచంబు గదలఁ దరుణీమంచాం

తరితోన్నతవామపయో | ధరసందర్శనము లేమిఁ దా వడఁకుగతిన్. 289

చ. మఱియును.

290

సీ. క్రీడామయూరంబు వాడించెఁ గంకణక్వణచారుకరతాళగతుల నొకతె

కామతంత్రచహస్యగోర్ఖత్తు లాఱుపుగాఁ గలికిరాచిలుకవఁ గఱపె నొకతె

ముఱియును నటియించుముద్దురాయంచకు నెఱిమందయానంబు నేర్చె నొకతె

ఘనానీయయావనోన్మాదంబుపెంపున దీగయున్మెల్ల వేడ్కఁ దూఁగె నొకతె 291

తే ధవళశశికాంతవేదికాంతరమునందుఁ | చెలులతోఁ గూడి వలరాజుఁ గొలిచె నొకతె
లలితసహకారమాధవీలతల కలమిఁ | బరిఁయోత్సవలీలలు నెఱవె నొకతె. 292

వ ఇల్లు బృందారకసుందరీబృందంబు బహుప్రకారంబుల మదనవికారకారణంబు లగులీలా
విలోలసంధిభావంబులు పవరించియుఁ గేళివిహారంబుల సంచరించియు ననుమత్సంగ
రభంగీషేషంబుల మెఱయు నారాజతపోధనుచిత్తంబుఁ జిత్తజాయత్తంబు చేయం
జాలక. 293

ఉ. మేనక కన్ననై నిలిచె మెల్లన మో మరవాంచె రంభ లో
నూనినవిత నివ్వెఱుగు నొందెఁ కిలో త్రమ గర్వహీనమై,
దీనత నొందె నూర్వశి మదిం జలియించె పుత్రాచి యన్యకాం,
తానిచయంబులెల్ల దవుదవుల నుండె భయంబు పెంపునక. 294

వ. అట్టియెడ ముక్కుండిమగతనంబు సగంబుగాఁ బెనంగిన నెఱజోదు ప్రమోదంబున గ్ర
యాణసమయ సముచితసన్నాహసంరంభవిజృంభితుండై బొందుమల్లెబొమిడికంబును
గొజంగినప్రాంగియుఁ బొన్నగుబ్బెలరాగెవల్లంబును మెఱయు హరినీలజాలంబులఁడాలు
నేలునలుపునం బొలుపుమిగులుకొదమతు మైదగొనయం బెక్కించి మించుగాఁ దొడి
గిన యించుమెల్లనం బెల్లనిగిడి పల్లవులయుల్లంబులఁ గాఁడిపాటుకోరచూపుట గలకళా
కతులకలికి కనుజలుకడలధగధగలం బొలయుమెఱుఁగులు గుఱిగొన బసనిమనుమర
సముం గులికి పులుగడిగి గఱులు దీర్చి వంకలాత్తిన గ్రొత్తలై యున్న మదనమోహన
వశీకరణసంతాపనాభిధానంబుల నొప్పారుసహకారసారసాశోకశరీషకోరకప్రదరం
బులు నిలచి సవరించినవదొనలు ధరియింది కట్టాయితంబై విరిదమ్మిబండికండ్లును బిస
కాండపుటిరుసులును బొగడ మొగడలచీలలును దొగలనొగలును మొగలిరేకులపలు
కయుఁ గలువకాఁడియుఁ గురువేరువాగంబులును సంతరించి వసంతసారథి తిన్ననై
యన్నక్రొన్ననమునితోల గదల్చి యదల్చిన గెరలి చెరలి కొట్టుచు మిన్నులపై
బాటుచిలుక వారువంబుల రయంబున దళతళం బొలయుదిక్కులఁ బిక్కిటిల్ల వెన్నెల
వెదచల్లువెల్లియుఁ గలిగి తనరుతనరథంబు రతిసమేతంబుగా నెక్కి మధుమధురసపా
నసంభ్రమద్భ్రమద్భ్రమరఘంకారకాహళారావంబులు చెలంగ నుభయపార్శ్వం
బులఁ గదలివచ్చుకలకంజవీరభటపటలంబుల నంతకంతకు సంతసం బొలయు సేనా
ముఖంబునం గలయుఁ బొలయుమలయానిలయంబుచేత నాధూతంబు లగుతరువ్రాతం
బుల నెనఁగుకుసుమపరాగంబు నభోభాగంబువఁ బర్వి సర్వంబు వదిలంబగునిజప్రతా

పాపలస్ఫులింగజాలంబు ననుకరింప నరుంధతీపతియాశ్రమంబు సొత్తెంచి యచ్చట
రిచ్చపడియున్నయచ్చరలఁ దెలిపి కలపికొని యామహిపాలుసమీపంబునకుం జను
నప్పు డప్పుచోతుండు. 295

చ. ఎఱగినబాహ్యసంచరణ మెల్లను మాన్చి మరల్చి యెద్దెసం
దూసికలనీక నెప్పునయుతో బిగిగొల్పినచూపు దేవతా
విసరకరోపతంస మగువిష్ణునిపై నిడి నిస్సమీరణ
ప్రసరణదేశదీపరుచిరస్థితి నిశ్చలయోగయుక్తుడై. 296

ఉ. ఉన్నతెఱంగుఁ చూచి రభసోన్నతి మి న్నదలంగ నార్పుచున్
బన్ని శుకాశ్యపుష్టమధుపప్రక రామరకామినీతతిన్
మున్నిడి చందనానిలసముద్ధతమందమరుత్సహాయసం
పన్నతఁ బేర్చి యందఱకుఁ బ్రాపుగ నిల్చి యదల్చి బల్విడిన్. 297

మ. సరిగెందామరమొగ్గవారస మలిజ్యోవల్లి సంధించి భా
సురమాణిక్యమయోర్మికారుమలు చక్షుష్కృణోణద్యుతుల్
బెరయం జక్రవిభాకృతిం దనువు శోభిల్లన్ వడిం దీసి ని
గ్భ్రముష్టిన్ వెన డాసి యేసె మరుఁ డారాజన్యమాడామణిన్. 298

గీ. అట్లుపుంభానుపుంఖంబు లగుచు నిగుడు | నతనుబాణపరంపర లాన్వపాలు
నిచ్చఁ దెరలింపఁజాలక విచ్చిసోయె | జగతిఁ బూవుల కది సహజంబ కాడె. 299

క. తా నసమాస్త్రుం డనియును | మానవపతి మానినీసమన్వితుఁ డనియున్
పూని మది యిభిమానము | మానక నటు పెనఁగి మరుఁడు ప్రాన్వడియుండెన్. 300

వ. అహ్యవసరంబున. 301

గీ. అడఁగె మలయానిలండు సొంపఁజె వసంతు
డలులు విభ్రాంతి నొండెఁ గోయిలులఁ జెడర
జెడరి మోములు వాంచె రాచిలుకపిండుఁ
జిన్నబోయిరి దివిజరాజీవముఖులు. 302

వ. అంత నిత్యోపభూకాంతుం డంతర్నిష్టత్తహృషీకవ్యాపారుండై యుదయదరణీకిరణ
నికరవిశి తసరసీరుహదళశోభావిడంబకంబు లగునంబకంబు ల్లలన విచ్చి పురో
భాగంబున. 303

- మ. కనియెక మారు జగద్విమోహనశుభాకారుక సమారూఢయా
వనశృంగారు శుకాలికోకిలపరీవారుక లలాటావళో
కనభూరివ్రతభంజనస్ఫురదహంకారుక సముద్ధాతచే
తనసంకల్పఫలావతారు విరహోగ్రప్రాణిసంహారునిక. 804
- క. కని నిర్వికారగతి న | మృదుజవరాగ్రేసరుండు మరునకుమరు
ద్వనితల కలిధిసపర్యా | ఘనసత్కారము లొనర్చి కడువినయమునక. 805
- క. సంతసమె మనుచుశర వ | సంత సముల్లాసమే నుశలమే దివిష
త్కాంతాజనంబు త్రిభువన | సంతాపహరప్రచార సౌఖ్యమె పవనా. 806
- చ. అని మధురోక్తు లొప్పు దమ కందఱకుక బ్రియ మాచరించున
మృదుజన రేణ్యుధైర్యగరిమంబునకుక వెఱగంది యెండొరుం
గనుగొని సప్తదంబు మతికంపము విన్నదనంబు లజ్జయుక
బెనెగొన నంతరంగమునఁ బిమ్మిటి గొంచు రహస్యభాషలక. 807
- క. ఈతగు లీతెగు వీతెలి | వీతాలిమి యీదిరక్తి యెటు గంటిమె యీ
భూతలపతి కలగడు మన | చేతల వ్రతసిద్ధి యుల్లసిలుఁగా కింకక. 808
- వ. అని యగ్గించి రంతఁ గంటుం డమ్మహీకాంతున కిట్లనియె. 809
- ఉ. నీవు తపస్వి వాడు ధరణీవర యింద్రియముల్ చళంబు నీ
కేవిధిసేనియుం గెలువ నెవ్వరు మోపరు మున్ను జంగమ
స్థావరముల్ మదేకవిజితంబులు నా కగపాటు లేనిభూ
తావలి గల్గెనేని యిదియంతయుఁ గ్రోధముచే హతం బగుక. 810
- క. వెఱపింప వచ్చి వెఱచిన | తెఱగన నను గెలుతు నని మదిం బూని హరుం
డఱిముఱిఁ గ్రోధముచేతక | బఱినఱియై తపము విడిచి పాఱఁడె మొదలక. 811
- క. మిక్కుట మగువలపుతమిం | గుక్కుటమై చనిన దేవకులనాయకునిక
మక్కువ తగవు దలంపమి | నక్కమహాసమని నెఱుంగ నా లోకమునక. 812
- కా. కామక్రోధవళంబు విశ్వమును దత్కామంబు క్రోధంబు నా
జ్ఞాముద్రాధరు లబ్జనాభునకు నాసర్వేశునేవించుటక
భూమిశోత్తమ నీవు మత్సముడచే మున్నీకు లోనైతి మే
లా మాటల్ గయికొందుగాక భువనాలంఘ్యగ్రహాకొన్నతుల్. 813

ప. అని ప్రశంసించి తచ్చాపభయంబున నదోట్టి నిమిషమాత్రంబు నిలువ శంకించి మగిడి
తనపొటువిధంబు నిక్షోభమునన్ని ధానంబున నైన నిజపరాజయంబును సురాజాన
కఱిగించి యధాస్థానంబున కరిగి రంత దురంతకార్యచింతాసంతాపితస్వాంతుండై
మరువ్వంతుండు. 814

మ. పటుబాహుబలదర్శితామరచమాపత్రేణి గొల్వక సము
త్పటదీప్తానలవిస్ఫులింగవిసరోగ్రహారధారాశత
త్రుటితగ్రావగరుద్వితాన మగునస్తోత్ర ముం బూని యు
ద్భటదానామలగండమండలమహాదంతావళారూఢుండై. 815

క. అతిరయమున నాధరణి పతికడ కరుగుటయ్యు దనకుం బ్రభుసముచితస
త్కృతు లాచరింప బూనిన యతనితపస్సిద్ధి గని మహారోషమునకా. 816

క. గిరిభేది వైచె నన్నర వరువై బటుకుటిలకతినవైరివజని
రృగగర్భతిమిరసముదయ హరణదివారంభహేలి నాదంభోళికా. 817

ప. ఇట్లు ప్రయోగించిన బ్రపంచితద్విగ్నిగోషభీషణులై తనమీంద నడయకబ్రాహ్మణులు
బెడిదంపులురువడ్డి కిందుకయ్యు జంచలింపక యమ్మనతనయ్యుండు సకలభక్తభయ
త్రాణపరాయణం బగునారాయణదేవునిచక్రంబు దలంచినతత్క్షణంబు. 818

సీ. ప్రళయమార్తాండమండలచండతరసముద్యా తభూరిప్రభాపుంజమగుచు
ఘనసహస్రారనిగ్ధతమహోగ్రాసలజ్వాలావలీభదిగ్వలయ మగుచు
సహజతేజోవిశేషక్షణాంతరూత్తసర్వదివ్యాస్త్రవిస్తార మగుచు
గతినన్నితసంఘాతభీషణఘోషనిర్భన్న రాక్షసీగర్భ మగుచు
సకలశుకముఖ్యమునియోగిజనసమగ్ర మహితనిగమార్థసంస్తాయమాన మగుచు
వచ్చె మానసవేగమై వనజగర్భ దాసభయకర్మనంబు సుదర్శనంబు. 819

ప. ఇట్లు వచ్చునవుచోస్త్రరాజంబుతేజంబున దాదాలన దళితసంరంభంబై దంభోళి
పాడనడంగి పోయిన గని జంభారి సిగ్గుపడి బెగ్గడిల దిగ్గన కనకగర్భపాలికిం జని
తద్విధం బంతయ్యుం డెప్పిన నప్పురమేష్టి యాశ్చర్యంబు నొంది వైవస్వతనందమను
మోఢమహాత్మ్యంబు దెలియంగోరి నిమిలితావ్వనయ నారవిందుండై యానందంబున
డెందంబున గనువిచ్చి చూచి యాభూవరోత్తము చిత్తము శ్రీరంగశయనప్రవృత్తం
బగుట యెఱింగి మైయెఱుంగక యొల్లంబోయి మెల్లన తెలిసి నిజస్వామి యగుశ్రీరంగ
ధామనిసన్నిధానంబున కరిగి సురగణసమేతంబు గా నాస్థాంగప్రణామం బాచరించి

కృతాంజలియై ముఖకంబంబులు పుంజంబులుగా నూరకున్న యన్నలువనై గృహ
కటాక్షంబు నిగిడించి పుండరీకాక్షుం డిట్లనియె. 320

చ. జలరుహగర్భ నీదెసఁ బ్రసన్నుండ నేను విషద మేల నా
తలఁ పెఱిగింతు నీకు నది తప్పుదు విన్న మదేతదంచితో
జ్వలశుభమూర్తితోఁ దరణివంశమహీధవరాజధానియై
వెలయునయోధ్య కేగెదను విశ్రుతరంగగృహాన్వితంబుగఁ. 321

నీ అచట నిక్షేపధరాధీశ్వరుండు మొదలయినతత్కులజనతాధిపతులు
గొలువ మహాయుగంబులు నాల్గు పరిపూర్ణ మగుదాఁక నుండి యనంతరంబ
చోశమండలమునఁ జూడ నొప్పారుకావేరీమహానచిత్రమునను
జగద్రపుస్మిరణీలసత్ప్రదేశమున మన్వంతరంబులు రెండునైదు నిలచి
యంత భవదీయ మగుదివసాంత మైన । నేఁగుదెంచెద నీయున్న యెడకు మగిడి
యపుడు పూజించె దీసుగతాంతంబు । లిట్లు ప్రతివాసరంబును నే నొనర్తు. 322

వ. ఈక్రమంబున భవదీయ ద్వితీయ పరాగంబు సమాప్తంబైన నీకు ముక్తి యొనం
గెద సొక్కవిశేషంబు వినుము ప్రతిమాస మారాధనంబుచేసి యొకవాసరంబు లేక
యున్న మహాదోషంబు సంభవించుఁబ్రాయశ్చిత్తంబును వలయు నాటునెల లెడపడినఁ
బునఁప్రతిష్ఠాపనంబు కర్తవ్యంబు తత్ప్రసాదకైంకర్యాదు లాదవినం బ్రతివిధానం
బనశ్యక కర్తవ్యంబని తత్పరవేష లెప్పుడు రిన్నియమంబు లన్నియు దివ్యసైధ్యమానుషార్చ
నలయంద కాని భుక్తిముక్తినిధావంబై స్వయంవ్యక్తప్రధానం బైనశ్రీరంగంబందున
లేవు నీ వమదింబు నన్నుఁ బూజించెవు గాన నీకార్యం బంగీకార్యం బిక్ష్యాకునకు
శ్రీరంగం బిమ్ము పొమ్మనినం దెలివొంది శతానందుం డాక్షణంబ. 323

మ. సురయక్షాసురసిద్ధసాధ్యభుజగస్తోమంబు గొల్వ న్మునీ
శ్వరవేదస్తుతినాదముల్ నెలఁగ దార్క్ష్యస్కంధపీఠంబునకొ
బరఁగక రంగనికేతనం బిడి మహిమాలండు నిత్యక్రత
స్థిరుండై యున్న తపోవనంబునకుఁ దెచ్చెకొ దివ్యహంగంబునకొ. 324

క. కొనివచ్చి యమృతహీశ్వరుఁ డనురక్తి సునర్పు బహువిధార్చనములు గై
కొనియిచ్చె రంగధామము । ఘనరుచిధగధగిరిజ్జుఖస్తోమంబుకొ. 325

మ. అటు శ్రీరంగమహావిమానము నిజైకాయత్త మైనకొ సము
త్కటపన్నంబునఁ దానె మోచుకొని యిక్ష్యోపండు సామంతులుకొ

భటులు మంత్రులు ద సైన్యమున శుభప్రాశ్నిక బ్రవేశించె ది
క్షుతించద్ధజతోరణం బగునయోధ్యపట్టణోత్తంసమున్. 326

క. ఆపురమున కుత్తరముగు । గోపురమున కెట్టయెదుటఁ గ్రోశార్థమునం
దీపితసరయూతమసా । ద్వీపవతీద్వితయమధ్యదేశమునఁ దగన్. 327

మ. సమభూమిన్ బరమోత్సవంబునఁ బ్రతిస్తాపించె శ్రీరంగమున్
కమనీయావృతసారికేశకదళీఖర్జూరనారంగమున్
విమలార్థప్రవినాక్యవిశ్రుతవనీవిశ్రాంతసారంగమున్
సమభూవార్యవిలోకితాభినవమోక్షశ్రీనటీరంగమున్. 328

సీ. పదపదీ యద్వికృతవనంబుచుట్టును గోటలు నట్టిల్లు గోపురములం
బటుకవాటంబులు బందిల్లు నరుగులుఁ గాంచనమఃముములుగా నొనర్చి
పూజనాపరు లగుభూసురోత్తములకు బహుపరిచారికాప్రకరమునకు
విష్ణుధర్మరహస్యవిదు లయినఘనులకు జాబాలియునికేఁ గళ్యపవశిష్ఠ
వామదేవాదు లగువారివారి కుచిత । మైన నెలవులు రచించి యందు నిలిపి
తదనుమతికాస్త్రుచోదితోత్సవములెల్ల । వివిధవిధ వానితముగఁ గావించె హరికి. 329

న. విశేషించి స్థాల్లంబమానంబునఁ బూర్వఫలని నక్షత్రంబునఁ బుత్రపౌత్రసహితుండై
యవభృథసహితం బగుమహోత్సవం బొనర్చి నివిధంబునఁ బ్రతివర్షంబును జరుగు
చుండు నంత నయ్యుత్సాహవంశపారంపర్యంబున. 330

క. శశిమరుదశనదికాకరి । దశనశరచ్చరదశారదాశరధరరా
ట్టుకుపతివిశదయశోనిధి । దశరథుఁ డుదయించె నమితదమ సౌరభుండై 331

కా. ఆరాజేంద్రుఁడు పుత్రలాభనిరతుండై యశ్వమేధంబు పెం
పారంజేయఁగఁ దన్మహోత్సవదివ్యక్షౌయత్తులై వచ్చి రా
పారావారవసుంధరాతలమునన్ బ్రఖ్యాతులై సంతతో
దారైశ్వర్యసమగ్రులైనవృత్తులుద్యతైస్యసంయుక్తులై 332

గీ. వసుధలోన ధర్మవర్త సురుచిగవి । ఖ్యాతి నెసఁగు చోళభూతలేశుఁ
డజతసూజవిగతానందవిభవాభి । రాముఁ డైనరంగధాముఁ జూచి. 333

క. ఆదేవుదివ్యమూర్తి । శ్రీఁ దనచిత్తమునఁ గదియఁ జేర్చి నితాంత
మోదాన్వుతమునఁ బులకలు । బాదుకొనం జూడ్చి దివియఁజాలక మదిలోన్. 334

మ. అతులం బైనతపోవిశేషమున నీయబ్జాత్మ నిక్షాపఁడీ
గతి మెచ్చించి విరించిమందిరసురంగం బైనరంగంబు నూ
ర్జితశక్తిం గొనివచ్చె నిచ్చటికి నారీతిక మహావైష్ణవ
వ్రతనిష్ఠారతిఁ బూని మత్తురికి గాఁ బ్రార్థింతు నిదేవునిక. 335

చ. అని తలపోయుచుక దశరథాధిపుయాగము సుప్రయోగమై
యొనరినదాక నయ్యెడన యుండి యతండు దుపిం బ్రయంబునక
ఘనముగఁ జేయునత్సృతులు నైకొని క్రమృతి నాత్మపట్టణం
బున కరుదెంచి నిర్భరతపోనియమోద్యమచి త్తవృత్తుడై. 336

గీ. ఇందుపుష్కరిణీతటి కేగి యచటఁ | దపము నైకొన నాన్వపోత్తమునిఁ జూచి
తత్సమీపంబునందు నితాంతనియతిఁ | బాయకున్నమునీశ్వరప్రకర మెలమి. 337

క. ఓనరనాథోత్తమ నీ | మానసమున నేమికోర్కి మసలినదపముం
బూనెద వది చెప్పఁగఁదగు | నేనియు నెఱిఁగింపు మనిన నృపుఁ డిట్లనియక. 338

చ. హరి నతిభక్తిఁ గొల్చి యజుఁ డాదియుగంబునఁ గన్నరంగముం
దిగము పయోజమిత్రిపలదీపకుఁ డమ్ముపుత్రుఁ డెట్లు చె
చ్చెరఁ గొని వచ్చె నాత్మపురిసీమకు నట్ల తదాలయంబు మ
త్తురి కిటమీఁద నేను గొనిపోవుటకై తప మాచరించెదక. 339

వ. ఏను లోకహితాంగంబు నా నీయర్థంబు సమర్థింపం బూనితి మీచేత ననుష్ఠాతుండన
కదా యనిన నన్మహాత్మ లతని కిట్లనిరి. 340

క. ఏలా ప్రయాస మవనీ | పాలక నీతలఁపు మున్న ఫలియించిన దా
కీ లెఱిగి శీఘ్రమింకం | జాలింపు తపస్వివేప సంచారంబుల్. 341

వ. అది యెట్లనిన. 342

ఉ. ఉన్నది యీప్రదేశమున నుత్తరదిక్కునఁ గ్రోశమాత్ర ధా
త్రిన్నైప మీపురాతనపురీష్ఠల మప్పురనాథుఁ గాడె రా
ద్రోన్నతి మున్ను పుష్పశయ నుక్కడఁగించినలీల నీక్షణో
త్పన్నకృశానుకీలముల భస్మము నేనె హయం డుదగ్రుండై. 343

గీ. ఆపురప్రాంతమునఁ గల దగ్గి కల్పం | డైనధాల్భ్యయనీశ్వరునాశ్రమంబు
నచటికొక నాడు మేము కార్యాభిలాష | నరిగి సుఖభీష్మిమై నున్నయవసరమున.

- చ. హరి చనుదెంచి చాల్భ్యముని యస్మదుపేతముగాఁగ భక్తిను
స్థిరమతిఁ జేయుపూజనలు చేకొని సారదయాసుధారస
స్ఫురితకటాక్షపీక్షణరుచుల్ పాలయిన్ మముఁ జూచి మేదురా
దరమధురస్వరంబు జలదస్వనభంగిఁ జెలంగ నిట్లనున్. 345
- ఉ. తాపసులార వియభిమతం బొడఁగూర్చుటకై కవేరక
స్వాపులినస్థలంబున నిశాధిపపుష్కరిణీతటిన్ జగ
ద్రూపితరంగమందిరముతోఁ జనుదెంచి వసించు వేగ మీ
లోపల నెండుఁబోక మదిలోఁ జలియింపక యుండుఁ డీమెడన్. 346
- చ. ఎట్లనిన. 347
- ఉ. లోకభయంకరున్ దశగళుం బరిమార్చుట కేను రామభ
ద్రాకృతి నన్యమోన్వయమునందు జనించి యయోధ్యలోనఁ బు
త్యాకర మైసరంగనిలయంబు విభీషణు కిక్కు నాబుధ
స్తోమఁడు దేర మీరు ననుఁ జూచెద రీడ ననంతశీతకన్. 348
- చ. అని యానతిచ్చి యపురమేశ్వరుం డరుఁగఁ దోడన కూడి నేను మును మార్తాండ
మండలపర్యంతంబును గొలిచి చని మరలివచ్చునెడ భవవ్యంశకర్త యగువికర్తనుండు
మమ్ముఁ గనుఁగొని యిట్లనియె. 349
- సీ. మున్ను పద్మజలోకమున రంగశాయి నే నర్పించి మద్వంశు లైననృపులు
దేవ నీచరణాబ్జనేవ నేయఁగ నుండవలయు నీ వని మ్రొక్కి వరముగాఁగ
గోరిన గరుడఁ గన్గొని యయోధ్యాపురిఁ గావేదరిఁ జరకాల మేను
వసించి ప్రీతి భవత్కల్పలీమలచేతఁబూజఁ జైకొనియెద భూరిదారు
తొఱుకలివేళ గతికూన్య మైసప్రాణి । తలికి సులభుండ నయ్యెద ధర్మరహితు
లైననాస్తికు లెపుడు క్రందఁ చరింతు । రపుడు దుర్గుభ మగునస్మదాశ్రయంబు. 350
- చ. అని యానతిచ్చెఁ గావున శ్రేయోభిలాషంబు లగువారికిఁ గావేరంబునఁ జోళవం
శసంభవుం డైనధర్మవర్తోపదేశంబున నవశ్యంబును శ్రీరంగ నాయకుండు వేంచేయు
నది తప్ప దని చెప్పిన లోకబాంధవుభాషణంబులఁ బరితోషంబు నిగుడ మగిడి వచ్చి
యచ్చట నున్న వార మచ్యుతుండును దాశరథియై యవతరించినాఁ డచిరకాలంబునన
యస్తన్న సౌరభంబు సిద్ధించు రఘునాథదయాభూషణం డగువిభీషణుం డెప్పు

డిచ్చటికి గంగధామంబు దెచ్చు నప్పుడ నీ కెఱింగించెద మంతచాఁక భవద్రాజ
ధాని యగునీచోళపురంబున నయిండి మహిపాలనంబు నేయుము పొమ్మన నమ్మదం
బిద్ది యని యమ్మానవేశ్వరుం డరిగ ననంతరంబు. 351

సీ. అహిమాంశుకులరోహణాచలస్థలమున నలిగినదివ్యరత్నాంశురంబు
జానకీమృదులభుజాపంజరంబున రుజిల్లి విహరించురాజశుకము
యోగిమానసభూసురోద్యానవనములఁ గలయు నర్థించుకీఖావళంబు
నగజామృడ స్తవనవమధుద్రవములఁ జవుల నింపునఁ జొక్కు పట్టినంబు
కలితకరుణాసుధారసకలశబరిధి । దశరథాధిపసుకృతసంతానఫలము
భక్తపూర్వార్థి తారకబ్రహ్మమూర్తి । రాజపరమేశ్వరుండు శ్రీరాఘవుండు. 352

క. రాముండు హరిమణినివహ । శ్యాముండు శుచిధాముఁ డమరసన్నతసుగుణో
ద్దాముండు రక్షితసుజన । స్తోమండు జనదృక్పకోరసోముండు మఱియున్ 353

సీ. ఎవ్వనిసుగుణంబు లీశానుముఖ్యులు చెలఁగి కైవారంబు చేయుచుండు
రెవ్వనికరుణచే నెనఁగుధన్యులకు నాకల్పాంత మగు నిర్వికారపదము
ఎవ్వనిఁ గొలుచువా రిచ్చసేయరు కల్పతరుకామధేనుచింతామణులను
ఎవ్వనికడకంటి కెఱుపు వచ్చినమాత్ర బ్రహ్మానిదివిజాలు పగులుచుండు
రెండు నెవ్వనిచరణారవిందరజము । పెంపు గౌతమసంయమి పెండ్లిపెన్ద
యతఁడు జగదేకచాపదీక్షాగ్రగురువు । రామభద్రుండు లోకాభిరామమూర్తి. 354

వ. అష్టహాధనుగ్ధరవరేణ్యుండు. 355

సీ. కన్నైకయ్యమునంద ఘటితనాకపురికవాటికఁ దాటిక గీటణంచె
దూలుకూఁకటినాడ లీలఁ గౌకికంఠగభంజనోత్సాహు సుబాహులఁ జంపెఁ
దల యెగగట్టినత్తటి దేవదైత్యుడు సురము ధూర్జటిధనుర్వరము విఱిచె
నలవోక దొరసి హేలాజితాఖిలస్పృహస్తోమ భాగవరాము దూలఁదోరె
దండకావనమార్గసంతతనిరోధు । రచితసుజనాపరాధు విరాధు నఱిక
దళితసకలామరునిఁ జతుర్దశసహస్ర । దితిజముఖుని ఖరుని వధించె గడిమి. 356

క. అచలితకరణకనకమృ । గోచితలీలావిమోహితోర్వీతనయా
లోచనహృదయుని సదయుని । నీచున్ మూర్ధిమఁ గడపె నేలం గూఁక, 357

- క. బంధురశరహతు నేనెఁ గ | బంధుని బహుదుర్జన్మకైబంధుని గృతని
 గృంధునిఁ బృథుతరకతిన | స్కంధునిఁ బ్రావీణ్యవిగ్రంధునిఁ గలనక. 358
- చ. పరిఃసరుఁ గాగఁ నేలె నిరపాయచరిత్రుని శత్రుకానన
 స్ఫురదురుపీలిహోత్రుని సముజ్జ్వలమేరుసమానగాత్రునికొ
 బరమపక్షిత్తు సమ్మనిసుపర్వతలిస్తులిపాత్రునికొ మనో
 హరఫలశేముషకబళితాంబుజమిత్రుని వాయుపుత్రునికొ. 359
- శా. లీలం దార్శ్వాని యేసె నుగ్రరణకేళికొ వాలి వాలికొ ప్రభా
 హేళికొ హేమసరోజమాలి నరివాహిన్యాటవీకీలీ ను
 త్రాలవ్యాళకరాళవాలపరిబద్ధ స్థాలపాలస్త్యకం
 తాలికొ బూజితకూలి నప్రతిమబాహుసత్వశాలిం బడకొ. 360
- క. కిష్కంధాపురి నిలిపెను | బుష్కరహేతతనయు సునయు భూనుతవినయుకొ
 నిష్కాశితభుజీవుని | నిష్కాశితభావుకొ బ్రతాపనిధిసుగ్రీవుకొ. 361
- మహాస్రగధ. బలిమిం గట్టించె నత్యుదృఢభిక్షుగధరాపాతభీతావనీభృ
 త్కులసంరక్షావినిద్రుకొ గుపితజలచరక్రూరసంఘట్టినోద్య
 జలనిగోపాధిరాదుకొ జనితమణిసుధాచంద్రలక్ష్మీసుగద్రుకొ
 బ్రళియాంతస్సుప్తవిశ్వంభరభరితకృపాప్రాప్తభద్రుకొ సముద్రుకొ. 362
- మ. హతుఁ గావించె సప్రత్రమిత్రముగ దీప్తాస్త్రంబులకొ గాంచన
 క్షీతిభృద్ధ నిర్ధరాధరోద్ధోణశక్తి ప్రాఘవోద్దండసం
 గతభాస్వద్ధనచంద్రహాసనిశితోగ్రహారధారాసమా
 హతభీతప్రపలయితాదితిసుతేంద్రైరావణుకొ రావణుకొ 363
- మ. ఇ ట్టనన్యసాధ్యంబు లగుమహానుభావప్రతాపతేజోవిశేషాదిగుణంబుల నఖిలజగన్ము
 తుం దైనదశరథసుతుండు సమస్తసామ్రాజ్యభోగంబుల ననురాగిల్లుచు, శశ్వదైశ్వ
 ర్యం బవార్జ్యంబుగా నశ్వమేధయాగం బుపక్రమించి, భూచక్రంబున ననక్రవిక్రమక
 శాధన్య లగురాజన్యలఁ దన్నహోతృనంబునకు రప్పించుచు ధర్మచర్మావనీవరుఁ బిలిపిం
 చిన నతండును నిఖిలదేశాగతా నేకభూపాలావలోకనజాతకాతూహలాయితశాసోద
 రీచరణమణినూపురయుళంయుళధ్వనితగోపురం బగునయోధ్యపురంబుఁ బ్రవేశించి
 యారఘనందనచరణారవిందసందర్శనంబునఁ గృతార్థీకృతజన్మండై తన్మఖంబు పరి
 పూర్ణం బగునంతకునందుండి ఘృతలి నిజపురంబునకుం జని యంత నిక్కడ, 364

క. వితతవసంతగుణావలిఁ | బాత పగునెల నినుండు మీనమున నున్నతటిక
సితసప్తమి శనిరోహిణి | నతిశుభలగ్నమున వాసరాగమజేశక. 365

చ. హితుఁ డగునవ్యభీషణున కిచ్చె దశాననవైరి లీల స
న్నతి నభిలార్చ నూపకరణంబులతో బహువిక్రశిల్పక
ప్రతతులతో మహీసురతపస్విసమాజముతో మహోత్సవ
స్తుతమణిహేమవస్తుతతితో శుభసీమము రంగధామముక. 366

ఉ. ఇచ్చిన భక్తి సంధ్రమము లిచ్చు దలిర్పఁ బ్రదక్షిణంబు ను
న్వచ్చి నమస్కరించి జతనంబున మస్తమునక వహించి నెం
పచ్చుపడంగ రాక్షసబలావలితో నిజపట్టణంబుకై
చెచ్చెర నేఁగి యేఁగి యభిజిత్తుముహూర్తము చేసనత్తటిక. 367

సీ. అను వైనతామరపాశుఁజప్పరముల నలరి క్రీడించురాయంచకవలు
రాజిల్లుకల్పపూగాజుటోవరులలోఁ దవిలిపాయనియభిద్వంద్వములును
వావిరిలే నాచుదీపపందిరులలోఁ దనుపొందుజలచరదంపతులును
జెంగల్పదడెలతరంగదోలికలలో మేలమాడెడుచక్రమిథునములును
దరులఁ బండినసహకారతరులఁ బ్రేమ | గోరి విహరించుమదకేకిశారికలును
గలిగి పథికుల కింపులు గడబుకొలుపు | విమలతరపుణ్యవారిఁ గావేరి జేరి. 368

క. విలసితవనలక్ష్మీకర | కలితవనస్ఫటికముకురగతి సతిరుచిర
స్థలమున మలయానిలమృదు | చలితతరింగానుమేహసలిలం బగుచుక.

క. ఏవారుచంద్రపుష్కర | జీవరిసరభూమి రంగనిలము మిడియె నా
లూపల నచ్చోళస్వపతి | తాపసులును వచ్చి రతిముదంబున నటకుక. 369

గీ. వచ్చి దైత్యవంశవరునకు నుచితస | తృప్తు లొనర్చి భక్తి యతిశయింప
రంగళాయిచరణరాజీవపూజనం | బాచరించి ప్రముదితాత్మ లయిరి. 370

వ. అంత ననంతగుణగరిష్ఠం డగునాదనుజశ్రేష్ఠం డానరోవరంబునం గరంబు నియమం
బునఁ దత్కాలకరణీయంబు లాచరించి సమంచితోపచారపూర్వకంబు గా సావ
ధానంబున శ్రీరంగరాజపూజావిధానంబు దీర్చి సప్రదక్షిణప్రణామం బాచరించి వేద
కాస్త్రపురాణోక్తంబు లగుశ్రీవైష్ణవనూక్తంబుల సభినులించి గమ సూక్ష్మఖం దైన
యతనికిఁ గృతాంజలియై యన్న రేంద్రుం డిట్లనియె. 371

క. అవటిలమానససుజన । ప్రకటితసౌజన్యజన్యపాటితవిమత

ప్రకర మముఁ గూర్చి యిచ్చట । సొకకొన్నిదినంబు లెలమి నుండఁగవలయున్.

ఉ. నావుడు నాతఁడెల్లి మనునందన యీఫణిరాజశాయికిన్

శ్రీ వెలయంగ నుత్సవము చేసినయట్టిదినంబు గావునన్
భూవర మత్పురంబునకుఁ బోవలయున్ వెన నన్న నాదళ
గ్రీవునగర్భతోడ నృపకేసరి యిట్లు నెమ్మిఁ గ్రమ్మఱన్.

878

మ. విమలంబై తనుపొందునీయుభయకావేరినన్యధ్య మీ

రమణీయొన్నతనైకతన్మలము లీరాజీవపండంబు లీ
భ్రమరాంచ త్తరుసాంద్రచంద్రసరసీప్రాంతంబు లత్యంతవృ
ద్ధము లిచ్చటన చేయు ముత్సవము దైత్యవ్రాతచూడామణి.

874

గీ. అనిన నట్లుకాక యని నిల్చె నచ్చట । దానవేశ్వరుండు తత్ తుణుంబ

తగుపదార్థములు ముదంబున సమకట్టె । ధర్మవర్త ధరణిధవనరుండు.

875

కా. నిర్మింపించె ననల్పకల్పరచనల్ నేత్రాభిరామంబుగా

ధర్మద్వారక వటవేదిచయశంభ స్తంభశుంభద్వ్యతుల్
ఘర్మాంశుప్రభ గప్పి దిక్కుల వెలంగన్ బూపనూపొన్న స
ర్పిర్చ దానంబుపయఃపయస్యఫలగ ప్తిస్థితశాకావళుల్.

876

కా. భూనాథాగ్రణి యొక్కనాట నలఘున్నూర్తిన్ రచింపించె దా

నానాదేశసమాగతద్వైజమహీనాథార్యశూద్రాదిసం
స్థానాన్తంబులుగా మతావళులుబ్రాహ్మదంబులన్ దంతివా
హనీకాయతనంబులన్ విపణిరథ్యామంటపక్రేణులన్.

877

క. ఈభంగి ననమసంప । ద్వైభవసామగ్రి నభినవంబుగ నిచ్చా

లాభసముత్సవం డగు నా । భూభుజుఁ డొనరింప దైత్యపుంగవుఁ డెలమిన్.

878

గీ. సహ్యాకన్యాతటావాససంయమింద్ర । సమితితో విధిశిష్యపంచకముతోడ

నమ్రహారాజరునితో సావధాన । బుద్ధియై యాగమోక్తప్రసీద్ధవిధిని.

879

చ. వెలు వగుచంద్రపుష్కరిణిచేరువ జారువవాంఠివిధి నిం

పులు మది నింపుమేలిగురపొన్నలక్రింద సువర్ణమంటప

స్థలమున నిందుకాంతఘటితం బగు వేదికమీఁద నున్నతో
జ్వలమణిపీఠికా మృదుభుజంగమరాజవిశాలశయ్యైకై.

380

క. ఉత్పన్న మొనర్చె నాశ్రిత । వత్సలునకు నఖిలభువనవందితునకు శ్రీ
వత్సప్రశస్తకాస్తుభ । వత్సస్థలనకుఁ గ రేణువరవరదునకుకా.

381

సీ. అగరుధూపముల మిన్నగల వాసన కెక్కి జడివట్టి కుసుమవర్షములు గురియ
భేరిమృదంగశంఖారావముల మించి చాఠణస్తోత్రనిస్సవము లెనఁగ
ముక్తాతపత్రదీప్తులు మీఱి భేదరికరచలచ్ఛాయరకాంతు లాలయ
ధ్వజరణత్కింకిణీతాళసంగతి నింపు దనరునచ్చరలనృత్యములు మెఱయ
ననిశకరూపురైలధారాతిదీప్త । దీపమాలిక లానతదివిజమకుట
పద్మరాగాంతరంబులఁ బ్రతిఫలింప । మాసరము లయ్యె నుత్సవమాసరములు.

382

ఉ. సమృద్ధలీల నిట్లు దివసంబులు తొమ్మిది చెల్లినకా బ్రభా
తమునఁ బూర్ణచంద్రతిథిఁ దత్పదసంశ్రయ్యలై విరక్తులై
నెమ్మిఁ జరించువైష్ణవమునిప్రకరంబులతో దళాన్యులే
దమ్ముఁడు వేడ్కమై నవభృథం బొసరించె సమంచితక్రియకా.

383

చ. ఇట్లతం దొనర్చుననుచితనత్కారంబులఁ బరితోషితుండై విభీషణుం డధర్మాను
శ్రతంబునఁ దత్పూజ్యక్షేత్రంబున వసియించి మఱునాఁ డరుణోదయసమయంబున
గమ మౌన్యఖండై యద్వివృణిమానఁడత్నంబు నావహింపం బూని తరలింపఁజూపక
యఖండమదభరాఖండలప్రచండవేదండశుండాకాండమండితంబు లగుబాహుదండం
బులు బెండువడఁ బెనంగి యొండొండ నిట్టూర్పు లెగయఁ దగదొట్టి నెట్టుకొనిన
వగలఁ బొగులుచు నిలాతలంబునఁ బడి పొరల నతినిమ్రై గరుణాతరంగితం బగునపాం
గంబు నిగుడ శ్రీరంగ నాయకుం డిట్లని యానతిచ్చె.

384

ను. పరమాహ్లాదన మిక వేరతనయాపర్యంత మీచంద్రపు
మృణిణీవారి సుధాసుకారి జనలోకస్తుత్యుఁ డీధారణీ
శ్వరుఁ డస్తత్పదభక్తు లీయను లుదంచత్పూజ్య లిక్లౌట నా
కిర వీతాపు వసింతు నీయెడన పొమ్మి వింక నీలంకకుకా

385

క. విను మితిహాసం బొక్కటి । దనుజాధిప వింధ్యధరనికటమునకా
మును షేరుకలన్లుహనదుఁ । లూనరంగ నొక్కడన గూడి యున్నట్టితటికా.

386

- క. విశ్వావసుఁ డను గంధ । ర్వశ్వరుఁ డచ్చోటి కలమి నేతెంచి మడిక
విశ్వాస మొదవ మొక్కుచు । శశ్వద్గతి దక్షిణంబు చనినం బిదపక్ష. 387
- గీ. మ్రొక్కె నితఁడు దనకు మ్రొక్కె- నీతఁడు దన । కనుచు నీసువానికై కడంగి
తమక మొదవ నడులు తమలోన వాదించె । ఘనవంబు మింటఁ గడలుకొనఁగ. 388
- చ. అతఁడును దక్షిణాబ్ధికి రయంబున నేగి భుజంగతల్పసం
గళు నను నవ్యదివ్యవృద్ధుగానవిశేషములకై భజించియొక
వ్రతముగఁ బావ్యమాసమున వాసము తత్తటిఁ జేసిభానుఁ డూ
ర్జితగతి సుత్రరాయణము చెందినఁ గ్రమ్మటి యేగుదెంచుచుక. 389
- క. ఆనకుఁ డగుటయు నానదు । లీనతి నీ వాచరించు టెవ్వరి కనినక
భూనుతమహిమాధిక మీ । లో సెవ్వరు దాని కని పలుకుచుం జనియొక. 390
- ఉ. ఆతటి నమ్మహానదుల కయ్యెఁ బరస్పరగౌరవాల్పతా
హేతుక మైనవాద మది యెల్లఁ గ్రమంబున శాంతిఁ బొందె నే
రీతిని జక్కఁగాక ముడిచెం జగడంబు గడుం గవేరసం
జాతకు నంబుజోదరులసత్పదపంకరుహప్రనాతకుక. 391
- ఉ. ఈసున నచ్చలం బొదవ నీగతి నిద్దలు వా దొనర్చి ప
ద్మాసుపాలికిం జని మహాత్మ సమస్తసరిద్వరేణ్యపు
ణ్యాసమలీల మాయరువురం దరయొక ఘన మెవ్వ రన్న నా
వాని వియ త్రరంగిణి కవశ్యముఁ జొప్పడు నంచుఁ జెప్పినక. 392
- క. తొల్లిటివడి చెడి సంభ్రమ । మెల్లను వెన నడంగి కంత మెడవడి రంతుల్
చెల్లక యుబ్బరివంతలు । పెల్లై కావేరి దైన్యపీడిత యగుచుక. 393
- ఉ. బాహ్యచరంబు గానిశుచిభావమునకై మదవన్న రాశసం
వాహ్యధరప్రచారుఁ డగువానిగుఱించి సమస్తనిన్ను గా
సన్యాతపఃక్రియల్ సెఱపి జహ్ను సుతాధికతాభిలాష నా
సన్యావసుంధరాధరవిశాలతటంబునఁ బెక్కుచన్నముల్. 394
- క. సరివారిలోన భంగము । పొరసిన నుడియై గలంక పొడమిఁ గలనం
భరు లుండిన ధనజీవన । మ్మెరులకు లోఁతీక మెలఁగు టుచితముగాదే. 395

క. ఈపగిది జరింపఁగ వా | తీపతి చనుడెంచి సురధునీసామ్యం నీ
మోపుడు గొను మధికత్వము | నాపని గా దొనఁగ వికచనాళికముఖి. 896

చ. అని చనినం గవేరునిప్రియాత్మజ మత్ప్రీతిబింబ మొక్కచో
ననువుగ నిల్చి భక్తి నెఱపార భజించిన మెచ్చి యిచ్చెదం
గొనుము పరంబు నీ కనినఁ గోమలి గోచర ద్వదీయపాదసం
జననఘనప్రతాప యగుజాహ్నువి మీటుమహానుహత్వముఁ. 897

క. కోరినగంగానది కా | గౌరవ మస్తత్ప్రీతిసక్తిఁ గలిగఁ దదాధి
కార్యాధీయు మద్భక్తియ | వారితముం గలుగగున్న వశమే పొందక. 898

వ. కావున నీకు గంగాధిక్యంబు గల్గునట్లుగా భవదుభయప్రవాహమధ్యంబున మధ్యం
దిన దినకరప్రభాసుండరం బగురంగమందిరంబునఁ దిరంబుగా వసించెద నని ప్రతిజ్ఞ
చేసితి నట్లుగుట నీప్రదేశనివాసం బవశ్యకర్తవ్యం బని యానతిచ్చినఁ దచ్చరణారవిం
దంబులకు నభినందనం బాచరించి మునులీకృతకరాంబుజాండై యారావణానుజాండు,

గీ. ఇందిరాధీశ నీతలం పిట్టిదేని | నిత్యసేవకవృత్తిమై నిన్నుఁ గొలిచి
యేను నివోటసుండెడఁగాని విడువఁ | జాల భవదీయపాదాంబుజములపొందు. 400

ఉ. నావుడు నిట్లనుకొ దనుజనాయకుతో హరి కర్మభూమి మ
ర్త్యావలి నుద్ధరించుటకునై యిటు నీయవతార మొందితికొ
గావున నిక్కడకొ నిలువఁ గార్యము గల్గిటుగాన నెంతయుకొ
నీవు వసింప నేల రజనీచర పొమ్ము భవత్పుంగులుకొ. 401

గీ. అచట రాఘవకరుణాకటాక్షులబ్ధ | మహితనిరపాయదనుజసామ్రాజ్యసుఖము
లారపిందుతారకముగా ననుభవించి | మించెదవు మోక్షపదవి నామీంద ననిన. 402

చ. మది యురియాడ నాతఁడు రమావరు కిట్లను నే నశేషం
పదలును గాంచి ముక్తి దనుఁ బ్రార్థనఁ జేయఁ దదన్మై శుభా
స్పద మగురందమందిరము భానుకులాధిపుఁ డిచ్చె నిచ్చ నే
నది దిగనాడి యేగతి నహీనభవాంబుధి నిస్తరించెదకొ 403

సీ. అనిన నప్పరమేశుఁ డతనితో విన్ముఖిభీషణ మోక్షాభిలాషులైన
వారును ఘోభోగవాంఛాపరాయణు లగువారు గల రెవ్వ రట్టిపురుషు

లందఱు నస్త దాజ్ఞానుపాలనము నేయుదురు యాగవ్రతానూనగాన
ముఖబహుశుభకర్తములు నాకుఁ బ్రియముగాఁ గావింపుదురు నీవు నావిధమున
ధర్మ మెడలక మత్సరతంత్రవృత్తి | దగిలి రాజ్య మొనర్పము తలఁపు నన్ను
నేను నిన్ను నుత్పేక్షింప నేఁగుదేర | వలన దెన్నఁడు నీవు నీవారు నిటకు. 404

చ. మఱియు నొక్కవిశేషంబు వినుమెల్లకాలంబును బట్టణాభిముఖుండనై వీక్షింపు
చుండుదు పంచజనులు పాపకర్త లగుటఁజేసి నీవల ననుగ్రహంబు నేయుచు నన్నభిల
షించి దూరదేశాగతు లయినవారలకుఁ బరమపదప్రాప్తియు మమోరథంబులు నిత్తు,
నీద్రీపంబు పుణ్యభూమి యగుటఁ జేసి యచ్చోటనై యుండి సంస్కరింపు మత్యంత
సుకృతంబు సంభవించు మెక్కొక్కయేటఁ బుణ్యదివంబులందు మత్సందర్శనం
బున కతిరహస్యంబుగాఁ గామరూపంబు నైకొని రమ్మ పొమ్మని మఱియు
నిట్లనియె. 405

గీ. ధర్మములును సకలకర్తఫలంబులు | పరిహరించి శరణుఁ జొరము నన్ను
నదియె నీకు మోక్షపదపరప్రాప్తికి | నతిరహస్య మైనయట్టిమతము. 406

చ. అని హరి పల్కినన్ వినతుఁడై మఱి యొం దన నోడి లంకకుం
జనియె విభీషణుండు మునిసంఘముతో నిట ధర్మవర్షయున్
వినుతవిశిష్టపూజనలు వేడుకఁ జేయుచు నుండె భక్తవృ
ద్ధనజవిహర్తకున్ భవనివారణకర్తకు రంగభర్తకున్. 407

క. అది యాదిగఁ గావేరీ | నరఁజెలువగుపులిసతలమునన్ హరికినిజా
స్పదమగుశ్రీరంగం బు | స్పది భజదపవన్గసాధనంబై నేడున్. 408

చ. అని చెప్పి యప్పురాశంతనయుండు సవినయుం డగునాగదంతమునీశ్వరుతో నిట్లను
నీప్రకారంబున భువనరక్షణపరాయణుం డగు నారాయణుండు నిజావతారప్రసంగంబు
సాంగంబు గా నుపన్యసించి వెండియు సుబోధుఁ గనుంగొని. 409

మ. త్రిజగత్పావనతీర్థసారములు శక్తిశ్రీనివాకారముల్
భజదిచ్చాఫలదప్రచారములు శుంభన్మంగళాకారముల్
కుజనవ్రాతవిదూరముల్ మధురనిర్ఘోషాదిగంభీరముల్
విజతాఘోషవికారముల్ దలఁపఁ గావేరీపయఃపూరముల్. 410

క. నీ వింపు మిగుల నీనది । గావింపుము నియతినమవగాహోదివిధుల్

నేవింపు మెపుడు నను మది । భావింపుము రంగశయనుఁ బంకజనయనుకౌ.

411

తరల. అనుచు నీగతి భక్తవత్సలుఁ డైనయాహరి కర్ణమో

హానసుధామధురోత్పలం దగ నానతిచ్చినఁ బ్రీతుండై

మునిజనోత్తముఁ డాసుబోధుఁడు పూని తద్వచనక్రమం

బునఁ జరించుచు నుండె దోషవిముక్తసాత్త్వికవర్తకౌ.

412

ఉ. ఈకథ విన్నవ్రాసినఁ బఠించిన నాయర నామయత్వముల్

చేతులు వేదవిత్త్వరిపుజత్వధనిత్వసుఖిత్వముల్ దిరం

బై కలుగఁక మహీసురనృపార్యజఘన్యజకోటి కున్నతుల్

బైకొను వంధ్య పుత్రుఁ గనుఁ బాయు చనేకభవార్జితాఘముల్.

413

వ. అని యివిధంబున బ్రసంగవశంబునఁ గావేరీమహాత్మ్యం బుపదేశించె వేదవ్యాసము

నీంద్రుండు చంద్రపుష్కరిణీప్రభావంబు బెలుపుతలంపున నాగదంతసంయమి కిట్లు

నియె.

414

చ. అనుపమదివ్యబోధ మహిమాధికుఁ డైనసనత్కుమారస

న్ముని మును చంద్రపుష్కరిణిపాంత దపం బొనరించె బైపయికౌ

ఘన మగునంతరాయములు గైకొన కెంతయు శాంతిచిత్తుండై

యనిలమ క్రోలుచుకౌ బటుశిఖానలపంచకమధ్యమంబునకౌ.

415

క. ఆతినితీవ్రతపస్సితి । చేతస్తాపం బొనర్పఁ జింతావలుండై

ధాతకడ కమగనికరస । మేతుండై చని సురేంద్రుఁ డిట్లని పలికెకౌ.

416

మ. ఘనతేజాండు సనత్కుమారుఁడు మహాగ్రన్మాత్త నుర్విం దపం

బొనరకౌసల్యుడు నిష్పడైనతని యుద్యోగంబు వారంతుఁ బొ

మ్మనుచుకౌ బన్నినవిష్ణుముల్ చనియె వచ్చె నీ పువేక్షించి ని

ల్చిన నేకక్షణమాత్ర లోకములు భిన్నీభూతముల్ నేయఁడే

417

క. కావున నింద్రపదంబౌ । నావల నెం డెద్దియైననగుఁ దదభీష్టం

నీవేళఁ దడయ కొనగి ని । రావలముగఁ జేయు జగము లరవిందభవా.

418

వ. నేము నిన్ను శరణుఁజొచ్చినార మెయ్యోది కర్తవ్యంబది యానతిమ్మని యాఖండలం

దూరకుండె ననంతరంబ తత్సభాంతరంబునకు నుమాకాంతుం డేతెంచి శతమఖిప్ర

ముఖనిఖిలబద్ధిర్దుఖులఁ గనుంగొని తదాగమనప్రయోజనం బడిగి వారలు సనత్కు-
మారఘోరతపోభీతు లగుట దెలిసి జలజాసనుం గనుంగొని. 419

క. ఇది యేటిరాక తలఁపె య్యెది సేయంగఁ దగినకార్య మెద్ది జగంబా
పద యెట్లు వాయు ననవుడు. | ద్విదశజ్యేష్ఠుండు వాసుదేవున కనియెక. 420

చ. అరయ సనత్కుమారుండు యుగాంత్యమహాచలతీవ్రతేజః డె
వ్వరికినిఁ దత్తపం బుడుప వచ్చునె మోక్షపదాభిలాషమై
పరఁగను నాతఁ డిట్టిపని పంకజనాభునిచేతి దొట నా
హరి కిది విన్నవింపు మన మందఱుం జను టొప్పు ని త్తటిక. 421

వ. అని యాక్షణంబ కదలి చని. 422

మ. అరవిందప్రభవుండు గన్గొనియె మధ్యస్థానసుప్తాంబుజో
దరపర్యంకభుజంగపుంగవసముద్యద్భూరిభో గాగ్రవి
స్ఫురితానేకనిర్ఘడివ్యమణిసంభూతప్రభౌపుంజపం
జరజాతాభ్రపదభ్రమాకులితభాస్వత్స్వగ్ధృక్ నీరధిక్. 423

ప. మఱియు నష్టహస్తవంబు సముద్భిన్నమదద్భి వారంబులై విస్రంభవిహారంబులఁ బరిభ్ర
మించుకుంభీకుంభీరతిమితిమింగిలకమంతర్కటాదిజలగ్రహంబుల సమగ్రకోలాహలం
బుల నినుమడించి బ్రహ్మాండభాండోదరనిరంతరజంతుసంతాననిర్హోవప్రతిఘోషంబు
కై వడి నెడపడక విశ్వవిశ్వంభ రాభారధరీణక రేణుకగ్గళుహరంబులు చెవుడుపడ నడ
రులెడిదంపు మ్రోతలును, దుర్వారవేగావహాదిమహామారుతప్రేరితంబులై చూడ్కులకు
వెక్కిసంబుగా వెక్కిడఁ జూచినఁ దండతండంబు లగుచు నొండొంటి నొత్తుకొని
వచ్చును త్తంగతరంగ సంఘట్టనరయంబునఁ బొడమి యెడములం గూడి దయలక్షఁ దొట్టి
తెట్టువలు గట్టి యస్త్రాకంబులై కాస్తుభాకలునకుఁ దల్పం బగుభుజంగపుంగవు డప్పటి
కెడలించినకుప్పుసంపుతిష్టలచోప్పున రసాతలాభీలక్రీడానురాగకలిత నాగకన్యకా
బృందంబుపందెంబునకై యెగవైచిన ముక్తాఫలకందకంబునుంబోలె వియచ్చరు లచ్చె
రువుసెంద నుచ్చితం బగుబిందుసందోహంబులును, నితరనిమ్న గాసంగంబులభంగంబు
నెఱుపు తనవలనఁబండితాభావంబు భజియించియంబరంబు వదలక నిద్రాత్యాగంబునుం
బోలె ననిమిషలోకనయై యున్నమిషేటిఁ దేర్చుటకై నేర్పునఁ బరిరంభించిన దీర్ఘ
బాహుగళంబులీల నభ్రంకమంబులై క్రాలుకల్లోలంబులును, భూతకాటరబున నమ్ము

తోత్పాదనసమయంబున దేవదానవపూర్వాపాపసవ్యసవ్యాకృత్యమాణః శిరాజర
జ్వలయవలయుతామంధరమందరపరిభ్రమణవిలుళితంబు లగుపయఃపూరంబుల విభ్రమ
విశేషంబుల నెందును బాయకున్నచోకో యనుశంక సంకుంఠంపం జేయువిపులావర్తం
బులును, బత్తువిచ్చేదనారంభవిభృంభితుం డగుజంభారివలనిభయంబునం బెకలివచ్చి
దటియంజొచ్చియుం దదనుధావనసందేహకలంబులయి నిక్కి చూచుధరాధరనిక
రం లలిఖరంబులఁబోలె నత్తున్నతవిస్తారాయామరమణీయంబులై రజతమహార
జతరత్నైపదీప్రమఖప్రశస్తనస్తునిశేషంబులప్రోవులదీవులును, బయోధిగ్గనిగ్గబాడ
బాసలిఖాకలాపంబు లక్కడక్కడఁ బిక్కిటిల్లి వెలికి నిగిడినబాగునం గొనలు
సాఁగి సోఁగలై సాబగు మిగిలి పొదలి పొదిగొని యంబరభాగంబునఁ బరగి రాగిల్లు
తరుకారణకిరణజాలంబులఁ గలిగొనఁ జాలి యుపాంతప్రదేశంబుల నత్తుద్రంబు లగు
విద్రుమలతాచయంబులును, స్వాధీనలై యభిసారికాలీల లంగికరించినతంగిణులయెడ
నాతీయదక్షిణనాయకత్వం బెఱుకపడఁ దత్తదుచితసంకేతస్థలంబుల విలసిండుచం
దంబున మందానిలస్పందమానమందారమంజరీయకరందనివృంధదందుసందోహాతీతలసిక
తాతలంబులం గలజీవావనాంతరంబులఁ గ్రయ్యంబాఠిన నదీసంగమస్థానంబులును,
మధ్యభాగంబున యోగనిద్రాపరాయణుం డగు నారాయణునివృద్ధేహకాంతిప్రవాహ
యోగంబునఁ గృష్ణత్వంబు నైకొని రూపున దీపించునత్యంతక్షీరగ్రాహినీలమణిగా
మంబుల నతిశ్యామంబు లగు నాగంబులును, భువనక్రోహాలు పాతాళవిలంబులం డాఁగి
యున్నదైతేయవ్రాతంబులఁ బరిమార్చ ననువుపడుటకై క్షీరకాండంబు లాండొండ
క్రోల నాఖండంబుండు పుత్రేర నరుగుదెంచినబలాహకసందోహంబులుంబోలె నప్రక్రీ
డాలోలంబు లైనవనశ్రుకుండాలంబులుం గలిగి యపవర్గంబునుంబోలె ముక్తాస్పదంబై,
యచలగహ్వరంబునుంబోలె హరినిద్రాసుఖోచితంబై, యచ్యుతికరంబునుంబోలె నా
రూఢచక్రంబై, యంబు దాగమనంబునుంబోలె నహిమకరభాసురంబై, యమరాద్రియుం
బోలె నత్యాప్తచంద్రపాదంబై, యశ్వరత్నంబునుంబోలె నసమసుధారాజితంబై, యా
హవరంగంబునుంబోలె నతిప్రభావలక్షితదివ్యకాండంబై, సురభిసమయంబునుంబోలె
సుజాతసుమనోబహులంబై, రమణీనితంబంబునుంబోలె రత్నగర్భాభిరామమేఖలం
బై, మెఱిసి గాంభీర్యంబునకు విస్రంభస్థానంబును, మాధుర్యంబునకు ధుర్యంబును,
మర్యాదకు నాదికారణంబును, నాదార్యంబునకు నాకరంబును, నదృష్టభయానకంబు
లకుఁ దానకంబును, నాధిక్యంబునకు నావాసంబును, నాదిలిమికమతభూదారవిహారం
బున కాధారంబును, నతిమహత్త్వంబున కాస్పదంబును, ననుపమానంబును నై పెం

పొంద డెందఁబునం దనుభావంబున గొనియాడుచుఁ దీరంబు సేరి శరణాగతశరణ్యుం
డగు నున్నడరీ కాక్షు నిట్టిని స్తుతించె. 424

సీ. హరికి మ్రొక్కెద పద్మజైశ్వర్యసంపన్ను నను శాంతునకుఁ బరునకుఁ బరాత్తు
నను నగణిత తేజనకుఁ బరమేష్ఠాత్మనకుఁ బరమేశ్వరునకు ననంత
నిరుపమభూతైక్యకనిధికిఁ బరావశేతునకు నచింత్యరూపునకు నాది
కర్తకు విశ్వభోక్తకు నక్షయనందయూర్తికి నిత్యతృప్తునకు నిత్య
శుద్ధునకు నీకు దేవ యీసురపతియును । హరుఁడు నేనుఁ జరాచరోత్కరము నీవ
జగము లన్నియు నీయందు సంభవించునీవ రక్షింపఁ గావును నీరజాక్షు. 425

గీ. సకలవేదములును సంకల్పసంస్కృతి । కారణములు నీకుఁ గాక యంత
కర్తృభోక్తలును జగన్నాథ నీవు నీ । విక్రమాధికతము విశ్వచయును. 426

క. సదసత్వరుడవు సర్వ । త్రిదశశరణ్యుడవు వాక్తలికి వాంఛుడ వే
య్యది విబుధదృశ్య మగుపథ । మది యుపయోగమధామ మంబుజనాభా. 427

వ. భవచ్చరణశరణాగతుల మమ్ము రక్షింపు మఖిలంబు నీవ యెఱుంగు దని ప్రస్తుతించి
కాంచనగర్భండును నిర్భరానందంబున నమ్ముతుండున కభిరందనంబు గావించి
యురవకుండే నప్పడాఖండపరశుండును నాఖండలంకును బహువిధంబులఁ బ్రస్తు
తించిరి యిత్రెఱంగున నందఱుఁ బ్రార్థింప వాఁలయెడఁ బసన్నుండై పారావార
మధ్యంబున. 428

సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతి దిగ్విలాసినులకుఁ గన్గోత్పలశ్రీలు గడలుకొలువ
మహితనానాకల్పమణిదీప్తు లంబరస్థలిఁ జిత్రరచనలు సంఘటింప
నభినవాంతుకరుదు లాపగాతుచహర్షద్రామోగశంక నీరధికి నింప
శంఖచక్రాంకువుంజము జరత్కముదీబాలాతుపంబులవసలు చూప
నితవికాలాయతేక్షణశ్రీలు కుముద । వారిరుహ వికాసమునకు వన్నెనెఱవ
గరుణ మూర్తిభవించె నిక్తరణి ననంగ నెలమిఁబ్రత్యక్షు మయ్యై లక్ష్మీశ్వరుండు. 429

క. అప్పరమేశ్వరుఁ గనుగొని । యప్పుడు ప్రమదంబు భయము నదృశ్యమును లో
ముప్పిరిగిన శ్రుతిమతములు । చొప్పుడ నుతియించి రదితిసుతు లానతులై 430

ఉ. అవిబుధప్రజంబునుతుఁ లంబురుహోదరుఁ డాదరించి లే
నవ్వు దొలంపమాపుల మనంబుల దుష్కిన్పతులెల్లఁ బాపి మీ

- రెవ్వరు మీకు నిచ్చటికి నిప్పుడు రాఁ గత మేమి యీగలిక
బర్హిన నవ్వ యెయ్యది సమస్తముఁ జెప్పుడు నాకు నావుడుకా. 431
- క. శ్రవణామృతమును మేఘా | రవగంభీరంబు నగుధరాధరుపలుకుల్
దివిజజ్యేష్ఠుఁడు విని ధి | క్త్యవనతుండై విన్నవించెఁ బ్రాంజలి యగుదుకా. 432
- గీ. ఏను గమలధవుఁడ నీతండు శకహాళి | హరిహరయుం డితండు సురలు పీర
లింతవట్టువార మెపుడు నీపదములు | గోరి తలఁచి బ్రదుకువార మీశ. 433
- ఉ. దేవ సనత్కుమారుఁ డతితీవ్రతపోతి నున్నవాఁడు లో
కావలి తత్ప్రతాపమహితార్చికి మండెడు వానికోర్కి నే
మై వివరింపఁ దీగ్నినిసమర్థుల హాటను భూతకోట్లకుకా
నీవు శరణ్యుఁడౌటను మునిస్తుత నీ కిది విన్నవించఁగకా. 434
- క. మావచ్చుట యిటమీఁదట | దేవరచిత్తంబుకొలది తెల్లం బని భా
సావిభుఁడు నూరకుండిన | శ్రీవల్లభుఁ డంత దరహానితవదనుండై. 435
- చ. వనజధవుక హరుకా నిదశవల్లభుఁ జూచి సనత్కుమారస
న్ముని దపహాచరించుపని మున్న యెఱుంగుదుఁ డన్న సౌరభం
బనితరసాధ్య ముట్లగుట సంతయు నే నొకజాడ దీర్చి పా
మ్మనియెదఁగాని మీరు చనుఁడా తమపీడులకుకా ముదంబునకా. 436
- గీ. పద్మసంభవ నాదృప్తిపథమునందుఁ | బడినవాఁ డెప్పుడైన నాపదదోషంగి
చిరత రైశ్వర్యసుఖములఁ జెంది వెలుంగు | ననియె మఱి చెప్ప నేల నీయట్టివారి 437
- చ. అనిసఁ గృతార్థులై ప్రమదమారఁ దదీయపదారవిందవం
దన మొనరించి తద్వరశతంబులు గాంచి విశేషకాంక్షియౌ
వనకరుణావహాకమృష వాగ్విభవంబు లనేక భంగులకా
వినుతులు నేయుదుకా జనిరి విశ్వపితామహముఖ్యదేవతల్ 438
- వ. అని యిట్లు కృష్ణదైవపాయనుండు నాగదంతున కెఱింగించిన తెఱంగున 439
- మ. ప్రతిభామోదితసర్వకాంత్రుకలనాపాండిత్య సద్భావదీ
వ్రతసంకల్పితగోపీరణ్యమణిభూవస్త్రాన్న దానాభిత
ర్నితధాత్రీసురబృంద మందగమహీభృద్ధైర్య పీణాదిసం
గతసంగీతకళాఘోల బుధహాకస్తుత్యనిత్యోదయా 440

క. జరతిఫణిక మతపరివృణ్ణ / క రికిరిమలకధరవిద్భుతఘననిరధరణీ
భరభరణక్షమ దక్షిణ / కరఖగకరవాల విమతగర్వవిభాళా.

441

మాలిని. మచిరమణికలాపా రూపపుండ్రేక్షుచాపా
ప్రచురవిబుధపుణ్యా బ్రహ్మవంశాగ్రగణ్యా
విచలితరిపుచేతా విత్థలేంద్రానుజాతా
సచివకులలలామా చాగయామాత్యరామా.

442

గద్యము. ఇది శ్రీమద్భీమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాస గౌరవామాత్యపుత్ర
సుకవిజనమిత్ర సుధీవిధేయ శైరవనామధేయప్రణీతం బైనశ్రీరంగ
మహాత్మ్యం బను పురాణకథయందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

తృతీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీమాధనపదకోమల । తామరసాగృనవిధానతత్పర మజన
క్షేమంకరకరుణోదయ । చామికరరుచిరధామ చాగయరామా. 443
- వ. ఆవధరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితరోమహర్షణం డగురోమహర్షణమూయండు
దివ్యబోధను లగుశానకాదితపోధనులకుఁ జెప్పినచందంబున నిండిరాసుందయం డరవిం
దభవాదిబృందారకబృందంబు ననిపి యనంతరంబు. 444
- నీ. పరిణాహపరిలసత్ఫలభాగంబున రమ్యమై యూర్ధ్వపుండ్రంబు వెలుంగ
నలినాక్షమాలికాకలితవక్షంబున ధవళయశ్లోపవీరములు మెఱయ
ముఖ్యరత్నాంకితముద్రాభిరామహస్తముల నూతనపవిత్రములు దనర
సింహసంహననతాశ్రీకిని బైకాఁపు గాంగ నుద్గమనీయకం బెలగ్నఁ 445
- తే. గోమలోత్పలదళకాంతి కొమరుమిగులు । మేను స్వప్నోడఁ జిలునవృష్ట మెఱయఁజూపు
నుదయతైలోపరిస్థలి నల్లసిల్లు । జలజబాంధవు మిగులుతేజమును గలగి. 446
- మ. హరిలీలం బ్రణవాత్మకుం డగుటఁ దా నధ్యాపకుండై ఖగే
శ్వరచక్రాబ్జసరోజనండకగదాశాస్త్రాభిశుగంబుల్ మనో
హరభాస్వద్గతుకాకృతుల్ మెఱయ శిష్యస్తోమమై విస్ఫుట
స్వరవర్ణక్రమవేదపాఠనిరతిక సద్భక్తి సేతరఁగఁ. 447
- క. వారలఁ జదివించుచు నిజ । చారుకెగద్యతులు సఖిలజగములకు ముదం
బారోపించుచు ద్రుహిణకు । మారుండు తప మున్నయాశ్రమమునకు నరిగెక. 448
- వ. అప్పు డనన్యసాధారణంబు లగునారాయణప్రభువుగూఁగంబులచేత వశీకృతంబు లైన
సకలవేదశాస్త్రంబులు తారాకారంబులు భిజియించి యనుసరించె. సనకసనందనాది
ప్రసిద్ధసిద్ధమునిసాధ్యునిద్యాధరక్తిన్ రక్షింపురుపాదులు సంతరితుంబున సంతస్వితులై
కొలిచి చనిరి. తద్దీయసామగానసపరిమోహితంబులై మృగంబులు ఖగంబులుతోడన

తగిలిపోయె నివ్వధంబున నప్రమేయప్రభావభాసురుండై తనయున్నయెడకు వచ్చు
నాకపటభాసురు దవ్వుదవ్వులం గని ప్రత్యుక్తానంబు చేసి కృతాంజలియై కంజభ
వనందనుం డంతగృతంబున.

449

క. ఈవేళ మీశుభాకృతి । యీవిశ్వవ్యాప్తితేజ మీసత్కరుణా
భావము నదృష్టపూర్వము । లీవిప్రుడు మహజమాత్రుడే తలపోయె.

450

ఉ. ఈవటువుల్ సరోరుహనిధేక్షుణ లండఱుఁ గృష్ణసారచ
ద్వావృతనిర్తలాపఘను లంచితకుంచితనిలమూగముల్
పావనభావు లుజ్జ్వలితపావకతేజా నూనలక్షుణ
శ్రీవిలసత్రయీపతనశీలు రనాహతశేముషీనిధుల్.

451

వ. ఇమ్మహామహుం డేమినిమిత్తంబున వచ్చుచున్నవాడకో యని వితర్కించుచు విస్త
యస్తిమితలోచనుండై చూచుచున్న యమ్మునికుంజరుం జేరం జని నిజసమాగంబునఁ
దన్నుఁ గృతార్థునిగాఁ దలంచు నతనితోడ నాకమలాకళత్రుండు.

452

క. ఓయలివర నీ వెవ్వఁడఁ । పీయడ నిట్లుండ నీకు నే లనిన మహా
త్మా యే ససత్కుమారుండ । పాఱుక యిన్నెలవునం దపం బొనరింతు.

453

ఉ. భూవిబుధాగ్రగణ్య కృతపుణ్యచిత్రము నీచరిత్ర మే
తావున నుండి వచ్చి తెచటక వసియింపుదు రెట్లు గూడ ని
న్నవటుసంచరుంబు జనయిత్రియుఁ దండ్రీయు నెవ్వ రిప్పు నీ
భావగతాగ్ధ మెవ్వరి కృపాయతి నా కెఱుంగంగఁ జెప్పవే.

454

క. నీపుణ్యదర్శనంబునఁ । దాపము లడగెం ఫలించె దదభిమతంబుల్
ప్రాపించె నెవ్వ రీ వీ । రూపున విహరించె దాహారుడనో హరినో.

455

క. అనవుడు నమ్మునిపుంగవుఁ । గనుఁగొని యంతఃస్థితప్రకాశితముఖుండై
ఘనదత్తరచచనఁచనలఁ । దనతెఱంగు మొఱంగి ధరణిధరుఁ డిట్లనియె.

456

సీ. ఇందండ్లి వచ్చితి నిప్పు డే ననరాదు సకలలోకైకసంచారి గాన
నిది యది నెల వని యేగ్గురింపఁగఁబోల దెందుఁ జూచిన వసియింతుఁగాన
రూపించి తిల్లిదండ్రులఁ జూపి చెప్పఁగా లేదు వా రెవ్వరు లేరు గాన
వీరు బంధువు లని వివరింపఁగూడదు సగృభూతములకు సముండఁ గాన

వటువు లిట్టట్టుగతిఁ జేరి వచ్చి రనఁగఁ । బొందుగాదు నిమిత్తసంభూతు లగుచుఁ
జిత్తుగత మైనకార్యంబు చేతలందు । నెఱుంగఁదగుఁ గాక మాటల నేమిచెప్ప. 457

గీ. హరుడఁ గా నేను నమచిసంహరుడఁ గాను । యతివరేణ్య యథేచ్ఛావిహారపరత
వఱలు నెకపురుషుఁ డని నక వటువులెల్ల । శిష్యులై భక్తిశుక్రాప సేయఁ గందు.

సీ. నిగమజాతంబు నే నిల్వఁబట్టిన నిల్చు నగములు నాచెప్పినట్ల చేయఁ
బువము నామందటఁ బోరాదు చచ్చింప శ్రీ వహింతు సపూర్వసింహ మనఁగఁ
బలుపవక్రమముల బ్రహ్మ మీఱుదు వాడు లెదిరిన ఖండింతు మదము లడఁగ
తైశవంబునన యజ్ఞవాహుతుల్ దీర్తుఁ బ్రజ్ఞమై శేషరూపము భజింతు
మును మహర్షులు సర్వజ్ఞమూర్తి యనుచు । వినతులుగ నిష్పరిగ్రహవృత్తి నుండు
వివిధదష్కర్తుల గర్వించిరేని । నిగ్రహింపుదు సుకృతంబు నిలుపుకొఱను 459

ఆ. ఇవి మదీయగణము లిప్పుడు నీచేత । నెఱుంగఁబడినపిదప నేమి గలదు
నీకు నది యలుండె ని న్నొక్కమాట నే । నడఁగవచ్చితి విను మట్టిప్రశ్న. 460

చ. ఎడపక సర్వవక్ష్ణముల కెయ్యది కార్యము వాచ్య మెయ్య దె
ప్పుడును మనుష్యసంహతికి భూతచయంబున కెద్ది చక్షు వె
య్యెడ నొక టయ్యుం బెక్కయిన దేమి ఘనాశ్రయముక ఘనంబునై
యడరెడు నెద్ది యల్పతర మయ్యను వ్యాపక మెద్ది యారయక. 461

క. ఎయ్యవి నదసత్తులు పర । మెయ్యది దానికిఁ దలంప నెద్ది యజాతం
బయ్యను బహుప్రజాతం । బయ్యెసగుమనుండు భూసురాగ్రణి చెవుమా. 462

వ. ఆనిన నయ్యత్తమద్విజానకు నజానికొడు కిట్లనియె. 463

మ. మతి నే ని న్నొకవిప్రమాత్రుఁ డని నమ్మంజాల యుష్మత్సమ
ప్రతిభుల్ శిష్యులు నిట్టిచందము దలంపక మాదృశానుగ్రహం
చితబుద్ధిక వసుధావతీర్ణుఁ డగులక్ష్మీభర్త వీమూర్తి సు
స్థితియుం దేజము నున్న వారలకు నేదీ యట్లు గాకుండెనక. 464

క. నీ వడిగినప్రశ్నములకు । భావంబిది యని యెఱింగి ప్రత్యుత్తర మీ
నావశమె ఘనతరప్ర । జ్ఞావంతులకైన నది యశక్యం బనినక. 465

వ. సకలవేదాంతరహస్యవేది వగు నీవు దక్క దక్కినవార లిట్టి ప్రశ్నలు గావింప
వానికే దగిన యుత్తరంబులు చెప్ప నసమర్థులుగావున నాడెసం గలుగు కరుణా
గుణంబేర్పడ నెంతయు నీవుదెలుపు మని ప్రార్థించిన నస్తుహానుభావుం డిట్లనియె. 466

సీ. ఎల్లవర్ణ ములకు నెప్పుడు గార్యంబు భర్తంబు మఱి సుకృతంబుఁ బాయ
రనిశంబు దివ్యశక్త్యావిష్టఁ డగుపద్మబంధుండు చతువు ప్రాణితలికిఁ
దగ నేమయ్యుఁ బ్రధానంబు కార్యరూపమునఁ జూడఁగ బహుత్వమ భజించు
నాధారహీనమై యధికమైనది పరబ్రహ్మ మల్పం బనల్పంబు వ్యాపి
పరఁగ సదసత్తు లనఁగ నక్షరము శూద్రము । నన్య మిఁరెంటికిని బరమాత్మ తలఁప
భవముఁ బొందుకయుండియు బహువిధముల । జనన మొందుచునుండు నీశ్వరుండు వత్స.

క. చెప్పితి సంక్షేపంబున । నిప్పటిప్రశ్నోత్తరంబు లెఱుఱివి యింక
జెప్పవలయు నీ కనుటయు । నవ్వరుచునరేఱుఱివోడి నజాఁ డిట్లనియె. 468

సీ. భగ్మ మెట్లది నూనృతం బెన్ది దివ్యశక్త్యావేశ ము లేక మైననస్తు
వరయు నేనీతిఁ బెక్కగు నిరాధారత బ్రహ్మంబు కెన్ది యల్పత్వమునత
లొక్కటి యెట్లు నె దొగిఁ బ్రసన్నబ్రహ్మ మక్షరక్షరముల కన్య మగుచు
నెట్లు చెప్పితి తుట్టు వెన్నఁ డెఱుంగని యీశ్వరుం డెట్లుదయించునుండు
మాటిమాటికి నింతయు మననంబు । సంశయము నొందఁజేసె నీశంక లెల్ల
దీర్చి నర్హుండ వీవ సుధీవరేణ్య । యనినఁ డెలిపెద విను మని యతఁడు వలికె. 469

క. నిగమములు భూతసమితికి । దగుఁగతి యగుటం దనితరక్రియ పరమం
బగుభర్త మనిరి హింసలఁ । దగులనినత్వంబు నూనృతం బనఁ బరఁగె. 470

గీ. విష్ణుశక్త్యభివిష్ట మైవిశ్వజగము । నొగిఁ బ్రవర్తించుఁ గాకున్న నుడిగి మడుఁగు
నాత్మ దనుఁ బాసిపోయిన యట్టిగుణప ; మఱి చెప్పింపఁజాలనియ్యవిధమున. 471

మ. పరమవ్యోమపదంబునం దవిరతోత్పన్నామితానందభా
స్వరలీలక బరమాత్మఁ డుండుఁ దనయాజ్ఞం బద్మకర్పాండముల్
పరవర్తింపఁగ నప్పరేశ్వరుని శుభచ్చక్రవృత్తంభవి
స్ఫురణం బెంపు వహింప వాయుహుతభుక్కుషాజ్యసంచారముల్. 472

క. ఏవస్తువు లక్ష్యార్జిత । మై వీక్షణగోచరంబు లగు మునివర నీ
వావస్తువుల నెఱుంగుము । శ్రీవిష్ణునిదివ్యశక్తిసృంభితములు గాక. 473

వ. మొదట నొక్కట యైనపుటత్వపటత్వాదిజాతికి సజాతీయంబు బుద్ధాకృతికైవష్యంబున బహుత్వంబు బహుత్వంబు యుక్తంబైనకరణి నేకంబైనవస్తువునకుఁ గార్యకారణభావంబున ననేకంబు సిద్ధించుట విరుద్ధంబుగాదు. సర్వంబునకుఁ బరబ్రహ్మ తానె యాధారంబుగానఁ దదాధారం బసంభవం బగుట నది నిరాధారం బని చెప్పితి నట్టిబ్రహ్మంబునను సంకోచవికాసంబునంజేసి యల్పత్వబహుత్వంబులు ప్రపన్నం బగు మఱి సర్వసామాన్యయుక్తంబునను విశ్వజాతీయదర్శనంబునను అనిర్దేశ్యవిశేషత్వంబు ననుగల్గ్యాణానంతసంశ్రయంబునను జేసి పరమాత్మ నసత్తుకంబైఁ బరం బని యెఱుంగు నది బ్రహ్మాదిపరిణామంబులం గాత్తయై తదన్యత్వంబున నవశ్యజాయమానుడయ్యెను బరమపురుషుండు స్వేచ్ఛావిర్భూతుం డగుట నతనికి జన్మవశ్యత్వంబు లేమి నజాయమానుండై ప్రకాశించు నజాయమానో బహుధావిజాయతే యని వేదంబులు ప్రాయశఃచింతించు నిష్పటిప్రశ్నల కిది యుత్తరంబు లనిన నాసగ్యలోకోత్తరునకు నత్తపక్షి వరుం డిట్లనియె.

474

గీ. విబుధకులవరేణ్య వేదాంతనిష్ఠితం । బగుచు వేద్య మెనయట్టియన్ధ
మాదరంబు మిగుల నానతి యిచ్చితి । సరసఫణితి విగతసంశయమగు.

475

క. భూరివిషయగ్రహంబు న । పారాశాంభఃప్రపూరభరితము నగునం
సారాభినిమగ్నుడనై । తీరముఁ జేరంగలేక తిరుగుడువకుమకా.

476

సీ. ప్రతిభవంబునను గర్భస్థితివేశం బుట్టెడువేశ వార్థకం బడయనపుడు
మరణావసరమున మఱి పుత్రమిత్రకళత్రార్థభూగృహలాభయనను
నిష్ప్రసాదమున ననిష్టపరిప్రాప్తి నవమానమున సాధ్యసాగమమున
నాధ్యాత్మికంబుల నాధిదైవికముల నాధిభౌతికముల నవిరతంబు
పొందుదుఃఖపరంపరం బొంది కుండి । తల్లడిల్లుచు నజ్ఞానతమముచేతఁ
దెరలి సన్నాగ మిది యని తెలివితేక । విసుగునా కేదిగతి చెప్పువే మహాత్మా.

477

వ. అనిన నయ్యతిశ్రేష్ఠునకుఁ బరమేష్ఠిగురుం డిట్లనియె.

478

క. మానసమును నేత్రగతం । బా నా నజ్ఞానతిమిర మంతయుఁ బాయుక
మానవకోటి కనూన । జ్ఞానాంజనకరణిచేత సంయమిముఖ్యా.

479

క. జ్ఞానము శుకసిద్ధులకు ని । దానము మఱిదానఁ దక్కు దక్కినవానిక
భూసుత యిది సిద్ధింపవు । గానఁ బరిజ్ఞానశాలి గను సకలంబుకా.

480

క. నీ వెంతయు నియతాత్ముడ । వై విమలజ్ఞానపదము నధిరోహణముకొ

గావింపు నిస్తరించెద । వావెరవున దుఃఖకలిత మగుభవజలధికౌ.

481

చ. ఆత్మేతరంబునందలి యాత్మజ్ఞానంబు సంసారసాలంబునకు మూలంబు పరమాత్మ పరిజ్ఞానం బనుకుతారంబున నది మొదలిటఁ దునిమినయోగి నిర్వాణంబు నొందు బరిజ్ఞానం బత్యయం బగునత్యంబు తద్రథం బఖిలంబును మృషాత్వకం బని యెఱుంగవలయు ననిన నాధీరునకు సనత్కుమారుం డిట్లనియె.

482

గీ. బ్రహ్మసుజ్ఞానఙ్గతఁ దపంబుఁ బూని । మున్నశించిన వృత్తిమై నున్న నాదు జీవతంబు సనాథమై చెలువు మిగిలెఁ । జీరదయామూర్తి వైన నీచేత నేడు.

483

చ. అని కొనియాడిన నవ్వీపుండు సంతోషాంతరంగుడై చనియె.

484

నీ. తాతలతాత నెత్తమి నెయ్యపుఁబట్టి నేలుపుపెద్ద వావెలదిమగఁడు తపసులమొన గాఁడు తపములజట్టికాఁ డెల్లవిద్యలనెఱుంగుజాణ ముక్కుంటిసాఁధి ముల్లొకములఁ జేత నంటక చేయువిన్ననువుకాఁడు ఓచాళిరాయంచఁ బఱపియాడెనురౌతు కైలాటకపునునిఁ గన్నతండ్రి జగతి నేరికిఁ దనవ్రాలు మిగులరాని । బిరుదులేకరి నేర్పులఁ బరఁగు ప్రోడ నాల్గుముగములదేవుఁ డున్నతి దలిర్ప । నచటి కేతెంచుటయు వినయమునఁ మ్రొక్కి

ఉత్సాహ, ఆసనత్కుమారుఁ డనియె నఖిలలోకనాథభూ

మీసురేంద్రుఁ డొకఁడు తెంపు మిగుల శిష్యసమీతుఁడై

నాసమీపమునకు వచ్చి నాకు బ్రహ్మవిద్య సం

తోస మెసఁగఁ జెప్పి చనియెఁ దోన నేను మఱచితికౌ.

486

క. ఆవిర్లూపుఁ డెవ్వం । డానతియీవలయు ననిన నల్లన నగి సుజ్ఞాన లగుమునులు వినఁ దన । మానునకుం గరుణఁ దమ్మిచూ లిట్లనియెకౌ.

487

నీ. ఏదేవుఁ డాదరం బెసఁగ నిన్నధ్యాతృవిద్యావిశేషసంపేదిఁ జేసి నేదయానిధికటా క్షేత్రజాన్ముతమునఁ గంటి వీ విపు డధికప్రియంబు లెవ్వనివిభవాంశ మించుకేనియుఁ గనఁజాల రత్యంతవిజ్ఞానులైన నేకుభాకారుఁ డహింద్రపర్యంకంబునం దొప్ప శ్రీరంగమండరమున నట్టినారాయణప్రభు వస్తుహాత్తుఁ । డతనిదివ్యాయుధములు శిష్యవ్రజంబు భూతదుగ్ధత్యుఁ డైనయప్పగణ్యమూర్తి । గానయ్యె భవద్యాగ్యగణమఁజేసి

488

ఉ. క్రమృణ నాజగద్గురునిఁ గన్గెనుఁ గల్గెడు నీప రంగ
హమున నంతదాఁక నియతాత్ముడవై పరమాత్మచింతఁ గా
ర్హమున నుండు మెల్లపుడు నాశశువుపూరిణీశటంబునం
దిమ్మహి దీనిపెంపు వచియింపఁగ శక్యమె యెట్టివానికిఁ.

489

క. పరమంబై సకలజగఁ , త్పరిపావనమై సమస్తభద్రాకఁ మై
దురితనిరాసక మగుపు . పూరిణీతీర్థంబు తీర్థసారం బెందుకొ.

490

గీ. అమలమతులై జితేంద్రియం లైనవార . లీజలన్నానపానాదు లెలమిఁ జేసి
యింద విహరించుచుండుదు రెల్లా నాడు . మహితపరమాత్మభక్తిసమగ్రులగుచు

491

క. సుమహిత పుష్కరిణీతీ . గ్ధమునఁ గృతస్నానుడై జితంఠే యనుమం
త్రమున హరిఁ దలఁచునతఁ డెఘుఁ సమితిఁ దొఱచి పోయి పొందు సాయుజ్యంబున్.

వ. మఱియు నిచ్చట నొనర్చుదానరతాదు లత్యల్పంబులైన నధికంబు లగుఁ బితృసము
ద్దేశంబునఁ జేయునవి యక్షయంబులై యెసంగ వేదంబునఁ బాదమాత్రం బైనఁ బఠిం
చిన సర్వాధ్యయనఫలంబు నొందు శుక్లపక్షంబునఁ బూర్వదివసంబున భార్యాసహి
తుడై యుపనసించి పంచమయందుఁ గృతస్నానుడై ఘృతప్లుతంబు లైనతెలిలంబు
గుణప్రస్థపరిమాణంబులఁ బరిపూర్ణంబులైన ఘృతపాత్రత్రయంబును దిలపాత్రత్రయం
బును నొకసువర్ణంబును నుత్తమవర్ణుల కొసంగిన నతండు పుత్రవంతుండును బరమాయు
ష్మంతుండునగు సెండేని కేవలతెలిదానం బైనను ఘృతదానంబైనను సుతార్థ లగు
వారికిఁ గర్తవ్యంబు నిష్కమాత్రంబు సువర్ణప్రదానంబు రోగనిర్ముక్తి నిదానంబు. 492

ఉ. వారని రాజయత్నం గలవాడుఁ తనంతియహేమపుత్రికం
గోరి రచించి పుష్కరిణిఁగ్రాంకి నభోదయ తారకాత్మవి
ద్యారతుఁ డైనవిప్రునకు దానము నేసి పునర్నిమజ్జఁం
బారఁగఁ దీర్చి తద్దనతరమునుఁజుఁఖముఁ బాయఁ బుణ్యుడై.

494

గీ. అచట గోదాన మొనరించునతఁడు గోవు . తనువునను నెన్నిరోమము లానరు నన్ని
యబ్బశతములు బ్రదశసౌఖ్యముల సెందు . నిందునసమానత్వైఁ బెంపొందు మఱియు.

క. కడునిష్ఠ నబ్ధమాత్రం . బుడుగక నక్షత్రమాత్రయోగంబుల నె
వ్వఁడు తీర్థ మాడు నిం దతఁ . డడరఁగ బహుశాశ్వమేధ మగుఫల మందున్. 496

గీ. పరవ్రతి యందులొన నాష్టవ మొనర్చు । నాతఁ డతిపాతకంబుల నపనయించు
జన్మనక్షత్రమునఁ గృతస్నానఁ డైన । మనుజుపతి యేలు నఖిలభూమండలంబు. 497

సీ. నితపక్షపంచమిఁ గృతకుచిస్నానఁడై యొగి మూఁడుదివసంబు లుపవసించి
యందకపారణఁ జేసి పదపడి మఱి దివస్వత్రితయంబు త్రిసంధ్యలందు
సంభోవగాహనం బాచరించుచు హవిస్యశియ భూశయనాభిరతుఁడు
నై యుండు నేనరుఁ డట్టిపుణ్యాత్మకుఁ డతిశీఘ్రమున నవస్త్పతిఁ దొఱంగు
నెలమిమై మాసమాత్ర మీకొలఁదితీర్థ । మాడువాగల మును చెందినట్టిగుల్మ
కుష్మకూలరువాదిదుష్కృతి యడఁగు । సలిలములలోన లవణరాసులను బోలె. 498

క. గురుత్వగోళభూతక । హరినిందాపరకృతస్మ నాస్తికమదిరా
నిరతపతితాదులకు నీ । సరసీస్నానమునఁ బాపచయశాంతి యగుక. 499

క. నిరవధికదురితకరులకు । హరికీర్తన మొకటి తక్క నఘనిష్కృతికిక
మరి లేదుపాయ మీపు । ప్కరిణీయునుం దత్సమంబ గా నెన్నఁదగుక. 500

చ. ఇన్దుపాతీర్థక్షకులీ విధాత్మపరికల్పితు లగుపుష్కరపుష్కరాక్షుముదకాలసుప్రతీ
పు లనువారలు క్రమంబునఁ బూర్వాదిచతుర్దిశలను మధ్యప్రదేశంబునను వసించురు.
మొదలఁ దదీయప్రార్థనం బొనర్చి పిదప నవిగాహాదికృత్యంబు లాచరించునది. సర్వ
పర్వంబుల శర్వరీదిభుం డిందుఁ గ్రంథవెట్టుట నిందుపుష్కరిణీనామం బీసరోవరంబు
నకు భువనప్రసిద్ధంబుగా నయ్యె నీవు సరసిఁ గృతస్నానండై శ్రీరంగధామంబున
కరిగి యచట సుఖంబున నుండు మిట్టియగ్రతపంబున లోకంబులు సముద్విగ్నంబులు
నేయవలక దీర్ఘవాసంబున నీతీరునంజేసి కృతార్థుండ వయ్యెద వని చెప్పి యప్పద్మ
సంభవుం డరిగె సనత్కుమారుండును దదుక్తప్రకారంబునఁ బ్రవర్తించుచుండె. 501

ఉ. ఏనరుఁ డేకధాపఠన మెప్పుడు నేయఁ నతండు పాపసం
తానముఁ బాసి శాశ్వతపదంబుచనుం బితృపదత్త మక్షయ
శ్రీ మొనరించు నత్తఱి వసింప నృపాదులు సార్వభౌమతా
నూనధనాశ్శతాసుఖసమున్నతులక విలసింతు రెంతయక. 502

క. అని చెప్పి యప్పురాశర । తనయఁడు పెండియును నాగదంతునితోడక
మనిముఖ్య ముక్తికర మగు । వినుతపురావృత్త మొకటి విను మని పలికెక. 503

చ. ఒదవఁగ లోభయుక్తమతి నొక్కజఘన్యజ్ఞఁ డధ్వనీనులకై
బదియఁగ మోది వారిధనజాలముఁ జాలుపుగా హరించుచుకై
జేదరక యిద్విధఁబు నిజజీవికగా మనుచుండు నట్టి బ
ల్లిడుఁ డగువానిచే సమసె లెక్కకు మిక్కిలిగా ద్వితావశున్. 504

క. ఇటు బహుముఖముల మఱి యా । పటిలాత్ముండు తెరువుగొట్టి కొని యొకనాడు
ద్భుటభంగి నున్నతఱి న । చ్చట గా భూదేవుఁ డొకఁడు చనుచుకై వానికై 505

మ. కనియెం గర్కశమేచకాంగు నతిరక్తహారవిస్ఫారలో
చను నుత్కృష్టకరాశిబృగచక్రశ్రుక విసీలాంబరకై
ఘనమంజాంతరితుకై గతాగతజనాకారప్రతీక్షాపరుకై
హసనోత్సాహుఁ గరాగ్రలోహవలయోన్యద్యస్కరుకై దస్కరుకై. 506

క. పొడగని యడరెనుభయమున । నడుగులు దడఁబడఁగ హృదయ మదరఁగ బెదవుల
దడుపుచు నడఁకుచు వడవడ । వడఁకెడునద్విప్రుఁ జూచి వాఁ డుద్వృత్తికై. 507

చ. నుడివడ బిట్టదల్చి యెటు సాచ్చెద వెక్కడఁ బోవనచ్చు లోఁ
బడిలివి గా కటంచు సిగఁబట్టి వెసం బడ నీడ్చి త్రోవ సం
బడమునకైన నప్పు డొకవైకము నాతనిచేత లేమి యే
ర్పడఁ బరికించి మాచి మది బైకొనిపరెడు నాగ్రహంబునకై 508

క. తలదెవ్వ నడరుటయుఁ గడుఁ । గలగి మహీసురుండు వాని గనుఁగొని నన్నుకై
బొలియింప నీరు నయ్యెడు । ఫల మెట్టిది రిక్తహస్తఁ బాఱుని ననదుకై. 509

గీ. ప్రాణములు గాంచి రక్షింపు మనిన నతనిఁ । జూచి యోరినిరర్థక స్థూలకాయ
భూసురాధను యెటనుండి పోవుచున్న । వాడ వది చెప్పమా వినవలయు ననిన. 510

క. ఆనవుడు దీనాననుఁడై । తనువు నెమర్పంగ గద్గదస్వరమున ని
ట్లును వసుధామరమఖ్యుండు । తను నెటఁ జననీక యేఁచుతస్కరుతోడకై. 511

మ. వసుధామండలికిం బ్రదక్షిణముగా వర్తించులోకప్రళ
స్తసరి తీగవనాచలప్రకరముల్ దర్శించుచుకై వచ్చి చం
ద్రసరస్నాన్నము రంగరాట్పదసపర్యాకృత్యముల్ భక్తిపెం
పెసఁగంజేసి మదీయదేశమునకై యే నేగదకై దస్కరా 512

ప. అని చెప్పినప్పుడు పాపాతకప్రచారం డగణ్యపుణ్యప్రభావుం డగుభూదేవుని తోడి సంభాషణవిశేషంబునందేసి యాక్షణంబు విశుద్ధమానసుండై పరహింసాత్మకం బగునిజవ్యాపారంబుఁ జాలించి నవినయంబు గాఁ గరంబులు మొగించి యమృతహేమరున కిట్లనియె.

518

మ. సుమనఃశ్రేష్ఠ శశాంకపుష్కరిణి యెవ్వో టుర్వి నాతీగ్రరా జము నేదక్కి భుజంగశాయకి నివాసం బైన శ్రీరంగ మఁ విమలశ్రేత్ర మతీతపాపనిరతిఁ వేగించు మాబోంట్లునఁ గమనీయస్థితి గోచరించెడినె నిక్కం బింతయుం జెప్పవే.

514

క. నీ వధికపుణ్యపరుడవు । గావున నితైఱఁగు దెల్పి కడుఁబ్రయమున నీ పోవలయు నెడను నరుగుము । భూవినుతచరిత్ర యేనుఁ బోయెద నెఱిమిఁ.

515

గీ. అనిన నమ్మాటలకు ముద మలరి మరణ । చింతదప్పి యకంపితచిత్తుఁ డగుచు విప్రుఁ డెత్తుగ్రకర్మప్రవృత్తు శూద్రు । ననునయించుదు నల్లన నతని కనియె.

516

సీ. మానవోత్తమ నీ వనూనసామ్యకృతి స్ఫురణఁ జూపట్టె దిష్టమ మదాత్మ నీయం దతిప్రియాన్విత మయ్యె నీవును నాయెడఁ గడఁబ్రసన్నత వహిఁపు మడిగితి నీవు యథార్థంబు నేనును జెప్పెద నది విను చిత్తగించి జగదభిరన్తేతం బగుశేషశయనంబు శ్రీరంగశబ్దప్రసిద్ధిఁ దనరు నందు శయనించు నెలమి శ్రీహరి తిదీయ । పరిసరంబునఁ జంద్రపుష్కరిణి మెఱయు నట్టితీర్థావగాహనం బాచరించి । శుద్ధు లగుదురు ఘనపాపబద్ధులైన.

517

క. ఇది మాగ్గ మిందుఁ జన ను । న్నది ముందట నగ్గయోజనంబునఁ జాలఁ మెదిగిన తెరువున నరుగుము । ముద మొదవ నిరంతరాయముగ శీఘ్రమునఁ

518

క. అని చెప్పి యతని వీడ్కొని । పునరుజ్జీవితుఁడ నైతిఁ బొమ్మని పలుమా టును మరలి మరలి చూచుచు । జనియెఁ వడి విప్రుఁ డాత్మజనపదమునకుఁ.

519

ప. తదనంతరంబు యాచోరుం డంతరంగంబున నంతంత కొదవుసంతాపంబున నెక్కింత నేపు నివ్వెఱ నొంది తన్నుఁ జెందినదోషంబులు మత్సంభాషణ విశేషంబున నిరవశే పంబు లగుటయుఁ బుణ్యానిరణపరిణతుండై దురితచరితంబునఁ దొలంగి యానదీ కూలంబునఁ గొంతకూలంబు సుజనానుకూలంబు గాఁ బ్రవర్తించి సంచితాఘంబుల నిర్వర్తించి యుదంచితప్రబోధుండై ప్రవరుండు చెప్పినచొప్పునఁ బుష్కరిణీతీర్థయాత్రా

పరాయణుండై యల్లనల్లనఁ దదంతికంబుఁ జేరునంత కాయుఁపరిక్షిణం బైన నతండు
కృతాంతగోచరుం డయ్యె నప్పు డాలోకనభయంకరు లగుకాలకింకరులు తజ్జనగజ్జన
భైరవం బైనరవంబున గడిరి యాభీలంబు లగుకాలపాశంబులఁ గట్టి కట్టుక నిగడ
మగుడఁ దాడనాది పీడనం బొనర్ప నుద్భూతయాతనాపరిభూతుండై యాక్రొంఁచె
నయ్యనసరంబున.

520

కా. ఆతీర్థంబుననుం జతుర్విశల రక్షాస్థంబుగా ద్విత్రిగ
పూర్వతిత్తేత్రమునం జరించుకృతపుణ్యుల్ దుష్టజ్ఞానిని
ష్ణాతుల్ దండధరుల్ ఘనాకృతులు వివ్వక్సేనవాక్సోదితుల్
భూతేశుల్ పటుదివ్యశక్తియుతు లంభోజాప్తతేజోధినుల్.

521

క. గజవదనాదులు గాంచిరి | నిజరక్షితసీమఁ గాలనియమితభృత్య
వ్రజకృతబహువిధబాధల | గిజిగిజి యగుకూద్రభక్తుఁ గీలిత దేహుకా.

522

ప. ఇట్లు గనుగొని గుబ్బనం బ్రబునిబృంపురోపంబునఁ జలులసటాసముత్పాటనపటు
తరంగహోదగ్రరంహంబు లగుసింహంబులతెఱంగునఁ బ్రతోదచోదమోద్దీపితకోపా
టోపమంధురంబు లగుసింధునంబులచందంబున నకాండదండాఘాతజాతప్రతిమాభీలంబు
లగుశార్దూలంబులపోలిక వాలకన్నప్రభూతామన్నకరాశంబు లగుకాలవ్యాశంబుల
విధంబునఁ బ్రళయపవనప్రేరణప్రవర్ధమానంబు లగుపావకజ్వాలావితానంబులయచ్చు
వెరిగి యుదయమార్తాండమండలమరీచోష్ణంబు లగుదృక్కోణంబుల నదరులుచెదర
వికటభ్రువటీకుటిలంబు లగునిటలంబుల ఘర్జంబులు గ్రమ్మ నతికఠోరక్రకచనిశిత
దశననంఘ్నణచ్చటచ్చటాత్కారఘోరంబుగా దురహంకారసముద్భటు లగుశమ
నభటులం బొదివి మద మడంపం దొడంగి రప్ప డమోఘునిస్తాతనిష్ఠారంబు లగుముష్టి
ఘట్టనంబుల విశంకటంబు లగుకటంబులు పగిలి జల్లునం బెల్లుదొరగునెత్తుటం జొత్తిల్లి
పిమ్మిటిగొని బమ్మరించువారును, జలవర్షపామణపాతప్రకారంబులఁ గరోటికగ్గురం
బులు చిద్రుపతై వికీర్ణంబు లగుకన్దరంధ్రంబుల మెదడుగ్రమ్మిన రిమ్మగొని సొమ్మ
సిలువారును, అక్షీణకపోణిప్రయోగంబుల క్రోడభాగంబులు తండసిలి గుండె లవని
బత్తియుకలు నెట్టుమోవఁబడి బిట్టుమూల్గువారును, బటుకతినజాను కుట్టనంబుల నుత్తా
లంబు లగుకంకాలంబులు విఠిగి యొఱంగి పొరలుచు మొర లిడువారును, ప్రకటపార్శ్వ
ఘాతంబులఁ బ్రచండంబు లగుపిచండంబులు పగిలి దిగులు చొచ్చి కళ్ళుపడి క్రెళ్ళు
వారును, మహాయనముసల పరిఘపట్టిసానుశాసనంబులం బరశుఘాతంబులఁ గలకలం

బులై యసువులు వెకల వికలచిత్తులై యద్దెస దద్దరిలువారును, సుదారగదాప్రసార
ణంబులఁ జరణంబులు కంతంబులు కరంబులు శరంబు లవలగ్నంబులు భగ్నంబు లైన
నుద్విగ్నలగు వారునై బీరంబులు దక్కి బీటువోయి మాటు మొగంబు లిడి మానంబు
లెడలి పండిలి పికాపికలై బెదరి చీకాకువడి దవ్వులఁ దొఱింగి నవ్వులకు భాజనంబై
పఱచి రయ్యవసరంబున. 523

మ. తమవెంటం బడి తోలువిష్ణుభటబృందంబుకొ విలోకించి డెం
దములం గొందల మందుచుకొ శమనమాతవ్రాతముల్ దీనవా
క్యములం బల్కలు మీర లెవ్వ రని వక్కం గింక సాలించి య
వ్విమలాత్తుల్ మఱి వారివోడ ననిరావిరూఢకారుణ్యులై 524

క. వలదు వల దింకఁ బరువిడఁ నిలునిలుఁ దోదూతలార నెఱిఁ జిత్తములకొ
గలఁగక మాకభివందన | మెలమి నొనర్పుఁడు శుభంబు లెసఁగెడు మీకుకొ 525

గీ. అనిన నెట్టికేల కాధయం భాకకొంత | యుడిఁగి నెవ్వనంబు లువ్వులింప
నంతనంత నిల్చి రంతకకింకరు | లంతవారివోడ ననిరి వారు. 526

కా. ఈతీర్థంబున కేము రక్షకులమై యేప్రొద్దు వర్తింతు మా
భూతేశుం డిది గారణంబుగ మముం బుట్టించినాఁ డస్మదా
భూతుల్ గాక సురాసురాహినరరక్షఃపక్షియమైది సుం
ఘాతంబుల్ దమయంత నిచ్చటఁ జొరంగారేర వత్సుధర్మికొ. 527

ఉ. చల్లనితావు లెందు వెదచల్లఁగ మవ్యపుఁబూవుమొగ్గచా
లల్లన విప్పుచుకొ గిసలయావళి శ్రీ వెలయంగఁ వెల్పుచుకొ
మెల్లనె జంతుజాల మెలమిం బొదలం బరిపాటిమెఁ బ్రవ
ర్తిల్లునుగాని గాని తనతీవ్రత నూపఁగ నూడు నీయెడకొ. 528

క. ఆలోకబాంధవుండును | నాలోకము నెఱపుఁగాని యవనీడలతా
జాలాదులఁ దనవేడిమిఁ | దూలింపఁగ వెఱచు వ్రేళ్లతోడుతనయనకొ. 529

క. తపనశకు లుష్ణతైత్త్య | వ్యవగతకిరణ ప్రసారలై వెలుంగుట నీ
విపులక్షేత్రమున దిన | తుప లివి యనుభేదబుద్ధి సమకొన దెవుడుకొ. 530

ప. ఇచ్చటి జనులు నిరామయులు నిర్వృంద్యులునై చిరింతురు శకుంత సంతతులు నట్టి
ప్రవర్తిల్లు నెల్ల వృక్షంబులు నిరాబంధంబులై సకలకాల సంపూర్ణప్రసవఫల భరితం

బులై యొప్పుఁ దిగ్విజృంభతువులును బుద్ధిమంతులై యుల్లసిల్లుఁ గ్రూరసర్పంబు లైన
నీప్రదేశప్రవేశమాత్రంబున నతిశాంతంబు లగు నివి దేవదేవుం డగువుండరీకాత్మని
దివ్యతేజోనుభావపరిపాలితంబులై మెఱయుచుండు నట్టిభుజంగశాయికి నపరాంతం
బు లగు (?) క్రిరంగంబు మీఠఁ గన్గగోచరంబు గాదకో యని వెండియు. 581

ఉ. హీనమనస్కులార యిది యెంతయు మీ రెఱుంగలేక యి
చ్చో నభుజీవుఁ డైనపురుషుం బరుచక్రియ జేరి మెంపఁ గాఁ
చూచినవార లిందుఁ జొరఁబోలునె మీకు నుదార్తవైష్ణవ
జ్ఞానసమగ్రులై పరంగుసంయమికోటికిఁ గాక యెమ్మెయ్. 582

క. ఈతనివై నీచేసిన | చేతలు దలఁపంగ మమ్ము జేయుట యస్మ
చ్చేతః పరితాపకుండై | యేతెఱుంగున బ్రదుకనేర్చు నింద్రుండైనె. 588

ఉ. ఎవ్వరు మీరు మీకు నట నేలిక యెవ్వఁడు మూఢబద్ధులై
క్రొవ్వున నీప్రదేశమునకుం బఱులెంచినకార్య మేమి మా
కివిధమెల్లఁ జెప్పఁ డని యీక్షణికోణము లెఱ్ఱజేయుచుకొ
నెవ్వఁఁ బల్క నవ్వనజనేత్రునిదాసుల కోసరించుచుకొ. 584

న. ఆసమవర్తిభృత్యు లిట్లనిరి. 585

మ. సకలప్రాణిచయాంతకారియః మహేశాభర్తయుకొ బుణ్యపా
తకనిశ్లేతయు నైనదండధరు సుద్ధం దత్నచూడేశభా
రకవృత్తిం జరియించుచుండుదుము దుర్వారక్రియాప్రాధిమై
నొకచోనైనను మమ్ము గీడ్పఱప నన్యల్ చాల రెవ్వారుకొ. 586

గీ. సగృభూతాత్ముఁ డైనవిశ్వప్రభుండు | దృఢముగాఁ దస్మ సౌమ్యులై దెలిసికాదె
ధగ్మగా జని యాకృతాంతకుని నిలిపె | గడఁగి ప్రాణ్యాంతకరణాధికారి గాఁగ. 587

క. స్వకృతశుభాశుభకర్మ | ప్రక రామితబంధములఁ బబద్ధములై
సకలదరాచరచయములు | నొకయప్పుడు నతనిశతము నొందుచు నుండుకొ 588

క. కాలము గ్రసించు సర్వము | కాలము ప్రాణుల నకింపఁ గాఁజేయుఁ దునికొ
గాలవశం బగు నింతయుఁ | గాలము దా నవ్యవశము గాదు తలంపకొ. 589

ప. కాలాత్మకుండును గాలసక్రప్రవర్తకుండునునగు విష్ణుదేవుం డట్టికాలక్షయంబుఁ జెందిన
యవ్వరుషాధమునఁ గాలుని సుసూపంబున నొందించుటకై నే మిందఱ మిందువచ్చి
తీమి మాచిందంబు వినుండు. 540

- మ. కలుషకారులకెల్ల నేము భయవాకారంబునం దోచి వి
హ్వలై బిట్టోలంగ మృగమున నత్యంతంబు బాధింతు మే
వలనం బాపములేనివారలకు శశ్వత్సమ్యరూపక్రియక
జెలవొందం బాడచూపి త్రోస నెలమిక్ సేవింతు మిష్టసిలిక్. 541
- చ. అనిశము కీ డొనర్చినదంతమహాఘము లెన్నఁడేనియొక
వినినవి గావు గోవులును విప్రులు నీకతినాత్తుచేతఁ జ
చ్చినవి యగంభ్య లీఖలుఁడు సేసిన దుష్కృత మింత యంతనా
జన దటుగాన వీని జముసన్నిధికిక్ గొనిపోవఁగాఁ దగ్గక. 542
- క. అనిహతమహిమ నెనంగిన | దినకరసంభవునియాజ్ఞ ధృతి నెవ్వఁడు గై
కొన కివితథంబు సేయఁగ | మొనయునుడు సుజడల కనయుమును జే బొదవుక్. 543
- గీ. అపరేతాధిపుని యాజ్ఞ నలిడురాత్ముఁ | డైనయీ కనిఁ గొనిపోవునట్టియేము
భగ్నకార్యలమై పరిభవము నెంది | యున్నవారము మీచేత నుక్కు దక్కి. 544
- క. అలఘుసుకృతాత్ము లుండెడి | నెల విడి దుష్టనుఁడు వీఁడు నిలపంజన దీ
లలితస్థలమునఁ గావునఁ | దలకొని మీ కడ్డగింపఁ దగ దితనికినై. 545
- క. జేవాదిచతుర్విధభూ | తావలికిని మీఁద గలి కృతాంతుఁడ కాఁడే
యావైకస్మత్ నెదిరికి ; రాఘయను గాదె సుకృతరతులమనైక. 546
- చ. అనినదగ చోసంబు సేసి వాసుదేవపారిషదు లాధగ్యగజానుజీవుల కిట్లనిరి. 547
- క. కాలహత మైనచేతన | జాలము నియమింపఁ గర్త జముఁ డనుపబుకుల్
పోలు నవి కర్మఫలములు | వాలాయం బనుభవించువారలత్రోవల్. 548
- క. అనలము నిజగంగలినల | కనకాదులకందుఁ జెఱచుగలి నీనెలవుం
దనుఁ జేర నఘము లడఁచును | దనుజారిసమీపసీమఁ దగలక యునికిక్. 549
- కా. శ్రీవిష్ణుం బురుషోత్తముక్ వికచరాజీవాత్ము లక్ష్మీంబలా
సావిర్యాత్మరసాత్ము నేఘులు సమ్యగ్భక్తిసంయుక్తులై
సేవింపం గనుచుండు రట్టిపురుషశ్రేష్ఠుల్ వినిర్దుక్తక
ర్తావృత్తభులు వారిసత్పథ మగమ్యం బెందు నెవ్వారికిక్ 550
- క. ఇచ్చోట నుండుభూతస | ముచ్చయము ప్రవేశమాత్రమునఁ గనుసుకృతం
బెచ్చోట నెన్ని జన్మము | లచ్చుగ వసియించియైన నలవియె పొందక. 551

సీ. అట్టిపుణ్యాత్ముల కత్యంతముఁ భుజై మానితశ్రీరంగమందిరమున
 ఫణి గాజమ్మదుభోగపర్యంకతలమునఁ బద్మాసమేతుఁడై ప్రమదలీల
 శయనించి యున్నాఁడు సర్వేశ్వరుఁడు సర్వభూతహృద్దేశవిస్ఫురితమూర్తి
 భక్తానునర్తి యప్పరమేశుఁ డొక్కఁడు పరకాలచక్రప్రవర్తకుఁడు.
 యముని నుర్వికి నియమించినట్టిదేవు । నకును బ్రాణపదంబ యీ నదితటంబు
 కాలసంస్పర్శలేశంబు గలుగ దిచట । నెట్లువచ్చితి రట్లు పొం డింక మీరు. 552

క. కాలునిదండధ్వత్వము । కాలోపహతాత్తులందుఁ గావున మీమక్ష
 భోలినగతి వారలఁ బలు । గావింపుఁడు జముఁడు శాస్త్ర గాఁ డీమేడకుక్ష. 553

క. విలయసమయమునఁ గలబడి । నలబడిఁ బడి భువననివహ మహాగడునపుకుక్ష
 జలకాయనిలయ మగునీ । లలితక్షేత్రము నిరాకులతః బొలుపాదుక్ష 554

గీ. సర్వశక్తిమయుము జగతి శ్రీరంగంబు । సర్వతీర్థమయుము చంద్రసరసి
 సర్వపుణ్యమయుము చర్చింప నీతావు । సర్వవేదమయుఁడు శార్ఙ్గపాడి. 555

చ. ఈశూద్రుం డతిపాపకర్ముం డయ్యు నీపుణ్యప్రదేశంబున నుండి సమాధియోగంబునం
 జేసి శుద్ధాంత్యుం డయ్యె నిది గా దని బలిమి బట్టికొనిపోవ మీవశంబు గాదు
 పనిలేని దుఃఖిమానంబునఁ బోరలక మఱలి పొం డనిన నెం దన వెఱచి యాశమన
 దూత లాపని విడిచి పఱచి రనంతరంబు. 556

సీ. నిర్మలండును సత్వనిధియును శుద్ధాంతరంగుండు నగుశూద్రపుంగవుండు
 వెన సముద్ధితుఁడైన వెఱవకు మీఁక నంచు భూతేశ్వరులు గరంబులఁ గరంబు
 నతులతడియకాయస్పర్శ గావించి రతఁడును భక్తిమైబ్రణినినేసి
 పుష్కరిణీతీర్థమునఁ కేగి తనివోవ నం దవగాహన మాచరించి
 తత్తటంబున నురుతపోవృత్తి నున్న । నన్నునీంద్రుల దర్శించి సమృద్ధమున
 వందనము చేసి తానును వారిఁ గూడి । యర్థి శ్రీరంగభవనంబు కరిగి యందు. 557

సీ. శరదిందుమండలస్వచ్ఛాహిపర్యంకభాసురు నపవనవ్యపార్శ్వశాయి
 దక్షిణబాహూపధానపీఠాంబతోజ్వలకటివిన్యస్తనవ్యహస్తు
 వైజయంతీలసద్వత్తు నామంచిత్తోత్థానితపాదపద్మాసమేశు
 యోగనిద్రాముద్రితోద్భాసిలోచనజలజాతుఁ బశ్చిమాశాఙ్గరస్కు
 నసమమణిమయుమకుటకన్ఠావతంసు । హస్తకేయూరకంకణోదారసార
 సనతులాకోటిమఖ్యభూషణవిశేష । కలితు శ్రీరంగవిభు జాడఁ గాంచి మ్రొక్కె. 558

- క. అతని నురుభక్తివినయా । నతు నానందాశ్రుపూజనయనుకృతుశరీ
కృతకరు విప్లవస్థినుం । డతికృప నాభూతకరుల కనుచరుఁ జేసెన్. 559
- మ. ఇట వైవస్వతకింకరావలియు భూతేశప్రహరస్ఫుట
స్ఫుటితాంగంబుల నెత్తు గొల్కఁ జరణంబున్ దొక్కిలం గంప ము
త్కటమై పర్వఁగ నూరుపుల్ పయిపయిన్ గ్రమ్మన్ భయభ్రాంతి మి
త్కటమై చూపుల దోప నెక్క మొగి నాక్రోశించుచు దీరుటై. 560
- చ. ఇనతరుణాతుమందటికిఁ నేఁగి సగన్గదవాక్యస్మృతి ని
ట్లనిరి కృతాంత ము న్నెపుడు నష్టలితస్థితి నిజగంబులం
ఁను భవదాజ్ఞ విష్ణుభటసంఘముచే నిదె నేఁడు సర్వమున్
జెనుపఁటె నేఁడు నేము పరిభూతల మైతిమి వారిచే మదిన్. 561
- ప. ఆవిధం బవధరింపుము. 562
- ఉ. నేము భవన్నియోగసరణిం జరియించుచు నొక్కశూద్రు ను
ద్దామనికామపాతకవిధానపరాయణుఁ గాలిగోదరున్
బామరు నిందుఁ దెచ్చుటకుఁ బట్ట గడంగెడు నంతలోన ద
త్తిమకుఁ గావలై మెలఁగుధీరులు భూభయంక రాకృతుల్ 563
- కా. భూతేశాహ్వయు లుగ్రదండధరు లంభోజాప్తతేజాల్ సము
ద్ధాతస్వేదలలాటభాగవికటభూభీషణుల్ మమ్ము ని
ర్మాతాక్రూరకరాఁఘ్నిజానుహతులం గావించినం దోలి నే
మాతుచ్చుం దిగ నాడి వచ్చితిమి నీ కాద్యంతముం జెప్పఁగాన్. 564
- క. అనుపలుకులు దనచెవులను । ననయంబు ననవ్యా మగుచు ననలముగో గొ
బ్బున నే పోసినివిధమున । కనలి పరేతప్రభుండు కటకటపడుచున్. 565
- కా. ఎమేమీ మది నింతయున్ భయము లే కవ్యారోకో మూఢులై
యామిఁదం దనుపా టెలుంగక మదీ మాజ్ఞానిరోధక్రియా
సామర్థ్యంబు భజించినారు త్రిజగత్సంజాతభూతావలిన్
నేమింపం దఱివో వారింపఁ బ్రభువు లే ర్నేదక్క నెవ్వారలున్ 566
- ప. అని యొక్కింతవడి చింతించి యంతకుం డంతకమున్న సన్నతాచారభూషణుం
డగుభీషణుచేత నానీతం దైనశ్రీగంగంబునఁ దడియనికటంబునఁ గానీతటంబున

సఖిచమరితహరణసమగ్ధం బగుశ్రుమృగిణీతీర్థంబును నతివిచిత్రం బగు నాపుణ్య
క్షేత్రంబు మహత్త్వంబును దద్దివ్యవిమానశయనం డగుపుండరీకాక్షుమూర్తివిశేషం
బును దనమనోగోచరంబు లైన నాచరితాభినంః నుండై యాధూనేశ్వరులు తీర్థరక్ష
కు లగుటయు శూద్రుండు తదనుచయం డగుట యుచియుం డెలిసి నిజకింకరులం
గని వారితో నిట్లనియె.

567

క. నిక్కముగ నామనంబున | నక్కడివృత్తాంతమెల్ల నధికత మయ్యెన్
దక్కక వినిపించెద మీ | రక్కధ దత్తావధానులై బనుఁ డనుచున్.

568

సీ. శ్రీరఘురాముఁ డాశ్రితవజ్రపంజరుం డఖిలకంటకుని దళాసుర్వండునిమి
యురువైభవమున నయోధ్యాపురికి వచ్చి యచట సుగ్రీవాదు లైన హితుల
వదితసంభావన లొనరించుతటి నతిప్రియకారి యైనవిభీషణునకు
నాత్మసులీనకృపారాధితంబును దనకంటె మత్స్యప్రతరము నైన
రంగధామంబు సదయాంతరంగుఁ డగుచు
నొసఁగుటయు నాతఁ డది గొందు నసమహ్న
మెసఁగ నిజపట్టణమునకై యేఁగుమండ
మార్గవశమునఁ గావేరి డగ్గలుటయు

569

స. ఆపుడు మధ్యాహ్న సమయం బగుట నతండు తత్ప్రదేశంబున తద్దివ్యమందిరంబు
నిలిపి దేవతాగృహంబు పుష్పాపహరణంబునకై వసంబున కరిగి యచట బరమత
పోనిష్ఠులఁ గని సంభాషించి వారిచేత సంభావితండ్లై తత్సమేతంబుగా నేతెంచి
శ్రీరంగ రాజపురాబావిధానంబు దీర్చుటయు ననంతరంబ గమనోష్ఠుండై యద్దశము
భానుజం డుద్దామతేజోభిరామం బగురంగధామంబు వహింపంబూచి తరలింపలేక
శోకాకులుం డగుటయు నాదమజపుంగవుం గరుణాతరంగితంబు లగునపాంగంబుల
నిరీక్షించి లక్ష్మీశ్వరుం డతనివై లక్ష్మ్యం బుడిపి యాశాంకపంకజాస్తంబుగా నిరాతం
కం బగులంకాధిపత్యంబున కనిపి యసమానసంతతానందండ్లై యుండుటయు నది
కారణంబుగాఁ దత్ప్రవీణం బఖిలపాపంబుల లోపంబు నేయనోపుటయుఁ జెప్పి
దండధరుండు వెండియు వారల కిట్లనియె.

570

క. మీనశమె విష్ణుభూతే | శావజ్జయుఁ దత్ప్రేరిహనిపీడనమున్
శ్రావింప వారితోడం | బోవం బనిలేదు కలిగెఁ బోయినఫలమున్.

571

- క. అన్నెలవునఁ గలభూతము । లన్నియు నజ్ఞానపాత మన్నియు సుఖసం
పన్నములు శక్తిమంతము । లన్నియు నాత్మాభిమతివిహోన్నతముల్. 572
- గీ. సకలజగదేకవిభుఁ డైనచక్రపాణి । కాసరిత్యూల మతిహృద్య మగునివాస
ముచలు రక్షింప ధాతసంరచితు లైన । వారు భూతేకు లమితు లవ్యాబలులు. 573
- మ. క్రమయోగంబున నెన్నఁ గాఁబడుకళాకాష్ఠాదులంబేర్పుకా
లముచే భూతచయంబులెల్ల నవలీలం సంక్షయం బందు నా
కమలాక్షప్రియధామమై మెఱయురంగతేత్రమం దెప్పుడున్
బ్రమదం బార వసించుప్రాణుల హరింపంజాల దాకాలమున్. 574
- ప. దేహసంగ్రహంబునకుఁ దత్త్వగంబునకుఁ గర్తంబు కారణం బట్టి కర్మనకులం బట్టి
శక్తింతుకారణంబు నాయదిగాని మహానుభావులం శేవలంబు నియమింపుసామర్థ్యంబు
నాకు లేదు వారలకెల్ల సర్వభూతేశ్వరుం డగునప్పరమేశ్వరుండు నియామకుండు గా
వునజీవేచ్ఛ గలదేనిమీ రందుఁబోవలవ దనిన నిజస్వామి యగువైవస్వతుపలుకు లాక
ర్ణించి కింకరు లహంకారం బుడిగి తదాదేశంబున నాదేశంబునకు దవ్వలఁ బోలఁగి
పోదు రని చెప్పి యప్పారాశర్యుండు నాగదంతమునీశ్వరున కిట్లనియె. 575
- క. ఈకథఁ జదివినవారును । జేకొని వినువారు విజితజీవత్వరై
నాకాదిపదసుఖస్థితిఁ । కైకొందురు చనరు జమునికడ కౌక నాడున్. 576
- ఉ. నావుడు నాగదంతమునినాథుఁడు సాత్యవతేయుతో మునీం
ద్రా వనసాతవైరి యనురాగమునం బ్రతిపర్వమున్ జగ
త్పావని యైనపుష్కరిణిఁ దా నవగాహము నేయు నంటి వీ
వావిధుఁ డేమికార్యమునకై యటు నేయుచు నుండు చెవును. 577
- చ. అనినఁ బరాశరాత్మభవుఁ డాసలితో నను మున్ను దక్షునం
దనలఁ దుషారోచి ప్రమదం బెసఁగంగ వివాహమై
మనమున వారి నందఱ సమంబుగఁ జూడక రోహిణీసతిన్
ఘనబహుమానపూర్వకముగాఁ బనిసేయుచునుండు నెప్పుడున్. 578
- క. దానికి నశ్వ న్యాదు ల । నూనవ్యధఁ జెంది తండ్రియొద్దకుఁ జని దీ
నాననై పతిచే దము । కై నపరాభవముఁ జెప్ప నాతఁడు గిడుకన్. 579

కా. ఆరాజుం బిలిపించి యిట్లనియె నీ వన్యాయసంచారివై

తారాసీకములెల్ల నీవలనినాథప్రాప్తి తుల్యంబుగాఁ

బ్రారంభింపక దుర్వివేకసగణిక్ బాటింపుచున్నాడె మీ

దౌరాత్మ్యంబుఁ దలంప మేలగునె చంద్రా రోహిణీవల్లభా.

580

క. ఇనిమొద లందఱునుఁ బ్రియ | మొదవఁగ సమభావవృత్తి నుండుట గడుమే

లదిగాక తప్పి తిరిగినఁ | దునిఁ గనియెదుగాక పామ్ము దుశ్శతఫలంబున్.

581

క. అని దత్తుండు తనతనయుల | ననునయములఁ దనిపి కిమక ననుప సుధాంశుం

డును జని ముందఱితెఱంగున | తనప్రియయును దాను సమ్మదంబున నుండెన్.

మత్తకోకిల. ఆతెఱంగున కాత్మలక్ష్మ వగ పగ్గలింపఁగ వెండియన్

తాతపాలికి నేఁగి వారలు తద్విధం బెఱింగింప న

జ్ఞాతసంభవపుత్రుఁ డప్పగు చంద్రునిం బిలిపించి ధ

ర్శేతఁడఁబు భవచ్చరిత్ర మిదేల మానవు బేలవై.

582

క. ఇంక నిటనిూఁద నీవత్తమానం బిట్టి దయ్యెనేనియు గొఱఁగాదు తప్ప దేఁ బాటి

చెప్పితి నెప్పుగిదివైనను బుద్ధిమంతుండవై యుండుపా వుని యుల్లసంబు లాడి మీడు

కొలిపిన గ్రమ్మఱ వచ్చి మామమాటలు గీటులఁ బుచ్చి యచ్చంద్రుండు సాంద్రాను

ర గంబున రోహిణీసంభోగలంపటుండై యుండె మఱియును బెక్కు మాయలు

దత్తుండు ఋషౌధిపతి నివ్విధంబున బోధించి తత్కుటిలప్రచారంబు వారింపంజాలక

చాల రోషించి యతనిం గనుంగొని.

583

క. దోహకగ పలుకులు మ | దాష్ట్రులు నైకొనక చపలభావంబున ను

ద్యేషించితి గావునఁ ద | ద్దోషంబునఁ జెందు యత్తుదుర్దశ నిన్నున్.

584

చ. అని శపియించె నంత హరిణాంకుండు తత్పటురోగ ముగ్రమై

తనతనవండుఁ బొందఁ బ్రభ దప్పి కృశించి కిన్ద్రబుద్ధియై

ఘనభయవిహ్వలం డగుచుఁ గ్రమ్మన నక్కడఁ బాసి భూతలం

బునఁ గడువాసి నుల్లసిలుపుష్కరిణీతటిఁ జేర సగ్గతిన్.

585

మ. నిజశాపావధిఁ గోరి తద్విమలపానీయంబులం గ్రుంకి స

ర్వజగదూభరితపంబు పంచదశవంబున్ ధృతిన్ సల్పి నీ

రజనాభుక్ బదివత్సరంబు లట నారాధించె భాస్వత్కర

గ్రజకించిద్వికసద్దశాంచితరస్వచ్ఛాంబుజాతంబులక్.

586

వ. అంత.

587

క. తద్విరచితపూజనముల హృద్యనజం బలర లోకహితమతిసాగ్ధా

పద్విఘటనకరుఁ డగుఁడను | బద్విఘఁ డతికరుఁ నతనినన్నిధి నిల్చెన్

588

ఉ. ఆప్పుడు కైరవప్రియుఁ డుదంచితసమృద్ధివీరులక్

దెప్పలఁదేలునెప్పునము ద్రిప్పఁగఁజాలక నేత్రపర్వమై

యొప్పెనునప్పుగాఁపురుషోత్తమదివ్యతనూలిలాసమున్

దప్పకచూచుచున్ బహువిధంబులఁ బ్రస్తులిచేసె నమ్రుండై

589

క. ఆసంప్రమంబు హృదయో | ల్లాసం బొనిరింప మెచ్చి లక్ష్మీశ్వరఁడా

కాసారము డగ్గతి యచ్చు | తాసారము దొఁగఁగఁఫణిలి నాతనితోడన్.

590

క. కవలయహిత భవదుదిత | స్తవముదితుఁడ నైతి నీవు దలఁచెడికార్యం

బవలంబితఫలసిద్ధులఁ | దగఁగించెను నస్తదీయదర్శనబద్ధిన్.

591

చ. అనుటయుఁ జంద్రుఁ డిట్లను గుఱాంబుధివిష్ణుఁ బురాణపూరుషుక్

నిను నభిలేశు యజ్ఞమయునిం బొడఁగంటి మదీయ మైనజీ

వనము గృతార్థ మయ్యె నభివాంఛితముల్ సమకూరఁ బైపయిన్

మునుపుగఁ బొందునాపదలు మున్నె తొలంగె విహంగవాహనా.

592

చ. అమృతమయంబు లైనకిరణావళులక్ బచరించి యోషధి

సమితులఁ బ్రోవు మందుఁ బటుశక్తిఁ గృపామతి నిచ్చి నన్న నా

క్రమమున నీవు నిల్పితివి కైటభమద్దన నిల్చెదన్నహ

త్త్వము దిగె దక్షుకాపజనితక్షయవీడయు నిష్ఠ నాదెసన్.

593

క. దక్షాగ్రహజాతమహా | గ్రత్యయమనకు త్తయంబు గావింపంగా

దక్షు లొరు లేరి యింక నలి | నేక్షణ నీ వొకఁడు దక్క నీవిశ్వమునన్.

594

సీ. అనుటయుఁ బుండరీకాక్షుఁ డాతనితోడ నిట్లనుఁ గైరవహిత మదీయ

దగ్ధనామృతవారిధిరాభిషిక్తులైరేనియుఁ బాపాత్తు లైనవార

లతిశుద్ధతను లొదు రనిన ని న్నెన్నఁగానేల నా కెంతయు పిఁతుఁడ వీవు

గావున యక్షురోగవృధఁ బెడఁబాసి పోషింపు మోషధీపుంజములను

తే. యుష్మద్దయంబు లోక శేత్రోత్సరంబుఁ జేయుచుండెడి గల్వాణవాయి యగుచు
దపము నీపొందునేసినదానఁ జంద్ర । పుష్కరిణి నాగ వెలయు నీపుణ్యసఃసి. 595

గీ. పుగుమలందుఁ బుణ్యపురుషుండు సతులలో । నభితనము నదులయందు గంగ
యేవ్విధమున వెలయు నవ్విధమునఁ దీగ । రాజి నీసరోవరం మెఱయు. 596

వ. అనిన నప్పద్మలోచనునను సుధారోచి యిట్లనియె.

చ. జిగిఁ దళుకొత్తుకొత్తవికసించినతెల్లనితమ్మిరేకులం
దెగఁదెడికన్నులు న్నుగవుదేరెడిమాపులుఁ గుండలద్యుతి
స్థగితములై మెఱుంగెనగుచక్కనిచెక్కులుఁ బల్లహుణం
బగునధగంబుఁ గల్గుభవదాస్యవిలాసము నిల్పు నామదిక. 597

క. ఆచొప్పనను మదీనువి । లోచనములు చూచుఁగాక లోలత నెపుడుక.
నీచారుమూర్తి ననవుడు । నాచంద్రునితోడ దనుజహరుఁ డిట్లనియెక. 598

గీ. అఖిలవోషరహితులై నిర్మలజ్ఞాన । వంతు లైనయట్టివారికైనఁ
గాని గోచరంబు గాదు నానిజమూర్తి । కూడ దట్టిపలుకు కుముదమిత్ర. 599

మ. అనినం జంద్రుఁడు వల్కునట్లయిన నత్యల్పాల్పసత్కర్మబో
ధములై త్రిమరులోకు లెప్పగిది నాగత్రాణగుర్యుక రమా
ననపద్మార్కము నిన్నవార్యగతి సంబంధించి ధన్యాత్ములై
ఘనతం బొందుదు రట్టిపొందు వెలయుంగా నిల్పు మిచ్చోటికిక. 600

క. నావుడు నాయుడుపతి కను । నావిభుఁ డిది పాసఁగు నిచటియనఘులుఁ గానం
గావలతురు నను నితరప । దావాసుల కలవిగా దుదారులకైనక. 601

వ. ఇటనిఁచె నింక లంకాధిపతి యగువిభీషణుకతంబున నీసరి త్తీరంబున నెల్లివారికిఁ
బ్రత్యక్షులై యుండెద నది కారణంబుగా ధారుణీవలయుంబు విరుప్రదవంబై సకల
భద్రాశ్రమంబై మెఱయు నపు డేపు డిప్పరిసరంబున మదీయదివ్యధామంబు నిలిపి
నిజపురంబున కరుగునది కారణంబుగా ధారుణీవలయుంబు రంగమందిరంబైన భుజంగ
భోగతల్పంబున ననల్పభోగంబునఁ గల్పితపగ్యంతంబు లోకానుగ్రహార్థంబుగా వసి
యించెద నావేళన నీవు నన్ను దర్శించెద వింక బ్రతిపగ్యంబును బుష్కరిణీతీర్థసే
వాగ్ధం బిచటి కేతెమ్ము పొమ్ము నీనిండువెన్నెల యఖిలజగత్పావనం బయ్యెడు మని
యాదేవదేవుం డంతగ్ధానంబు నొందెఁ జంద్రుండును దద్వచనప్రకారం బాసరో

హ భజనాపరాః యున్మవాః దని చెప్పి యప్పారాశర్యుండు మఱియు
నాగదంతున కిట్టనియె. 602

క. పదియోజనములు నైదుం । దద్ధమును నందునగము తగుపఱవై యిం
పొదవుఁగృతాయుగంబున । నదమలసలిములఁ జంద్రసరసియు బెడఁగై. 603

క. అంతట గలియుగమున నం । తంతకుఁ బ్రతిదినము నల్ప మగునస్తనగ
ప్రాంతముఁ జేర్చినయర్చి । స్తుతునికీరణోత్కృతప్రసారముకరణిక్. 604

గీ. కలఁక యంత లేక కడుచల్లనై నల్ప । లాలయఁచంద్రసరసి సలిపూర
మనఘ కలియు గాంత మగువేళ దుగ్గంధ । యు క్తమై కలంగియుండు నపుడు. 605

సీ. మండలాధిపులకు మరణ మెప్పుడు గల్గు నపుడురక్తచ్ఛాయ నగలించు
మాన కెన్నఁడు రాజ్యహాని పాటిలు నాఁడు నెఱయంగఁ బసరువన్నియ వహించు
నఖిలప్రజాసంక్షయంబగు నేవేళ నాతఱి క్రిమిమయం బగుచు నుండుఁ
జొప్పడువేళ విఱ్ఱోభ మేసమయము దయ్యెడ ఘనంబులై కలంగుఁ
బేర్చునాకాలమున ననావృప్తిరోప । మట్టిపట్టునఁ జావ్వన వట్టిపోవు
నింకఁ బె క్కెన్న నేల యాయందుసరసిఁ । దోచుచిపరీతములు విపత్కూచకములు.

మ. స్వపులుం బోరక భావికాలమున శాంతిం జెందుచో దుగ్ధన
చ్చవియుక్త విప్రులు సౌఖ్యమందు నెడలక జంద్రోపలచ్ఛాయయుక్త
భువి నెండక ఘనవృష్టి గల్గుతఱి సుదూభతోర్మిజాలంబునై
సువిశేషస్థితి దత్సరోవరము పొల్చుక మంగళావాసియె. 607

గీ. ఎన్న ముప్పదిరెండుయోజనములంత । మేగయై యెప్పుడేవిస్తార మెల్లఁ
గాలవళమునఁ బొడవఱి కలియు గాంత । వేళ నత్యల్ప మయ్యెడి విప్రవర్య. 608

వ. సకలభూతక్షయ కరంబు గా నాయుగంబున నఖిలవర్ణంబులకు మపష్టనం బగ్గలం
బయ్యెడు నప్పు డాప్రదేశంబు నిర్మమవ్యం బగుట దేవతాసంచారంబ కా
యెందు లేకుండుట ననాచారులు నన్యాయకారులు నామ్నాయదూషకులు నార్యజన
భయంకరులు నల్పాయువులునై యెల్లవారును బరమకల్యాణకారకు లగువారి నామో
చ్చారణంబు విన్నంతన విద్వేషించుచుఁ దమః ప్రవర్తనం డగురుద్రుండు తమకు
దైవంబుగా నుపాసించెద రమృహాదేవుండు జగన్విషాహార్థంబుగాఁ దాను దైవం
బని కల్పించినతామసశాస్త్రంబు లెల్లెడలం జెల్లుబడియై ప్రవర్తిల్లెడు నాసమయంబు

నందు వాసుదేవరాయణులగునమ్మచోత్కులైనవైష్ణవులు తమ నిరాసం బాచరించి
యాయ్యతపదంబు నొందుదురు. 609

సీ. సాత్వికంబులు రాజసములు దాసుసములు నన మూడువిధముల నవని బరగు
శాస్త్రంబు లందు విశ్వప్రభు సర్వాత్ము హరిఁ జెప్పనవి సాత్వికాహ్వయములు
జలజగర్భుని సరస్వతి హవ్యవాహనుఁ బ్రణాతించునట్టివి రాజసములు
ప్రకటతమఁప్రవర్తను నమానాథుఁ గీర్తనసేయనవియెల్లఁ దాసుసములు
వానిఁ గొనియాడి యతఁడె దైవంబుగాఁగఁ
గొలిచి సంపన్ను లగుదుఁ గోర్కులు ఫలించి
బలియులై సాత్వికుల బాధపఱచి నగుచు
నెవల విడుతురు హరిసేవ యెల్లవారు. 610

క. హరిహరుల సమముసేసిన | హరుఁడే పరతత్వ మనినయాశాస్త్రములున్
ధా సత్యమనిన దుష్టత | దొరకునె సారిసమము పలుక వోషము గాడె. 611

క. ఈపగిదిఁ గలియుగంబున | నేపారునుపద్రవంబులెల్లను భద్రం
తై పగగుచంద్రపుష్కరి | జీవరిపర మంద లేవు నెఱి సుక నాడున్. 612

క. జగదుద్భవపరిపాలన | విగమంబులు లీలగాఁగ వెలసినహరికిన్
ఒగి నుపసంహృతి నపు డిం | పగనప్పడు గల్గుఁగలిసమాగమ ముద్విన్. 613

ఉ. మేదినినై విభీషణునిమిత్రమునం గయణామయాత్ముడై
యాదట రంగమందిరమునందు భుజంగు రాజశాయి ప
ద్మాదయుతుం డబ్రహ్మను నా వనియించుటఁజేసి కాలతో
పాదుల నేయుపద్రవము నందవు నాసరిసరితేజులున్. 614

క. అని మఱియు నప్పురాశర | తనయుఁడు సునయుఁ డగునాగదంతునితో ని
ట్లను మునిజనములచే మును | వినఁబడుకథ యొకటి నీకు వినిపింతుఁ దగన్. 615

గీ. ఏల నీచోళమండలమెల్ల నేలు | గాజవోషంబుకతన ధ రాజనంబు
వనరి వనియింపఁ బండ్రెండువత్సములు | వెచ్చువెరిగె ననావృష్టిపీడనంబు. 616

సీ. కడుఁజేర్చి మిటమిటఁ గాయక ట్టెండచే భువనముల్ పొగఘోరఁ బొక్కిపడియె
నేడియె బిసబిస విసరు గాడ్పులఁ బ్రాణితకులెల్లఁ తటతటఁ నాఁకదొంగఁగె

నొండెక భగభగ మండుక్కార్చుచ్చుల బెరుగిరుల్ పెటపెటఁ బ్రేలఁజొచ్చెఁ
బంక మై బవబవ నింకుకాదంబుల మక రాళి మలమల మాఁడిపోయె
నెండ చొరకుండఁ గడు నేచి యిరులుగొనుమి । వఱలుకాంతారపక్షులు వల్లునోయె
నట్టనడువేసవులను గాల్చుడలుగాక । జరిగునేలులు విగలస్థలము లయ్యె. 617

క. తుత్పత్తిమైక వేగ తాపరిగ తానుప్రాణశల్యావళి
భిత్తాక్షిగమహాగ్నవాంతికమహీభృత్కందరారణ్యశు
వ్యస్తోయాశయ తీర్చెత్తమరుదేవా గారరిథ్యాదులక
సృత్తం బాడచు మృత్యుదేవత సమున్నేపించె హేలాగతిక. 618

క. ఆవేశ మునులు సిద్ధులు । కావేరీతీగమంద కాపుండెడి భూ
తావలికి నచటు శరణం । బై నెలసెను రంగవిభుసమాశ్రమమహిమక. 619

ఉ. ఆగతిఁ గొంత గాలము సమంచితభక్తిఁ జనంగ నానది
వేగము నాడునాటి కతివేగము దొంకిలిను దటస్థులు
దేవగము నొంది యందఱు దిక్కుగుఱేదిన మాకుసుం దను
త్యాగము గార్చి మంచు విగతాన్యదిశావిజగీష నున్నెడక. 620

ఉ. అలైఁగల్గెఁ గ. మైని మహాబలకంతులు తీర్థరక్షకుల్
చిత్తములక గృహారసము చిప్పిల వారలఁ గావఁ బూరి యు
ద్యోత్తిమెయిం బయోధుఁతతిక రభసంబున నాక్రమించి యు
వ్వెత్తునఁ దద్ద మోదరములెల్లను జిల్లులువోవఁ బుచ్చినక. 621

ఉ. పన్ను మేఘముల్ గగనపాలిక వాలికక్రొమ్మెఱుంగు లు
త్పన్న ముగావు లేవు మహిత సునితద్వసు లిట్టిచిత్ర మే
మెన్నఁడుఁ జూడ మంచు జనులెల్లఁ బ్రమోదకుతూహలంబులక
జెన్నువహించె బెల్లుగురినెక జలధారలు ధారుణీసలిక. 622

క. తోఁములై కరటిక రా । కారములై సకలదిశలఁ గడుదోఱఁగుతదా
సారమున నుల్పి పఱచెను । వారక కావేరీయ వారిధిఁ బొదువక. 623

వ. అమృతహాదీజలపానంబునఁ బ్రాణిసంతానంబు సంతాపరహితంబై నుఖంబుండె నంత
నానాజకృతం బైనబ్రహ్మహత్య పిశాచీన్యరూపంబుఁ గైకొని తిల్లోయంబెల్ల నొక్క

తోయంబునఁ గ్రోలినతత్త్వము బ కావేరి వారిహీనమై ముందటిచందంబున నున్నఁ
దన్నిమిత్రం బన్వేషించుచు వచ్చి పురోభాగంబున. 624

మహాస్థర. కని రాభూతేశు లత్యుత్కృటశకటమశూకప్రతీకాశకేశిక
జనితోదన్యోపతాపశ్లేథమలినవపుష్పాతమాంసాస్రగంధిక
ఘనకావేరిజలౌఘగ్రసవవృతతక్త్రీసురద్యురిదంస్త్రా
శనిసంఘస్వప్రభూతజ్వలదనః క్షిపాజాలశాచిక విశాచిక. 625

క. కని కనలు నిగుడ నురువడిఁ జనుకుటిలభ్రుకుటితలవిశంకటభయదా
నను లగువారల దవృలఁ గనుఁగొని మది బెగడి మేను గజగజ వడఁకక. 626

ఉ. ఆసలిలప్రవాహమున కడ్డము నిల్చియు వక్త్రగహ్వరం
బోసరిలంగఁజేసికొని యొయ్యఁ దొలంగఁ బిశాచి యప్పు డో
సోసి దురాత్మరాల యిపు డోడకు మేడకుఁ బోయెదంచుఁ జి
త్రాసులు విష్ణుదాసులు కరంబు రయంబునఁ బట్టదాసినక. 627

క. ఆగతి యెఱింగి యది గడు | వేగంబున బరువుఁబాట వెనుకొని చన నీ
కాఁగి యడలించి యెవ్వతె | వేగతి వచ్చితివి వెఱవ కిచటికి ననినక. 628

నీ. ఆపుణ్యపరులతో నప్పిశాచిక యనె నేను బాపంబులకెల్ల నెక్కుఁ
డగుదాన ననుఁ జంపదగదు మదుత్పత్తివిధ మెఱింగించెద వినుఁడు మీర
లీజనపద మేలురాజు సోముక నాముఁ డపరాధివే త్రికండవలనుండ
నేపాపమునులేకయితరమహీసురుఁ డేరి చంపించె శ్రోత్రియుని వినతు
నప్పు డాతనిసచివులం దాపులందుఁ | జారులందును జనపదాస్పదులయందుఁ
దదృహిదైశజనులందుఁ దలఁప నొక్కఁ | డైన నిది గూడఁ దని విడనాడరైరి. 629

క. ఎదురెదుర నొకఁడు దురితము | వదలక కావింపఁ జూచి వారంపనివా
గొడవినఁ దత్సావధలా | స్పదు లగుదురు సమధికారబలములకొలదిక. 630

ప. కావున నీదేశంబంతయుఁ బాపమాషితం బగుట ననావృష్టిదోషంబు సంభవించె
నారాజకృతం బైనబ్రహ్మతాత్యాస్వరూపిణి యైనవాచితే జరావరాతృకం బైనజగం
బిట్టియుపద్రవంబు నొందె నేను తటాకసరోవరాదులం గలవ రిపూరంబు నిరవశేషం
బుగాఁ గ్రోలితి నతిహ్రాదదగ్ధను లగుమీ రెవ్వ రెంతవారును మదంతంబు గావింప

నసమద్ధు లీనిరగ్గకప్రయాసం బేల యని పల్కి. యప్పికాచి పరువుబెట్టినం గట్టులుక
దట్టించి యాడిట్ట లిట్లనిరి. 681

ఉ. సార మెఱుంగ నేరక పికాచము నీనమనీష లోకసా
ధారణదృష్టి జూచెద వుదారతరం బగు నీప్రదేశ మీ
చేరున సంచరింపను నసింపను శక్యమె నీవు నీవునుక
వారక వచ్చి తేనియు నవశ్యము నాశముఁ బొందె దీయెడక. 682

మ. ఓలి నీచక్కటి నివృద్ధి మమితశ్రీవిష్ణుభూతేశర
ఓత మీపుణ్యనదీప్రవాహము జగత్సేవ్యంబు భివ్యంబు సం
స్కృతిమాత్రాఘనివాచణంబు మహితశ్రీరంగధామాంతికా
గత మారూఢనమస్తతీర్థమయ మగ్ర్యం బాపగాకోటికిక. 683

గీ. ఎట్టిపాపులైన నీజలంబులు మేళు | సోకినంతయాత్ర శుద్ధు లగుదు
రేతదంబుపాపపూతమై జగము నీ | వలన ముక్తిఁబొంది వెలయుదుండు. 684

క. కావున నెవ్వరి తెరువున | బోవక వేగంబు వెడలి సా మ్మటుగా కీ
తావున నున్నవధింపక | పోవిడువము నిన్నుఁ బాపపుంజను వగుటక. 685

మ. అని పలికి రపుడాబ్రహ్మహత్య తద్దేశంబున సద్యోనాశంబు నొందె నవిష్ణుభూతేశ్వ
రులు తమతమనిలయంబులకుం జనిరి తదనంతంబ జగత్సృష్టికారణం బైనమహావృష్టి
గురిసి కలుపు దీటి యెల్లవారు తమతమ నెలవుల నుఖంబుండిరి. యాయుపాఖ్యానంబున
నిఖిలపాపహరణం బగు నిహపరసుఖదం బని చెప్పి యప్పారాశర్యండు నాగదంత
మునివరున కిట్లనియె. 686

క. ఈకథ వినియెడిమనుజు ల | నేకమహాపాతకంబు లెడలియఁ ముక్తి
శ్రీకాంతు లగుదు రట్టిది | నీ కొకకథ యోగివశ్య నే నెఱిగింతుక. 687

మ. ఒకగంధర్వండు చిత్రసేనుఁ డనువాఁ డుద్దామదరోద్వయా
ధికుఁ డస్వప్నవరేణ్యమిత్రుఁ డుడువీధిం దోడిగంధర్వగా
యకులం దానును బాడుకొంచు నట రంగాభ్యర్థనము జేరి కొం
జక యామీఁదటఁగా వెసం జనియెఁ దచ్చాయాసముల్లంఘియై. 688

గీ. వానితోడ నేఁగువారు తచ్చాయ న | లిక్రమింపరాదు దెలిసి నిలిచి
రంతెత్తిర్థంకుం లాదుర్తుదాంధుని | సాగిపోవనీక సంభ్రమమున. 689

- క. కడకాలఁ బట్టి కడు నురు | వడి బిఱబిఱ ద్రిప్పి వైవ వననిధి కవలం
బడియె రఘునాథుశరపాతి | సుడిఁబడి మారీచరాక్షసుఁడు పడినగలిక. 640
- ప. అప్పు డతనితోడఁ గూడివచ్చినగంధర్వు లాఁధంబెల్లఁ దెల్లంబుగాఁ గనుంగొని
బెదరి మగిడి నిజాధిపతి యగుచిత్రసేనుఁడు తేజోహీనుండై పడినయెడకుం జని
యచట నచేతనుండై యున్నయతనిఁ బ్రబోధించిన. 641
- గీ. తెలిసి నలుదిక్కులను జూచి ధృతిఁ గలంగి | యిక్కడెక్కడ న న్నెవ్వ రివిధంబు
చేసి రని పల్కు నాచిత్రసేనుతోడ | వారుఁ జెప్పిరి తద్వివత్కారంబు. 642
- క. చెప్పిన విని బెగడుచు మదిఁ | గప్పినమోహమున మీఁదు గానకి పోదం
డిప్పగిది నుండ నే లని | యప్పాటుం డరుగఁజూచె ననుచరయుతుండై. 643
- ప. ఇట్లు చన మొక్కలించితిక్కలువిఱిగినపులుగులంబోలె నాఁ సంబున కెగయలేక
చీకాకుపడి యార్తుం డగుచు మర్త్యకైవడి పుడమిం బడి పారలి యాక్రో
శించుచు. 644
- మ. అకటా యే సతిమూఢభావమున నీయత్యంతసంతాపహే
తుకకర్తం బొనరించినాడఁ నిక నీదోషం బశేషంబు నూ
రక యెబ్బంగిఁ దొఱంగు దీనికి విచారం బెద్ది యన్యాయకా
రికి నేలోకమునందు నాపదలు వర్తిల్లుకొ దుఁగంతంబులై. 645
- ప. అని యొక్కింత చింతించి మఱియును.
- మ. దివి మీముందట వచ్చున న్నిటు ఒహిస్తీర్వపంబునం దేవదా
నవమర్త్యాదులలోన నెవ్వరోకొ ప్రాణత్రాణనిష్ఠుతులై
యవిచారంబున వైచి రాజుల నిర్ద్రాభిర్వరోహిణి ను
ద్దవిడికొ వేలిచి తత్ఫలంబున హవిర్భాగంబు భాగించెదన్. 646
- క. అది గాక వానిఁ జెప్పిన | నొదవెడు భద్రంబు మీకు నుద్దీపితమై
యది యటు పోనిం డీపు డు | న్నది యింక సొకసంశయంబు నామదిబోనన్. 647
- ఉ. అప్పుడు మీకు నాకును వియద్గమనంబు సమంబ యిట్టివో
నిప్పుడు నాకు సొక్కనికి నితైఱంగై మఱి మీగతిక్రమం
బెప్పటియట్లు యున్ని యిట నెట్లది గావున పక్షపాత మీ
చొప్పునఁ గానవచ్చెఁ గడఁబోద్యము కాదె తలంచి చూచినన్. 648

- క. అని తనపడుటకు మనమునఁ | గన లొదవఁగ నదరి పల్కుగంధర్వవిభుక్
గనుఁగొని గగనస్థితి లగు | ననుచరు లిట్లనిరి మఱియు నాతనితోడఁ. 649
- గీ. మాను మాను మిట్టిమాట లెవ్వరి దెనఁ | గీడు గలుగ దొకనికిల్పిమంబు
లొకని నేల పొందు నూరక నిజకర్త | ఫలము తనకుఁ బొరయవలయుఁగాక. 650
- క. ఆన్యుతాశనమనుజుపశు | ప్రముఖం బగుసకలజంతుపటలంబునకుఁ
దమఱివితారతన్యము | క్రమమున నిజకర్తఫలము గాదే తలఁపఁ. 651
- వ. నీవు తానుసంబువ దివ్యధామచ్ఛాయాఘముల్లంఘనం బాచరించినపాపంబున నీయా
పదఁ దెచ్చుకొంటిని నెప్పుని మహాపాతకం బని యతిక్రమింప కునికింజేసి మాకు గగ
నగతిక్రమం బనక్రమంబై యున్న దిత్తఱి నీచిత్తంబు క్రోధాయత్తంబు గానీక దో
పనివృత్తి యగునుపాయంబుఁ జేయు మ్మనైన నతివక్రత్రుం డయ్యెడు గానినాడు
దుర్జనునకు సుగతియ్యంబోలె నీ కాకాశగమనంబు సిద్ధింపదు భవత్పితనకారులగువా
రల నే మెఱుంగ నేర మీమేరకు నంతరితౌదిభూతంబులు సాక్షి వాని నడిగి చూడు
మింక నీవుత్తాంశం బంతయు బలాంతకునకుఁ జెప్పంబోయెద మిపుడు నీవడిగినచక్క
టికి నద్రద్విపసముద్రంబు లెడసి యంతరంబులై యున్న వింతమారంబు పాదప్రసా
రంబునఁ జన ననేకవర్షశతంబులైన నశకక్యం బదియునుగాక యుదగ్రగ్రాహంబు
లగుసంబుధులు దురవగాహంబులు లిట్లొట దురితనిష్కృతి గల్గునంత నీవింద యుండు
మఖిలంబు భద్రం బయ్యెడు మని వాగ లరిగి రనంతరంబు. 652
- క. తలఁకొనినశోక భయమున | నలమరుగుచుఁ జిత్రనేనుఁ డతికరుణముగాఁ
బలుమఱు విలపించె నెగుల్ | దలఁగునుపాయములు గొన్ని తలపోసి ధృతిఁ. 653
- క. శంభుని నాశ్రితఁడౌ | రంభుని ఫణిరాజకటకంబితిశునదో
స్తంభుని నపహృతదానన | దంభుని నిట్లని నులించెఁ దత్పరమతిమై. 654
- గద్యము. జయ జయ జలజభవముఖనిఖిలసురనికరమకుటతటఘటితమణిరుచిరుచిరచరణాయు
గళ, గళవిచరదవరళగరళకబళ, బలవదఘనివహబాణపటలవిఘటనచటులదివన
కరకమలదహృతకరణమధురమధురసభరితశశిసుముమ, సుమహితశుచివిభవవిలయ
రహిత, హితవిధవిహరణకుతుకచరణఖచరమిథునశతసతతపరిచితవితతశిఖరమణి
కిరణశకలితసకలకమబంత తిమిరభరశుభరజదరణధరనిలయ, లయనమయవివృత
వికటనిటలతటనయనపుటనటదనలకణ, కణకబలితసకలభువన, వనధివలయవల

యితభరణీభరణవహనసహన ఫణభరపరివృణద్వృణవలయవిలనదురుభుజపరిభుపరిచి
తకనకకుధరప్యృగులధనురుచితమదనధనవిశిఖముఖ శిఖిహుతదితిజనిగితినిగమశతను
తనిబనిరుపమనిరవధికగుణవిసర, సరసిజవిపులతరవనవనపవనసవనకృతననిదహానగ
గనమయతనుమహిత, హితజనభవనఫలితసురనగనగదుహితృవదనకమలసమదమధు
కః, కరటిరిదశరదరవిసరదినరజతభుజగవదసురసరిదమృతకరదరవాసిత, సితక
మలగుహతుహిననగనిభకుగరుచిరుదపసున, భునభుజబలపరుపుపరిషదతనజ
యవితతధనురతినిబిడనిహతిముదిత, దితిజన్మభుజగజవనననకకుకముఖయనిజన
హృదయక మలనదనవరదనమవననిరత, నిరతిశయశయక లితలలితహరిపుష్పపుష్పకుతి
నకుదపహాసితగిరిజశిఖవరవృషభగమన, మనసిజమదధనరదహాజలదసమయముఖ
గఖనవదనదురధిగమమహితహిమ, హిమకగహుతవహావినయననయనతకరిలపనవి
పులకటికవిగలితమదనలిలవిచలదలిసలనినదముదితమృగునటదురుపదకటికఫణిఫణ
మణిరుగరుణిత హరిదుదగదరవికచనఖకమల పరిమళపరిమిలితమిరుసరిదతులనలిల
కణగణకలితబలకచభరరుచినిచయ ఖచితగగనగలిధహితమహితనిపతితమగుమలిన
చలితమలిదయః వశమశరణభువభవ హాహి మా హాహి మాం.

655

ప. అని సన్నుతించిన బ్రహ్మండై విపన్నగాశని యగుపన్నగాభరణం దత్తస్మై
గృపాతరంగితం బగునహంగంబు నిగిడించి నీతలం పెయ్యెర్చి చెప్ప మనిన నమ్మకు
పతికి నందంద వందనం బాచరించి కృతాంజలియై యాచిత్రసేమండు తనవృత్తాంతం
బంతయు విన్నవించిన దత్తుతనకారుల నిరూపించి విరూపాక్షం డాక్షిణంబున నిజ
కింకరగణంబుల రణంబున కాజ్ఞాపించిన.

656

శా. బాహాకంపితహేలిదీప్తులు వియద్భాగంబు గప్పక సము
త్సాహోదంచితసింహనాదముల దిచ్ఛక్రంబు భేదిల్లగా
సాహంకారభయంకరాకృతులతో సాయోధసౌదగ్రస
న్నాహం బద్భుత మాహింప వెడలెక మాహేశభూతావళుక్.

657

శా. గంచద్వాహనకేకింఘరుమ లాశామండలంబెల్ల జే
త్రించెక రోహశృంగరాజములభౌతిక రత్నకోటీమల్
మించెక బాశశరాదిసాధనము లోలిం బూని దిగ్బంబునక
గ్రాంచారాతయు బల్పడిక వెడలె సంగ్రామక్రియాలోలతక.

658

వ. ఇట్టిరిగి సకలదురితలతాలవిత్రం బగుశ్రీరంగక్షేత్రంబుఁ బ్రవేశించి యందు నిర్గుణాప
వ్యక్తరవారి యగుకావేరిం జేరి యాభూతజాతంబు నానాముఖంబులఁ దజ్జలంబు చలం
బునఁ గ్రోలఁదొడంగిన.

659

సీ. అంత నిర్గుణంబు లైనమహీధరప్రతిత్వంగంబులు బయలుపడియె
నీరఁ దేలెడితీగభూరుహప్రసవంబు లంతరిక్షమునఁ దూఁగాడఁదొడఁగె
నవ్యంబు లైననిమ్నప్రదేశంబులు రయమేది నవ్రతరంబు లయ్యె
బాడవులై పాలుపారుపులినస్థలంబులు క్రందుగా నందంద కానవచ్చె
నదరుమాడ్కికి వెక్కిరింప లైనపఱుపు । తెల్లముగఁ దోనఁ జావ్వనఁ దీసిపోయె
నల్లుజలజంతునికిరంబు లచట నచట । నదరె శైవాలపప్పులు నాక్షణంబ.

660

గీ. అంతఁ దత్తీగసంరక్షణార్థ మచట । పెలఁగఁశ్రీవిష్ణుభూతేశు లలఘుమతులు
మున్ను దరులకు మిగిలి యుప్పొంగి పాలు । నమ్మహానది యల్పంబు వగుటఁ జూచి.

క. సరభసగతిఁ దత్కారణ । మరయుచు నటపోయి బాడబాసలకిఖలం
బొరినదనుజలధిరవమునఁ । బఁగెడుసెక్రమోత వినిరి పడమటింకఁ.

662

చ. విని యిది యేమియో యనుచు విస్మితులై చని యన్మహాతరం
గిణియుభయప్రతీరములఁ గ్రిక్కిరియఁబడి యానతాస్యై
ఘనరసపూరముల్ బహుముఖంబులఁ గ్రోలెడివారి నగ్రని
స్వనబధిరీకృతాకులఁ బిశాచగణంబుల ఘోరమూర్తుల.

663

చ. కని కడునల్లి బిట్టదిరి కన్నుల దట్టపుకెంపు పక్షుఁ ద
గ్జనములు గగ్గనంబులు విశంకిటభంగిఁ జెలంగఁ దాఁకి క
న్మనిఁ బరిఘాసిచక్రశరఖడ్గదాముసలాదిఘోరసా
ధనముల బిట్టనొంపఁ గడు దల్లడ మందుచుఁ బాటి రందఱుల.

664

క. వారలతోడన తెగలి పు । మారుడును బఱచె నీక్రమంబున భయమాం
గూరిన వచ్చెడితనపరి । వారము నీక్షించి వృషభవాహనుఁ డాత్మక.

665

గీ. సంభ్రమించుచు వీరి నీబాడఁ బఱపి । నట్టిబలియుండు నెవ్వఁడో యనఁ దదంతి
కమున కేతెంచి విసతుండై క్రొంచుడేది । చెన్నెఁ దా రేగి విఱిగి వచ్చినతెఱంగు.

వ. అంత నంతయు పిని యుమాకాంతుం డఖిలభూతజాతం బాకర్ణింప బలవంతులతోడి
విరోధంబు గా దని పల్కి యుగంధర్వునిం జూచి నీవేందైనను బొందైనకందువ
కరుగు మని యంతర్ధానంబున నుండఁ దదంతరంబ నిజమిత్రం డగుచిత్రకేనుండు

- గరుడకేతనచ్చామూలంఘనం బాచరించి ఖేచరత్వంబు చెడి పుడమి బడి యడలుచు
నికి తదనుచరులవలనఁ దెలిసి యాశతమన్యంఘం భృతమన్యంఘం నయన్య సయ్యెడఁ.
- క. లోచననవప్రసాదాహిత । రోచులు మెయి నిండ నామరుత్పాల్కండు లో
నేచినరోమాలలీ । లానయములు వెలిఁ దలిర్చులాగున నుండెక. 668
- వ. అంత.
- గీ. దంతి మేనుమహిష దానవమకరసా । రంగతురగ శాకవ్యరముల నెక్కి
కులిశశక్తివండఘోరాసిపాశతో । మరగ దాత్రిశూలధరులు నగుచు. 670
- ఉ. ఆహవళూరులై వెడలి రప్పడు తక్కును గల్గుడేవనం
దోహము లాత్మచిహ్నములతో వివిధాయుధపక్షిత్తితో నట
ద్వాహనకోటితో సుభటవర్గముతో వెన నిగ్గమించి ర
వ్యాహతసింహ నాదముల నంబరభాగము పూడిల్లఁగాక. 671
- క. ఆదినిజగణము తమతమ । కైదువలమెఱుంగు లెల్లకడలం బర్వక
గాఁదనరెఁ దఱచు మెఱుపుల । తో దివిఁ బన్ని నయుగాంతతో యదము లనెక. 672
- ఉ. ఆయెడ వాయువులో పరుసనై వెన వీచె నినుండు వేడియై
కాయఁ నొడంగ భీకరముగాఁ బెనుమంటలు నెల్లడిక్కులక
వాయుసఖుండుఁ గప్పెఁ బటువారిదపజ్తులు మిన్న పూర్ణిక
మ్రోయుచు భోగను గురిసె ముంపఁగ శోణితధార లెల్లడక. 673
- క. చదలం గనలుచురుదమునఁ । బాదలెడిసురవరులు విష్ణుభూతేశులు దా
రిదియేటి దనుచు నచ్చెరు । వొదనఁగ వీక్షించునంత నుద్ధతవృత్తిక. 674
- క. సురగణవిభుపనుపునఁ గడు । నురువడిఁ జండానిలంబు లొక్కట విసరక
బురిఁగొని వైష్ణవవాయువు । లరువారఁగ బేర్చి వాని నన్నిటిఁ దోలెక. 675
- క. ఆలో నాలోలపున । జ్వాలాజాలములఁ గప్పి చనునాన్వజ్ఞిక
గాలుపుచు వైష్ణవానల । మాలోకనభయదనిష్ఠరాకృతి మెలఁగెక. 676
- వ. అట్టియెడ సమరసముత్సాహదోహంబులై సురసందోహంబు లుదగ్రమండలాగ్రగిరి
ఘటప్రసప్రాసపాశముఖ ప్రహరణబాణపాణులై మఱియుండఁగ దఱిమి నిజప్రతాపాత
పాహతారిశుముదుం డగుకుముదుం డనుదత్త తేత్రరక్షకుండు కింక రెట్టింప హరికింక
యలం పంపిన నానిలింపనైన్యంబులవై గవిని నిశితపవనిష్ఠారంబు లగుశరంబుల నురం
బులు గాఁడ నేసియు బ్రళయానలక రాళంబు లగుకరవాలంబులఁ గంతనాళంబులు

దేవప్రేసియుఁ గాలోర గాభీలంబు లగుశూలంబుల ఘాలంబుల సెంచియు నుదంచిత
ప్రభాపిఁగితవియత్తలంబు లగునత్తలంబులఁ గత్తలంబులఁ జించియుఁ గరంబుభయంక
రంబు లగుముద్గరంబుల శిరంబులు నొంచియుఁ బ్రచండంబు లగు గదా దండంబులఁ
బిచండంబులఁ బగిల్చియు గనకపుంఖమండితశిఖండశాలంబు లగుభిండివాలమ్ముల నా
డించియుఁ దఱము గాటమ్మునకు నెహఁడించి విముక్తరణపాండిత్యు లగునాదిత్యులు
విస్మృతహాసిత్యు లగుమరుత్తులు విగళితగంధర్వు లగుగంధర్వులు విశ్మయతాత్మ లగు
యత్తులు వితతక్షత వేదనాస్వాస్య లగుసాహస్యలును వికంపితాసువు లగువసువులునునై
రివిధంబున నిజబలంబులు దక్కి నలుదిక్కులకుం బఱచిన సుకపతి తా సెక్కు
రుండ చిక్కి మిక్కుటం బగవోపాటోపంబున.

677

కా. శుభద్రోపమునకొ దిశల్ పగుల నత్తుద్రజ్వలజ్జ్వలికా
సంభూతస్ఫుటవిస్ఫుగద్విస్ఫురుకస్ఫాయత్సులింగరజం
బంభోవాహపదంబు గప్పికొన జంభాంతి వైచెక రణా
రంభోజ్వంభిత మైనవైష్ణవభటినాతంబువై వజ్రముకొ.

678

క. ఆరీతి భూతభయదం । బై రయమున వచ్చువ్రజ వతులితబలదు

ర్వారుఁ డగువముడుఁ డచ్చెరు । వారఁగ డాకీలఁ బట్టె ననుచరు లాగ్యకొ

679

ఉ. అతితీ సర్వపగ్యతచయాతతపక్షవిభేదనక్రియా

హేతుకమై తనర్చునిజహేతి విహంతితమై యరాతికిం

జేతికి నగ్రహటఁ గని సిగ్గతీ శత్రుఁడు వాతె దైత్యజి

ద్గాతలు వెంటవెంటఁ బడి తోలుచుఁ గేలిఁగొనంగ మానియై

680

చ. హరిహాయుఁ డాదిగాఁ గలసురావలి నాగతిఁ గెల్చి విష్ణు కిం

కరులు జయోత్సవం బెసఁగఁ గ్రమ్మతీ వచ్చిఁ దన్నహోగ్రసం

గ్రహునధూయ మచ్చట సుఖసితి నున్న మహాత్ము లాలకిం

పరు పరమాత్మచింతనముఁ బానుక యన్యమెఱుంగమండుటకొ.

681

చ. అంత నక్కడఁ బరాభవజాతమన్యుం డైవచ్చుశతమన్యుడైవన్యం బాలోకించి

పితామహుం డతని డాయం జని

682

క. ఎవ్వరిచే నేనెవమున । నివ్వధి వాల్లెఁ జెప్ప మేర్పడ ననినకొ

నెవ్వగఁ జిత్తం బెరియఁగ । నవ్వనయహగర్భుఁడొడ నతఁ డిట్లనియెకొ.

683

- క ఏ మని చెప్పెదు లోకపి । తామహ మత్సరము మానధనమును బాసెం
దామరసాత్మనిదూతల । చే ముల్లోకములు గేలిసేయుచు నవ్వక. 684
- వ. అనినఁ జతుర్ముఖుండు శతమన్యున కిట్లనియె. 685
- చ. మెఱసినప్పుత్యుదేవతప మత్యువు లైనముకందదాసులకొ
తరలకమారుకొం టరయఁ దాఁ గొఱవిం దలగ్రోఁకకొంట యి
ల్లెఱిగియు క్రజ మంది యిది యేటికి వైచిలి వారిమీఁగనె
త్తెఱుంగున నైన నాపదలు దెచ్చుగదా బలవద్విభోధమల్. 686
- క. అనిమిష విను నీమలిశం । బనఁగా నిది యెంత మామకాస్త్రవరంబై
నను మారునిపాశుపతమై । నను వ మ్మగు విష్ణుభూతనాథులచేతక. 687
- సీ. కాలచక్రమైన గరుడధ్వజానిచేలి । చెక్రమైన వారిఁ జేర కంత
దలఁగునట్టిమహిమ గలమహాత్ములతోడ । వైర మగుట నేమిగారణంబు 688
- క. అనినపితామహుపలంకులు । విని యనిమిష నాయనండు వినమితముఖుడై
మును కన సిగ్గున దమ్ముం । గనుగొనుటయు నతనితలఁపు గనిగంధర్వుల్. 689
- వ. ఆచతుర్ముఖున కభిముఖులై కరపుటంబులు నిటలతిటంబునఁ గదియించి యిట్లనియె. 690
- సీ. అవధరింపుము పంకజాసన సురరాజు చెలిమికాఁ డగుచిత్రసేనుఁ డనెడి
గంధర్వనాథుఁడు కాదంబరీపానమత్తుడై సోలుచు మధుఁ ఘణితిఁ
బాడుచు నాకాశపథమున నరుగువో రుచిరమచ్చాయాస్వరూప మైన
శ్రీరంగధామంబుఁ జెచ్చెర లంఘించె బలసి యాతనివెంటఁ గొలిచివచ్చు
నేము దాని దాటరామి మున్నెఱుంగుట గడచిపోక నిలువఁబడితి యంత
కింక మీఱ విష్ణుకింకరు లాతని సెడిచి పాఱవైచి రుక్మిణి గూఁ 691
- క. అటు వ్రేసిన జలధులకడ । పంట ముక్కును మోముఁ జదియఁబడిగగనమునం
బటుగతిఁ జనుసామర్థ్యము । మటమాయము నొంది దీనమానసుఁ డగుచుక. 692
- లయగ్రాహి
సింధురనిశాటమదసింధుఘటజమ్మ సురసింధు కనకాంబురుహగంధవిచలత్పు
వృంధమువితీర్ణ సితబంధురజటాపటల బంధవిలసత్కుముదబంధుఁ బ్రమదాన
మృంధలలితాంగు ననుసంధితజగత్కుశలుఁ గంధరఃసీతరకంధరు మదార
స్కంధవృషవాహనుఁ గబంధమథనప్రియు జలంధకహుఁ గొల్పె నతఁడంధకవిరోధి

- క. ఆతనిదెసఁగ్రీతుండై | శీతాంశుధరుండు పనుపఁ జెచ్చెరఁ జని త
చూపుతములు విష్ణుదాసుల | చేతం బరిభూతి నొంది చేడ్వడి రంతక 694
- చ. హితుఁ డగు చిత్రసేనునకు నిట్టివిధంబున వచ్చినట్టి దు
స్థితి విని యల్ల మై నమరసేనల నెల్లను గూర్చి యాశత
క్రతుఁడు ముకుందకింకఁనికాయముమైఁ జని పోరి వారిచే
హతబలులై నిలింపులు భయంబున కన్కనిఁ బాటిపోయినక. 695
- క. ధట్టింది నిలిచి వజ్రము | కట్టలుకం బూని వైవఁ గైకొన కది చే
పట్టుకొని కుముదుఁడును నతఁ | డిట్టాలం బనుచుఁ జెప్పు నెడ నచ్చటికిక. 696
- వ. మున్ను చిత్రసేనునిచేతను బరిభూతం బగు రాజశేఖరుం డరుదెంచిన విరించి యత్యా
దరంబున నస్తుహాదేవుతో నీవేమికార్యంబున కిచ్చటికి వచ్చి తనిన నచ్చతురాననుం
గనుంగొని. 697
- క. క్షితిచిత్రసేనపతనము | నతనికి నై తనబలంబు నని కనుపుటయుక
ధృతిచెడివారలు హరిభట | తతిచే నొచ్చినవిధంబు తడయక చెప్పెక. 698
- క. చెప్పిన విని గంధర్వం | డొప్పని పనిసేసెఁ దెలివి నూనకనీవుక
దప్పితివి బుద్ధిసురపతి | చెప్పెడి దేమున్న డిట్టిసెగ్గము నొందెక. 699
- చ. అని జలజాననుండు దివిజాధిపుఁ గన్గొని దైవ కృత్య మె
వ్వనికి నతిక్రమించి చనవచ్చునె పుణ్యపయల్ శుభంబులక
ఘనదురితాత్మ లాపదలు గైగొనుచుండుదు రట్టికర్తయుల్
దనవశమే యొనర్పఁగ విధాత్పరియోగమే కాక సర్వముక. 700
- క. జీవులు శుభాశుభస్థితు | లేవిశ్వాత్మకుఁ డెఱుంగు నెప్పుడు నా
దేవునిశక్తికిహీనం | బై వెసఁ జరియించునే తృణాగ్రంబైనక. 701
- ఉ. ఆపరమేశ్వరుం డరయ నాగమవేద్యుఁడు వేదబోధితం
బై వెనుపొందుధర్మ మఖిలాశ్రయ మానరజిం జరించువా
రాపదఁ జెంద కెందు సుఖ మందుదు యత్నభవద్దులై తదా
క్షేప మొనర్చునీచులు నశంతురు దుస్థరనారకాగ్నులక. 702
- గీ. అది పథమాత్మసంకల్ప మైనయట్టి | ధగ్మమాగ్ధంబు దప్పి గంధర్వవిభుఁడు
చక్రదివ్యాలయచ్చాయ నాక్రమించి | కనియెడతాపమున నిట్టికష్టదిశలు. 703

వ. అనినఁ బాకశాసనాండు బలజాసనఁ గనుంగొని. 704

క. తోయజభవహరిభవన | చ్ఛాయాలంఘనము నేయ సమకొనుపాపం
బేయది తుది నదిపాయము | పాయం బేతెఱంగు తేటపఱపును నాకౌ. 705

సీ. నావుడు నజాండును దేవేంద్ర వినుము చెప్పెనఁ బరప్రత్యక్ష భేదములును
న్వివిధమై దానువర్తించు భూతావలియందు స్వచ్ఛాయప్రత్యక్ష మనఁగ
నమగు నాయుఃక్షయం బైనవారల కది దునుకబోయినరీతిఁ దోచునొండెఁ
బొడగానఁగా రాక పోవు నీజావ నది వినుస్వచ్ఛాయ యద్భుత మనఁగ
భువిఁ బరచ్ఛాయఁ దాజ్యేయమునుగనీయ | సంబు నన రెండువిధములు జరగుచుండుఁ
బిన్నవాఁ డెట్టియెడలను బెద్దవారి ; నీడ దాటించుచుం జనఁ గూడదెపుడు. 706

క. గురుసముచితశయనాసన | వరవాద్యప్రముఖగేహవర్గము జనుండై
చరణమున నాక్రమించిన | నరుఁ డరుగు ననేకఘోర నారకములనకౌ. 707

వ. సకలధర్మబులందును సాత్త్వికంబు పరమధర్మం బిది యవలంబించి చరియించు
నిర్మలాత్ములు మనోవాక్కాయకగర్మబులఁ బరాత్ము లగు నెల్లవారికి గురువు లట్టి
పుణ్యపురుషులయందు సదాసన్నిహితుడై యుండుఁ గావునఁ దచ్ఛాయఁ ద్రోక్కి
చనుదుష్కృతచిత్తులకు నిష్కృతి గలుగనేరఁదని చెప్పి యప్పితామహాండు నెఁడియు
నిట్లనియె. 708

గీ. కష్టఘోగాత్ములగువారుఁ గుంటివారు | సంఘిహీనులు గల రెవ్వ రెట్టివారు
గతభవంబున శ్రీహరిప్రతిమనీడ | లంఘనముచేసి చనినపాలనులు శక్ర. 709

చ. నిగిడినవిష్ణుమాందిరమునీడయు విష్ణునినీడయట్ల దా
టఁగఁదగ దట్టిపాపము జడత్వము మై మొనరించుదుర్జనుల్
తెగి యమబాధలం బడి తుదికౌ ధరమై జనియించి పంగులై
వగలఁ గృశించుచుండుదు రహితఘోరరుజాదిపీడలకౌ. 710

గీ. తత్ప్రసక్తిగా మొనరించుతత్తి ననుండు | కడఁగి తచ్ఛాయ మాండుభాగములు చేసి
యందుఁ బూర్వాంశమునఁ జను ట్వు మిట్లు | గాక తక్కిననుది దోషకారి యండ్రు. 711

క. వనజోదరుశుభగుణములు | గొనకొని కీర్తింప గేలిఁగొనుచు నవజ్ఞం
జనుజనులు బధితులై మహా | జనియింతు రనేకజన్మజన్మములందుకౌ. 712

క. హరిబింబమైనఁ దత్పరి | కరమైన ధ్వజంబునైనఁ గని మ్రొక్క కనా
దరబుద్ధి గడచి చనునా | పురుషులు జాత్యంధు లగుచుఁ బుట్టుదు రుర్వికౌ. 713

- క. హరినగరి కప్రదక్షిణ | సరణిం జనుదుర్వివేకి సంచితపుణ్య
స్ఫురణఁ బెడఁబాసి సంప | ద్విరహితుఁడై పిదప నరకవిత్తులఁ గూలుకొన్. 714
- క. ద్వాదశమునఁ జనక విష్ణున | గారము మఱియొకడువెంటఁగాఁ జొచ్చుదురా
చారమునఁ జేసి నరుల వ | దానంబగు పుణ్యచితతి దలఁగు సురేంద్రుడా. 715
- క. ఈగతి మెలఁగక దుర్మదుఁ | డై గంధర్వుఁడు విపద్దశామలఁ డయ్యెకొన్
నేగపడి విష్ణుదాసుల | తోఁ గరకరి నొంది యశము చొలఁగితి పీపుకొన్. 716
- వ. అని పలికి వారిజాననుం డూరకున్న నాశతమయ్యుండు లజ్జావనతముఖుండై యిట్లనియె.
క. చతురానన నా కెంతయు | హితుఁ డాగంధర్వుఁ డెగ్గలెన్నక కరుణా
మతిఁ జెప్పయు నాకొఱకై | యతినికెఁ గల్పించివృత్తి యగు తెఱఁ గింకకొన్. 718
- చ. అనినఁ బితౄమహుండు దివిజాధిపుఁ గన్గెని యిట్టిపాప మే
యనువునఁ దీఱ నేర్చును సమర్చననందనసంస్తవాదులకొన్
దను భజియింప నావికచతామరసేక్షణుఁ డాసమాశ్రితా
వననిరతుండు శ్రీహరి ధృవంబుగ మాన్వేడిఁ దాన యాతనికొన్. 719
- క. అని చెప్పి యుజ్జగర్భుఁడు | చనియె న్నిజధామమునను శంభుఁడుఁ బోయెకొన్
వినుతమణిశృంగసంగత | ఘనపటలవిలాసమునకుఁ గైలాసముకొన్. 720
- చ. హరిహరముఁ డలత నిష్పసఖుఁడై మెరుపొందెను జిత్రసేనుఁ డం
బరగతిపాటవం బెడలి పడ్డ ప్రదేశము కేగి వానికికొన్
సరసిజనూతివాక్యములచందము పొందుపడంగఁ జెప్పి తా
నరిగె నిజాగమోక్షకసుధాశనకోటికి వేల్పువీటికికొన్. 721
- వ. ఆగంధర్వరాజును నిజవృత్తిక్రమంబునకు నిర్వేదించి యువోచ్చితు వాసి కాశ్యపనామ
ధేయుండు నగుమునీశ్వరుం బూడఁగని యభివందనం బాచరించి వినయనమితివస్త్ర
కుండై హస్తకంబులు మొగిచి యిట్లనియె. 722
- క. దురితానలకీలావలి | నెఱిఁ జెడి నా కేదికృత్య మెయ్యెది వాచ్యం
బిరవుగ నేమట సౌఖ్యముఁ | బొందుదు నెఱిఁగింపవే తపోధనముఖ్యా. 723
- వ. అనిన నయ్యతివరుండు గంధర్వచరున కిట్లనియె. 724
- వ. పరమేశుకొ బురుషోత్తముకొ బరుఁ గృపాపాథోధి నాగాయణుకొ
హరిఁ జిత్తంబున నిల్చి నిత్యము ప్రణామాభ్యర్చనాదిక్రియా

పగతం గార్జయు దీర్ఘ మట్లయిన బాపశ్రేణి బోహోలి త
త్సమస్థానము బొందె దెంతయును గోప్యం బే నెఱిగించితిన్. 720

క. నావును నప్పురమేష్వరు | నేవెరవున నెఱుంగబోలు నేచందము వాఁ
డెచంకనుండు ననుటయు | నావాచంయమివరేబుద్ధు డతినికి ననియెన్. 721

క. అతివినులం బగుమానస | గతులను సుకృతప్రసక్తి గలకర్మములన్
వితతప్రసన్నభాషల | జతురుడైయెఱిగె దీవు నర్వాత్తు హరిన్. 722

క. కలఁ డభిలనాయకుం డగు | జలకాయ సమ స్తభూతచయములలోనన్
వెలుపటిసకలావస్థల | గలకాలము పూర్ణుఁ డై జగన్ని వహములన్. 723

క. అనుటయు నాగంధర్వుండు | మునివర్యుని విష్ణుఁ డభిలభూతావలియం
దును బాయకుండు నేనియుం | గనరామి యదేమి యనినఁ గాశ్యపుఁ డనియెన్. 724

సీ. గంధర్వనాథ జగత్ప్రపంచబునఁ గలకస్తుతతి తన్నుఁ గదిసియున్న
నైన పురోగతం బైన భాగమకారంగవచ్చునే లోన మెనుక దెనయు
నని గాన నీమాడ్కి నభిలభూతాత్ముడై తనరునవిభుఁ గానఁ దనముగాదు
బాహ్యంతరంబు లప్రతిహతంబై ప్రవర్తించు పరిజ్ఞానవృష్టి గాని
యట్టి సుజ్ఞానమునకు మా టగుదు దేహి | గర్త బంధంబు నిగుడుఁ దద్ధననిరోధ
మురిది బోడేసి నిజహృత్ప్రయోజమధ్యగతునిఁబరమాత్ముఁ గనువాడ క నెడివాఁడు.

చ. అరుగుము నీవు దుస్తరమహాఘనివారిణి యైనచంద్రపు
ష్కరిణికి నందు భక్తి నవగాహ మొనర్చుము దాన నీ కగన్
బగమకుచిత్య మంత భవబంధవిమోచనుఁ బద్మలోచనున్
హరిఁ బరమాత్ముఁ గాంచెద వుదంచితధాముని రంగధామునిన్. 726

క. ఆదేవుని నాక్రితర | త్కౌదత్తునిఁ గొలిచి తత్ప్రసాదంబున నీ
భేదంబు బాసి ననియెడు | మోదంబున నిజనివాసమున కుడువీధిన్. 727

క. అని యెఱిగించిన వినయం | బెనయఁగ గంధర్వుఁ డెప్పునిండున కభివం
దన మూచరించి వీడ్కొని | చని గంధర్వుండు విరక్తిసంపన్నుండై. 728

మ. పరమాత్మంత నకుంతితస్థితిపురోభాగంబునం గాంచె బు
ష్కరిణీతీర్థము నాత్మతత్త్వరభజద్గంధర్వగీర్వాణి
స్మరసంపాదితకామితార్థము ననూనస్సారనీరేజకే
సరనిర్యన్మకంఠతుండిలయోజాతోర్మికాసారమున్. 729

వ. కని విన్నయంటి నొంది నిజస్వరణమాత్రగళితకలికలుపకజ్వలంబు లగుతేజ్వలంబుల మజ్జనం
చాచరించి విశుద్ధశరీరంజై కవేరకన్యకాతీరసహకారకమోదమేదురమలయూహ
తావతారరజతగరుడకేతనాభిరామం బగుశ్రీరంగధామంబుఁ జేరి యచ్చట నభంగ
సంతప్రసంగంబున నారమామనోహరుచిత్తంబు ప్రసన్నతాయత్తంబు సేయం
బూని మొదల నాదసముద్యమంబులై మంద్రమధ్యమతాళభేదంబులఁ దమవలన నేక
వింశద్విధంబు లైనశ్రుతులీన నాధారంబులై మయూరాదిరుతంబులచేత సంకేతం
బగువడ్డాది సప్తస్వరంబులవరస్వరమేళనంబున నభిరామం బగుగ్రామత్రయంబు
నవలంబించి మతంగతుంబురు నారదకోహలోదితంబు లగుమతంబుల ననేకప్రకారంబు
నైనమూర్ఛనల నింపు గడలాత్తుచతురుత్తరాశీతితానంబుల ననుంబులై సంపూర్ణ
సాదబసమేతంబు లగుపంచదశజాత్యవయవంబులఁ బరిశీలించి స్థాయిసంచారిప్రమాణు
లగుచతుర్వర్ణంబులు నాశ్రయంబుగా నెన్నఁబడినప్రసన్నాదిప్రభృతికాలంకారం
బులు పదుమూడును బరిస్ఫురింపఁ గంపితస్ఫురితాహతాందోళితంబులు లోనుగాఁ
గలసప్తగమకంబులు మెఱయ నస్తాదశజాతిప్రభూతంబులై శుద్ధభిన్నగౌళ దేసవి
సాదారితోపరాగ సంజ్ఞలఁ బ్రసిద్ధంబు లైనశుద్ధరాగంబులును ముప్పదియాఱును
రాగాంగంబు లిరువదియను భాషాంగంబులు నలువదియేడును నుపాంగంబులు ముప్ప
దియొక్కటి త్రయాంగంబులు మూడునుగాఁ బదిదెఱంగుల నూటముప్పదియే డగు
రాగంబులు వేళావిభాగంబులతో నాలాపంబు నేసి సమతాళపరక్రమబంధురంబు
లగునాసింధురవరదు బిరుదాంకితంబు లైనప్రబంధంబులు పాడఁదొడంగె నపుడు
కన్యావృతాయమానం బగుగంధర్వరాగంబు నాకర్ణించి.

780

సీ. నెలవులం బులు రాలఁ జెవు లొగ్గి మృగములు తరలక మేపులు దలఁగి నిలిచె
గగనవీధులఁ బూఱుఖగము లుపాంతభూజములనై వాలి నిశ్చలత నెందె
మంజులపాసాదమణికుటీమంబులు గరిఁగి నీరై జాలుగట్టిపాఱె
దరులతాపజ్జ్వలం మరలఁ బ్రాయము వచ్చి చిగురు గెమ్మెనులఁ జెలుపుమిగులె
ననటివనలెల్ల నితరకార్యములు దక్కి । సంతతానందపరవశస్వాంతు లగుచుఁ
జిత్రరూపులకై వడిఁ జేప్ప లడిగి । యున్నవా రున్నచోటనె యుండి కపుడు. 781

మ. కరుణాంభోనిధి రంగనాయకులు దద్దందధర్వగాంధర్వవై

ఖరి చిత్తంబున కొతుకంబు నెఱయంగ నుప్రసన్నాత్తుండై

సరసోదారకటాక్షవీక్షణసుధాసారప్రసారంబునక

బరితాపం బడఁగించి వారి కోసంగెక భవోర్జితైశ్వర్యమున్.

782

మ. అతిమోదంబున నప్పు డుజ్జ్వలవిమానానాథుడై యుజ్జ్వల
ద్యుతుల న్నించి తనుప్రభల్ దేసల నెందుం బర్వ గంధర్వ ల
ప్రతిమప్రాధి న నేకభంగుల నులింపక జిత్రసేనుండు ధీ
రతమై నేగ నిజాలయంబున కపూర్వశ్రీసముల్లాసియై. 733

మ. తదనంతరంబ. 734

క. వితతశ్రీమహిమలఁ దన | ప్రతి యగుగఱుఁ జూచి దేవపతి యతివి
స్థితఁ డయ్యె నతనిసంగతి | నతఁడును సుఖముండెఁ ద్రివిషమం దమరక్తిక. 735

క. ఈకథ వినునరుఁ డభుముల | సోఁకక యధికారినిరతి సుక్రిక శుభిముల్
గైకొనుచు నుండు నిచ్చట | శ్రీకరగంధర్వపథముఁ జెందుదు రచటక. 736

మ. అని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివర్యుఁడు నెఱింగించినతెఱంగు. 737

శా. ధాటీసంభ్రమజ్వంభమాణిజయోధవ్రూహబాహోధను
జ్ఞాటంకారవిశంకటద్వనివిశేషధ్వస్తనిస్తంద్రక
న్జ్యోతిర్బల్లభాన్యవాన్భటి తురంగారోహణోదారలీ
లాటోపార్కతనూజ చాగవిభురామామాత్యమాదామసీ. 738

క. నిరుపమశుభగుణవిధనుత | వరధుజబలమహితహితవిస్ఫోగనితా
చరణరణవివ్వరామత | విరుదపకోన్నతనతారిబృందాభయవా. 739

మాలిని. సుకవిశుకరసాలా మాన్వతాలోలశీలా
వికచకమలనేత్రా విద్వదంభోజమిత్రా
ప్రకటితనిజశౌర్యా ఛక్రైతేంద్రధేర్యా
సకలసుగుణధామా చాగయామాత్యరామా. 740

గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భీమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాసగౌరవామాత్యపుత్త్రీసుధీ
విభోకు ధైర్యవనామధేనుప్రణీతం బైనశ్రీరంగమహాత్మ్యం బనువురాణకథ మందుఁ
ద్యోతీయాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

చతుర్థాశ్వాసము.

- క. శ్రీరంగరాజనేవా । పారంగత కన్ఠఖచరపతిఃఖిఘనమం
దారసురధేనువితరణ । చారుగుణాకరసుధామ చాగయ రామా. 741
- చ. అవధరంపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితరోమహ్నఃఖం డగురోమహ్నఃఖమూరుండు
దివ్యబోధమ లగుశౌనకాదితపోధమలమఁ జెప్పినతెఱంగునఁ బుష్కరిణీతీర్థసామర్థ్యం
బాకర్ణించి సుధీవిధేయుం డగుసాత్యకతేయునకు నధికతపోధనవంతుం డగువాగదం
తుం డిట్లనియె. 742
- సీ. అలిచిత్ర మగునీయుపాఖ్యాన మనఘాత్మ వింటి నీవలన భూవిదిత మైన
చంద్రపుష్కరిణీప్రశస్తియు నంచితక్షేత్రానుభావంబు చిత్రగతము
లయ్యెను వేదవేదాంతపురాణేలిపోసాదిసకలవిద్యాప్రపంచ
కల్పనంబున నీవ కర్త వీరూపున నవతారి మైనవారాయణుఁడవు
గాన నిగమార్థనిర్ణయగతుల నీవ । యెఱుంగు దెఱింగెడివారికి నెల్లమేటి
వాసతిమ్ము కృపామతి నచట మఱియు । సుమహితము లైనపుణ్యతీర్థములఁబ్రాజుగ.
- క. అనుటయుఁ గృష్ణదైవపా । యనుఁ డాసంయమిన కేఱ్య నాదరమునఁ గ
న్ఘనీఁ చెప్పె మఱియు నయ్యెడ । జనవినుతాంగంబు లై నపక్షిత్తీర్థంబు. 744
- చ. అన విని శౌనకాదియును లందఱు డెందములందు సమృతం
బెఱుంగు సూతపుత్రునకు నిట్లని రట్టి విచిత్రసత్కథ
విను మిట మున్ను మా వినవేకుక యయ్యెను శక్తిపాత్రుఁ డా
తని కెఱిగించినట్టిసముదంచితతీర్థము లాఱుఁ జెప్పమా. 745
- వ. అనినమునీంద్రబృందంబునకు సూతనందనుం డిట్లనియె. 746
- క. ఇప్పుడు నను మీ రడిగిన । చొప్పున మున్నఖిలతాపములు గూడిఁ బ్రియం
బొప్పొంగె తన్ను నడిగిన । నాపుణ్యాత్మలకు బావరాయణుఁ డెలమిక్. 747
- క. వినిపించె నట్లీ తగ న । ముర్తిపరునకుఁ జెప్పఁదొడఁగ మున్న సమతపో
ధనుఁ దైనధరద్వాజుఁడు । తనఃఖ్యలు గొలువఁ తీర్థతత్పరమతియై. 748

- సీ. తపసియుఁ జని కంచి దర్శించెఁ గేదార మాడె గంగావ్యాఁ మధిగమించె
సింహాచలంబు నీక్షించె గూరుక్షేత్ర మరగఁ బుష్కరముల నుపరించె
కాకికాపుర నవగాహంబు నేసె బ్రయాగంబునందు గయావటంబు
గరిసె గోదావరిఁ గాంచె స్పృహనది । భజియించె శ్రీరంగభక్తఁ గొలిచె.
సన్నుతించె నహోబలస్వామిఁ బ్రణాతి । నేసె శ్రీవేంకటాచలవాసి నెలమి
నర్ప గావించె హస్తీశైలాధిపతిని । దీర్చె బూజ జగన్నాథదేవునకును. 749
- క. ఈవిధిఁ గని పుటియును ధర । జీనలయమునందు మహిమ నెగడినబహుతీ
ధౌవలి ననుక్రమంబున । నేవించుచు వచ్చి వచ్చి చిత్తం బలరక్ష. 750
- క. అతఁడు గనుఁగొనిరిమిఁ గ్రీడా । గతవిత్తోదన్యవన్యకెందుదధారా
పుత్ర మైనసరసిచెంతను । నతిముద మందంగజేయు నారామంబుకొ. 751
- ప. కని డాయంజని. 752
- సీ. కన్యామృతంబు గాఁ గమలాక్షునవతారకథలు వర్ణించుశుక్రజంబు
సామంబు లంచితస్వరముగా మునికుమారులఁ జదివించు కోకిలకూరింబు
హరిఁ బాడుకిన్నరవరులకు నాలాపవిధము లాసించెడిమధుకరములు
నమరవిలాసినిసముదయంబుకు లాస్యగతు లోజఁ గలుపుకొనావళిములు
శ్రీమనూహుతుభద్రవ్యనామవిత్తలి । విశదముగఁ బల్కెను బల్కె విహగచయము
మాతపున్నాగవహళభర్జరముఖ్యు । తరుకదంబంబు గల్గుత త్తటములంద. 753
- క. ఘనుల నసమానతేజో । ధనుల సమీక్షించెఁ దప్తతనుభూమిసుధా
శనుల నిరంతరహారిని । తనుల సనాతనుల మునులఁ దన్వయుఁ బ్రీతికొ. 754
- క. సందర్శించుచుఁ జని కని । యెం దదనంతరమ సుజహృద్వనహరిణికొ
నిందాదాణమహిమహా । చందనమందాంధకరిణి శశిపుష్కరిణికొ. 755
- ఉ. అం దవగాహనాదివిగు లర్థి నొనర్చి భజించె దేవతా
బృందలస్మిరీటవలభీబలభిన్నాణిమాలికాంకితా
మందనభేంద్రబింబురుచిమత్పదపీఠఁ గృపానిరూఢు నా
నందసమగ్రసజ్జనమనఃప్రియదాయకు రంగ నాయకుకొ. 756
- క. ఆదేవునమమైభవ । మాదిక్యతనూపిలాస మాసౌభాగ్యం
బాదరహాసవిలాకన । మాదరమునఁ జూచి విస్మయాన్వితఁ డగుచుకొ. 757
- గీ. కొంతితిడ వుండి వెడలి తదంతికమునఁ । దనగురుం డైనవాల్కిమునివరేశ్వర
డున్న వాఁడని చని ముద మొదవ నచటి । తాపసులచెఁ దదాశ్రమస్థలము దెలిసి.

వ. ఆభరద్యాజమునివరుం దచ్చోటి కరిగి హరిధ్యానానందలీలాసమున్మీలి యగు
వాల్మీకి నహంకించి కృతాభీనందనుండై తవాదరంబు వడసి యమ్మహాత్మున కిట్లనియె.

చ. వెలసినపుణ్యతీర్థములు వేడ్క జంచుచు వచ్చి యీశుభ
స్థలి నసమప్రభావవిదితం బగుపుష్కరిణిం గృహసుధా
జలనిధి యైనరంగవిభుం జారుమలికై భజియించు నిందు మీ
రలవడ సున్ని నిక్కముగ నారసి కంటి భవత్పదాబ్జముల్.

760

క. వినఁబడియెఁ బెక్కుచిత్రము । లనఘా కనుగొంటిఁ గొన్ని యాశ్చర్యము లీ
ఘనవిద్యదేశవరమున । కెన యగుతీర్థములఁ జూడ నే నెయ్యడలకై.

761

వ. ఆనిరవిలసత్తపోవిభవుం డగువల్మీక భవుం డుదారతేజం దగుభరద్యాజున కిట్లనియె.

ఉ. భూమతసత్య భర్తగుణభూషణుం డైనవిభీషణుండు నా
నీనదిక్రేవ నెన్నఁ డిడె నీహరిధామము నాటనుండియుకై
యే నీట నున్న నాఁడ మఱి యేమియు నొల్లక నిత్యకృత్యమై
పూని ముకుందవందనము పుష్కరిణీభజనంబు నేయుచుకై.

762

ఉ. ఆయతరంగమందిరశయాను భుజంగమతల్పు యోగని
ద్రాయుతు నిందిరాచమణు డైత్యవిభేదిఁ బురాణపూరుషుకై
బాయక నిల్పుటకై విమలభావము నొందిననామనంబులొ
నీనెడఁ గల్గుచిత్రము లనేకము లచ్చుగఁ దోచునిచ్చులుకై.

764

క. ఆనిరభరద్యాజుండు గురుఁ । గనుఁగొని మున్నుచిట నున్న కాలంబున నీ
కనినపశేషములన్నియు । వినిపింపుము నాకు భవనవినుతచరిత్రా.

765

సీ. నావుడు నమ్ముగి నాఁగుండు నిజకీష్యుఁ గనుఁగొని పలికె లోకప్రసిద్ధి
నెగడునీపుష్కరిణీసమీపంబున సురసిద్ధులునియోగివరుల భక్తి
ననిశంబు సేవింపఁ దనరుత్థిము లాకు కడిమి తత్సలిలావృహ మెలమిఁ
గావించిరేనియు గోవిప్రహంతలు గురుదారగమ సూక్ష్మకులు సువర్ణ
చోరనులు కల్లుద్రావేడివారు మఱియు । బహువిధము లయినదుస్తరపాతకములు
చేసినట్టికుశీలరు చిరవిఘ్నం । జెంది శుద్ధాత్ములై ప్రకాశింతు రెలమి

766

వ. ఇట్టిమహాత్మ్యంబు గలిగినరంగధామంబునకుం జెంగట ద్విత్రిగవ్యాతిమాత్రప్రదేశస్థితం
బగు నశ్వర్థవశాక్రమజంబుకలివృత్తిగంబులూ దలివిచిత్రంబు లగుపురావృత్తంబులు
గలవవి నీ కెఱింగించెద దత్రావధానుండవై యాకర్షింపుము.

767

మ. సతతానేకమునీంద్రసేవితము సశ్వశ్శాఖ్యత్థిన్ధియినం

దతిపుణ్యాధికసద్వివేకఖని సత్వజ్ఞానసంపన్నని

గృతకామాదివికామమాధవి యనంగా నొక్కతన్వంగి స

స్మృతి సేసెం దప మంబుమధ్యమున సమ్యగ్విజ్ఞతాహరియై.

768

క. ఈనెటి బహుకాలము చనఁ | గా నొకనాఁ డెంబరమునఁ గావుఁడుకావుం

దే నొచ్చితిఁ జచ్చితి నను | దీనాలాపంబు లుప్పలిలెఁ గడుఁ నఱచె.

769

గీ. ఆప్తుహక్రందనము ఓని యాత్మఁ గరుణ | దనుక వెఱవస వెఱవకు మనుచు వదన

వనరుహం బైతి యత్తన్వి గనియె మింట | కాలభటపీడితాంగ నంగన నొక్కర్తు.

770

క. ఆలలనయఁ దద్యచనము | లాలించె దయాళు వైనయప్పఞ్చరతిక

బోలఁగఁ గనుగొని వెండియు | నాలోనన క్రిందుఁగాఁగ నాక్రోశించెక

771

క. ఈనిధమున భయపఁవశ | యై వడఁకుచుఁ గరుణ పుట్టి యాక్రందనముక

గావించు దానితో స | ద్భారం బొనరంగ నాతపస్విని వలికెక.

772

క. ఓకామిని నీ వెవ్వతె | వేకతమున వీరిచేత నీచందమునక

భీకరబాధలఁ బాల్పడి | వైకొనివేదనల బెండునడఁగా వలసెక.

773

మ. ఆకటా చిత్తములం దొకింతయును సౌమ్యత్వంబుఁ బాటింప కే

టికి నీయింతినిఁ బట్టి నిర్దయతఁ బీడింపంగ మున్నెట్టివా

రికినైనఁ బ్రభవించునే మగువలార్తిం జెంది హూయంగ వా

రక కాటించువిచార మిజ్జగము నిర్దాక్షిణ్య మయ్యెంగదే.

774

క. క్షణవతఁ గృపామతివై | ప్రావుముజగదీశ సకలభూతాళుహరా

గోంద సుఖావహ స | ర్వావసమ ముకుంద నమ్ర నయ్యెద నీకుక.

775

మ. అని పలికి ధర్మవత్సల యగునమ్మాధవి నెప్పునంబున నుమ్మలించుచు నూరకున్న నానమ

వర్తికింకరులు ధర్మాధిపాతంబును గంభీరభావబంధురంబును నగుతద్వాక్యంబు లొక

ర్ణించి యత్తప్రసిని నిఖిలధర్మవిదూషిగా నెఱింగి ముదితహృదయులై సాదరంబున

నాబ్రహ్మవాదిని కి ట్లనిరి.

776

గీ. ఓతపస్విని సుకృతసంయుతచరిత్ర | వినుము కడునార్త యగుదీనిఁ గనికరంబు

దొఱిగి యేమివ్విధమున నశ్వుగ్రభంగి | గారిసంబులబై పైడికారణంబు.

777

సీ. స్థావరజంగమాత్మక మైనభువనంబు లన్నయఁ బరమాత్మఁ డాత్మవశము

గావించి మఱిసర్వకార్యంబులందుఁ దద్యావస్థుండే వానిఁ బ్రత్యహంబు

- చేప్పింపఁ జేయనశేషశుభాశుభాచరణంబులకు దాన సాక్షియగుదుఁ
గర్వానురూపముల్ గా నుభయభిముఖముల్ పరువడి ననుభవింపంగఁ బంపు. 778
- తే. నట్టిసర్వేశ్వరునియాజ్ఞ నభిలభూత । తత్తుల శాసింపఁబ్రభుఁ డైనదండధరుని
శాసనంబున లోకసంచయమునందుఁ । దిగుగుచుందుము నేము తత్ప్రీంకరలము. 779
- క. పలువలు నిది యొనరింపని । కలువలంబులు లేవు పాపకరులకు ట్రై ట్రై
దల మగు బాధలు పుణ్యా । త్తుల కలిసోఖ్యము నెనయుదుము మే మెపుడున్. 780
- ప. అని శమనదూతలు చెప్పిన నప్పగ్యవతి వారల కిట్లనియె. 781
- ఉ. తప్పదు మీరు పల్కినవిధం బభిలంబును భూతకోటి కి
చ్చొప్ప సనాతనంబు విధిబోదితమై క్రియ యెట్టివారికిన్
ద్రిపువశంబె యైనను మదియనమిషముఁ జేరఁ గాన నే
నిప్పుడు దీనికైన నెగు లేగతి నైనను మాన్పఁగాఁ దగ్గన్. 782
- క. కావున నీసతి సుగతికి । నేవిధమునఁ బోవు నెన్నియే నొనరింతున్
నావుడు మితభాషిణి యగు । నావిమలచక్రతోడ నని రాదూతల్. 783
- గీ. సకలకర్త యయినశాస్త్రిశాసన మెవ్వఁ । డతకరింపఁ జూచు నట్టిజనుఁడు
తన్మహోగ్రచక్రధారానలజ్వాల । లందు మిడుతఁబోలె ప్రుందిపోవు. 784
- చ. అనవుడు వారితోడ ననఘాత్తక మాధవి యిట్లునుం బ్రయం
బనువచనంబ నిక్క మగు నట్టిద నిర్మలపుణ్య మిందుకై
నను నొనరింపదే నిపుడు నాసుకృతం బొకయింత యిచ్చెదన్
జైనకక దీనిబ్రోలిడిచి చిత్తములొక గల యార్తి బాపుఁడీ. 785
- చ. పొడమినయొత్తిమై శరణుఁ బొందినవారికృపాగుణంబుచొ
ప్పుడ నభయంబు లిచ్చి వెలయుం దనప్రాణము లిచ్చియైన నె
వ్వఁడు సవరించు నప్పరుపవర్చుడు పుణ్యుఁడు తద్విధంబు చొ
ప్పుడక యుపేక్ష నేయు జడభావులు పొందుదు రుగ్రదుఃఖముల్. 786
- క. ధారుణిఁ ద్రిభువనపూజిత । మీరమ్యజ్ఞేత్రరాజ మిచ్చోటఁ బ్రయం
బార వనియించుప్రాణులు । శోరపుదురితముల బాముదురు నిమిషమునన్. 787
- క. అవిరళవిచిత్రమహిమల । భువిఁ బ్రస్తుతి కెక్కుఁ దీర్థముల నన్నిటికిన్
తవశింపఁగ నధికంబై । ప్రవిమలతీర్థంబు పగమపావనలీలన్. 788

గీ. అట్టియీపావన త్రేత్రముందు నియతి । నావసించినట్టిపుణ్యంబులోన
నీలతాంగికి నిచ్చితి నేకదివస । సంచితం బైనసుకృతప్రపంచఫలము. 788

వ. అని పలుకు నంత నంతకము న్నంతకంకరులచేత నాభీలంబు లగుకాలపాశంబులఁ
గట్టువడిఁ మొఱవెట్టు చున్నయన్నాతిబంధనిర్బంధనం బెడలి జలధరనిరోధం బెడలి
భాసిల్లు సుధాకరుకళయునుంబోలెఁ జాల నెప్పారె నప్పు డతిదగ్ధమం
బగుతన్నాగంబు మందారమంజరీమందలిందుతుండలంబు లగునుం దానిలంబు పెల్లునఁ
జల్లనై తినువుకుఁ దనుపాసంగె మొదలం గదిసి యదలించుచు భయంకరాకారు
లైనకంకరులు సంతోషకారులై వారందఱు ప్రగన్నహృదయులై సేహోద్గంబుఁ
బాటించి సమంచితమధురభాషణంబుల సంతోషం బొనరించుచు ననుసరించి రనేక
విధప్రయోగంబులు దివ్యభోగంబులై యనురాగంబు సంపాదించఁ బలుప్రహరలక్షిత
క్షతప్రాయంబు నగుతత్కాయంబు విగతప్రణానికాయంబై యగ్ర్యాల్పావ్యారసభావ
రాజింపై లేజితం బగుశంబరారాతిచేతికరవాలంబులీలఁ బాలుపు దీపించె నివ్వ
ధంబున నసమానపుణ్యోదయభాసమానయగుమానినీ తన్నెడఁదేఁ బొడిఁగని సిద్ధముని
నిచయంబు లుచితవచనంబుల సంభావింప నమితవైభవంబున వైభవ్యతనభాధనం
బున కరిగి యందు. 789

క. కనుఁగొనియె నప్పురంధ్రీ । జనమణి కృతజంతువివిధచయసంయుమనుకొ
వినుతాచారప్రమనుకొ । ఘనకల్పపదమును మహిషగమనుకొ శమనుకొ. 790

క. ఆసమవర్తియు నత్తటి । నానుదతికిఁ దండ్రెబోలె ననుమోదకరుం
డై సుమపచారపూర్వము । గా సముతిఁ బలికె మధురగంభీరోక్తికొ. 791

సీ. నెలఁత యీభవమున నీచేసినట్టి ధర్మంబు లే దొక లేశమాత్రమైన
విను మిటక్రిందటఁ జనినపండ్రెండవజన్మంబునందు నీసదనమునకు
హరిభక్తుఁ డగుసిద్ధవరుఁ డొకఁ డేతెంచి యుండె సౌఖ్యంబున నొక్కరాత్రి
తత్సన్నిధానశాత్రప్రభావమున నీ కటుగల్గె సాధుసమాగమంబు
తన్ని దామోచితసుకృతత్యమున రంగ । సీయ నశ్వత్థేత్థిగవాసయున్ బ్రహ్మ
వాదియును నైనమాధవి సాదరమున । నొసఁగె నుకరిన మచటఁ దా నున్నఫలము.

క. చెందిన దత్తుణ్యము వసి । గం దరుణీ యుండు మింకఁ గల్పక్షయ మా
నందాఁక బ్రహ్మలోకము । నం దవ్యయదివ్యసుఖసమన్విత మగుయకొ. 798

- చ. అని శమమండు వీడ్కొలుప నారమణీమణి సమృద్ధులు నె
మృనమున నిండ నుద్యదహిమద్యుతిమండలరగ్నిడించినూ
తనమణిమాలికావిలసితం బగుదివ్యవిమాన మెక్కి వెం
పెనయఁగ బ్రహ్మలోకమున కేఁగె సురలో వెఱఁగంది చూడఁగన్ 794
- క. మాధవియు నిచట ననితర । సాధారణ మైఁతపము సలుపుమఁ గరుణాం
భోధిఁగ మలాధిపతి నా । రాధించి తదీయచిరపదస్థితి నొందెన్. 795
- వ. ఇట్టిఖిలభువనవిశ్రుతం బైనయశ్వత్థతీర్థంబునఁ గృతస్నానమండవై దేవన్ద్ర పితృతర్పణంబు
లొనర్చు మీయితిహాసంబు వినువారికి దురితనిరాసంబును బుణ్యలోకశాశ్వతనివాసం
బును సిద్ధించు నని పలికి వాల్మీకమునీంద్రుండు వెండియు నేమి విసవలయు నని
యడిగిన నవ్వుహాత్తునకు భరద్వాజుం డిట్లనియె. 796
- క. ఘనదురితక్షయకరమై । చనునీయశ్వత్థతీర్థసామర్థ్యం బిం
కను విన వేకుక యయ్యెడి । మునివర నా కెఱుంగఁజెప్పము కృపామతివై 797
- న. అనిన న త్రపస్వివరేణ్యుం డతని కిట్లనియె 797
- గీ. వినుము వెండియు నొక పురావృత్త మనఘం । ముందుఁ గణ్వండు నా నొప్పుమునివరుండు
భక్తి నిండార శ్రీరంగపతి భజించు । కాతుకంబుఁ దలిగ్ని నక్కడికి నడచి 798
- శా. ఆలోలామలచారుకోమలతరంగాహన్యహనోల్లస
త్కూలానూకహపుంజమంజును మోగుచ్చావళీసుప్తమ
త్తాళివ్రాతఁ గ వేరజాతఁ గని యం దర్థిక్ గృతస్నానఁడై
యాలోకించె ననంతరంబ మునిభావా సాంగమున్ రంగమున్. 799
- వ. కని తదభ్యంతరంబు ప్రవేశించి యందు.
- క. శరదమలకమలలోచను । దరదళితసరోజధాము ధామశ్యామున్
దరహాసవికసితాననుఁ । గరుణానిధి శేషశాయిఁ గామితదాయిన్ 800
- క. సందర్శించి ప్రణామము । లందంద యొనర్చి తనుఁ గృతార్థునిఁగాఁగం
డెందంబునఁ దలఁచుచు ద । నృందిరము విన్దిమించి మది ముద మొదవన్. 801
- సీ. సజలధారాధరశ్యామకోమలగాత్రుఁ బ్రత్యూషధవశ్యాబ్జపుత్రనేత్రు
మహనీయకురువిందమణికుండలోద్భాసు మధురాధరోల్లసన్మందహాసు
రత్నహారాంకితోంఘ్రిలపరిణాహు దివ్యాంగదోష్టవ్విలీర్ణ బాహుఁ
గటికెఱ్ఱుత్పీతకాశేయపరిధానుఁ బరిపూర్ణయావనభ్రాజమాను

ధీరు నఖిలైకమే హనాకారు నాత్మ । సన్నిభద్విత్రిభక్తానుచరసమేతుఁ
గాంతుఁ గాంతాసమన్వితుఁ గనియె సుక్క । దివ్యపురుషునిఁ గావేత్తీరమునకు.

మ. కని శ్రీరంగమునకై భుజంగముసురంగదోగశయ్యాతలం
బునఁ దా నప్పుడు మాచునట్టిహరి యొప్పుం దేజముకొ మూర్తిచొ
ప్పును శృంగారవిలాసభంగులు సెంబుల్ వేఱులే కమ్మహా
త్తునియొండొక్కటఁ గానఁగాఁబడిన నుదూభతాదృశస్వాతుఁడై. 808

క. ఇటఁ జూచితి వెడలితి మఱి । యెటుజన కదెవచ్చి కంటి నీలోనన తా
నెటనుండి వచ్చెనొకొ యి । చృటి కప్పునమేతుఁ డనుచు సంశయమలియై. 804

గీ. కదియఁబోయి నిజము గా విలోకించెదఁ । గాక యనుచుఁ గౌతుకమునఁ జేరి
పరగుఁ దత్ప్రిభావపరిమోహితాత్తుఁడై । యెఱుఁగలేక మఱియు మఱియుఁ జూచి.

క. కాఁ దేతఁడు రంగవిభుఁ డను । వేడిమి మఱియట్టివాఁడు వేటొకఁ డనుచుకొ
లేఁ డను నితైఱుగన నవు । గాఁ డని భావింపఁ గొలఁదిగాక జడుండై. 806

కా. ఆందోళించుచు నివ్వెఱకొ మునిగి చింతాక్రాంతుఁడైనిర్విక
మందస్తేరముభారవిందుఁ డగుచుకొ లక్ష్మీశ్వరుం దాతప
స్విం దేవోమహితుం గృపాసహితుఁడై వీక్షించి ధారాధరా
మందధ్వానగభీరవాక్యముల సన్యాసంబుగా నిట్లనెకొ. 807

గీ. ఏమి చింతించుచున్నాడ వోమునీంద్ర । నీమనంబున నది మాకు నిజముఁ జెప్పఁ
బోసఁగువేనియుఁ జెప్పుము పొసఁగకున్న । నుండగా నిమ్మ నీయందు నున్న పగిది.

వ. అని యాదేవుండు పలికినఁ జెవుల నమ్మతంలు చిలికినచందంబున నమందా
నందంబు సెందినయమ్ముమందున కందంగ యభివందనం చాచరించి కృతాంజలియై
యమ్మునికుంజరుం డిట్లనియె. 809

చ. అనుపమభోగితల్పగతు నంచితహాసవికస్వరానమకొ
నిను నఖిలేశు నిప్పు డిటు సెమ్మిఁ గనుంగొన వచ్చి యింతలో
నన యిచటకొ బ్రియాసుగసనాథు నుదారవిహారశీలుఁజ
య్యనఁ గని యాతఁ డెవ్వఁడొకొ యంచు మనంబునఁ జింత నొందితికొ. 810

ఉ. నీవె యతండ వొడవని నిగ్గయబుద్ధి జనించె నాకుఁ బ
ద్మావర యిప్పు డిందుఁ గడుధన్యుడ నైతి గృతాగ్ర మయ్యె నా

జీవిత మీభవంబు వెలనెన్ నిను సర్వగు వేదవేద్య నా
గ్ధావనలోలు దేవమయు నచ్చట నిచ్చటఁ జూడఁగల్గుటన్.

811

ఉ. నావుడు సంబుజాక్షుఁ డెనవుఁ డలిర్పఁగ నమ్మనీంద్రుతో
నీవిమలప్రదేశ మతిస్పృద్యము నాకు సుధాసమంబు సం
భావన మైనయూవనియుఁ బ్రాణపదం బది గావునన్ సుఖ
శ్రీ విలసిల్ల నీతటి వసించితి మంగళరంగశాయిన్.

812

ఉ. ఇచ్చటదక్కఁ దక్కునెడ లెవ్వియు నామదికిన్ గుచింపమిం
బొచ్చెము లేక యీతటినిపొంత వనాంతములందఁ జాలఁగ
న్నిచ్చకు వచ్చుకందువల నిచ్చవలాక్షియు నేను నిచ్చుటన్
మిచ్చిక మైఁ జరింతుము సమంచిత సౌఖ్యవిహారలీలన్.

813

వ. అని చెప్పి యప్పుద్దవాసినీసహచరుం డనుచరసహితుండై యల్లవల్లన చనిముందట
సమదవిలాసభవనం బగువనంబుఁ జొచ్చి యందర విరులమధుకులంబు పరువంబులై
కదలి తరువం బొడమిఁతరువుగురువంబునకు మురువుఁ జాపుకురువకంబులపారువులను,
దరుజారుణశ్రీకంబులై నైకంబు లగుకేసరంబులయానీకంబుల నఖిలలోకవిలోకనంబు
లకు నుత్సేకంబు నెఱుపునశోకంబులశోకలను, వికసనావసరంబుల నలివిసరంబులను
సుసగంబులై రసంబులకు మాసరంబు లగుకేసరంబుల నతిభాసురంబు లగుపరిసరీలను
కోపంబుల విరహుల నేపం బురికొనుకుసుమచాపంబు జోడు నాట్రోపంబునకు నను
రూపం బగుకలికాకలాపంబున దీపించు నీపంబులసమీపంబులను, వలరాజాక్షిలువు
మేడలజాడలలితంబులై ప్రోడలఁ గ్రీడలకేవరించుచు నీడలెక్రిసీడ లగుసారంబు లగు
నమృతపూరంబుల చవి నిరసించునిరాతంబులతోఁగంబు లగునారికేళంబులచేరువు
లను, నాగలతాయోగంబులఁ బొదలి దళాభోగంబుల పరాగంబు లడర నుద్వేగంబుల
భోగులకు ననురాగంబు లొనఁగుపూగంబులదెన భాగంబు లగుసుజాతంబు లగుకలికా
జాతంబులకు నికేతనంబులై కాముక వ్యాక్రంబులచేతంబు లుత్కృళికాసమేతంబుగాఁ
జేయు పారిజాతంబుల యీతలాతలను సరసాలవాలంబులై హరినీలంబులఁ బోలుఫల
జాలంబుల విశాలంబు లగుజంబూసాలంబుల మూలంబులను, వనదేవతాకేళికందుకంబు
లనం గేళికందుకంబులపొందున సుగంధకలిందుఫలకంబుల పొందునఁ బొల్పు తిందు
కంబులకందువలను, బసిడిబొమ్మలచెరువంబుగలకొమ్మల కస్తూరిచెమ్మలు గలనుచమ్మల
తమ్మలవెనివాసనల తెమ్మలగుఫలమ్మల వీఁగుకొమ్మలు గలనిమ్మలయిమ్మలను, శుభాకారం

బులు గలకీరంబులవిహారంబులకు నిజాగారంబులగుసహకారంబుల కనతిమారంబులను,
వలపుల పెంట లయు యలరుతేనియతేట లాని చెలంగు తేటిజాటులపాటలంబు లీనమి
సయ్యాటలం గొనియాటలకుం దగి తుంటవిల్లునాటకశాల లన పికవిహారంబునకుం
బాటలై యభినవారుణప్రభాపాటలంబు లగుపాటలంబులచాటులను, గనకసముజ్జ్వ
లంబు లగుదలంబుల నెసంగి దలంబు లగుపరిమళంబు లగుఫలంబున వనచరకులంబు
నకు బలంబుల నొసంగు కంటకీఫలంబులసవిధంబులను, అంగజానిషంగంబు లన శుగం
గంబు లగుకుసుమకుడుంగంబులఁబరిమళానుషంగంబులై యతిరాగరసోత్తరంబులుగాఁ
జెలంగుభృంగంబులకుం గ్రీడాంగంబులసంగతి నలికంబులఁ గలకంబులఁ గలకంబు
కంకుల యలికంబులతేటిసలకంబుల బొలుచునలకంబులకు నలవడునలరులకులంబు
లగులిలకంబులకెలకులను, విటజనంబులమనంబుల ఘనంబు లగుమానధనంబు లనుడినం
బును గొనబఱచు మరునిపరిజనంబులకు నానటంబు లగువటంబులకుఁబటలను, జరగు
వలపులఁ దగిలిమఁగి తిరుగుతెఱవల మొఱంగి సరగున శురిగి యరుగఁ బ్రయులకు వె
రగు లగుసురగుల పొరుగులను, సొంపు దింపక పఱిగియు విరులపెంపుకలిమి చంపక
మాన దనితలంపక పొయ్యుమధుపదంపతులకు మనఃకంపంబు లగుదంపకంబుల, శ్రీ
మంతు లనుకళావంతుల వింతలీల లనువలవంతలం దగిలింప వలవంతు లగునింతులచే
బంతులకువంతులు వడినసేమంతులపొంతలను, సజ్జకంబు లగువలపుల నిజగంబుల
వాసించుచుఁ గ్రొజ్జగురుమిగులు గొజ్జెంగలపజ్జెలను, రతితంత్రవేదులవిశేషంబులకుం
బ్రోదులై మలయజామోదు లగువిరవాదులును, విరవాదుల పొదలవీధులఁ జల్లెఁజెమ్మె
రల నల్లలనాడుపూరెల్లులఁ దూఁగుతేటి పిల్లలకుఁబల్లవులు కొల్ల లొసంగుచు నెల్లలకు
మెల్లలకల్లులమెల్లంబు లలర మెలంగుచు నసమవిలాసాభిరామ యగునారామకు
నారామసేమంతతరుసంతానంబు నంతంతం జూపుచు నయ్యాప్రదేశంబుల. 814

క. కురువిందరదన తత్ప్రియ । సరవిం దలమ్రాంగుతేటిజవగాలికి ముం
దర విందని పరువందిన । కురువిందల జూపె నొక్కకురు విందఱకుకౌ. 815

క. మా కందము కడు నిది ర । మృ కందము డాఁచుబోయి మంజీరులకుకౌ
మా కందంగ వెఱగవిసినమాకందము మగువ మధురమాకంద మిలకౌ. 816

క. వారము లగునతనుని పరి । వారములకు నెలవు లగుచు వాలెడి సమ్య
గ్వారము వారము దనకై । వారము లొనరింప సింధువారము లతివా. 817

క. దవనము వనలక్ష్మీవినో । దవనము సదవనము విరహతాపాంఘలకుకౌ
భవనము లలరఁగ మెలఁగెడి । వనమున కపూర్వజన్మభవనము తస్మిన్. 818

- క. శుకముఖుని గలతపనాం । శుకముల నెఱి మెఱయునంగజానితటభవనాం
శుకము లన మెఱయునవకిం । శుకములఁ గనుఁగొనుము రాజశుకమ్మదవాణి. 819
- క. కావలిమై మధుకరపుష్ప । కావలి చరియించు నీలతాగ్రంబున నీ
కావలివిరు లేటికి మనఁకావలిదెస చంపకముల కరుగుద మబలా. 820
- క. కలవాణి ప్రేంఖణము మ్రోఁ । కల వాసంతికలఁ గోయఁగా నిక్కెదు నీ
కలవాటుగాదు ప్రాఁకం । గలవా చెలువారువానికడకొమ్మలకుక. 821
- వ. ఆనుచు నీచందంబులవిహారంబులు దెందంబున కానందంబు నొందింప నయ్యాదిమ
దంపతులు చరియించు సమయంబున. 822
- సీ. పువైనకంకేలివిరులశాఖలనీలి తొంగగుపుష్పాడీధూళిఁ దూలఁదోలి
మాధవీకుసుమాలి మకరందములుగ్రోలి భ్రమరించుమత్తాలిరకము నేలి
ప్రియులతోఁ గలికేలిఁ బెనఁగి యింపుల సోలి యలయుపాలము నోలి దెలుపఁజాలి
కొనియాడఁ దగుమేలికొలఁకులపై వ్రాలి వీచిపంక్తులఁగాలి వేడ్కఁ దేలి
కలితపరిపాకభరశాలికలముశాలి । కలశసందోహములఁ దూలి గగనపాలి
మెలఁగె విరహాతురుల పాలి మేటిజాలి । చందనపుగొండఁబుట్టిన చల్లగాలి 823
- ఉ. ఆనును గాలిసోకునఁ బ్రయం బెసఁగక బులకాంకురావశుల్
మేనుల నుల్లసిల్లుమధుమేదురవంజాలమంజరీచర
న్మానితచందరికలలనాకలనాదనవీనగానముల్
వీనుల విందు నేయ నరవిందనివాసినియుక ముకుందండుక. 824
- సీ. నిక్కువంబై నిక్కుమక్కువఁ బ్రియురాండ్ర నిక్కుచలకు దాయుజక్కువలను
నంచితలీలమై నగలు వడియు రాయంచలఁ గ్రీడించు నంచగములఁ
దమ్ముల నిమ్ములఁ గ్రమ్ముతేసేలు గ్రోలి ఝమ్ముర్ముని మ్రోయుతుమ్మెదలను
గ్రాలుఁగంటుల నిడువారుకన్నులఁగాలు నేలులీలల వాలువారుఁగులను
బల్లవలపుల నలరుల గెలువఁజాలు । చెలువ మసఁగినకన్నె చెంగులువవిరుల
మహితమై పూర్ణిమాచంద్రమండలంబు । కరణిఁ జెన్నారచంద్రపుష్కరిణిఁ గలసి.
క. సారసమంచితకోమల । సారసనాశాంకురములు చవిగొను మనుచుక
సారముగా నివారించెడు । సారసములఁ జూడు చకితసారంగాక్షి. 826
- క. చిత్తములు గలఁగ విరహుల । మొత్తముల గదల్చి వేయ మొనయ మరునకుక
గ్రొత్తము వైనతమ్ముల । నెత్తములై మెఱయుతేటినికరముఁ గంటే. 827

క. తోయజదళలోనన తన | తోయంబులలోనఁదోయతోయము నెలమిం

గాయము దొలఁపెడి సుకృతని | కాయము నీసరసి సురనికాయము కనుపుక. 828

వ. అనుచు నెచ్చునంబున జలకేళీకాతుకంబున నాలీలావతి కేలు కేలం గీలించి యాసరసిఁ
దఱియగ జొచ్చుసమయంబున. 829

చ. బలనిధికన్యలేగురులు పట్టదపంక్తులు గ్రామఁగన్నలక
గలువలు నవ్వుదేరెడిమొగంబును ఒదృము బాహుయుగ్ముక.
నలికపుదూఁడుదీవలు ఘన స్తనకుంభయొగంబుఁ క్రవా
కలుఁ దనలోన వీడువడి కన్నులపండు వొనర్చెఁ జక్రికిక. 830

వ. ఆప్సుడు. 831

నీ. ఉరువడి నెమరీదు నొకవోట వెసఁ గ్రుంకి తలచూప కొక్కింతతడ వడింగు
నడుమను మీఁద వెల్వడు నెటనైన మొనసి చీరఁగ మాటుమొగము నేయ
మేను వంచన దాచి మీఁదికిఁ బడమెత్తు రాజహంసలతోడ రాయిడించు
సుడివడి కమలముల్ వడిద్రిప్పు బలమున నుదకంబు తనకు రానెత్తి తిగుచుఁ
దనరుపద్మాసనస్థుడై మునియుఁబోలే | నిగడుజపమున నెక్కడు నేర్పు చూపు
సురగఁతల్పుడు చంద్రపుష్కరిణియందు | జలధిసుతఁ గూడి జలకేళి సల్పినపుడు 832

గీ. తడిసి యంటినజిలుఁగులోఁ దళుకుచూపు | నిజనితంబంబుమై జూడ్కి నిలుపుచక్రి
నేత్రమున లక్ష్మి చల్లిననీరధార | యతనిముఖపద్మమున నాళ మనఁగ వెలసె. 833

చ. సురుచిఁలీల లక్ష్మి వెసఁ జూచి నభంబున మండలాకృతిక
దిరుగుమ రాళపంక్తిపయి దృష్టి నిగిడ్చిన నెప్పె ధారుణీ
ధనునకు నింపు పెం వెసఁగఁ దద్దయు దేవతనీలదండముక
దిరముగ సంఘటించి తగఁ దెచ్చిననల్లనియొల్లెయొ యనక. 834

చ. ఉరుతరపద్మనాళముల నొండొరు వ్రేయుచు డాసి వీడ్వడక
బొరిఁబొరి మోములక సలిలపూరము చిమ్ముచు నీరజంబులక
దొరలెడుపుష్పాడుల్ సెనయఁదోయరుహంబులఁ జల్లి నవ్వుచుక
హరియును లక్ష్మీయుక జలవిహారము సల్పిరి నిండువేడ్కలక. 835

క. ఈరీతి లోకగురు లగు | వా రిరువురు నందుఁ గొంతవడి సుఖలీలక
గూరి పదంపడి సలిలవి | హారముఁ జాలించి వెడలి రాగమయమునక. 836

- క. ఇందిరసుంతలములకుద | లం నొరంగెడిజలకణంబు లమరెం భ్రమరీ
బృంద మలిపానవళమునఁ | గ్రంధుగ మకరందగసము గ్రక్కె డుమాడ్కిఁ. 887
- ఉ. వెన్నెఱివేణిఁ గ్రొన్న నలపెంపున సొంపునటించుపాపటం
జిన్ని మెఱుంగుమత్తముల చెన్నున నిర్దపుఁజన్నుదోయిపైఁ
బన్ని నపచ్చకప్పుకపుబన్న సరఁబులీలఁ జాల నె
పే వెన్నెఱిఁ దేల్పుమిఱుజలబిందపు లంబుధిరాజకన్యకుఁ. 888
- ఉ. అంతనన్దురత్తు ఖచితాభరణంబులు నివ్యనాసనా
వంతము లైసత్పాఠలును వాడనిమాల్యములుకొ మవర్ణ స
త్కాంతిఁ దలిర్చుచేలములు కైకొని యొప్పిరి విష్ణుఁడుకొ రమా
కాంతయు నిత్యమంగళజగన్నుతవేషవిశేషలీలకొ. 889
- ఉ. ఆత్మతీ నచ్చటం గలమహామును లందఱు గాంచి విస్తయ
యత్తమనస్కులై ప్రమద మారగ నొండొరుతోడ సదృశో
దాత్రచరిత్రుఁ డైనయితఁ డారయ నెవ్వడో కాక సర్వలో
కోత్తరుఁ డైనరంగవిభుఁడో మును గాంచి యెఱుంగ మీఱుముకొ. 840
- క. అని తలపోయఁగ జలజా | సనజననం డచట నాసి చక్షునఁ జనియెకొ
గనకాచలశృంగముగతి | భున మగవశ్యతృతరువు గలతీర్థముకై. 841
- ఉ. ఆమహానీరుభూజమున కర్థి నమర్త్యులు సమస్తంద్రులకొ
నేమముతోడ నొప్పెసఁగ నించినపూజలవృత్తిఁ జూచుచుకొ
దామరసాక్షుఁ డిందిరయుఁ దానును దోఁ జను దెంచుపూరుష
స్తోమముఁ దన్న హీరుహముఁ పొచ్చె మునుల్ వెఱంగంది చూడఁగకొ. 842
- ప. ఇత్తెఱంగున నత్తరురాజుంబునం దారంగమందిరుం డంతగ్రానంబు నొందిన నాదేవునిఁ
గానక పరిడేవనంబు నేయుచు నితాంతసంతప్తమానసుండై కణ్వుండు బహువత్స
రంబు లాహారంబు పరిహరించి యన్నెలవుఁ బాయకున్నంత ననంతరంబ యంతరిక్షం
బున నొక్కవాక్యం బిట్లని విసంబడియె. 843
- ఉ. మానుము రోదనంబు బుధమాన్యచరిత్ర పవిత్రపావనం
లై నుతి కెక్కునీచలదళాహ్వామత్తీకజలావగాహనం
బూనినవేడ్క నేయుజను లొక్కట మిక్కుట మైనపాపసం
తానము పాసి పొందుదు రుదాఁగుఖప్రదమత్పదస్థితికొ. 844

వ. విను మఖిలపురుషార్థప్రధానసమర్థం బగునీతీర్థంబునందు ధేనుదానంబు సేయుమాన
పుడు దురితనిరాకరిష్టండ్ల విష్ణులోకంబు నొందు నన్నదానం బపవ్యసుఖినిదా
నంబు తిలదానం బేకవింశతికులార్థగణంబు సువర్ణదానం బుత్తమవర్ణహత్యానివృత్తి
హేతుభూతంబ యేకరాత్రోపవాసం బపస్తృతినిరాగంబు గావున నీ విచ్చట
మద్యసంబు గావించి గంగమండిగంబున నన్న సందర్శింపు మట్లయిన నక్షుద్రంబు
లగుభద్రంబు లొండెద వని యానతిచ్చి యూరికండిన కణ్వం డెప్పండరీకాత్తు
శాసనంబున బ్రహ్మోపాసనాపగాయకండ్ల చిరకాలంబుండె నని చెప్పి వెండియు
వాత్తికి మునింద్రుండు భగద్వాజాన కిట్లనియె.

845

గీ. అనఘ వినుము కేసరాహ్వయవిఖ్యాతి | నొనరుత్తీర్థమచట నొకటి గలదు
తోరి విన్నఁ జేరుకొన్న విలొకింపఁ | నను దలంగు నఖిలకల్పమములు

846

క. నిరుపమనితాంతమహిమం | బరగైడితత్తీర్థమున సమంచితనిష్ఠా
నిరతుండు కాశ్యపుఁ డనియెడు | ధరణీసురవరుండు మున్ను తపమొనరింపెన్.

847

చ. అరిసరిపాలదున్నదనుహాగజకేసరి కాకికాపురి
శ్వరుండు సుకీర్తి నాఁ బరంగువాఁ డొక నా డట నేగెదెంచి చె
చ్చెర బహులోగపీడలఁ గృశించి నకంచెడియాత్మ సేనఁ ద
త్పరమపఃత్రితీర్థసవిధంబునఁ గావఁగఁబూని సమ్మతికె.

848

క. ఆవిధమునఁ జతురంగబ | లావృతుండై వచ్చి తనకు నభివందనముం
గావించి యున్నయావసు | ధావరునకు నత్తపస్వి తా నిట్లనియెన్.

849

ఉ. ఎయ్యడనుండి వచ్చి తిట కెవ్వడ వీవు భవన్త సౌరధం
బెయ్యది చెప్ప మిప్పడెది యిందును నందును బోల యల్లిభం
బెయ్యదియొకఁ డైకొని రయంబున నే సెనరింతు నీపయిన్
నెయ్యము మించె నాకు ధరణీవరి నావుడు నమ్మనింద్రలోకె.

850

క. అతనికి నిట్లనఁ గాశీ | పతి యగుసుబలాత్తభవుండఁ బరమసుకీర్తికె
సుతపుణ్యతీర్థసేవా | వ్రతనిష్ఠానిరతి నిటవ వచ్చితి ననుడున్.

851

చ. మునివరుఁ డిట్లనఁ బరమపుణ్య యెఱుంగుదు మున్ను కేను నీ
జనుని నాన్యపాలునకు సౌఖ్యమె రాజ్యముతోడొనర్ప కీ
వసుపమనకృభోగముల నందక యిగాలిఁ గందములభో
జనములఁ గుందుతాపసులబాడు నొంటిఁ 2రింప నేటికెన్.

852

- చ. అనిన సుకీర్తి యిట్లను నుదాత్తగుణోజ్వల సీయశగ్రహం
బునఁ గుశలంబు మాసుబలభూపతికిఁ భవదీయపాదవం
దనమును జేసి యేను గడుధన్యుడ నైతి మదిప్సితంబు లే
ల్లను ఫలియించె నీకృపఁ దలంపఁగఁ జోద్యములెవ్వ యీయెడఁక. 853
- క. నానాటికి నాసేనలు | నానాకోగముల చేత నవసి కృశింపం
గా నది మానెడుకొఱకై | యీనదిచేరువకు వారి నెల్లను గొనుచుక. 854
- క. చనుదెంచి మీతపోవన | మున కుబజడి యొదవు ననెడబుద్ధిని బాహ్యం
బున వాని నునిచి వచ్చితి | మునివర నీచరణకమలములు దర్శింపక. 855
- గీ. అనిన నమ్మనీంద్రుఁ డవనీశ నీబుద్ధిబలము నెఱయ నభిలబలములకును
హితముగా నొనర్చి తీ వది కడులెస్స | చెప్ప మింక నేమిసేయవలయు. 856
- చ. అనుటయు సమ్మదం బొదవ నాన్యపుఁ డిట్లను నీపదాబ్జముల్
గనుఁగొనఁ గల్గినప్పుడ తలంకె మదియబలముయవ్యధల్
పెనఁగుదురాశఁ గట్టువడి భీకరసంపృతి సాగరంబునక
మునిఁగెడునామ నేది గతి ముందట నట్టిహితంబు చెప్పవే. 857
- వ. అనిన నాన్యపోత్తమున కాలపోధనసత్తమం డిట్లనియె. 858
- క. శ్రీవిభుని భక్తవత్సలు | గోవిందుని విశ్వలోకగురు నతిభక్తికై
సేవింపనియూహాత్ములు | భూవరసంసారము క్షిం బొందంగలే. 859
- క. కావున నప్పరమేశ్వరుఁ | బావనమతిఁ బూజనీసి పడయుము ముక్తికై
శ్రీవనితాసంగమసం | భావతనిరవధిక సౌఖ్యపరిణతి నధిపా. 860
- గీ. అనినఁ బరమయోగిజనులకునైనను | దలఁపునోన నిలంపఁదరముగాని
యట్టిదేవుచంచలాత్ముడ నైననె | గొలుచు టెట్లు భయము గెలుచు టెట్లు. 861
- సీ. నావును నన్నరసాధుతో సంయమిశ్రేష్ఠుఁ డిట్లు నీవు చెప్పెట్లు
యెంతటివారికి నెఱుంగ శక్యముగాక దీపించుబ్రహ్మస్వరూపి యగుచు
వెలసినయమ్మహావిష్ణుఁ డేకాగ్రభావమునఁ దన్ను భజించువారిఁ బ్రోవ
వలసి నత్త; రుణమై వాసుదేవాదికమూర్తులు దాల్చి యంబుజభవాది
గురలు నరులను సుస్మరివరులు గొలువఁ | బరఁగుతద్విర్యభవ్యరూపంబులందు
నీనునం బెందు నిశ్చలనియతి నిలిచె | నది భజింపుము సిద్ధించు నభిమతములు. 862

వ. అదియునుం గాక.

863

గీ. దారుధాతుశిలానిర్మితంబు లైన | యట్టిహరిబింబములను భరాధిసాధ
దివ్యదేశంబు లెఱుంగు మద్దేవుఁ డందు | నిత్యసన్నిహితాత్ముఁడై నిలుచుఁగాన. 864

మ. గురులీలక విరజోపకంఠమున వైకుంఠంబునక దివ్యభా
సురభోగంబు నిందిరాసహితుఁడై శోభిల్లు నేభంగిఁ దా
హరియాభంగిన తత్కవేరతనయాభ్యంగంబునక మంగళా
కరరగస్మృతిధామముఖ్యముగ సౌఖ్యశ్రీల జెన్నా రెడిక. 865

క. చను మచ్చటికి ననుటయు | ననుమోద మెలర్ప నృపతి యమ్మునిపతికి.
విసయమున మ్రొక్కి నాలో | ననఘా చనుదేర వలయు నచటికి నీవుక. 866

వ. అని ప్రార్థించినయప్పార్థిపుపలుకు లాకర్ణించి మేదురప్రభావభాసురం డగు నమ్ముని
జనాగ్రేసరుండు. 867

శా. ఛత్రంబుం జలపూర్ణపాత్రము నుదంచద్వేత్రముం బూని స
చ్చాత్రత్రేణి మఘప్రయోగసరణుల్ చచ్చించుచుక వోడ రా
గాత్రస్ఫూర్తులు దిక్కులం బఁగఁ గంగస్వామి దర్శింప నా
ధాత్రీ నాయకముందటం జనియె నుద్వత్కృతుకోల్లాసియై. 868

క. పటుగతి నమ్మునిపిఱుఁడం | జటులగజద్విరదతురగసంకులసేనా
పటలావృతుఁ డయి చనియెం | బటహాధ్వను లెసఁగ భూమిపతియం బ్రీతిక. 869

వ. ఇతైఱుఁగనఁ జని తన్మార్గంబున నపవద్దానసమర్థం బగుజంబూతీర్థంబు గదిసి రప్ప
డప్పరమతపోధరుండు మహీధవున కిట్లనియె. 870

క. ఈతీర్థము బహుదురిత | వ్రాతతమఃపటలచటలవనజవనహిత
ద్యోతము జంబూకసమా | భ్యాతము శుభసలిలదేవభాతము భూపా. 871

క. పంబినశాఖాశిఖరక | దంబముచే నంబుధరపథం బొరయుచు లో
కంబులు పొగడఁగ నిట సెుక | జంబూతరు వమరు నమరసంపూజితమై. 872

శ్లో. దేవవిభండు మున్ను గడుకెంపున వృత్రునిఁ జంపి బ్రహ్మహ
త్యావృజినంబుచే నిజపదస్థితిఁ బాసి విఘ్నేశఁడై
యేవిధ మింక నీదురిత మీగుడు నందుఁ బ్రతస్తుతిత్తుఁడై
వావిరి బిట్టు త్రిమృతియె వార్ధిపరితపసుంధరాశ్లేక. 873

- క. మిగిలినపాపభయంబునఁ | బొగులును నయ్యింద్రుఁ డెందుఁ బోయినవైఁకా
జగత్తీక బ్రహ్మపూత్రయు | నిగిడెకా వెనువెంటఁ బోడునీడయుఁ బోలెకా. 874
- చ. అది గనుంగొని తల్లిద మడఁగ బాకశాసకుండు వారిజాసనుసమ్ముఖంబున కేఁగి బ్రహ
మిల్లి తనతెఱంగెల్లఁ జెప్ప నప్పితామహుం డతని కిట్లనియె. 875
- చ. పరము నుంతు నచ్యుతు నపారకృపామృతపూగసింఘ సిం
ఘునరదుకా బ్రహ్మనవతో యజ్ఞలోచను నాశ్రయింపు త
త్పరిచితనివృద్ధశములు సానసత్తీగములుకా దదీయబం
ఘుశుభ నామకీర్తనము దుస్తకపాపవిదాఘు మేఘముల్. 876
- చ. అని యుపదేశించిన వాసవుండు వారిజాసనుశాసనంబునఁ దీగోపాసనం బొనరించుచు
వివాలపుష్కరం బగుపుష్కరంబున నెనిమిదివత్సరంబులు నపారమహిమోదారం బగు
గంగాద్వారంబునఁ బడివత్సరంబు లుపవసించి భువనమాన్య యగుకలిందకన్యాయం
దఖిలమునీక్తిర్నితంబు లగుతీర్థంబు లాడి యగగ్రపుణ్యాల్వాలం బగుసాలగ్రామశైలం
బున నాగాయణు నాధించి దురితలతికావినాశి యగుకాశీయందఁ గృత్తివాసు
నుపాసించి సరస్వతీకూలంబున సరస్వతీసమన్వనం బొనర్చి యేపగిరిం దనపాపంబుఁ
బాపికొనఁమోపక యచ్చుహేంద్రుండు చంద్రపుష్కరిణికి వచ్చి యచ్చటం దనమో
వింశతివత్సరంబులు గడవెఁ దదనంతరంబ. 877
- కా. జంబూదుంబరబిల్వతీర్థకదళీసావీరభల్లాతకీ
జంబీరామ్రకపితృతిందుకసలేశాశోభితం బ్రహ్మ
జంబూకాహ్వయతీర్థరాజమున కాజంభారి యేతెంచి భ
క్తిం బూజించె సరోజలోచనుఁ శ్రీలోకీపాపనిరోధకుకా. 878
- క. ఆగతిఁ గొండొక కాలము | సాగఁగ పారిహయం దొనఁగ్గుసమ్ముఖపూ
యోగంబు కెంతయును నను | రాగంబునఁ బొంది పత్రరథపాహుండుకా. 879
- ఉ. తెల్లితిమ్మురేణులగతికా జిగి మించువెడందకన్నులుకా
జల్లనిసత్పుష్పారసముఁ జల్లెడుమాపులు లేతనవ్వురం
జల్లెడునెమ్మెగంబు వికసిల్లెడునల్లనికల్వపూవుతో
నల్లసమాడు మైపసయు నెప్పి నిజాకృతిఁ జూపి నిల్పినకా. 880
- ఉ. పెన్నిధిఁ గన్న పేదగతిఁ బేర్చినయుంబున నబ్బలారీమై
గన్నులవిప్పులెల్ల విరిగఁ దదుధావపుర్విలాససం

పన్నతఁ జూచి మ్రొక్కి బహుధంగుల సన్నుతు లాచరించెన్

బన్నగతల్గుఁ డిట్లనుఁ గృపామతి మేఘగభీనభావలక్

881

క. బలశాసన నీ వనిశము | చలిసెనుపూజనలఁ గడుఁ బ్రసన్నుడ నైతిన్

జలయఁగ నొకవర మిచ్చెద | వలసినయది వేడు మనిన వానవుఁ డనియెన్. 882

గీ. వెంపుఁ తేజంబుఁ బాలివోయి పెద్దకాల | మలయుదున్నాడ నీబ్రహ్మరాత్రుచేతఁ

గరుణ దలకొన నీపాతకములఁ బాపి | నన్ను గఱింపు మేఘడ నలిసయన. 883

క. అని విన్నవించుటయు న | ద్రుమజాంతకుఁ డతనిఁ జూచి తడయక నీ వీ

ఘనతీర్థజలనిమజ్జన | మొనరింపుము దురితము క్రి సుందెదు దాన్.

884

క. వారక భువి నేపారిన | వారిం గ్రుంకిడుదు రెట్టివా రభుచరితల్

వారించి నాకడం జను | వారై పొందుదురు తుని నవారితుఖముల్.

885

వ. అని యానతిచ్చి యాచతుర్భుజుండు నిజధామంబున కరిగి నుత్తామండు నతిపవి

త్రంబు లగున త్తీర్థోదకంబులఁ గ్రుంకి పాపపంకంబు నవనయించి సమంచిత తేజోవి

రాజమానుండై క్రింగ గ ర జచరణరాజీవసందృశాభివలదనం బొనరించి తనర్చి వెం

పున నిలింపానీకంబు గొల్వ నాకింబునకుం జని యఖర్వవైభవంబునఁ బూర్వప్రకా

రంబున నుండె నని చెప్పి యక్కాశ్యపమునీంద్రుండు వెండీయు నిట్లనియె. 886

నీ. భూనాథ నీవు నీపుణ్యతీర్థంబున నవగాహనము నేయ నఘము లడఁగు

మన్ను సిద్ధులు మునిముఖ్యులు నిచ్చోట నిలచి రాగ ద్వేషములఁ దొలంగి

యధ్యాత్మవిద్యాపరాయణులై కాంచి రాత్నాభిలషితంబు లైనగతుల

రాజ్యవిచ్యుతుఁ డైనరాజు మజ్జన మిందుఁ గాగించి మూఁడులోకములు నేలుఁ

గోరి యీవారిలోపలఁ గ్రుంపవెట్టి | వనిత సత్పుత్రుఁ గను మూఁడుదినము లుపవ

సించి త్రిపవణస్నానంబు నేయునతఁడు | సప్తజన్మాఘవితతిఁ దత్క్షణము పొయ్య. 887

క. నేమమున నిజలంబుల | లో మజ్జన మాడుమనుజలోకమునకు నా

నామయముల నవయఁ ద్రూ | స్తోమము కిభిఃఖిలఁ గాలుచొప్పన ననఘ. 888

క. కావునఁ బనుపుము నీసై | న్యావలి నీవిమలవారి నవగాహనముం

గావింపఁ దత్ఫలంబున | భూవల్లభ సకలగోగములు పెడఁబాయున్.

889

వ. అని చెప్పినఁ తన బలంబుల నమృతప్రాయంబు లగువత్తోయంబుల నవగాహనంబు నే

యించె నంత నిరంతరవ్యాధిభాధానిరోధంబుఁ బాసి భాసిల్లిన నుల్లంబున సంతసిల్లి

- భూవల్లభుండు కశ్యపనమేతంబుగాఁ గృతస్నానంబై యచ్చటం గదలి చెచ్చెగ
నామ్రతీగ్ధంబునకుం జని యమ్మునికుంజరుననుమతంబున. 890
- క. సేనానమేతముగ న | మూవపతి తన్నియోగమజ్జన మెలమిం
దా నాచరించి యఘములు | వో నొక్కనితాంతతేజమున వెలుంగొందెక. 891
- క. అత్తతీ నట విడిసినపువ | సత్తముస్తేన్యములచేతఁ జాలంగ మెఱసెక
దత్తీకపనకమ్ము వి | యత్తల ముడుగణముచేత నమరెడుకరణిక. 892
- క. అనెలవున గతకల్మషు | లై నెగడినసన్నసింద్రు లాకశ్యపునిం
గానఁ జనుదెంచి సముచిత | నానావిధపూజనము లొనర్పిరి ప్రీతిక 893
- చ. అనలనమానతేజఁ డగునమ్మునిముఖ్యుండు వారినందఱం
గనుగొని యాదరించి యనఘవ్రతపారగలార యీతటం
బనుపమదిన్యగంధరుచిరాక్షతపుష్పఫలాపహారమె
పెనుపుగఁ దోచె నాకు వినులింపరె యిట్టివిచిత్ర మెంతయుక 894
- గీ. అనిన నత్తపస్వులందఱ్ఱెఁ బెద్దయై | యనుపమానతేజమునఁ దనర్పు
భాగ్యవ్రం డనంగఁ బరఁగుసంయమిచంద్రుఁ | డమ్మునిఁద్రుతోడఁ ననియె నెలమి. 895
- చ. కల నిలిచాన మొక్క టని కాశ్యప నీ కెఱిగింతు నంతయుక
దెలియఁగ మున్ను నజ్జనపథేయుండు పుష్కరనామధేయుఁ డు
జ్వలగణశాలి విప్రకులవర్యుఁ డొకండు సమస్తధారణీ
తలమునఁ బొల్చుత్తీగ్ధములు తాఁ గనుగొంచుఁ జరించు సమ్మతిక. 896
- క. ఆతఁడు త్రిభువనసుత మగు | నీతీగ్ధముమహిమ విని నిరీక్షించెడిసం
ప్రీతి న్నియతాహారం | డై తడయక వచ్చునప్పు డమ్మగ్ధమునక 897
- చ. విడుగులఁ బోలుకోటలును బెల్లనఁ జల్లినవిస్ఫులింగముల్
వెడలెడుచూపులుక నెఱయ విప్పినమోరును గ్రాలుజిహ్వయుక
బెడిదపుగర్జితంబు గలపెబ్బులిరూపుపిశాచి వచ్చి వైఁ
బడె సతతప్రవర్తితభువ్రతభాసురు నమ్మహీసురుక 898
- క. వెక్కసమున నాఘాతమఁ | జిక్కక విడు విడుపు మనుచుఁ జెచ్చెర దానిక
క్రుక్కక యదలిచి విప్రుఁడు | చక్కన విడిపించుకొని పిశాచికి ననియెక. 899
- చ. అతులతపఃప్రభావవిజ్ఞానిలకల్పవచిత్తు సుత్తమ
వ్రతనిరతాత్తు విప్రకులవర్యుని నన్ను నకారణంబ యీ

- గతి నిటు చంపఁబూనితివి కష్టపితాచమ దుష్టబుద్ధిచై
యితరునిబోలె నీహృదయ మెంతయుఁ గూర్చు వో తలంపఁగన్. 900
- క. నావుడుఁ బిశాచి యిట్లును । నేవెటం దప్పు లే దొకింతయు నాయం
దీనిధి ననుఁ బుట్టించిన । దైవమునకుఁ దప్పు గాని ధర్మప్రచణా. 901
- వ. అనిన బ్రాహ్మణుం డిట్లనియె. 902
- గీ. సకలభూతములకు సాక్షియై వర్తించు । దైవమునకు నేమితప్పు చెప్పు
వరుఁడ గీడు మేలు పొరయంగ నిజకృత । కర్మఫలము తనకుఁ గర్త గాక. 903
- వ. అనిన సప్తిశాచి యిట్లనియె. 904
- చ. తెలియవు నీవు తత్త్వగతి తెల్లము గాఁగఁ జరాచరయనం
గలిగినయీశ్వరుం డొకఁడ కర్తయు భోక్తయుఁ గాక కల్గి దె
వ్వలనకు దద్వియుక్త మగువస్తువు గావున మేలు గీడునం
దలకొన భూతరాసుల కొనర్పఁగ శక్యమె కర్మతోటిచేక. 905
- గీ. కల్మషము లందుకర్తయు భోక్తయు శ్రుతులు చాఁచు నీశ్వరుండు కర్త
యయ్యెనేని తత్త్వగతియొక్క యితనికి । నొదవు గాన నీదురుక్తు లుడుఁగు. 906
- వ. అనిన నగి యతని కిట్లనియె. 907
- క. ఆగయ నీవిశ్వమునకుఁ । బ్రేక్షుఁ డీశ్వరుఁడ తద్వ్యక్తేతం బగుచున్
బూరియునేని చలింపఁగ । నేర దతం డొకఁడ కర్త నిఖిలంబునకున్. 908
- వ. అని యిబ్బిభంబున మఱియును గొండ్రికనేపు వివాదంబు నేని యచ్చేదిసీసురుం
డిట్లను నిచ్చోటి కనతిదూరంబున నామ్రతీర్థంబు చెలువొందు నందు మహాముని
బృందంబు గ్రంధుకొనియుండు వారిముందట మనమందటలు చెప్పి నీవ గెలిచిన
నన్ను భక్షింపు మేన గెలిచిన నిన్ను వధియించెద నని ప్రతిప గావించె నదియును
సమ్యుత్తించి యట్టొడంబడి తత్తీర్థవాసులసకాశంబునకుం జనిన మానవానుగత
యొనపిశాచిం జూచి యచ్చెరువొంది రప్పు డిరువురుఁ దదభివందనం బాచరించి
నిటలతటంబున సంబలిపుటంబులు వొందించి నిలిచి రందు మహీసురుం డిట్లనియె.
- సీ. వినుడు సమృదులు నాపిన్న పం బే నొకధరణీసురుండ నీధాత్రివీరఁడ
గలపుణ్యతీర్థముల్ క్రమమున నాడుచు నిటకు నేతెంచుచో నిప్పిశాచి
ప్రోవఁ బెప్పిలిరూపుతో నుండి పట్టినఁ బట్టిక నేఁ దన్నుఁ బదరుటయును
దప్పు నాయది కాదు దైవంబు దనియెఁ గా నెగి శుభాశుభముల నొందుచోట

- హేతు వగుఁ గగ్గమంటి నే నిర్విధమున | వరుస నవుఁ గా దనంగ వివాద మెసఁగ
బూని గెల్చినవానిచే హీనవాని | చచ్చు ననుచు మాలోన నిశ్చయము చేసి. 910
- క. ఇరువురమును మీసన్నిధి | కరు తెంచితి మిందు యుక్త మగు నిదియని మీ
రరసి తగఁ జెప్పఁ డనుటయు | మరి పలికెఁ బిశాచి మునిసమాజముతోడక. 911
- ఉ. ఏ నొకక్కడోగమున నిట్టిపిశాచపుజన్మ మొందితిక
గాని మదిఁబుద్ధిబలగౌరవ మేమియుఁ దప్ప దవ్యధం
బైనను జాలియుక్త మగునట్టిక్రియాగతి నీతఁ డొంటిమై
రా నిటఁ బట్టితిక జనుపరాజయముల్ వివరింపుఁ డేర్పడక. 912
- వ. అనిన నయ్యభయమతంబులందుఁ బూర్వపక్షసిద్ధాంతంబుల నేర్పటుప నేర్పరులు
గాక తమూఁ వితర్కించు మునులకోలాహలం బగ్గలం బయ్యె నన్నొడ. 913
- నీ. పుండరీకాక్షుఁ డంభోధరశ్యాముఁ డాజానుబాహుండు విశాలనక్షుఁ
డలిసీలకుటిలమంతలుఁ డంచితస్త్రితలతకపోలమండలుఁ డనేక
హాదనండలకంకణాంగదమణియద్రికాదిభూషణభూషితాంగుఁడనుల
పీతాంబుఁ డనల్పబింబఫలాధరుం డతులితచిరమసూహరవిలాసుఁ
డనుమతేజోవిరాజితుఁ డభిలభువఁ | మోహ సూదారకల్యాణమూర్తి యొక్క
పురుషసింహంబు ముగరు న్గిరు నిజోప | మాన వేషులు తన్ను సమ్మతి భజింప
- నీ. చెనుటచిత్తడిఁ జాల జగినిండుచ్చగనాభిబాట్టుతో నలకలు పొత్తునీయఁ
దెగఁబాలారుతెలికన్న దమ్ముల సుడియుమాపుల వింతసాలపు దేర
జిగి ధగద్ధగ యను మొగడపన్నులమీఁద జలుగుపయ్యెదకొంగు జీరువార
మతౌలికన్ములఁ బురుషిండు వెన్నె లకిశుకులు చెక్కుటద్దులఁ బొలయ
నంచనటసలు పచరించునలసగుతులఁ | బసిఁడియందెలు మ్రోయ నివ్వసుధ మెలఁగ
నిందిరాదేవి యన సుప్తనింతి యొకతె | యల్లనల్లన తనతోడ నరుగుదేర. 915
- మ. మునుబృదావనవీధి గోపవనితల్ మోదంబు సుధిల్లుఁ గా
వెనువెంటం జనుదేరఁ గేలిగతులక వేడ్కక విమోదిండుకృ
ష్ణనిచందంబునఁ దద్యనాంతరసరస్వతీమాభిరామాబ్జసం
జనితమోదసుగంధగంధకమాసంఘాతానుషక్తాత్మక. 916
- క. ఏలాలవంగలతికా | జాలాలింగితకదంబసముదయమును సూ
హలామదకలకిన్నర | బాలాసంగీతవము ప్రమదం బెసఁగక. 917

- క. లీలాగతి విహరించుచు | నాలాగున నమ్మునీంద్రు లందఱు రొదగా
సోలి వితర్కించురవం | బాలించి తదంతికమున కరుదెంచుటయున్. 918
- చ. అతులితదివ్యతేజః డగునమ్మహితాత్మనిఁ గాంచి సంఘము
ప్రతతి ముదంబు సంభ్రమము వైకొన దిగ్గవ లేచి కోమలా
యతవశవిప్రరంబునఁ బ్రయంబున నుంచి సుఖోపకృష్టులై
యతనిముఖేందుచంద్రికల నాత్మద్వగుత్పలరాజి రాజిలన్. 919
- గీ. అనఘ నీ వెవ్వ రభిక్తస్వయముబోని | యీవధూమణి మఱి యెవ్వ కిట్లు నిష్క
బోలె నేమించునీపుణ్యపురుషు లెవ్వ | కటకు వచ్చిచకారణం జేయి యొక్కొన్. 920
- చ. అనవును వారితోడ దరహాస మెల్లర్పఁగ నమ్ముపండుఁ డి
ట్లును వినుఁ డీప్రదేశమున నర్థిఁ జరించెడినట్టివాఁడ ని
వ్వనరుహనేత్ర నాహృదయవల్లభ నే నిట వేటకచ్చి మీ
వెనుకొడ వార్ధిఘోషమునఁ బేర్చుటయున్ విని యేగుదెంచితిన్. 921
- క. మిముఁ బొందఁగంటి శుభములు | నమకొనియె మనోరథంబు సఫలం బయ్యెన్
సుమహితసాధుసమాగమ | మమిత్రతేజఃపరంపరాచహమ గదా. 922
- చ. అనిన గంభీరభావబంధురంబులను మధురంబులు నగుతేదీక్షుచనమ్మధాపాథోనిధి
వీరులం దేలి యమ్మనివర్యు లాశ్చర్యంబున నప్రతీపలావణ్యరూపతారణ్యతేజోవిరాజ
మానశుభలక్షణోదారం బగుతదాకారంబు డెందంబుల కమందానందంబు నొందింప
నందంద చూచి తమలో నిట్లనిరి. 923
- మ. దరదిండివరదామధాముఁ డగునీతారణ్యతేజోధనుం
డరయం బన్నగరాజతల్పుఁ డగుఁ హేమాభాంగి యీశ్వరా
ధరి పద్మాలయ వీరు సిద్ధపురుషుల్ దా నట్లు గావన్న ని
ద్ధర నెవ్వారికిఁ గల్గు నిట్టిభువనోదాతప్రభావోన్నతుల్. 924
- చ. అని కొనియాడ నమ్ముల కప్పురుషోత్తముఁ డిట్లును దపో
ధనవరులార మీర లిటు తర్క మెనర్చుట యేమి కారణం
దెనము విరోధుల్ దొఱఁగి యేకమనస్కులు గాక కూడి వ
చ్చినకత మేమి నా కెఱుంగఁ జెప్పఁగఁబోలినఁ జెప్పఁ డేర్పడన్. 925
- సీ. అనిన నప్పుండరీకాత్మన కాతపోధనులు వారలవివాదములతెఱంగు
సకలంబుఁ జెప్పి యాజయపరాజయముల నేనుతంబుల నిష్కయింప లేక

సందేహమున బొంది చచ్చించుచున్నార మీప్రదేశంబున నిట్లు గూడి
యనఘాత సకలలోకానన్యసామాన్యభవ్యలక్షణసముదాహితముడవు
ప్రవిమలజ్ఞానమును బుద్ధిబలము నీకు ; నమరు నాకారసమములై యట్లుగాన
నొందుదలంప నగణ్య మొకింత లేదు । నీవ యర్హుడ వింతయు నిశ్చయింప. 926

వ. అనిన నమ్మనిబృందంబునకు నందకహస్తుం డిట్లనియె. 927

క. విను విప్రుండును బులియును । వినుతప్రజ్ఞావిశేషవిటు లిరువురు ప
ల్కినపట్టులు గా వనఁగార । జన దఖిలపురాణాశ్రయమృత మగుటకొ. 928

సీ. అఖిలయాపముల గర్వానుభూతశరీరధారలగా నాది తా స్పృశించి
వానియం దుండి నర్వప్రసర్తకుఁ డయ్య నప్పయోరుహదళశ్యాముఁ డరయఁ
గర్వప్రసక్తుండు గాక విశ్వమునకు సాక్షియై యేపారి సంతతమును
సచ్చిదానందభాస్వదూరితయై యొప్పుపరమాత్మ మతి కర్త బంధుఁ డగుచుఁ
బుణ్యపాపము లొనరించి పూని జీవుఁ । డోలి మేలును గీడును నొందుచుండు
నిట్లు గాకుండె నేనియు నెసఁగు సకల । మైసశాస్త్రంబులనును వైరుధ్యశక్తి. 929

వ. కావున నీవివాదంబు ప్రాగల్భ్యం బగుట నిక్కం బగుజయం బొక్కనికి జెప్పఁ
జొప్పడ దిష్టికాచియు విప్రుండును సుఖం బగునిశ్చేయసదంబు మొందెద రని
చెప్పిన నప్పదమతపోధనసంధోహంబు సందేహంబుఁ బాసి యాజగన్నివాసు నందఱు
నన్నిచందంబులఁ గొనియాడి పదంపడి. 930

ఉ. సమృద్ధమార భూసురుఁ బిశాచిని గన్గెని మాకు మీనిమి
త్రమున నీయుదాత్తగుణధామనిదగ్గముకొ సహానలా
పములు గల్గె సందియము మాని సుఖించెద రింక నీశరీ
రములతోడ మీరు నమరత్వముఁ జెంది యనేకకాఠముల్. 931

మ. అని సంభావన చేసి రంతఁ బ్రమదం బారంగ న్యుద్దఱుం
జని తత్తీర్థమునకొ మునింగి మును లాశ్చర్యంబునం బొంది క
న్గెన దివ్యాకృతులం దనన్బ నివిజుల్ గొల్వంగ నాకంబుకై
ఘనలేజం బెసఁగంగ నేగిరి సురేంద్రవ్యోమనూనంబులకొ. 932

ఉ. అప్పు డనంతతల్పుండు నిజానుచరుల్ గొలువకొ వనంబులొ
నెప్పటి నట్లు కేలిగతు లింపు చరింప దలంప నాత్మలం

- దప్పునిత్యమోగపరితాపము పైఁపఁగ లేక వారు నా
చొప్పున నేఁగి రచ్చటిఋషులొ ప్రమదం బెఁగఁగ సంఘడిక. 933
- క. ఆలోన వారిచిత్తము । లాలోకింపం దలంచి యవిష్టసేనములొ
నాలోకగోచరుఁడు గా । కాలోకగురుండు చనియె ననుచరయతుండై. 934
- క. ఆమ్మునివరులును ద్రిభువన । సమ్మోహన మగుతదీశుచతురాకృతిఁ దా
రిమ్ములఁ గనుగొనలేమికి । నుమ్మలికము నెమ్మనముల నుప్పతిలంఘక. 935
- సీ. రాచిలుకలజోక రఁతులు గాఁగఁ జరించులేమాపులక్రేనలంఘఁ
బరిపరిగతుల పట్టదములు భ్రమింపించుపువ్వురునెలదీపపాదలతుదల
మఁగొవెలల పంచమస్వరంబున నింపు పుట్టించుమరుగులసారుగలందుఁ
గవకవపలుపజక్కువకవ లిమ్ములఁ గ్రీడించుకొలఁకులకలఁకులందుఁ
గలఁకు మెలఁగుమఁ బలుమఱుఁ బిలిచి పిలిచి । చొలవ కెల్లందుఁ బరికించి మాచిమాచి
యలఁతి దలకొన మనముల నలసియలసి । కానలేరెరి యెబ్బంగిఁ గరులనేత్రు. 936
- క. ఆహరినిద్ర తెఱుఁగక । యాహరిసందర్శనోత్సవాశులమతిఁ ద
వ్యాపినిపొంత నశాదృత । దేహవ్యాపారు లగుమఁ ద్రిమ్ములుచుండుక. 937
- ప. కొండోకకాలంబు చన నెక్కునాడు నభోమండలంబున నొక్కవాక్యం బిట్లని
వినబడియె. 938
- ఉ. తాపసులూర మీకుఁ బరితాపము లేటికి లోకరక్షణ
వ్యాపితేబుద్ధి రంగనిలయంబునఁ బన్నగశాయి నైనల
క్షీపతి నేను సన్నతి భజింపుఁడు నన్నచటక సమస్తసాం
ఘాపతిపూర్తి మీ కొదవుఁ జయ్యన నయ్యెడ కేఁగుఁ డందఱుక. 939
- క. అనువాక్యము కల్గరసా । మన మగుటయు నమ్మునొద్రు లలిహన్మయనక
జని కాంచి మావిధంబు । విమలించిరి రంగధాము విబుధలలాముక. 940
- ఉ. అపర మేశ్వరుండును దయామృతపూతరంగితంబు లొ
మాపుల నత్రపోధులఁ జూచి సముజ్వలదంతమాక్తికో
ద్దీపితకాంతు లాస్యహిమదీధితిఁ బ్రోవఁ బయోదనిస్వనా
టోపగభీరభాషలఁ గడుం బ్రియ మారఁగ వారి కిట్లనుక. 941
- క. భావమున నొండుదలఁపులు । పో విడిచి మదేకబుద్ధిఁ బూసలు ప్రీతిక
గావింపుఁడు నా కనిశము । కైల్యపదంబు మీకుఁ గలిగెడు దానక. 942

- వ. అని యానతిచ్చిన నమందానందంబు నొంకి యమ్మునిబృందంబు ముకుందున కభినంద
నంబు లందంద కాంచి మరల వచ్చి యచ్చట నిచ్చలు చతుర్భుజానిఁ ద్రికాలంబు
నర్చించుచుండిరి తత్ప్రసంగంధాత్ముడగు లివియని చెప్పిన నప్పగ్యతీర్థంబునఁ బాక్షివ
పుంగవుండు చతురంగబలసహితుండై యవగాహనం బొనర్చి తనర్చిన తేజోబల
విశేషంబుల రాజిల్లునిజవైభవసంతానంబుఁ జూచి సంతసిల్లి యాస్యపద్మంబు వికసింపఁ
గాశ్యపమునీంద్రున కిట్లనియె. 943
- క. నీకరుణాలోకనమునఁ | జేకుట సౌఖ్యము మదీయసేవల కిచటక
నా కోనరింగుఁ వలసిన | యాకృత్యము లెవ్వి యనిన నమ్ముని పలికెన్. 944
- క. గోదానంబు కుటుంబికి | మోదనమాత్రంబు దివ్యయోగీంద్రునకున్
బేదకు భూమి మువ్వము | నాదీక్షితునకు స్వపాల యర్హం బొసంగెన్. 945
- క. దానము సేయఁగ నర్హము | గానఁ బ్రతిగ్రహ మొనర్పఁ గా దట్టియెడక
భూనాథున కిటు సేయమి | యానృపుఁ డరుగున్ సగాత్రుండై దుగ్ధతికెన్. 946
- గీ. భవ్యదేశకాలపాత్రంబు లొడగూడి | నపుడు సేయుదాన మక్షయంబు
దాన నడఁగిపోవు దాతకుఁ గోటిబ | వ్రాజులెంబు లైనయఘము లనఘ. 947
- క. ఈయనినవన్నీ నీయం | దీమెడ సమహారియన్న విపు డోధాణీ
నాయక తద్దానము లెడ | సేయక కావంపు మనినఁ జిత్తం బలగెన్. 948
- సీ. భాసురమణిమయప్రాసాదపంక్తులఁ దరళితకావితానములను
గాంచిన స్తంభసంగతమంటపంబుల పిమలచంద్రోపలవేదికలను
బహువస్తుసంపన్న పణ్యమాగ్ధంబుల మహనీయతోరణమాలికలను
అమృతోపమానంబు లగుజలాశయముల రామంబు లైనయా రామములను
శాలివనముల సరిసరసాలవితతిఁ | జాల నొప్పారుతోటలఁ జప్పనములఁ
దీవిలి భూలోక సారమై తనరునగ్ర | హార మొకటిని దనచేర నారచించి. 949
- క. అలఘుతపస్సులు నుత్తమ | కులజాలు నాచారపరుల గురుశ్రుమా
కలితులు నానాధ్వరక | ర్తలు విద్యావిదులు వైవధాత్రీసురులెన్. 950
- గీ. మూడువేల నేర్చి మొదవుల వారికి వ్రేయేయేసి యొసంగి వెలయుత్త
భూమిజాంబవములఁ బూజపారుకన్యల | వాసదాసికాన్వితముగ నిచ్చి. 951
- వ. ఒక్కశుభ మహూర్తంబునఁ గార్తస్వరోపకరణరమ్యంబు లగుహస్త్యంబుల నా
యాప్రదేశంబుల నతిథిజనంబులకు మనంబు లలగ నభిమతపదాగ్ధసంపన్నంబు లగున

స్నంబులను శీతలఘనసారప్రముఖనిఖిలముఃఖిద్రవ్యసంవాసితానేకపానీయపరిపూర్ణ
కలశంబులం గలిగి యహిమకరనికరంబులవం జొరువయ్యాక మిగుల నిగతాశించు నది
పండిరులను గల్పించి కల్పాక్షిపిధానంబునం బాసంగించి యచ్చటం గదలి ముక్తిసీ
మంతిసీమితముక్తాభుధామం బగురంగధామంబున కరిగె నయ్యవసరమున. 952

ఉ. జ్ఞానవిధూతకల్ప ఘలు శాశ్వతభక్తినిధిజ్ఞానచ్యుత
ధ్యానపరాయణుల్ ఘనదయాకలితుల్ సకలక్రియాసుగం
ధానవిశారదుల్ పరహితవ్రతచిత్తులు దాతృవ్యతే
జోనిధులార్యసన్నతవిశుద్ధచక్రాలు తత్పదస్థితుల్. 953

క. తనకు నెను రరుగుదెంచినఁ ; గని సంభ్రమవనియకౌతుకంబులు మది నె
కొనిన మ్రొక్కి విమలమణిగణఁ కనకాదు లుపాయములుగా నిచ్చి తిగె. 954

క. ఆనరపాలుఁడు వారలఁ చే నుచితప్రియవచోవిశేషంబుల ను
హ్నితుఁడై యట కడచి ప్రధానపురోహితసమన్వితముగా నెలమి. 955

వ. చని పురోభాగంబునఁ బరమభాగవతసేవ్యం బగుతద్విద్యనగరంబుపట్టునకుఁ జాట్టును
గావలి యొయున్న పన్నశేంద్రునిఘణామండలంబు పరిపాటిం బాటిల నొరయుమేటి
కొమ్మల నువారం బగుప్రాకారంబునను నలంకారంబై ధృద్ధగీయమానంబు లగుమయూ
ఖప్రతానంబుల సహర్షలికిరణంబులకు నెదుర్పడుమణులు దీపించినం బాలుపుదీపింపు
తలఁపులం దనరి నితమలిశనిపాతంబునకుం దప్పి యొప్పుమేరుపర్వతంబునంబోలె
సర్వోన్నతంబై విలాసాంజనరేఖారంజితంబు లగునగరలక్ష్మీకటాక్షంబులచందంబున
లోకానందకారణం బగు కువలయతోరణంబుల నభిరామంబై మలయపవనసంచలితం
బులై యుదంచితంబు లగురాంచనకింకిణీగయూణాత్కారంబులఁ బతంగతురంగంబుల
కలన స్థలువల్లనవల్లుశిఖోవిశేషంబుల నలవరంపంజాలి చాల నూతనంబు లగుకేతనం
బులం బాలించి మహేంద్రనీలమణికిలితంబు లగుజాలకాంతరంబుల నిరంతరంబును నె
డలి కిడిలుకొనుకాలాగరుధూమస్తోమంబు లంబరంబున నంబుదాగమనసముత్కంఠంబు
లైన రుచిరరుచివిజితతాపింధంబు లగుపింధంబుల విష్ణియాడుక్రీడామయూరంబు
లకు నుకరంబు లగుమణికిఖరంబుల మెఱసి శబదభ్రమభ్రమచంద్రోపలవిమలచంద్రశా
లాంతరపరిస్థిరన్నటనవిలాసవిలాసినిచరణరచితమణిమాపురం బై నిజవిభవవిజితగోపు
రం బగు గోపురంబుఁ బ్రవేశించి. 956

క. ప్రతిహారానుమతంబున | సలిముదమున నానృపాలుఁ డతులావరణ

ప్రతిముము మోలి ప్రదక్షిణ | గతి సవనతపూర్వకంబుగాఁ జొచ్చి యటన్. 957

గీ. దొరల మంత్రుల హితుల బంధులను గూడి | యప్పుదిక్కులఁ గుముదాదు లైసత్తీర్థ
రక్షకులకును మఱి చతుర్ద్వారపాల | సమితికిని మ్రొక్కి యభ్యంతరమున కరిగి.

క. స్రుతకనకకపటసుచమా | ప్రతిమానమనోజ్ఞపీఠపరిధాను విభా

జితబాలభానుఁ ద్రిభువన | విత లేంధనచిత్రభాను వివృక్తేనున్.

959

చ. కనుగొని భక్తిపూర్వకము గా వినయానతుండై తడియకా

సనమున విష్ణుపారిషదసత్తము లాదర మొప్పుఁ దన్నుఁ దో

డ్డొని చనఁజొచ్చె నివ్యమణికుట్టిమకుడ్డ్యకవాటవేదికా

వినుతివిటుంకసంజనితవిస్ఫుటధామము రంగధామమున్.

960

వ. ఇట్లు ప్రవేశించి ముందటఁ గుండచందనచంద్రికాపాండురం బగుకుండలిరాజపర్యం
కంబునఁ బవ్వళించి సమంచితమణికిభిరవిరాజితరాజతాచలసంగతిఁ గనుపట్టునీల
మేఘంబుచందంబున నందంత్రై కేంద్రమిరులసిరుల గదవంపుఁజెన్ను ననువన్నెయొసంగు
కెంబాయలఁ జాల రంజిల్లుమఁ జక్రచామరతామరసమలిశపద్మయుచాపకలకాదిరేఖలం
గల తలంబుల మెఱసి మెఱుంగఁజుక్కలచందంబునకు నూరుపు నెఱపునఖమణిరమణీ
యంబులై నమదమరేంద్రబృందమంపారమాలికాపరిమళపంపరావాసితంబులై వాస
వధనుల్లీలావిలాసంబునకు వాసిమిగిలి వివిధమణిమృత్యుతివ్యతికరమంజులంబు లగుమంజీరం
బులఁ బొలుపుమిఱి శుకసనకాదిమోగీంద్రధ్యానగమ్యంబులై రమ్యంబు లగుచరణం
బులును, వృత్తానపూర్వంబును నపూర్వసౌభాగ్యయోగ్యంబులై నిగనిగ నిగుడుభంగి
నెవలకొనుచిటులొడలను, గ్రొత్తమెఱుంగుమొత్తంబులు చిత్తగింపం(?)బారలై త్రిస
నునుఁబస నెసంగునసితకదలికాకాండంబు చనుకారం బగునూరుపులును, నవకర్ణికార
కుసుమసురమాపితేపంబు నభినయించునభివశితపరిధానపరివృతంబై కనత్కనకకింకిణీ
కలితలలితమేఖలాలయం బగునితంబంబును, మిన్నేటిబోటి యగునేటిసుడివడువున
బోభిల్లు నాభిసరోవరంబునఁ దిరం బగు నెలిదమ్మిబోని ముఖసరోజసారభంబు గ్రోలఁ
జాగితేటితెగ బాగున నభిరామం బగురోమావళిం దనరి,వళిత్రయసుందరంబై కరతలగ్ర
హణసాధ్యం బగుమధ్యంబును, సగసత్సంగారలీలావిలాససముల్లాసిని యగువనజవాసి
నికి నప్రమత్నైరత్నదర్పణం బనఁ బ్రశస్తం బగుకౌస్తుభంబునను నుచితస్థలంబై సంతాన
లతాంతసంతానదంతురితాంతరీతరుణకులసీదళదామసుభితంబై కుంకుమకర్పూరదర్ప

సారసుగంధిగంధసారానులేపితంబై శ్రీవత్సలక్షణోపలక్షితంబు లగువత్సపరిణాహం
బును, సముజ్వలవజ్రకంఠజాంగదభద్రముద్రికాశోభితంబులై కటికిరీట పాగ్భవిన్య
స్తంబు లగుహస్తంబును, సారానురాగసాగరకన్యకాకరకంకణపదాంకితంబై జగి
దొలంకుశంఖంబువాంకంబునకు బింకంబు దలకొలుపుచు నప్రయత్నరత్నరైవేయక
బంధుర మగుకంఠంబును, దళితళం బాలయతకుమలు గలతకుమలం దాపించినదీ
పించుకెంపులం బెంపారుమండలంబు లాలయగండమండలంబును, బరిపక్వబింబ
శోభాసౌభాగ్యంబు నతకరించుమధురాధరంబును, సుధావసంబునం బదమగొని తల
బ్రెత్తుముత్యంపు మొలకలపొలుపునం దెలుపెనంగుదశనకాంతులు గలసి వెలయునెలవవ్వు
వెన్నెలలం జెలుపుమిగిలి సతతప్రసన్నతానదనం బగువదనచంద్రబింబంబును, సము
న్మీలితనీలలితమనుమసముల్లాసంబు నుల్లసించుచు సురభినిశ్వాసమారుతుంబున దిశలు వా
సించు నానికయును, వాసరావసరసముల్లసితసితారవిందదళవికాలంబులై తొంగలితె
ప్పలకప్పున నొప్పారి కరుణారసపాత్రంబు లగు నేత్రంబులును, నిజవిక్షేపమాత్రవిలా
ససంపాదితాశేషనిలింపమంగళం బగునానతభ్రూలతాయంగళంబును, లలితలావణ్య
రసలవంబు లన నమరుచెనుటచి త్తడి గరంగుహరినీలిరికిఖరంబునంబోలె బద్ధరాగ
ప్రభాటోపవిశంకటమమటసంగతం బగును త్రమాంగంబును, గలిగి యంగీకృతభక్తజనా
నుగ్రహంబగు, శ్రీరంగరాజదివ్యమంగళవిగ్రహం బాపాదమస్తకంబును విస్తయన్తి
తనయనారవిందుండై సందర్శించుచుం బరమానందసుధావీరుల సొలలాడుచు మాన్
గద్యవకంతుం డగుచు నారాజకంఠీవుండు,

961

సీ. బాపురే మృదపాదపల్లవంబులయొప్పు మాయురే యూరులసోయగంబు
భీరే నితంబబింబంబుసౌందర్యంబు మమ్మా కృశాలగ్నముచెలుపు
అరే యొప్పారుయూరులభాగంబు చాగురే బాహులచక్రదనము
బౌర లేనగవారునాననాబ్జయపొల్పు సౌహారో కమంగవ యొజుపుమెజుపు
మేలు మేలకంబుల మెజయకప్పు । అహహ నునుపారునొసలం దట్టాడుతెళును
లనుచుం ద్రేభువనమోహనం బగుతదీయ । మూర్తివైభవ మందంద పొడి పొగడి.

క. ఆక్రజపుభక్తి జాగిలి । మొక్కి లోటమున గదియ మోడ్చినచేతుల్
నెక్కిలిపి ప్రమదలహరిం । జొక్కుచుం దదైవభింబంబు జూచుచుండెన్. 963

క. అప్పుడు కరుణామృతరస । ముప్పొంగుకటాక్షుద్వప్తి నర్వీభునిం
దప్పుక కనుగొని మధురిమ । చిప్పిల నానకలలోక సేవతుం డనియెన్. 964

- గీ. పాఢిన్తోత్తమ నీ మహాభావగుతులు । సంతతంబును మత్స్వదాన్వజమునంద
యొనసియుండుట నత్యంతహితుడ వీవు తలపు నీమీద నాకును దగిలియుండు. 965
- చ. నను మది నిల్పి మున్ను నలినప్రభవుండు తపంబు నేసినన్
మనమున మెచ్చి తప్పియ మొనర్చుట కీకతి రంగమందిరం
బున మణిసత్పణాన్వితసమున్నతపన్నగ రాజశయ్యమై
దనరెనుడివ్యమూర్తి నవతారము నొందితి సత్కృపామతిన్. 966
- చ. వనజభవుండు భక్తి గొలువం జరకాలము సత్యలోకము
దొనగ వనించి పుణ్యమహిమొన్నతి నొప్పనయోధ్య కొక్కచో
ప్పనం జనుదెంచి యందు గూఢభూషణు లైనభవత్కులీను లె
ల్లను వివిధోపచారగుతులన్ బరిపూజ లొనర్ప నుండితిన్ 967
- ఉ. ఆగతి నందు నాలుగుమహాయుగముల్ చనునంతఁ జాపదీ
క్షాగురుఁ డాశ్రితావనవిశారదుఁ డద్భుతబాహువిక్రమో
ద్యోగుఁడు జానకీద్యుగనితోత్పలచంద్రుఁడు రామచంద్రుఁ డా
భాగవతాగ్రగణ్యుఁ డనఁ బ్రస్తుతి కెక్కినదానవేంద్రునిన్. 968
- క. నిజదరణకమలసంతత । భజనపరాయణునిఁ బరమపావనచరితున్
సుజనప్రియుని విభీషణు । రజనీచరవంశజలధిరాకాచంద్రున్. 969
- గీ. ఆదరించి తనకుఁ బ్రాణంబుకంటె విశేష మైనయావిధిత్రభవన
మిచ్చి యనుప నాతఁ డెలమిమై లంకకుఁ జనుచు నిచట నున్న సమయమునను. 970
- మ. అమృతప్రాయము లైనతోయముల లోకానందముం జేయునీ
కమనీయుపగ నీతటద్రుమసమగ్రచ్ఛాయలన్ జాల శీ
తములై మించిన సైకతంబులను మోదం బార నీక్షించి ని
త్యము నిచ్చోట వసించుకాతుకము డెందంబందు సందిల్లఁగన్. 971
- క. అయ్యసురనాథు నొకగలిఁ । జయ్యన నొడఁబఱచి పంచి సన్నతఫణిరా
ట్టియ్యాతలయన సుఖివై । యియ్యెడనున్నాడ లోకహితనిరతమతిన్. 972
- క. మెచ్చితి నీభక్తికి మది । నిచ్చెద నే వేడు మింక నేవరమైనన్
జెచ్చెర నీగునమనఁ గృప । పిచ్చిగిలం బల్కుటయును బ్రీతాత్మండై. 973
- చ. మనుజులరేణ్యుఁ డిట్లు రమావర దేవకిరీటగోటినూ
తనమణిదీప్తివిస్ఫురితతావకదిన్యపదాంబుజాతమున్

గనుగొనునట్టిభాగ్యమునకంటె విశేషవరంబు లెవ్వ నా

జననఫలత్వ మొండె గలవంబు లడంగెఁ గడంగెఁ బుణ్యముల్. 974

వ. అని పలికి యారాజపంచాననుండు పాంచరాత్రాగమప్రపంచితవిధానంబున సాన
ధానమానసుండై యాభోగితల్పు ననల్పభవ్యదివ్యోపచారంబుల బూజించి పునఃపునః
ప్రణామంబు లాచరించి తస్మభారవిందలావణ్యమధువిలోలంబు త్రైనిజలోచనమును
పంబుల నెట్టకేలకు మగుడఁ దిగిచికొని యనంతవైభవాభిరామం బగునారంగధామం
వెడలి ప్రతిహారపాలకు లగుదవ్యపురుషుల నవ్యమణిభూషణాంబరాదిసమన్వితంబుల
సంతర్పితులఁ గావించి విమతవిహంగ్యేయం డగువివ్వక్తేయకాండ కరిగి సచేనుండై
తదీయపాశ్చ్యభాగంబులఁ గొలిచి గగనమండలంబున నాఖండలని నీలగిరిశిఖరం
బునుబోలె నుద్దామం బగుతద్ధామంబు వీక్షించి సకలసాగుజనోపాస్యం డగుకశ్యపుఁ
గనుంగొని.

975

క. సన్నతమేచకజలధర । సన్నిభరుచి గలిగి గగనచరపథమున స

గ్వోన్నతమై యొకధామం । బున్నది యది యెట్టి దనుచు నుత్కుక మతిన్ము. 976

చ. అడిగిన నన్న రేంద్రునకు నమ్మునిపుంగవుఁ డిట్లునుకొ ముదం

బడర ననంతశక్తియుతుండై జగవాత్మకుఁ డైనచక్ర యొ

ప్పడు వసియింప ని మృగుమఁ బొల్చినయిమృతహనీయధామముం

బుడమి ఫణాగ్రభాగమునఁ బూజినశేషునిగా నెఱుంగుమీ.

977

వ. అతిరమ్యం బగుతల్పమై సతతలీలావాసమై రత్న సం

గతసింహాసనమై పరిస్ఫురితముక్తాచ్ఛత్రమై సత్ప్రభా

తతదివ్యాశుగమై మమోహరపదత్రాణంబులై చక్ర సం

చితలీలం భజియించి కాదె కనియెకొ శేషుండు శేషత్వముకొ.

978

గీ. జ్ఞానశక్తిబలామితైశ్వర్యవీర్య । తేజములు వొల్పు నతనికి నైజ మగుచు

బహుగుణానంత్యమునఁ గర్ణభావమునను । నెలయు నాతఁ డనంతాఖ్యఁ గలిగి యధిప.

క. లోకములు జన్మ విలయ । వ్యాకులములు పొందువేళలందును విక్రతుల్

వైకొనక శాశ్వతస్థితిఁ । జేకొని యీధామ ముల్లసిల్లుచు నుండుకొ.

980

క. ఇది తచ్చాయ నృపోత్తమ । సదమలభిరదీయపూర్వజన్మాన్వితమై

యొదవినసుకృతఫలంబున । విదితంబై నీకు గగనవీధిం దోచెకొ.

981

- క. ఈవిధమునఁ బ్రతియుగమున । భూవల్లభ వర్ణశ్లేషములు వెలుఁగొందున్
శ్రీవిభుఁ డీధామము దా । నావేళల నట్టివర్ణమై కానఁబడున్. 982
- క. పెరుగుమఁ దలుగుచు నుండును । నరనాయకకాలవశమునన్ దివ్యరుచి
స్ఫురితము నహీనమహిమా । త్రరముచు నగునీమ సూజ్ఞ ధామము వసుధన్. 983
- సీ. ధరణీశ కలియుగోదయవేళ విపరీతిరీతి నిన్నియుఁ బ్రవర్తిల్లుచుండుఁ
గల్గ నిజం బగుఁ గల్పఁడు దుష్టఁడై నెగడు ననిత్యంబు నిత్య మగుచు
హేయ మహేయమై యెసఁగు ననాచార మాచారమై చెల్లు నవవిసురులు
మతి చెడి శూద్రులగతిఁ జరింతురు శూద్రు లావిప్రధర్మంబు లాచరింతు
రాలు మగని విడుచు నాచార్యు నిందించు శిష్యుఁ డభిలషేనసేవ్యుఁ డైన
హరి భజింప నొల్ల కన్యడైవంబుల నెపుడు కోరి కొల్లు రెల్లవారు. 984
- గీ. జలజనాభున కాధారశక్తి యగుచు । దనరుకేషాఖ్య నొప్పు నీధామ మధిప
తెలియ కెప్పుడు సామాన్యదృష్టిఁ జూచు । వారు పోయరు నిరయనిచాసమునకు. 985
- మ. అచ్యుతానందవిధానమై సకలకల్యాణావహంబై రమా
రమణప్రేమనివాసమై మెఱయుఁశ్రీరంగప్రభావంబు ని
క్రముగా నాత్మనెటింగి కొల్పుసుజనుల్ కర్మంబులం బాసి ని
ష్క్రమణం శాశ్వతవిష్ణులోకసుఖమున్ బ్రాపింతు రుర్విశ్వగా. 986
- క. అని చెప్పిన నాకాశ్యం । మునికరుఁ గొనియాడి రాజముఖ్యుఁడు ప్రపదం
బానరఁగఁ దధామమునకు । వినతుండై యచట వాసి వెలువడి యెదుటన్. 987
- సీ. శిఖరాగ్రగతిహరిప్రఖరాశనిహారనఖరాభిహతనవ్య నాగకులము
శబరీపరిప్రసక్త బరీకలాపవిక్లబరీణసునభుజంగవ్రజంబు
రహితదోషాటోపమహితరత్నప్రభాపితబృందారకబృందసరణి
నితతసానుస్థానసతతనిర్భరజలప్లుతతరుప్రత్యంతభూమికులము
బహుళగైరికమయద్యుతప్రభవరాగ । కల్పితాలీకదివసావగమనికామ
విపులవార్యాహసందోహవిభ్రమంబు । రుద్రకటకంబు ధరణిధరేంద్ర మొకటి. 988
- క. అన్నె లపును దక్షిణమున । విన్నులతో రాయుచుండ వీక్షించి సము
త్పన్న కుతూహలమతిమై । సన్నద్ధసముప్తసైన్యసహితుం డగుచున్. 989
- కా. ఆరాజేంద్రవరుండు తత్కుఁధరశృంగారాఘండై చేరువన్
ధీరోదంచితవారికేకదలీలిల్కామ్రఖరూర సా

వీ యోగకవనావలీకలితకావేరీప్రవాహంతర

క్రీగమ్యం బగురంగమందిరము నర్థిం జేరి సద్భక్తిమై.

990

క. తనదృష్టికి నలునిక్కులఁ | గనఁబడుచేతముల నమితకనకాంబరగో

ధనరత్న దాసదాసీ | జనముల నర్పించె శేషశాయికి నెలమిన్.

991

క. భూనాయకుఁ డద్రివ్య | స్థానము మఱి బాసి పోవఁ జాలక యచటన్

దా నుండఁ దలంచి భూసుత | మై నెగడు తదద్రవిషమించితనీమన్.

992

క. సారసగుడనిలాహత | సారససంవాసితాంబుసారం బగుకా

వేరీతీరంబునఁ దన | పేరుగ నొకపురి రచించె శ్రీతి దలిగన్.

993

క. ఏపట్టణమృకంఠెను | నాపురవర మమరు విభ్రమాలసలనా

నూపురరవమంజులమణి | గోపురమై విభవవిజితగోపుర మగుదున్.

994

క. నలినజాఁ డనురససిద్ధం | డలవేలుపుఁగొండ శుద్ధహాటకమయమై

వెలుఁగఁ బుట మిడినపరుసునఁ | బొలు పగు నప్పురముకోట భూవిసుతంబై.

995

క. కొమ్మలగెడ మానికపుం | గమ్మలక్రొమ్మెఱుంగు లడరఁగా నలవేల్పుం

గొమ్మలు మలతురు పుత్తడి | బొమ్మలగతి వేఱ కొటఁ బొగడఁగ నేలా.

996

చ. లలనలకేలిసంభ్రమములం దెగి రాలినహారరత్నముల్

జలధరవేళఁ బెంజనుకులం జని తత్పరిభాతలంబులన్

వెలుఁగఁగఁ గాంచి వానిఁ గడువేడుకతోడుత సంస్తుతించి మే

నొలయఁగఁ బల్కెన్ మురియుచుండురు పన్నగరాజకన్యకల్.

997

సీ. తెరల వ్రాసినవ్రాత దీక్షింపులులకు మనె లోఁగఁ జందురుచుచ్చయిజ్ఞీ

తూలాడుపడగలతుదలతాఁకున నుల్కి హరితేహయము లుప్పురము దాఁటు

శోభాకుళులయందుఁ గెందమ్మితూఁడులు వింతగా నజానెక్కిరిత నంజ

రమణఁ బెంచినమయారమ్ములు వేలుపుకన్నెలకరతాళగతుల నాడు

ననిన నందుల ననిచెప్ప నమరులైన | సవడిగ్రహరాజామేడలసకరణలను

మేటితోడవులు నిట్టిటిపాటి వనుదు | జగములోపల మఱి వేఱ పొగడనేల.

998

క. పురసౌధశిఖరనికర | స్ఫుగదురుమరకతమయూరపుంజములఁ గళా

ధూబింబమధ్యహాఁణము | తరుణత్వభ్రాంతి దవ్యుదవ్యులఁ గముచున్

999

చ. హరిణ మటండు కాదు వట మందురు భూప్రతిబింబ మండు సా

గరతలపంక మండు శకికం దని యందురు లోకు లంధఱున్

సరసిజవైరి మైకట నిజంబులు గా వని యప్పురంబు గో

పురశిఖరాలిలో మెరయఁ బుట్టినకం దని చెప్పఁబొం దగుట. 1000

క. నీలమణిచంద్రశాలా । పాలిక లీలాఽలోలబాలాలీలా

వాలాపాం గాలినటి । త్రాల్లాభ్రాంతరతటిల్లతాగతిఁ బాలుచుట. 1001

క. నీడలు మణిముకురంబులఁ । జూడరు పట్టణములోనిసుగుణులు సురత

క్రీడాసంభ్రమగళిత । వ్రీడాబ్జముభీకపోలపీఠులఁ దక్కట. 1002

మ. పురిశ్శృంగారవనంబులకు మెఱయుచుక బూర్జేందబింబాననల్

విరులం గొప్పలు దీప్త వేణి యెలమికవేడ్కక వెసం గప్పబం

ధుఁనీలప్రబలాంధకాగము క్రియం దోపం భ్రమం జక్కవల్

విరహార్తిం దురుషిల్లుఁ బట్టపగలుక లీరాసరశ్శ్రేణులక. 1003

క. సరసీరుహములు తత్పుర । వఁవనతావదనవైభవము గోరి సరో

వరమధ్యమముల నెప్పుడు । చిరలీలం దపము సేయుచెలువున మెఱయుట. 1004

క. అతనఁడు సమ్మోహన శర । మతివలకన్దెసల నిలిపి యతులోద్యాన

ప్రతితుల నప్పురి నెప్పుడు । చతురత రతిఁ గూడి క్రీడ సలుపుచు నుండుట. 1005

ఉ. ఉపరిరతిప్రయాసముల నుబ్బినఘర్ష జహోర్ధ్వశీకర

వ్యవసయబుద్ధి నంగనలు వారిరుహోకరవారి నుల్లస

ద్విపులకుచద్వయీలిఖితవిస్మయితాగరుప్రశవల్లికా

న్నపన మొనర్చి కల్పమము సౌరభముం గలిగింతు రప్పురిక. 1006

సీ. మెఱచి పోవనితీవమెఱపులు రతికేళికలికిరాచిలుకలు పలుకనేర్పు

బంగారుప్రతిమలు ప్రాణంబు లెసఁగినచిత్రరూపంబులు చిత్తభవుని

మోహనాస్త్రంబులు ముదితలై చరియించుచంద్రరేఖలు మహీస్థలి నటించు

కల్పవల్లులు పులకడిగినముతైంపుతిళుకులు శృంగారకళలచెలులు

కన్ను లారెడువేలుపుకన్య లాఱపు । డెలుపుమెత్తనివణికలాకలు లోన

నీమ లనఁ గామకేళివిచిత్రగతుల । వాని కెక్కడు రప్పురివారసతులు. 1007

చ. తనపగవారి లోఁగొనినతప్పనకప్పర (?) నాథుఁ డాద్యులక

బెరుపగుకింక సంకెలలఁ బెట్టిన భీతిగఁ గన్ననిం గనీ

కనముల ముట్టి గిట్టెడును గైవడి నెందు నమందబృంహిత

ధన్యులు దలిగ్న మెప్పుమదవాణముల్ జయకారణంబులై.

1008

చ. వెనఁ గదలించి హే యనిన వేల్మిడిలోనన నిల్చుఁ గంధం
బుసుముక బిట్టదల్చినను భోరన సాగరమైన దాటు బ
ల్వసమున జాఁగలం దఱమి వాగై వదల్చినఁ జావ్వనం జవం
బెనఁగఁగ గాలి మీటు భువి నెన్నిక కెక్కినఖర్తలాణముల్.

1009

సీ. సంతతభువనప్రశస్తసంచారులు సత్కులగోత్రవిస్తారశీలు
లవనీసతీపరిగ్రహార్థసమర్థులు పరిచగప్రహోదనిరతగుణులు
ప్రకటపదక్రమపాగ్నల్యనిరతులు పరపక్షుండఃప్రాణమతులు
ఖరదూపణక్షయంకరశక్తియుక్తులు కృష్ణవద్రాధికకృత్యపరులు
కలితసర్వజ్ఞఃగ్రహుల్ కలిమలాప | కష్టణోద్ధిస్తసద్ధర్మకర్మచరులు
నగుదు శ్రీవిష్ణుమూర్తుల ననుకరించి | వెలయుచుండురు తత్పురివిప్రవరులు.

1010

ఉ. ధీరులు దోషదురులు సుధీజనసంస్తవనీయసద్గణో
దారు లుదారు లాహవజితప్రతివీరు లపూర్వనిత్యశృం
గారులు శూరు లుజ్ఞాతవికారులు వార్ధిగభీరు లంగనా
మారులు శక్తినిర్జితవీరులు రాజసుమారు లప్పవీక.

1011

క. ధనదులు పుణ్యజనేతులు | ననవరతశీనాభినందితాత్ములు నరవా
హనులు నిధిపతు లుదారు ల | య్యును గారు కుబేరు లచట నుండెడు వైశ్యుల్.

సీ. మధుఃపట్టదంబులమధుపానభూములు రాజకీరంబులచ్చపట్లు
పుంసోక్తిలంబులభోజనశాలలు మలయానిలంబులు మలయునెడలు
నవన యూరంబులనాట్యరంగంబులు మకరకేతనుసభామండపములు
ఃటః టీజనములవిరులచప్పురములు మధులక్ష్మీనైపథ్యమందిరములు
అలవసంతునిలీలావిహారనీమ | లిట్టలం బగునలపులపుష్టినిండ్లు
చిరవక్ర్రాంతపథిక సంజీవనములు | పావనము లప్పరంబున బాహ్యగునులు.

1013

చ. పరిణతగంధశాలివనపంక్తులు గంధనహాసుధాతలం
ధురకణిశంబులై వెలుపు దూకొనఁ జాలు నిజాలవాలసుం
దరవికచారుణోత్పలవితానవప్రమదాలిమాలికా
సురుచిరసేతమాధురికిఁ జొక్కి తలల్ కదలిం చెనూ యనక.

1014

సీ. పరిపాండుకేసరపరిణాహకేసరప్రసవపరాగంబు కొనరి కొనరి
వర్ణితకాసారవరవీచికాసారశిశిరశీకరములఁ జెల్లఁగి చెల్లఁగి

గుణవతీసున సారకు చలి ప్రసున సారబహుళ సారభముల బలసి బలసి
కమనీయమణిజాలఖచితసద్గ్రహజాలమాలికాంతరముల మలసి మలసి
సమదకరికటతటమదసలిలపాన । ముదితకలరవమధుకరమృదులచలిత
లలితవిపరీతగరుడంచలములఁ బొదలి । మలయపవనుండు పురిలోనఁ గలయఁ బొలయు.

వ. మఱియు రిపుహృదయపుటభేదనం బగునప్పటభేదనం బమరావతీపురంబునుంబోలె
ననిమిషానందకరంబై, యలకాపట్టణంబునుంబోలె ధనదనివాసంబై, మధురాపురంబు
నుంబోలె నుల్లసత్పుండరీకంబై, పుండరీకంబునుంబోలెఁ బురుషోత్తమావాసంబై, పురు
షోత్తమావాసం బయ్యును వీరభద్రవిహారస్థలంబై, వీరభద్రవిహారస్థలం బయ్యును
దక్షయాగమహోత్సవంబై, దక్షయాగమహోత్సవం బయ్యును సర్వమంగళాభిరా
మంబై, యమరు నందుసుందరులనయనంబులయంద శ్రుతిసీమాలంఘనోద్యోగంబును,
పంగులయంద పడసీనతయ్యుఁ గరులయంద మదోద్రేకంబును, దరులయంద కాళాచల
నంబును, బ్రబంధంబులయంద వర్ణబంధంబులును, శుకశారీకాదులయంద పక్షపాతంబు
లును, గోవులంబులయంద భంగంబులును, భృంగంబులయంద మధుపానప్రసంగంబు
లును, వృద్ధదోవారికాదులయంద దండగ్రహణంబులును దక్కఁ దక్కడల లేక
యొప్పు నందు.

1016

ఉ. భూజనదృక్పక్షోరపరిపూర్ణసుధాంశుఁడు కీర్తిచంద్రికా
రాజితలోకుఁ డానతథరాతలనాథకిరీటిరత్ననీ
రాజితపాదపీఠుఁ డరిరాజమలఁచలక్రజపాణి పం
కేజకలాన్వయాగ్రణి సుకీర్తినరేంద్రుఁడు సమృదంబునకే.

1017

క. హితబంధుమిత్రసేనా । పతిసామంతప్రధానపరివారపురో
హితసహితముగ వసించెను । సతతమహీరాజ్యవిభవసౌఖ్యాన్వితుఁడై.

1018

గీ. అట్ల పెద్దకాల మం దుండి యాశ్రిత । పారిజాతు సత్కృపాసమేతుఁ
బ్రతిదినంబు గోరి భజించె శ్రీరంగ । ధామ నిర్మలనీలధామధామ.

1019

ఉ. అంత నిజాత్మజాతు దళితానినృపాలుఁ బ్రజానుపాలనా
త్యంతవిచక్షణుకే సుగుణధామని సన్నతనాము బంధుసా
మంతజనైకసమృతిని మంజులముంగళితూర్యసంగతుల్
రంతుగ మ్రోయఁ బ్రాజ్యనిజరాజ్యపదస్థుని జేసి నెప్పదికే.

1020

క. తగు లాంఛు లేక మఱి యా ; జగతీ నాథుండు విరక్తి సమకొన మదిఁ బ
న్నగతల్పు నిలిపి నియమిం । దగఁ దప మొనరించి తత్పదస్థితి మొండెకా. 1021

క. అని ప్రాచేతసుఁ డావర ; మెనయ భరద్వాజమునికి నెఱింగించినయీ
వినుతేతిహాసపఠనం । బున నరుఁకు నుభయలోకములు పెంపొందుకా. 1022

వ. అని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివర్యున కెఱింగించినతెఱంగు. 1023

శా. చోళీ చంచదురోజమంకుమనవత్తోదస్ఫురద్వత్తు నే
పాళీచారుకపోలచిత్రచనాపారీణహస్తాబ్జ బం
గాళికేళీకలాప మత్తకరికఞ్చనవృషాంచాల పాం
చాలీభావవికాసకృచ్ఛతురవాచామాధురీవైభవా. 1024

క. కమలాంకకాంతిశోభిత । కమలాకరనిభగభీర కమనీయదర
త్కమలాయతదళలోచన । కమలాకలితాత్మసదన కమలామదనా. 1025

మాలిని. దినకరసమతేజా దీనమందారభూజా
వనధినిభగభీరా వల్లనీయప్రచారా
వినయనయవిశాలా వేదమార్గానుకూలా
జనకువలయసోమా చాగయామాత్యరామా. 1026

గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భక్తిమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ
గౌరనామాత్యపుత్ర సుకవిజనమిత్ర సుధీవిదేయ ధైరవనామధేయ
ప్రణీతం వైవక్తిరంగమహత్త్వం బనుపురాణకథయందుఁ
చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

పంచమాశ్వాసము.

- క. శ్రీరఘునాయకమృదుపద | వారియహభ్రమగ బంధువత్సల వంశో
ధ్వాఃణసుమహిత మతివి | స్తారోరగసావ్యభౌమ చాగయరామా. 1028
- వ. అనధరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీననితరోమహర్షణం డగఃరోమహర్షణకుమా
రుండు దివ్యబోధను లగుశౌనకానితపోధనుల కిట్లనియె. 1029
- క. ఈజాడ కలితపుణ్యస | మాజం బగునామ్రతీధకమహిమ విని భర
ద్యాజుండు విపులతపోవి | భ్రాజితు వాల్మీకిః జూచి పలికెం బ్రీతికె. 1080
- చ. ఇది యొకపాదపంబు గడు నేచినశాఖల నెల్లదిక్కులకై
బాదివి మహాతపస్విజనపూజితమై గిరిబోలె దోచుచు
న్నది విలసత్ప్రసూనభరనవ్యమనోహరదివ్యవాసనా
ముదితనుదాలి గాంగఁ బరిమోహితముగ్ధకురంగబృందమై. 1081
- క. శ్రుతిసుకిరందై మధుగ | శ్రుతికలితస్వగవిశేషసుశృక్తంబై
శ్రుతిఘోషము విసంబడె వి | శ్రుతయుగ నచోచ్చట నేమిచోద్యము గలదో. 1082
- క. వినిపింపుము నా కత్తెఱ | గని వినయం బెనయఁ దన్ను నడుగ భరద్వా
జుని ననలకల్పతేజానిఁ | గనుగూని వాల్మీకమునిశిఖామణి పలికెఁ. 1083
- చ. వినుము కదంబభూజ మదిఁ శ్రుత మయ్యెను దానిపేర న
య్యనుపమతీధకమంతుఁ బ్రియమార నిమజ్జన మాచరించున
జ్ఞును లఘుముక్తులై పరంగ శాశ్వతవిష్ణుపదంబునందుఁ బెం
పున వసియింతు రక్క-డికె బోదము రమ్మని సమ్మదంబునకె. 1084
- మ. అని రూపంబు ధరించి వచ్చుచారిలీలాప్తిక దిగంతంబులకై
తనదేహప్రభ లుల్లసిల్లంగ భరద్వాజునివ్వితుండై రయం
బున వాల్మీకమునీశ్వరుం డగుగఁ దత్పుణ్యస్థలావాసన
స్మరినవ్వం బెదు రేఁగుదెంచి పగమామోదంబు సుంధిల్లగాకె. 1085

- ఉ. దందడి మ్రొక్క నప్పుడు సుధామధుగప్రియవాక్యచాతురిం
గొందఱు బల్లనప్రతిమకోమలపాణిపరిగ్రహంబులం
గొంగటి నాదరంబు సమకొల్పులసత్పరిరంభణంబులం
గొందఱు గారవించి మునివంశరుఁ డిందఱు దమ్ముఁ గొల్వఁగాక. 1086
- ఉ. అఁబురునో ప్తబాలకిరణారణకోమలపల్లనప్రభా
లంబముఁ జందనానిలచలత్కుసుమ స్తబకప్రబుద్ధరో
లంబము నాలనాలపరిలాలితకేళివిలాలమత్తకా
దంబము నగ్రసంక్రేతపత్రమటుంబము నాకదంబముక. 1087
- క. డాయఁ జని మ్రొక్కి భక్తిం | బాయక పూజించి పరమపావన మగుత
చ్చాయాసంశీతలవిమ | లాయతసికతాతలమున నాసీనుండై. 1088
- గీ. ఆరయ నివృత్తయాగవిహ్నంబు లచట | గానఁబడినఁ గౌతూహలకలితుఁ డగుచు
వారియందు వయస్తపోవైభవముల | నధిపఁ డగుగౌతమునకు నిట్లనియెఁ బ్రీతి. 1089
- చ. మునివర యీప్రదేశము సమున్నతయూపచయోపశోభితం
బును బరిపూర్ణపాత్రపరిభూషితవేదిరాజితంబునై
కనఁబడుచున్న దేవపరిభామణి సమృతిఁ జేసెనొక్క భూ
విమతమహాధ్వరంబు లలివిశ్రుతదక్షిణ లిచ్చి యిచ్చటక. 1040
- క. అనవుడు నాగౌతముఁ డి | ట్లనియెక మిథిలాధినాథుఁ డైనవిదేహుం
డొనరించె బెక్కుయాగము | లనఘమహామునిసమేతుఁ డై యన్పొటక. 1041
- ఉ. నావుడు బుట్టయాలి సుజనప్రియు గౌతముఁ జూచి సుస్వగం
బై వివచన్ముచున్నది నిరంతరమై యొకవేదభూష మి
తావున నిట్టిచిత్ర మెచటక మును నే సెఱుంగక మునీంద్ర నీ
నావిధమెల్ల నాకుఁ దెలియక వినిపింపు సవిచ్ఛంబుగాక. 1042
- క. అని యడిగినఁ బ్రాచేతస | మునివరుఁ డిట్లనియె గౌతముఁడు సకలజగ
ద్విసృతప్రభావభూసుర | వినుము పురావృత్త మొకటి వివపింతుఁ దగక. 1043
- బ. భూనాథుల తనపంపు సేయఁగ జగత్పూర్ణప్రతాపోదయ
శ్రీ నొప్పారువిదేహభూమిపతి భూరిద్రవ్యదానంబులక
దీనానాథుల కెంతయుం బ్రియము సంధిల్లక బ్రయోగానుసం
ధానప్రాధీను నీశ్వరానుమతి జన్మం బర్ధిఁ గావింపఁగాక. 1044

- క. ఒక నాటి గాత్రి ఋత్వి | కృత్తికరముఁ బరిచారకులును బడలిన మేనక
సకలంబు మఱచి నిద్రా | వికలేంద్రియు లగుదు నున్న వేళం బెబుడక. 1045
- చ. అలరంగ నొక్క కుయ్యర మనాస్థతభూతికవాట మైనత
తృలలితయజ్ఞవాటము వెసం జనఁజొచ్చి తదంతరఁబునం
గలయ మలంగి వేలిమికిఁగాఁ దగుపాత్రికలందు ముందు వా
రలగడ నుంచినట్టిపుషదాజ్యము నెత్తుడిఁ గ్రోలి పెండియుక. 1046
- గీ. అచట మంత్రపూత మగుపురోడాశంబు కొంతకొంత మెనవి యంతఁ బోక
తక్కుగలపదార్థతతులెల్ల మూర్కొని తనిసి వెడలిపోయెఁ దనకుఁదాన 1047
- క. ఆవేళ దెలిసి ఋత్విజు | లావిధమేమియును నెఱుంగ కవిశేషుడ
వ్యావలిఁ గ్రతువు సమాప్తము | గా వేల్వఁ గడంగుటయును గడుచిత్రముగక. 1048
- వ. మంత్రతంత్రంబు లెవ్వయుం దోపకున్న విష్ణుహృదయులై ఋత్విష్టనంబు లధ్వర
క్రియాప్రబుద్ధుం డగువృద్ధకశ్యపున కత్తెఱుం గెఱింగించిన నతండును భయా ర్తచిత్తుం
డై వారల కిట్లనియె 1049
- ఉ. అంచిత శేముషీవిధివ మందఱు మెచ్చగ మున్న నే నొన
ర్పించిన యాగముల్ కొలది నెట్ట నశక్యము నాకు నిట్టి వా
క్కించుకయుక బ్రయోగవిధ మిప్పుడు దోప దిదేమి చెప్పు నా
హించిన విస్మృతిం బొరసె నేర్పడ నేర్చిన యన్ని విద్యలుక. 1050
- క. అనుటయు నట్లు సదస్యులఁ | గనుగొని వా రడుగ బుద్ధి గలిగి ప్రయోగం
బఁగఁగా నెట్టిది మంత్రము | లన నెయ్యవి నే మెఱుంగ మని రీతిక. 1051
- క. జనులై మందఱ దోపక | తడఁబడ బుడిబుట్లు నోవ ధరణీశ్వరుఁ డ
య్యెడ వారిఁ జూచి మీకీ | చిడిముడిపా లేల వచ్చెఁ జెప్పం డనినక. 1052
- ఉ. వాయ నతాస్యులై ధరణివల్లభుఁ జూచి నరేంద్ర దీనికిక
గాఁగమే మెఱుంగ మధికం బగుమే లాడగూడువోట దు
ర్వారము లైనవిష్ణుములు వచ్చు ననేకము లంచ భూమిలో
వారలు రూఢిగాఁ బలుకువాక్యము దప్ప నె వేయునేటికిక. 1053
- క. నావుడు భూవిభుఁ డిఁక మన | కేఁధి ప్రజ్ఞావిశేష మేపారు మృం
భేవెరవున సంపూర్ణం | బై వెలయు నటంచు భిన్నుఁడై చింతింపక. 1054

సీ. ఆతని కి ట్లనిరి వారందఱు నీరీతి నవనీశ పరితాప ముండనేల

యేదేవునిగుఱించి యీయాగమును జేయఁ గైకొంటి వట్టిలోకైక నాథు
నాది నారాయణు నాద్యంతవిరపితు నామ్న యసంవేద్య యజ్ఞపురుషు
దేవదేవుని వాసుదేవుని నధికారు నచ్యుతు నఖిలభూతాంతరస్థు
నాశ్రయింపుము హృద్వతం బైనమోహా । పటలమంతయుఁ బాపు నప్పురమపురుషుఁ
డందఱుభానుఁడు దిక్కులఁ బొదివికొనిన । యంధకారంబు విరియించు నవ్వధమున

ఉ. నావుడు సంతసించి నరనాథుఁడు తానును వారుఁ గూడి స

దాభవమునకై బ్రపన్న పరిపాలనలోలుఁ గృపాలవాలు రా
జీవదళాక్షు నిల్పి నెఱచింతలఁ ద్రోచి నివాతదేశసం
భావతదీపభాతిఁ జలభావ మొకింతయు లేక యున్నెడక.

1056

క. వారక తమతమ పనులకుఁ । జేంక చిత్రించినట్టి చెలువునఁ జేప్తం

గూరక పలుకం గోరక । యూరక నివ్వెఱుగు నొంది యుండిరి సభ్యుల్.

1057

ఉ. అత్తటి నొక్కసంయమి పరాపరతత్వవిచారశాలి భా

స్వత్తులితప్రభానిధి నిజప్రతిమప్రతిభావిశేషసం
పత్తిఁ దనర్చుకేషులు శుభశక్తిఁ గొల్వఁగఁ జొచ్చి వచ్చెను
ద్యత్తపనీయదీప్తసముదగ్రకవాటము యజ్ఞవాటముక.

1058

వ. ఇట్లు చనుదెంచి సమంచితధ్యానతత్పరు లగుఁబుత్విజాలను రాజానుం జూచి యిట్లు
నియె.

1059

శా. ఏలా విఘ్నము పొందె నీక్రతువు మీ కిట్లేటి కేతత్క్రియా

జాలం బూరక తక్కి బాలిశులయోజ న్నిల్పి చింతాత్తులై
కాలక్షేప మొనర్చి తారు మొదలం గైకొన్న కార్యంబు ప్ర
జ్ఞాలంకారులు గేలిఁ బుత్తుర వ్యధాధ్యానంబునకై బుద్ధియే

1060

మ. క్రతుకర్తంబు సమాప్తి సేయుఁ డని వల్కల వార లావిప్రు నా

తతకేజీనిధిఁ బ్రీతిఁ గన్నెని మహాత్మా మంత్రభాగంబు మా
మతులం దోపక తత్ప్రయోగ విధిసామధ్యంబునకై వ్యర్థవి
స్మృతి నొందెం గత మెద్దియో యెఱుంగ మీచిక్కెల్లు నెక్కొంటుకుక.

1061

క. అని యీవిధమున వారును । వినయముతోడుతను బల్క విప్రాగ్రుణి యా

మునులఁ గనుంగొని జలద । ప్రనితగభీరస్వంబు సమకొనఁ బలికెక.

1062

- ఉ. కారణ మెద్దియే నొకటి గల్గక యీమఖవిఘ్న మొందఁగా
నేరదు గావునక వినుము నిక్కము సర్వమయాత్మఁడైన యం
భోరుహ నాథుఁ డి మ్మహితభూరుహమంద నిరంతరంబునుం
గోరి వసించి యున్కి. నెఱుగుక దరితో నివి సర్వవృత్తముకా. 1063
- క. పూజించి యడుగుఁ డీతరు | రాజము నిది చెప్ప మిఱుఁ గ్రతువిఘ్నం బె
య్యోజ సమకొనిన తెఱఁగు ను | ధీజనవరులార విస్తృతిం బడ నేలా. 1064
- ఉ. నావుడు సంతసించి నరనాథుఁడు ఋత్విజులుక సదస్యలుక
బావనగంధపుష్పఫలపాయసపూపగు డాజ్యముఖ్య నా
నావిధసత్పదార్థ కలనంబున నచ్చ లానర్పి రిమ్ములక
నేవకకామితార్థ ఫలసిద్ధ్యవలంబును నాకదంబముకా. 1065
- ఉ. భాతిఁ నాకు నిప్పు డతిభక్తి నొనర్చిన యర్చనంబులక
బ్రీతుండ నైతి మీవలనఁ బెద్దయు విప్రవరేణ్యులార మీ
కీతటి నిష్ట మైనవర మిచ్చెద వేకుండు నావుడు న్ననః
కాతుక మార వారు ఫలకంబులు నెక్కఁగ నుద్ధతాస్యలై 1066
- మ. క్షితిజాతోత్తమ సర్వలోకపతి శ్రీమానసోల్లాసు నా
శ్రీతమంచారు నుదారుఁ గొస్తుధమణిశ్రీరంజితోరస్కు న
చ్యుతునికా భక్తి గుఱించి యీన్మపతి విధ్యుక్తంబు గాఁ జేయున
క్రతుగాజంబున కేము ఋత్విజులమై కర్తం బనుష్ఠింపఁగకా. 1067
- క. ఏమంత్రము నేతంత్రము | మామతులకుఁ దెలివిపడక మానినకార్యం
బేమాయెసె యదిగాక మ | తేమాయెసె మే మెఱుంగ మేకారణమో 1068
- క. ఆవిధము దెలిసి మెఱసిని | మాచిన్నదనంబు మాన్ని మంత్రనియోగ
ప్రావీణ్య మొసఁగి పూర్ణము | గావింపుము నీవు మఖ మఖండితకరుణకా. 1069
- చ. అనవుడు నమ్మహావిటపియందు వసించినరంగధాముఁ డి
ట్లను మునులార్జుమీ రలసి యధ్వరవాటిక నుత్కవాటబం
ధన మొనరింపఁ గా మఱచి నల్లడలకా నుఖ నుత్తులైనచో |
శునకము తన్నఖాలయముఁ జొచ్చి నిజేచ్ఛఁ జరించి యచ్చటకా 1070
- క. హామద్రక్ష్యము లన్నియు | దా మూర్ఖునిపోయె దానఁ దలకొని వేల్చుం
గా మొనసినకారణమున | నేమంత్రస్మృతియు మీకు నెసఁగక తక్కుకా. 1071

- క. శుచిమద్భ్యవ్యంబుల నతి । శుచియై తద్దీక్షితుడు నిత్యశుచు లగుఋత్వి
జ్ఞీచయంబుఁ గూడి చేసిన । సుచిరక్రతు వొసఁగఁ బ్రియము శుచిపత్తునకుఁ.
- వ. కావున నపవిత్రంబు లగు పాత్రానీకంబు పరిహరించి శుచిద్రవ్యంబుల నవ్యగ్రులై
యాగంబు పరిపూర్ణంబుగా నొనర్పఁడు మీకుం బూర్వప్రకారంబున సర్వమంత్రతం
త్రంబులు ప్రయోగసులభంబులై దీపించెడి నీమహిపాలస త్తముండు నుత్తమగతిఁ
బ్రాపింపంగలఁ డని యానతిచ్చినఁ దత్ప్రసాదంబున నభిలషిద్యలు నవగతం బైన
సవనంబు నిర్విఘ్నంబులైన నిర్వర్తింపించి యమ్మునిసమాజంబును రాజును బరమానందం
బునం బొందితి మున్ను నిజసమ్మనితుండై యభిరూపంబు నొందినకాశంబున కేతెంచి
హితోపదేశంబు చేసిన భూసురాగ్రణి యెవ్వఁడని కుతూహలై యిట్లనిరి. 1078
- మ. పురుషవ్యాఘ్ర భవత్ప్రసాదమున మాబుద్ధుల్ ప్రసన్నంబులై
పరగెం బర్వినదుర్విమోహతముల్ పాసెన్ మనోవీధిల
మరలం దోచె సమస్తవిద్యలును సామాన్యండవే సర్వది
గ్భరితస్ఫూర్తిఁ దలిచ్చె నీదుశుభసాంగత్యప్రభాజాలముల్. 1074
- క. ఎచ్చోట నుండు విచటికిఁ । గ్రచ్చుట నరుదొందినట్టి కత మేమి మఖం
బచ్చుపడ నిర్వహింపఁగ । విచ్చేసినదొరవొ దివిజనిభుండవొ చెవుమా 1075
- వ. ఆనిన నయ్యత్తమపూరుషుండు మహర్షుల కిట్లనియె. 1076
- క. వసియింతు నెల్ల యెడలను ; వసుధాసురులార నాకు వాలాయంబై
యెసఁగినపని లే దొకటియుఁ । బాసఁగంజేరువయె నాకుఁ బోలినలీలల్. 1077
- మ. వినుతద్రవ్యసమృద్ధి గల్గి త్రిజగద్విఖ్యాతచారిత్రులై
చనుమీయట్టిమహాత్ము లెల్లక్రియలం జాగింప సన్తాప్యర
త్తనుఁడై మించినయీవిదేహవిభున త్రిం బంతరాయంబు నొం
దినయూచంద మెఱింగి తత్త్వసమాప్తిప్రీతి నేలెంచితికా. 1078
- గీ. క్రతువు సుపూర్ణమయ్యె భూపతికి మీకుఁ భద్రమయ్యెడు నేను నాభవనమునకుఁ
బోయినచ్చెద ననిన నప్పురుషసింహుఁ । బాయజాలక యమ్ముని ప్రవరులెల్ల. 1079
- చ. వెనుకొని యేగి రప్పు డరవిందదశాక్షుండు వారిసందఱం
దనకరుణావలాకనసుధారసధారలఁ దొప్పదోఁపుచుం
దనుభవదివ్యసౌరభకదంబము దిక్కులఁ బర్వ నుర్విఁ బా
వన మగునల్లసచ్చరణవారిరుహంబుల లీల మెట్టుమహా. 1080

- సీ. ఆకదంబముఁ జేర నరుదెంచి తనకు నమ్మును లాచరించుపూజనలు ప్రేతిఁ
వైకొని వారితో ఘనతపోధనులార గురుతరం బగువేదభూష మొకటి
సకలకాలంబును శ్రవణమంగళముగా నొదవుగా కని వరం బొకటి యొసఁగి
యంతర్హితుం డయ్యె నది యాదిగా మునిసేవ్యమై శ్రుతినాదభవ్య మగుచుఁ
బాలుచు నేతత్పూజేశంబు భూరిజన్మ ; సంచితోదగ్రపాపప్రపంకనక్ర
వక్రసంచారుభయదభనప్రభూత । జలధిజృంభితబాడబజ్వలన మనఁగ 1081
- ప. అని గాతమమునివరుండు చెప్పినపుణ్యతీర్థ ప్రభావంబున కలరుచుఁ బరమతత్త్వవివేకి
యగువాల్మీకి యచటఁ గదలి భరద్వాజసహితుండై మహితతపోవిరాజమానమునిసమా
జపూజితంబును బ్రసిద్ధసిద్ధచాణగీర్వాణసేవితంబును సకలకాలమమఫలభరిత
తరులతాపరివృతంబును గ్రోశమండలవిస్తారంబును నగుబిల్వతీర్థంబునకుం జనియె
నని చెప్పి యప్పుగాళగ్రవర్యుండు వెండియు నిట్లనియె. 1082
- సీ. ఇంద్రుఁ డేతరువె మున్నేలమి నారాధించి సుగరాజ్యవైభవస్ఫురణ దనఁ
మైత్రేయి నాఁగ బ్రాహ్మణి యేనుహీజంబు నేవించి యోగసంస్థి నొందె
వాలఖిల్యాదు లేవంపాదపచ్చాయ నెల్లకాలము నాశ్రయించి యుండు
రజనిర్మితం బైనయాగవేదిక నేడు నేశాఖిత్రేవ నొప్పెసఁగి వెలయు
విబుధమానందైతేయవితలిలోన । నెవ్వరెవ్వరి కట్టియభీష్టు మట్టి
వారలెల్లను నేధరణీరుహంబు । కొలిచి వడసిరి తమతమకోర్కు లెలమి 1083
- గీ. అట్టిబిల్వంబు పేరఁ బ్రఖ్యాతమైన । యమృతోత్తీర్ణరాజసామధన్య మెల్ల
దెలుపునితిహాస మొక్కటి గలను నినుచు । దానఁ బెడబాయుఁ బటుమరితవ్రజంబు
- సీ. కలఁడు సోముకు డనఁగా నొక్కరాజ్య మశబీపకుఁడు దుర్వారబలుఁడు
సత్యసంధుఁడు సర్వశాస్త్రతత్త్వజ్ఞుఁడు శమదమాన్వితుఁడు సజ్జనహీతుండు
జలధివేషితమహీచక్రేశ్వరుఁడు నిత్యధర్మశీలుఁడు మహాదానశాలి
సతతయాగక్రియోత్సాహసంపన్నుండు సకలదిగంతప్రాంతకీర్తి
ఘనదయానిధి యాచకకల్పతరువు । భూప్రజాలోకనోత్సక్తపూజ్యచంద్రుఁ
డతిజయోదాగుఁ డుభోరుహోత్పదివ్య । చరణరాజీరయుగసమర్చనపరండు 1085
- క. విగతస్పృహుడై తగ న । జగతీనాయకుఁడు పష్టిసములు కీర్తుల్
నెగడ ధర యేలి తనమెము । నెఁడినజరఁ జూచి యాత్మ నెసఁగినచింతల్. 1086

మ. బలదాకారము లింద్రబాలమహిమల్ సౌదామనీవిభ్రమం
 బులు గంధర్వపుంగవు లంబునిధిసంభూతోర్మికాబాలమల్
 కలలో రాజ్యము లెండమావులు నటభ్రష్టోత్తేటద్యతుల్
 తలపోయంగ నసారసంస్థలిసముద్యతైస్సఖ్యసంపన్నతల్. 1087

క. అది గాన విపులభోగా | స్పదశాశ్వతిపుణ్యలోకసంవాసము నా
 కొదవెడనట్టి ప్రయత్నము | వదలక కావంపగా నవశ్యము వలయున్. 1088

ప. అని వితర్కించి. 1089

చ. విమలతపకప్రసిద్ధులును గృద్ధులు శుద్ధులు వీతరాగులున్
 శమదమయుక్తులన్ సకలశాస్త్రవిధిజ్ఞులు నైనసద్విజ్ఞో
 త్తములను సత్పురోహితవిశాసము నాపుల బంధుమిత్రులన్
 గ్రమమున్ గూర్చి వారి కధికం బగుపూజ లొనర్చి యిట్లున్. 1090

చ. చదివితి నెల్లవేదములు శాస్త్రములున్ బహుధర్మమర్మముల్
 విదితముగాంగ వింటి బహువిత్తము లిచ్చితి విప్రకోటికిన్
 సదమలబుద్ధిఁ జేసితి బ్రశస్తమఖంబులు జీవలోకసౌ
 ఖ్యదములుగా వసంబులు జలాశయముల్ కడఁబెక్కినర్చితిన్. 1091

క. సుకృతము లెడపక వేసియుఁ | బ్రకటితసంపదలఁ బెంపు వడసియుఁ గూడి
 పక్షం డగుసుతుఁ గనుభాగ్యం | బొకటియ లే దనిన మనుజుఁ డొందునె శుభమున్.

క. వశపుత్రవంతులకుఁ గల | దరయఁగ సద్గతిసుఖంబు నాపుత్రాణాం
 పరిలోకస్థితి యనఁగాఁ | బరఁగెడువాక్యంబు వినమె బహుశాస్త్రములన్. 1092

క. మేదిని బరంగినతాకిక | వైదికధర్మంబు లెఱుంగువఱతలు గడువీ
 రేది గతి చెప్పఁ డీకఁ బు | త్రోదయలాభోత్సవంబు లొందనినాకున్. 1094

ఉ. నావుడు | వార లమృతజనాయకుఁ గన్గొని పూర్వజన్మసం
 భావితపాపయుక్తి ననపత్యుడ వైతివి నీవు దీనికిం
 గా వగవేటికిం బటుభిఖావినరోజ్యలమైనవన్నెం గా
 స్థావలిఁబోలె గాయ నశుభాతిశయంబులఁ బుణ్యగర్తముల్. 1095

ప. తొల్లి యందు మారసగఁగిలిపదశరథాదిమేరినీకులు హృషీకేశు నారాధించి తత్త్వి
 సాదంబున నసాధారణబలపరాక్రమసౌభాగ్యవినయవిధేయత్వాదిగుణాణోదాయ లగు

- కుమారులం గనిరి నీవును దత్తాత్రయకారంబునఁ గారుణ్యసింఘు వగుసింఘరవరదునిం
బూజింపుము రథాంశపాణి భవన్త నూరథంబు సఫలంబు నేయు నెడనేయక తత్ప్రీ
తికఁగం బగునధ్వరంబు గావించు మనన సమ్మదం బంది యమృతహీనరండు. 1096
- క. తనకనుసన్న నృపాలురు | పనినేయు నుదారవిభవపరిణతదివిజాల్
గొనియాడ వేదవిద్యా | ఘను లగుభూసురులఁ గూడి క్రతు వొనరింపకా. 1097
- కా. చండాంశుప్రతిమప్రతీకరుయ లాశాచక్రవాళంబునకా
నిండం బర్హం బ్రవాళపాటలజటానీకంబు మాలం గ్రియా
పాండిత్యప్రథమానసంయమికదంబం బర్హి నేవింప మా
కణండ్డెయుం డరుదెంచె దన్నఖిష్యజ్ఞాకాతుకోల్లానియె. 1098
- గీ. ఆమ్మనీంద్రునిఁ గని వినయం బెలర్ప | నెదురు చనిమొక్కి తోడ్కొని యేఁగుదెంచి
యగ్ర్తపీఠంబువై నుంచి యభ్యుదయపాద్య | ముఖ్యసత్కారములు గ్రమంబున నొనర్చి
- క. ఘను లగుతదీయ శిష్యుల | మన మలరంగఁ బూజ చేసి మనుజాధీశుం
డను రాగంబున నమ్ముని | యనుమతి ఋత్విజులఁ దాను నాసీనుడై 1100
- క. తేమంచే మీకును శిష్య | స్తోమయునకు నీతిబాధ చొప్పడక తపో
భూమి దలియక నె విఘ్నము | లేమియు నైకొనక జరగు నే సత్తపముగ్. 1101
- చ. ఆనవుడు నమ్మనిప్రవరుఁ డానృపుతో భవదీయరక్షచే
బనువడు మాకు సర్వమును భద్రము నీవును నీసుహృజ్జనం
బును సుఖ మున్నవారె గుణభూషణ సత్సతలాభకాంక్ష నె
కొన నొనరించు నీమఱియు కోరి కనుంగొన నిందు వచ్చితికా. 1102
- క. దీన భవదీప్సితాధికము | గానేరదు పూర్వజన్మకలుషం బధికం
బై నరుఁ డొనరించెడి సుకృ | తానూనఫలాగమంబు నది పెట్టు నృపా. 1103
- మ. ఆలివిభ్యాతములై మహిం బరంగుపుణతేత్రతీర్థంబు లం
చితబుద్ధికా భజియింపఁ గర్తములు సంక్షీణత్వముం బొందినకా
చితతంబై భజియించుకార్యములు నిర్విఘ్నంబులౌఁ గావునకా
క్షీతివాణి త్రయ తద్విధం బిపు డనుష్ఠేయంబు నీ కెచ్చెయికా. 1104
- క. నావుడు నమ్మని గనుగొని | భావం బలరంగ నానృపాలుఁడు త్రిజగ
త్పావనచరిత్ర తత్తీ | థావలి నా కలుఁగజెప్ప మనివేడుటయుకా. 1105
- ప. పూర్వండ్డెయమునింద్రుం డన్న రేంద్రున కిట్లనియె. 1106

సీ. వనియించు నెంచేని వైకుంఠనాథుండు ఘణిరాజభోగతల్పంబునందు
నెంచేని పరమయోగీంద్రు లేప్రాద్దును బాయకుండురు పరబ్రహ్మనిరతి
బహుభవాద్వితపాపపటలంబు లెంచేని నిమిషమాత్రంబున సమసిపోవు
మెఱుంగుంగోఁజల శోడిమృత్యుదేశతగర్వ మడచితి వెంచేని యద్భుతముగ
నట్టిశ్రీరంగమండలాధ్యంతమున । నఖిలలోకైకపావన మైనమహిమఁ
గరము శోభిల్లుచంద్రపుష్కరిణి సుముక్తి । సకలతీర్థంబులకు నెల్లఁ జక్రవర్తి. 1107

వ. ఆతీర్థంబునకుఁ గ్రమంబున గంధవాహనవరవాహనపురహరపుండరవైశ్వానరవైవస్వత
పలాశనపాశధరదిశాభాగంబుల భజదమరసాధకంబు లగుతీర్థంబులు గల వనియును,
గేసరకదంబామ్రబిల్వజంబూపలాశాశ్వత్థపున్నాగాహ్వాయంబులన నంహానిరాసంబు
లై భాసిల్లు నందుఁ బున్నాగతీర్థంబున బ్రహ్మవర్చసోదారం డగువర్చసుం డనుబ్రాహ్మ
ణుండు బ్రహ్మజ్ఞాననిరతుండై సంసారవిరక్తిం బొంది నిత్యానందంబు నొందె భాగ్య
వతులవిస్తారం దైనతారకుం డనుతాపసాగ్రణి కేసరతీర్థంబునఁ దపంబు నేసి భవపాశం
బులం బాసె జితారవివర్ధుండై వర్ధగోత్రజాతుం దైనయత్తద్వృద్ధిభజదభీష్టఫలకదంబు
బగుకదంబంబు నుపాసించి బ్రహ్మపదప్రాప్తుం డయ్యె నఖిలలోకపామ్యుం డగు
రాశ్యపమునీశ్వరుండు విధూతపాపధూమ్రం బగునామ్రంబు నాశ్రయించి యమృత
త్వంబు నొందె మఱియ నేకు తీర్థంబుల నిజమనోరథంబు లవిశతధంబులుగాఁ బడసి
గని చెప్పి యామృకండనందనుండు వెండియు నట్లనియె. 1108

క. శ్రుతిపర్వమై మహాఘ్న । ప్రతేతిం బాపుచు నభీష్టఫలదం బగు నీ
యితిహాస మొకటి చెప్పెద । ఊతినాయకలిలక చిత్తగింపుము ప్రీతికే. 1109

సీ. జయధరుఁ డన నొక్కజననాయకుండు సుధాకరవంశస్కుండు ధరిత్రిగలఁ డతండు
హూరుండై భూసురకోటికి నెద్దులు గావించువారు తగ్గాపలోప
పావకజ్వాలలఁ బరితాప్తహృదయులై విసివి యారాజ్యంబు విడిచి చనిన
కూద్రభూయస్థమై శ్రుతిఘోషరహితమై భయరోగదుర్భిక్షబహుల మగుచు
నాడునాటికి రాష్ట్రంబు నాశమొంది । కరితురంగమరథభటకాంఠనాది
సంపదల సొంపు సకలంబు ముంపుఁ దప్పి । దీనదశ మొందె నజ్జగతీవిభుండు. 1110

క. వానిసుతశతము నొక్కట । నానామహాపీడఁ జాల నవని కృతాంత
స్థానమున కగ్ని రత్నతీ । నానరపతి నతులు దాను నడలుచు నుండెకా. 1111

- కా. అంతం బుష్కరిణీతటంబున హరిధ్యానామృతానందిత
స్వాతుండై వసియించియున్న గురుకై వాల్మీకి దర్శింప న
త్యంతప్రీతి దలిగ్గు నేగఁచు భరద్వాజుండు తస్మేననీ
కాతుండున్నపురంబునై నరుగ మార్గం బాట నచ్చోటికికై. 1112
- గీ. వచ్చి తనకు శిష్యవరుఁ డగుతత్పురో | హీతునివలన నమ్మహీశ్వరునకుఁ
దొడరినట్టికప్పదుదశ లన్నియు | విని మనంబులొనఁ గనికరించి. 1113
- క. తా నట చని నిజగురునకు | నాన్నపువర్తనముఁ జెప్పె ననుకంప మదిం
బూని ముని వానిరాష్ట్రము | లో నుండక చనినప్రహ్లాదము నెల్లకై. 1114
- చ. పిలువఁగఁ బంపి వారలకుఁ బ్రీతి దలిగ్గుగ నిట్లనుకై సము
జ్యలమతులార మీ రలిగి వచ్చినయంతటనుండి వైషముకై
దలకొనినట్టియాపదల దందడిఁ గుందిరి భూప్రజల్ మహీ
తలపతియుకై దుఃఖంతపరితాపనీడితుఁ డయ్యె నెంతయుకై. 1115
- క. నాలుగుపురుషార్థములకు | నాలుగువర్ణములవారి నడవడికిని భూ
పాలకుండు కారణము త | న్ములంబున నెపుడు సర్వముం దలపోయుకై. 1116
- చ. అలకలు దక్కి నాపలుకు లాదటం దైకొని సత్కృపాగణం
బలవడ నుద్ధరింపుడు చుచోమహాలార నితాంతశోకని
హ్వలఁ డగుమేదినీకుని దురింతము లైనయపద్రవంబులకై
బెలుకుటి నెప్పునంబు దలపించుచు నున్న మహీప్రజానికికై. 1117
- వ. అని చెప్పిన నతనివాక్యప్రబోధతులై క్రోధంబు లుడిగి ప్రసన్నచిత్తులైనభూసురోత్త
ములపశ్చాత్తాపమానసుం డగు మానవేంద్రునిం గలపి వారలఁ దోడ్కొనుచు నత్త
పోధనసత్తముండు నఖిలకామితార్థదాన సమర్థుం బగుబిల్వతీర్థంబున కరిగె నప్పు
డయ్యెడ నున్న మహామునిగణం బతనిరాక గని రాకాసుధాకరోదయంబు నున్నద్రం
బగుసముద్రంబును బోలె నిబ్బరంబుగా నుల్బి సముచితసత్కారంబు లాచరించి
సమంచితా న్మోక్షప్రియభాషణంబులఁ బరితుష్టులై యున్న సమయంబున. 1118
- చ. అనుపమదివ్యసౌభ సమంచితోమలగఁధవాహులొ
మునుకొని వీచె బిల్వతరుమూలమునకై వరపుష్పకృష్టి భో
రన గురిసెకై బదంపడి తిరంబున మ్రోసె నశేషవాద్యని
స్వనము లనంతరంబు వినవచ్చె మనోహాననగ్ధగానములొ. 1119

క. ఈరీతి సుభయసంధ్యల | నారూఢము వైశమంగళాచారము లే
వారఁ గని పుట్టఁ చూలియు | భూరమణిం దెద్దుతమనఁ బొందుచు నుండెక.

ఉ. అక్కడి శేఁగుదెంచె సముదంచితదివ్యతనప్రభాతతుల
దిక్కులఁ బిక్కటిల్ల నతితీవ్రతిపోనియమప్రసిద్ధిఁ జెం
'వెక్కినశిష్యుకోటి తను నెంతయు భక్తి భజింప లోకముల్
మ్రొక్కుననత్కుమాఁ మునిముఖ్యుఁడు తీగినిషేవణార్థియై. 1121

క. అప్పుడు వర్తిక భవుం | డప్పద్యజనుతుఁడు దాను నాత్మల మదముం
జప్పిల నాలింగనములు | చొప్పడ గావించి యుచితసత్పితమునకె. 1122

వ. సుఖాసీనులై యున్నయవసరంబున నవగతమ సొగతవికారుం డగుసనత్కుమారు
నుపలక్షించి యక్షయజ్ఞానమతారదారిత సంసారభూజుం డగు భరద్వాజుం
డిట్లనియె. 1123

ఉ. ఇచ్చటఁ బుష్పవర్షములు నింపెనలారఁగఁ బాడుపాటలుకె
మెచ్చులమ్రోయతూన్యములు మేదుగ నాదములుకె మనఁబలులం
జెచ్చెర నదృశ్యం బొదవఁ జేసి మహాత్మ యెఱుంగ మేము ము
న్నిచ్చట నిట్టివోద్య మిది యెంతయుఁ దేటపడంగఁ జెప్పజే. 1124

సీ. నావుడుఁబరమేష్ఠిసందనుం డెలమి నిట్లను భరద్వాజుతో ననఘ మున్ను
సుత్రామఁగలుఁ ద్రేనచిత్రసేనుం డనుగంధర్వుఁ డతిగుభాకారుఁ డొకఁడు
తిరుణీసమేతుఁడై తనుఁ జేరి యనుచురుల్ గొలువంగఁ దా నదీహాలయనను
గంగ మ్మిగొలఁవలఁ గీడాద్రినాను దేశంబుల దరులనుఁ జఱుల యందుఁ
గలయ విహరించి యొకనాడు గగనవీధిఁ | జనుచు శ్రీరంగమందిరచ్చాయ దాట
నది గనుంగొని కనలి సప్తార్ణవములు | గడవ వైచిరి తీర్ధరక్షితులు-నాని. 1125

వ. అత్రైఱం గెఱింగి తత్సఖుం డైనశతమఖుండు చతుర్ముఖదేశంబున దత్వాపంబుఁ బా
యునుపాయం బాదేశించిన నాగంధర్వుండు సగ్వంసహాచక్రంబున నేము నీశరణ్యంబు
లగునరణ్యంబులు పాపలతాలఃత్రంబు లగుపుణ్యక్షేత్రంబులు ప్రపంచితపురుషార్థంబు
లగుతీర్థంబులు నుపాసించుచు వచ్చి వచ్చి యఖిలలోకంబులఁ బావనంబు గావించు
ప్రపుల్లపుష్కరామె దపుష్కర యగుపుష్కరణి నవగాహనంబు నేసి శుద్ధమాన
సుండై యలిమధుర గానవిద్యావిశేషంబున శేషశాయినిఁబరితోషితునిం జేసి తత్ప్రసా
దంబున భువనసంస్తుత్యం బగుగంధర్వాధిపత్యంబుఁ జడపె నది మొదలుగా నతం

దీర్ఘంబున నితపక్షపంచమిదివసంబున సగ్వకల్యాణకారణంబు లగునారాయణుల నా
రాధించుచుండు నే డిట్టిదివసం బగుట బూజాసముత్సుకంబున సపరిచ్ఛదండై
వచ్చుచిత్రవేనకృత్యం బిది యని యెఱింగించినఁ బరమహంస భరితుండై భరద్వా
జుండు వెండియు నిట్లనియె. 1126

క. నితపక్షపంచమీతిథి | నితరము లగువాసరముల నీతీర్థమునకై
ధృతిఁ జేయవలయు నాద | వ్రతపూజావిధులఁ జెప్పవలయు మహాత్మా. 1127

చ. అనిన సనత్కుమారుండు ప్రియంబున నాతనితో విహంగవా
మానునఁ బ్రీతిగాఁ బ్రతిపదాదిదినంబుల నాచరించుచూ
ఁజలును సువ్రతంబులఁ బ్రకృతజపంబులు నాదిగాఁగఁ గ
ల్గిననియమంబులెల్ల నెఱింగించుచు నందు యథాక్రమంబునకై. 1128

క. ఏకాదశేంద్రియంబులఁ | బ్రకృతుపాపములనెల్లఁ బాపుచు ముక్తి
శ్రీకారణ మై వెలసిన | యేకాదశమహిమచంద మిట్లని చెప్పెకై. 1129

నీ. ఓటుఘోరిపాతక ఓటలమహారణ్యచటలనముజ్వలజ్వలఁకీల
దుర్వారదారుణదుష్కృతసంఘాత మేఘసంవర్తనమీరణంబు
భూరిభీషణపాపపుంజసముత్తుంగభూమిభృన్నిశితదంభోళిధార
దుస్సహదురితసందోహనిరంతరధ్వంతప్రచండమంగ్రాడహేతి
క్రూరకల్పవకుంభికఁతీరవంబు | భీకరాఘాసుపవనమంభీనసంబు
ఘటిలకిల్పిపాథోధిఘంభనూతి | భాసురం బ్రెనశ్రీవిష్ణువాసరంబు. 1180

క. స్మృతినమృతదిననిష్ఠా | క్రితులగురుక్షాంక్షదాంబరీషాదులు స
న్నతి గనిరి గాదె మును శా | శ్వతికీతుకలపఁమభాగవతులంబెల్లకై. 1181

చ. అట్టియేకాదశప్రకారం బెట్టిదనిన. 1182

చ. దశమిప్రభాతవేళ నుచితం బగుకాస్తముఁ బూని మానియై
దశనవిరోధసంబు నుచితంబుగఁ జేసి కృతావగాహుండై
కుశలమతిం గ్రియల్ నడపి కోరి హరిం భజించి యొక్కపూ
టశనము తా భుజించి శుచియై వనితాఁలఁ దక్కి వేసినకై. 1183

క. మానమునఁ బుణ్యసలిల | స్నానం బొనరించి సమయసమచితనిత్యై
మానక్రియాకలాపము | మానక కావించి నియమమానముఁ డగుమకై. 1184

వో. ఏకాదశ్యామహంకించి । దశశ్చైవ పురుషోత్తమ
భోత్యైమానిపత్రేమితా । పాహిమాంశరణాగతం.

1185

వ. అని సంకల్పంబు చేసి.

1186

సీ. పరుల నిందింపక పాపండ్లజనగోష్ఠి సంపక యస్సతభాషణము లాడ
కాగ్రహింపక శూద్రు నంట కింటనె యుండి లలనతోఁ గలయు కన్యలకు
నెగ్గ నేయక దుష్టనశ్రేణిసంగతిఁ బోక క్రయఃక్రయాదల కననిపడక
కోర్కెలు మదిఁ బుట్టకుండ నిందింపక యనుచితకర్తము లాచరించ
క మలమానసుడై యచ్యుతావతార । కథలు నడపుక్తి వినుచు భాగవతజనుల
సంగడంబునఁ గాలంబు జరుపవలయు । హరిదినంబున నుపవాసి యైనయతఁడు. 1187

వ. ఇట్లు పవసించి సమంచితగోమయోపలిప్తంబును నశేకన్యనియమముగ శరంగవల్లికా
భాసురంబును వివిధవిచిత్రవిశాఖాభిరామంబును బ్రహ్మచార్యునిపులతోఁజాలంకృ
తంబును బరిణాదవిశుద్ధఫలవిసర్జనసవమంజరీమంజులంబును గంధతైలప్రదీపితదీపరా
జితంబును నగుపూజామండపంబున సముచితాసనాసీనుండై నలినమణిప్రభావడం
బం బగునంబరంబు లావీతాంబరనకు సమర్పించి దగ్ధసారకర్మాకలితగంధ
సారకలితకర్దమం బాజనాగ్ధనున కలఁది యనల్పమణికల్పితంబు లగునాకల్పంబు
లాఘణితలంబునకుఁ దొడివి మరకతశ్యామాభిరామతోమలకులసీదళదామంబు లావై
కుంభధాముకంతంబున నునిచి కించిద్వికసింపముళవకుళపున్నాగశేసరమాలతీనవమాలి
కారచిత్రమాలిక లావనమాలికిం దీటిమి ప్రభుతపరిమళమిళితదీశాంకంబు . గుదశాం
గధూపంబు లాదశావతారున కొసంగి సారఘనసారశకలసముద్దీపితంబు లగుదీపంబు
లాజగత్ప్రదీపునకు నివాళించి హయగ్రంధవీనపరిపక్వంబుల నారూపంబు లగునపూపం
బులను మధురగుణసంపన్నంబు లగుపాయసాన్నంబుల నమృతకరకళామోదనంబు
లగుశాల్మీయదనంబులను మరిచశర్కరాసంప్రక్లితంబులై రుచిరపరిపాకంబు లగు
శాకంబులను సరసరసాలవాలంబు లగుఫలజాలంబులను గృతసుధాపరితోషంబు
లగుపానీయ విశేషంబులను నలిహృద్యంబు లగునైవేద్యంబు లావేదవేద్యునకు నివే
దించి యష్టండ్వరీకాక్షునకుఁ బ్రదక్షిణప్రణామంబు లాచరించి హిమవిధస్తోత్రపాఠం
బులఁ బాటల నాటల వేగునంతకు జాగరంబు నేసి మఱువాడు కృతన్నానుండై కాల్య
కరణీయంబులు దీర్చి యచ్యుతారాధనానంతరంబున గురువందనం బాచరించి శ్రీమ
దస్తాక్షరారుసంధాననిష్ఠాగరిష్ఠ లగుభాగవతశ్రేష్ఠుల నభీష్టమృప్తాన్ని దానంబులఁ బరి

తుష్టి నొందించి వారికందఱకుఁ జందనమాల్యాంబరాధరణాదు లాదరంబునఁ దనకుఁ
గలకొలంది నిచ్చి నిజబంధమిత్రసమేతంబుగాఁ బారణ యొనర్చి పునరోభజనదివాళ
యనస్త్రీసంగమాదుల జరిగించక వ్రతసమాప్తి నేయునతండు సప్తగోత్రంబుల నుద్ధరించి
యత్నయానందపదం బగువైష్ణవసదనంబునొందు. 1138

గీ. విష్ణువాసరమున వినుము కళామాత్ర | మైనదళమి గలసెనేని వలవ
దుపవసింప దాన నెదవుఫలం బగ్నిఁ | ద్యూము గాలినట్లై త్రుంగిపోవు. 1139

ఉ. కావున నట్టివాసము గల్గిన నాతిథి మాని బారసిం
బావనబుద్ధి మీరు నుపవాసము జాగరణంబు దీర్చి యా
వేవిన బారణంబు కడువేడుకఁ జేసినధన్యుఁ డొందు నా
నాధయజ్ఞ దానకరణంబునఁ జేకఱుపుణ్యసంపదల్. 1140

చ. ఋతువులలో వసంతము మహీధర సంతతిలో నువ్వగ్గప
ర్వతము గ్రహంబులందు దినరాజు తరంగిణులందు గంఠ గో
విత్తులలో మరుత్సుభి వేల్పులలో హరిఁ బోలె నుత్తమ
వ్రతములలోన జక్రధర వారమునువ్రత మొప్పు నెంతయున్. 1141

నీ. ఖలుఁడు స్వామిద్రోహి గరడుఁ డనాచారి పరదూషకుఁడు సురాపానరతుఁడు
గ్రహదాహకుఁడు నత్యగహితుఁ డన్యాంగ నానకుండు జీవహింసాపరుండు
గురుతల్పుఁడు కృతఘ్నుఁడు బ్రాహ్మణద్వేషి పశుఘాతకుఁడు సాధుబాధకుండు
వ్రతవిహీనుఁడు సువర్ణస్తేయద్రుప్తిహరజీవనుండు దుష్టాన్నభోజి
వేదనిందకుండు నాని గాఁ గలపాప | శీలురెల్ల నితరచింత లుడిఁగి
హరిదినంబువ్రతము జరిపి శుద్ధాత్ములై | పడియఁ గాంతు రమృతపదము తుదను. 1142

క. మును దేవవ్రతు డనఁగాఁ | జనుధూసురుఁ డొకఁడు యోగిజనసేవితమై
తనరెడెప్పుడరతీధం | బునఁ జీరకాలము వనించి పూతాత్మ్యండ్లై. 1143

గీ. లీలఁ జూచిమాడలేనిసంపద సుఖ | స్ఫురణఁ దలచి విమయనిరతిఁ గుంది
ప్రకటతేజుఁ డగుపరాశరకీర్ష్య మై | త్రేయమునివరేణ్య డాయ నరిగి. 1144

చ. వినయవినయ్రుండై మొగము వెల్వలఁ బాఱఁగ నున్నయాతనిం
గనుగొని యమ్మనీశ్వరుండు కారణ మెయ్యది నీవు దీవతక
బానుపడి యిట్లు డయ్యుటకు భూసురసత్తమ నాకుఁ జెప్ప నీ
మనసుకళంకు సర్వమును మానెద నావుండు నాతఁ డిట్లనున్. 1145

- చ. తొడిసెనోక మోహములత్రొక్కుడులం బడి చెక్కి నైపయిం
బొడమునుహోపతాములఁ బొక్కి డుప్రాణులపాటుఁ జూచి తా
నడరుచున్న దున్నభయభయములతఁ గృణియించు నన్న నీ
ట్లడుగఁగ నేల నిప్పుకు మహాత్మ్య సమస్తము నీ వెఱిగియున్. 1146
- క. ధీరమతి నెచటి కరిగిన | వారల మఱిమాతృగృహములను రా
రారూఢముగా మోహం | జేరితిని బాయు నాకు నెఱంగింపు తగన్. 1147
- చ. అనిన మైత్రేయుం డిట్లనియె. 1148
- సీ. నిత్యుఁ డక్షుఁడ డాత్త నిశ్చలుఁ డవి రి సచ్చిదానందభాస్వత్యైవరూప
తతగుణాత్మకము నిత్యము సర్వకారణమును భూతకారణమును దనచ్చి
పరఁగు నీరెంటిలోపలితాతమ్యము నరసి చూచిన మహదంతరంబు
ప్రకటితేజస్తమఃపటలంబుననుబోలె జరగు వీనికిఁ బున్నరవిరోధ
మమల మగునాత్మప్రకృతిసంగమముఁ జేసి | కర్తవ్యుఁడై స్వతంత్రుఁడు గాక పొందు
నమరి దేహదులందు దుఃఖమును సుఖము | గానఁ గర్తృత్వమును నేత కాన్య మనఘం.
- చ. శమమును దేహాశోపణము శౌచము నిఁగ్రియనిగ్రహంబు ని
ర్మమతయు నన్నహీననియమంబును మానము వేదశాస్త్రపా
రమును విరక్తియుం గడుదృఢం బగుసత్యమునుం దపస్వరూ
పము లని చెప్పమండుదురు పల్కలు ధర్మ రహస్యతోడదుల్. 1150
- క. అట్టితప మనులఃత్రము | గట్టిగఁ జేపట్టి కర్త మనులతలమొదల్
ముట్టఁ దనుచుననునకుఁజే | పట్టఁగఁబోలదె విముక్తి భవబంధములన్. 1151
- క. కావున నుపవాసవ్రత | సావనతీర్థావగాహపరిణతమతివై
నీవు చరింపుము నావుడు | దేవతకు డత్తప్రస్థితిలవన - నియెన్. 1152
- క. ఏనెల యేదిసంబున | నేనేమముతోడ మనజుఁ డేదేవునకున్
గా నుపవసింపదగు నీ | వానతియీవలయు నాకు నత్తెఱఁ గల్గెన్. 1153
- చ. అని మైత్రేయుఁ డా ధాత్రీసుర సత్తమునకు వ్రతోత్తమంబు హరినాసరోపవాసవి
ధివిధితంబుగా నిప్పుడు నీకుఁ జెప్పినతెఱంగునఁ జెప్పిన ననరాగతరంగితాంతరంగం
డై యమ్మనిపుంగవు పిడ్డొని దేవత్రతుండు తద్వృతాచరణంబున నుదచ్చనపాణిం
బ్రీతునిం జేసి పరమయోగీంద్రగమ్యంబును సహస్రకిరణసూత్రప్రభౌరవ్యంబును
నగువిష్ణులోకంబున ననేక కల్పంబులు సుఖంబుండె నని సంతృప్తమారుండు పెండి
యు నిట్లనియె. 1154

- చ. మశలుఁ డనంగ నొక్కన్వపకుంజరుఁడొప్పును ద్రుమంబరీ
శశధరసుందకందుకవిశారదశాదచంద్రచంద్రికా
విశదయశోఽశాలుఁ డరవిందహితాన్వయదీపకుండు దో
ర్ణితకృపానిర్దలితస్థృఘాత్రవవీరుఁ డుగ్వంశ్. 1155
- ఉ. ఆతఁడు ద్వాదశీవ్రతపరాయణుఁడై కమలాక్షుఁ గొస్తుభ
ద్యోతితవత్తు నిండుమదితో భజియించుదు నొక్కనాఁడు సం
బాతవత్సూహలంబున నిజప్రియబాంధవుఁ డైనభానుమ
త్సూరిఁ గనుంగొనం జనియె సుందర హేమః ఛాధిరూఢుఁ డై. 1156
- క. సనున ర్తియు నాన్వపవరుఁ | బ్రమదంబునఁ గొంగిలించి బహుమానము గా
రమణీయరత్నమయః | తిమునం జేసేతఁ దిగిచి డగ్గర నునిచెక. 1157
- క. ఆతఱిఁ దత్సముఖమున | యాతనలకుఁ దిగువ విహ్వలాత్మకులై త
ద్దూతలచేత దృఢగా | ఘోతంబుల నొరయ నారకప్రకరములన్. 1158
- క. గనుఁగొని భయంబు మనమునఁ | బెనఁగొన నంగములు వడక బెగ్గిలి దీనా
ననుఁడై తపించి సింహా | సనవిమలియు నొంది యరుగుజననాయకునిన్. 1159
- చ. కనుగొని కాలుఁ డిట్లును | కనున్నతప్రభావత్ర నేఁడు నీ
మనమున నిట్టిభీతి పొడవో గత మెద్దియె కాక విస్తృతిం
దనుకుట కేమి కాఁగయు తప్పుక చెప్పుము నాకు నావుడుక.
వినయవిఘ్నం డైనపృథివీపతి యాతనితోడ నిట్లనుక. 1160
- క. నానావిధబాధలచే | మేనులు తుత్తుమురు గాఁగ మిగిలినవగలక
మానక వాపోయెడినీ | ప్రాణల వీక్షించి భయము నందితి ననియెక. 1161
- క. ఆనరపతి కిట్లునరవి | సూనుఁడు భూనాథ వింత చోద్యంబులు నీ
చేనెఱిగితి మిట్టిది గల | దే నియతిః కేన లంఘ్యతే యన విసమే. 1162
- క. దురితాత్ములకును నిర్మల | చరితులకును విప్రులదుఃఖసౌఖ్యము లొందక
బరమేష్ఠికల్పితము లగు | నరకస్వర్గములు నూతనములా తలఁపక. 1163
- క. మును చేసినదరితంబుల | కనురూపము లైసతీవ్రయాతనలఁ గడుక
వనరుదు మొఱ లిడువారలఁ | గనుగొని నీ కేల భీతిఁ గంపింప నృపా. 1164
- ఉ. నావుడు నిట్లనుక మనుజనాయకుఁ డాసమనర్తితోడ నా
నావిధ తీవ్రబాధల ననారతముం బరితాప మంది వా

పోవుచు నున్న వారు తమపూర్వభవంబున నెట్టిసాపముల్
వావిరి జేసి నారో బలవద్విషయవ్యసనాతిసత్తులై. 1165

సీ. ఆనతి యి వున్న నమ్రహీనాథులొ ననియె వైశ్వర్యం దనఁగు వినుము
గురుల దేవతల భూసురులను నిందించుదుప్రాత్మకును మహాదురితమతులు
నాచారిహీనులు నతినిర్దయాత్ములుఁ గ్రూరికర్తులుఁ గృతఘ్నులును ఖలులు
బహుతీకుచకుంభ పరిరంభ నిరతులు విష్ణుమంగళకథావిముఖులు
వైసపాపాత్మకులు వీర లట్లు గాన | వెప్పుచున్నారు నర కాగ్ని విప్రులఁగిలఁ
గరుణ భావించి నామను గాచి పంప | రాదు కిధికల్పితంబు నిరాకరించి. 1166

వ. అనినకృతాంతునకు నమ్రహీకాంతుఁ డిట్లనియె. 1167

గీ. సకలజంతుసమితిసుకృతదుష్కృతములు | నీ వెఱుంగుదేని నేమెనర్చు
నట్టిపుణ్య మెద్దియైనను గల్గిన | నంతవట్టు నాకు నానతియు. 1168

చ. అనుడుఁ బరేతనాథుఁ డహిమాంశులొద్భవుఁ డైవయ్యైభుం
గనుంగొని నీచరిత్రము జగన్నతిమంతము సర్వలోకపా
వనభవదీయకీర్తిసురవాహిని నీవు సమస్తపుణ్యవ
ర్తనులకు నెల్ల మేటివి కరణము లారయఁ బుణ్యలోకముల్. 1169

చ. క్రతములలోఁ బ్రశస్తము ధృవంబుగ మానవనాథ ద్వాదశీ
క్రత మది నీవు నిష్ఠ నొకవత్సర మర్ధిఁ జరించినాడె వ్రా
జిత మగునమృతాత్మమునఁజేసి భవదృఢసంచితాఘసం
తతి లయు మొండెఁ దత్ఫలమితం బదియెంతని చెప్పవచ్చునే. 1170

చ. అనిన నృపాలుఁ డిట్లనియె నర్కజ యీనరకాగ్నులందు వే
దనఁ బడువీర లిందఱు ముదంబున సద్గతి కేగునట్లుగా
నెనయ మదీయపుణ్యమును నిచ్చెద నేనొకకొంత నీవు చె
ప్పినగతి నంతవట్టు జనిపింపుము నావుడు ధర్ముఁ డిట్లునక్ష. 1171

ఉ. భానుకులావతంస యొకపారణ నీ వుపవాస ముండఁగా
వైసఫలంబు వీరికి దయామతి నిచ్చినఁ దీవ్రయాతనల్
మాని ప్రమోదసంభరితమానసులై మఱి నీవు గల్గెనం
గా నమరేంద్రలోకముకుఁ గ్రందుగ నేగెద రిప్పు డందఱున్. 1172

వ. అనిన హర్షించి యారాజునీవ రేణ్యం డగణ్యం బగునేక ద్వాదశీక్రతపుణ్యఫలం బాని
రయనివాసుల కొనఁగినతత్క్షణంబు. 1173

- శా. చందత్కంకణమున్ చెలంగ సురయోహుత్తుముల్ లీలమై
కుంచెల్ వేరుగ సిద్ధచారణవరుల్ గొల్వంగ దివ్యప్రభూ
తాంచత్కంచనకింకిణీగణవిమానారూఢులై తేజముల్
మించబోయిరి నారకుల్ త్రిదివకీలీలచేతస్కులై. 1174
- స. అప్పుడమితేనికారుణ్యభావంబునకు భావం బలర నతని సంభావించి యావైవస్వతుం
డిట్లనియె. 1175
- శా. కంటె నరేశ దైవతభిఖామణియై నిజభక్తకోటి న
ట్రింటినిదానమై త్రిజగదీశ్వరుఁ డైనసరోజనాభుఁ
నంటినభక్తి గొల్చినసమంచితపుణ్యఫలంబువెంపు ని
వ్కంటక మోక్షమార్గ మని చాటుఁ గదా హరిసేవ వేదముల్. 1176
- క. వెఱవకు భవతాపములకుఁ బఱవకు పరిద్రవతముల భజియింపఁగ వా
చఱవకుము భోగవితతికి । మఱవకు హరి నీవు వేయమాటలు నేలొ. 1177
- గీ. అని హితోపదేశ మొనరించి సఖ్యంబు । వెలయ నానరించి వీడుకొల్ప
మగిడి వచ్చి కుశలమండలాధీశుండు । నిజపురంబునందు నెమ్మి నుండె. 1178
- సీ. అతిభక్తి హరిదినవ్రత మాచరించిన దురితముల్ దవ్వలఁ దూలిపోవు
సకలపుణ్యంబులు సమకూరు నాయువు వెంపొందు నెలమి సంపదలు మిగుల
విజయంబు సిద్ధించు విద్యలు చేహారు నైశ్వర్య మంతంత కతిశయిల్లు
సంతాన మందుఁ దేజము మీఱు నారోగ్య మెసఁగుఁ గీర్తలు దిశలెల్ల నింజు
నమరులకు నైనదుర్లభ మగుచువెలయు । నట్టివెష్టవకులమునఁ బుట్టఁగలుగు
విమలవైరాగ్య మంతయు విస్తరిల్ల । నొనర నమృతపదమున నుండుఁ దుదని. 1179
- స. అని చెప్పిన సత్కుమారుండు సగరుం డగుభరద్వాజుచేతఁ బూజితుండై యథేచ్ఛం
జనియె జహుభరద్ధరాధీశుండును బ్రాచేతనప్రబోధితుండై తద్వ్రీతం బాచరించిన
సకలవిపర్శ్యుక్తుండును బరిపూర్ణము సోఘండును నై విగతోపద్రవంబును వితతి
భద్రంబును నగునిజచక్రం బవక్రవిక్రమంబున బరిపాలింపుచు బలపరాక్రమోదారు
లగుకుమారుల నూర్పురం బడసి తత్పత్రపాత్రసమేతంబుగాఁ బెద్దకాలంబు సంతా
నానందభరితుండై యుండి యొక్క నాడు. 1180
- మ. అతులస్వంధనగంధవారణతురంగానీకముల్ సత్పురో
హితసామంతసుతా ప్రవర్గము ప్రియం భేషారఁ దస్మైస్మి రా

విత్తైశ్వర్యమేతమై నిగుడ నుర్వీనాథుఁ డేగఁ విరా
జితరంగేశపదావంధయుగళీ నేవాసముల్లాసిమై.

1181

క. ఈజాడ నరిగి త్రిభువన | పూజిత మగుబిల్వతీర్థమున నెలమి భర
ద్వాజాదిశిష్యయుతుడై | రాజిల్లెడుఘనతపోభిగతు వాత్మీకిక.

1182

చ. కని పినయంబు సంభ్రమముఁ గౌతుకముకొ మది నెక్కొనంగ మ్రొ
క్కినఁ గడు గాఢవించి మునికేసరి యవ్యసుధాతలేతునిం
దనుఁ గదియంగ నుంచి యుచితం బగుపూజ లొనర్చి నేనుమే
మనుజవరేణ్య నీనును గుమారులకొ సుహృదా ప్రకోటికిక.

1183

వ. ఆని వశలప్రశ్నంబు గావించె నప్పు డాపార్థివోత్తమండు.

1184

నీ. కమనీయతీర్థావగాహనాత్నాచుతై సంతసపడమహాసంయములును
సదమలభూరుహచ్ఛాయల హరికథో రానింపఁ జెప్పపారాణిమలును
సలితనైకతస్థలముల హరిపూజ గావించుపరమభౌగవతకరులు
స్ఫటికోపలములందుఁ బ్రణవమంత్రాభ్యాసరతచిత్తు లగుపరివ్రాజకులును
భయదుగ్ధనఘననిదాఘప్రతప్త | జంతుచాతకజలధరసమయ మగుచు
నభిలలోక్తకపావనమై తనర్పు | బిల్వతీర్థంబుఁ జూచి సంక్రీతి నొంది.

1185

శా. స్నానం బం దోనరించి నిత్యనిధు లోజం దీర్చి యచ్చోటి స
న్మౌరిశ్రేణికి భక్తి మ్రొక్కి పిదపక వా రందఱుం దోడ రా
భూనాథుం డటఁ బోయి కాంచె మణివిన్నూగ్గన్త హాగోపురా
గ్రామానధ్వజతుంగముకొ గుహరమాయాధంగముకొ రంగముకొ.

1186

చ. కనుగొని డాసి యచ్చట నకల్మషబుద్ధులు నిత్యసిద్ధులకొ
జననతసౌమ్యమూర్తులును సన్మౌనిభూషణనవ్యమాల్యచం
దనఘనతాభిరాములును దామరసాక్షిసమచక్షాక్రియా
జనితసముత్సాకాతుల్యులు శాంతులునై విలసిల్లుపుణ్యులకొ.

1187

గీ. రత్నభూషణాంబరముక్కు స్రవ్యగ్ర | భూరికస్తుతతులఁ బూజనేసి
వందనం బొనర్చి వారిసంగలి రంగ | మందిరంబుఁ జొచ్చె మనుజవిభుండు.

1188

శా. నేవించెకొ జగ దేకబంధుఁ గరుణానింధుకొ సమున్మిద్రరా
జీవాత్ముకొ గమలాఘనస్తనయుగక్రీఖండసంవాసిత

- శ్రీవత్సానికితవత్తు నీలమణిసున్నీధాంగు రంగేశ్వరున్
 భావాతీతు మహానుభావు ఫణిరాట్నగ్రంథసంశోభితున్. 1189
- గీ. పిదప నడ్డేవుపరిచారబృంధమునకుఁ | గొలది యిడరానిధనములు వెలయుమెసరి
 యతులవిజ్ఞానసంపన్ను లైనయట్టి | సంయ మింద్రులు దాను నాచక్కి వెడలి.
- మ. ధరణీనాథుఁడు గాంచె దప్తకనకోద్యత్వత్తు శుంభద్రివా
 కరబింబస్ఫురితాస్యఁ దీవ్రనఖసంఘాతున్ బృహద్యత్తు భా
 సురు నాత్మప్రమదప్రభూతు విహగస్తోమావృతున్ నిన్ను గాం
 తరచంచక్కులి నాసనస్థని శకుంతశ్రేష్ఠ దా మెక్కురున్. 1191
- క. కమలాక్ష రంగచాయక | కమలావల్లభ సమస్తకారణ పురుషో
 త్తమ యనుచు మాటిమాటికిఁ | బ్రయతాశ్రువు లుప్పతిల్లఁ బలికెడువానిన్. 1192
- క. కని విస్మయంబు మనమున | దనుకం గనుకెప్ప లిడక తనుఁ జూచునృపా
 లునితోడఁ బక్షిపుంగవుఁ | డనియెన్ ఘనమై గభీగ ముగువాక్యములన్. 1193
- గీ. ఎవ్వఁ డవు నీవు నీవలం బెద్ది నీకు | జనసుఁ డెవ్వఁడు బహుపైన్యసమితితోడ
 నిటకు వచ్చినకారణం బేది చెప్ప | మనిన నాఖగముఖ్యున కనియె నృపతి. 1194
- ఉత్సాహ. అనఘ సోమవంశతిలకుఁ డైనతీర్థధరునినం
 దనుఁడ జయధరుం డనంగఁ దనరువాఁడ లోకపా
 వనవిచిత్రమహిమ గలుగువాఁడ నెసంగుపుష్కరం
 బునకుఁ దీర్థమాడ వచ్చి భోగిరాజతల్పనిన్. 1195
- క. శ్రీరంగభర్తఁ గరుణాం | భోగి భజించి మగిడి పోవుచు నిచటన్
 బారభకర్మఫలమున | భూరిజ్ఞానసిద్ధి నిన్నుఁ బొడగినఁ గంటిన్. 1196
- ఉ. వారదపిఁ దట్టువడువానికిఁ చల్లనినీరు నాకటం
 గూలి కృశించుదీచనకుఁ గోరినయన్నముఁ జాలలేమిచే
 నారట మందుపేదకుఁ మహానిధియున్ సమకూరినట్లు వి
 చారతి నున్న నాకొదవెఁ దావకసంగతి పక్షిపుంగవా. 1197
- క. వితతభవానలకీలా | ప్రతితి ననారతముఁ బాలఁ బరిభ్రష్టఁడ నే
 కృతిమాలి యున్న నా కే | గతి నిత్యసుఖావహంబు గలుగు మహాత్మా. 1198
- ప. అనినఁ దద్వచనంబులకు సంతోషించి శకుంతవల్లభుం డిట్లనియె. 1199
- గీ. మున్ను మునులు యోగముఖ్యులు నిగమాద్ధి | తలఁపుఁ గవ్యములకు దఱచి తఱచి
 తనరఁ జెచ్చినట్టితత్త్వావృత్తులను నీ | కే సుపన్యసింతు మానవేంద్ర. 1200

- చ. అవిరళకర్షసాశనిచయంబులచే బ్రతిబద్ధుడై భవా
ర్జవమున ముగ్ధుడై భయము నందెనుకప్తపుడేహికికౌ నృప
ప్రవరమునుండసాదయుగపంకజనంస్సరణంబు దక్క నై
య్యవియు సముద్ధరింప నసమర్థము లన్ని దురుక్తులేటికికౌ. 1201
- క. కనుముసి తెఱచినంతన | మునుకొని కాలంబు భూతముల ప్రాణంబుల్
గొనుఁ గాన మోక్షయత్నం | బనఘా తడయక యెనప్ప నగుఁ బ్రాజ్ఞులకుకౌ. 1202
- క. క్రీడానతుండే పిన్నట | నాఁడెఱుంగడు యావనంబునం గామునుడై
యాడుకొను ముదిరు నామను | పీడలఁ బడి చిక్కి మొఱుబెట్టుచు నుండుకౌ. 1203
- వ. కావున. 1204
- క. తాగినుడి యుద్రియంబులు | పోడిమి చెడిపోనినాఁడు పుణ్యముసేయకౌ
లేడేని వాని కొదవునై | మూఁడెండ్లకు లేనిబుద్ధి ముప్పుదియెండ్లకౌ. 1205
- క. ఒక్కొడ నభిలషగంబుల | నొక్కొడను విరక్తి నునిచి యొగిఁ దులదూఁగకౌ
మిక్కిలి శక్తివిరక్తుడ | తక్కువ ములు నూపె నన్భుతంబుగ నధిపా. 1206
- క. కలితసరసాన్నలనా | కలనాదవి నూదమధుర గానంబులవై
పలుడెనలఁ బాటుమనసుకుఁ | గలఁగునె వై రాగ్య మెంతకాలముకైనకౌ 1207
- క. పుట్టును జావును నెస నివి | కట్టిడివై రాగ్యమునకుఁ గనుమఱువై యి
ట్టట్టు చలించుముఖముల | పట్టడపఁగఁజాలఁ దీర్థభజనంబు నృపా 1208
- మ. సరసాధోత్తమ పుణ్యతీర్థములలోనం బెద్ద యాచంద్రపు
ష్కరిణీతీర్థము దివ్యదేశముల శస్త్రం బైనశ్రీరంగ మా
హరికికౌ నిత్యనివాసమై యునికి నట్టెటకౌ బ్రయం బాన నీ
సరిదభ్యర్థమునకౌ ననించిత మనస్తాపాపమోదార్థి నై 1209
- క. నకలకలికాలకల్పక | నికరనిరాకరణమహిమ నెగడి మునీంద్ర
ప్రకటిత మగునిలిహాసం | బాకటి గలమ చిత్తగింపు మర్మిన్వాథా. 1210
- సీ. మును ప్రభాకరుఁ డనుముని గగ్గోత్రసంజాతుండు గలఁడు ప్రకాంతుచిత్తు
డవిరతబ్రహ్మచర్యానితుఁడును నుప్రతిభావిశేషసంపన్నుఁ డతఁడు
పలతపశ్చక్తిమై పరమాయు నేపారఁ బడసి విశ్వంభరాభారమెల్లఁ
గలయఁ జరించుచుఁ గలకాలమెల్లను వినుతవేదాభ్యాస మొనరఁ జేసి
పాతమొప్ప దానిఁ బఠింప శక్తుండు | నాకవిపులసాకలితుఁ డగుచు
చిన్నఁ బోయి యాత్మఁ జింతించి తపమున | నిజమనూరథంబు నెఱపఁ బూని 1211

- క. నాలుగుదెసల నుడగ్ర | బ్రాహ్మణీలఁబు లైనవహ్నులనశుమక్
గాలియ తన కళనము గాఁ | శ్రోలుదు బదియేండ్లు నడచె గొంచక మఱియున్. 1212
- క. కొంచెపుటూర్పును బుచ్చుక | పంచాబ్దంబులు చరించి పాదాంగుత్తం
ఓంచుక ధరవై నూది య | చుచులఁడై తపము మూడుసమములు సలిపెన్. 1213
- ఉ. ఆమెడ వేదముల్ కడుభయంబున బొందుదుఁ బెక్కుపెక్కుముల్
పాయక చేసినం బరలఁ బారక వాడిఁ దృణీకరించి య
స్వామితయోగశక్తి స్మృతముంబుఁ దిరంబుగఁ జేసిన చిత్రరూ
పోయనగా శీలాప్రతిమయో యన నుండె నతండు ధీరతన్. 1214
- ఉ. వానిమహాతిపోజనితవర్షి భయంకరలీలఁ బేర్చి ది
గ్బాసభమున్ సముజ్వలితిభూరితరార్పులఁ గాల్చు జొచ్చినన్
మానసముల్ గలంగి శతమన్యుని మున్నిడికొంచుఁ బద్మజం
గానఁగ నేగి నిర్జరనికాయము లోలిఁ గృతప్రణామలై 1215
- త. అవధరింపుము లోక నాథ ప్రభాకరుండను భూసుర
ప్రవరుఁ డిప్పు డొకండు తీవ్రతపం బొనర్చుచునున్నవా
డమిశం బగుతత్తప్రభవార్హి కీలవేడిమిన్
భువనముల్ పరితాపవేదనఁ బొంది యున్న చి గావునన్. 1216
- క. ఏపగిదిసైన నెక నీ | యాపద మానిపు మనుదుఁ బ్రాధికించినవా
ణిపతివారుచ దానుచ | నాపరమతపస్వికడకు నరుడెంచి తగన్. 1217
- క. భూదేవమహాత్మమ నీ | మేదురతపమునకుఁ బాల మెచ్చితి నిదె నీ
కేది ప్రియ మనుగు మనుటయు | నాదివిజ్రేష్టాకౌడ నతఁ డిట్లనియెన్. 1218
- క. ఎడవక వేదము లన్నియుఁ | గడిముట్టం జనువుకాంక్షఁ గమలాశనయీ
బెడిద మగుతపము నేయం | గడఁగితి నటువంటివరము గరుణింపు తగన్. 1219
- వ. అనినఁ బరమేష్ఠి భూసురశ్రేష్ఠున కిట్లనియె. 1220
- చ. ఆకులతపంబు భూతనివహంబున వుద్బటఘోషాతక
ప్రతతి నడంపఁగాఁ దగు నుపాయ మభీష్టఫలప్రదాయకం
బలిశయ సౌఖ్యమూల మటు లౌటఁ జిరాయువు భూతిశక్తియున్
వితతపోబలంబునన విశ్వపితామహ నామఁ గల్గెడిన్. 1221
- చ. అనిన విరించి యిట్లను మహాద్భుత మైనభవత్తపంబు పెం
పున సులభంబులైనవి సమున్నతకాశ్వత పుణ్యలోకముల్

జనసుత నీకు నం దమిత సౌఖ్యము లొందుచు నుండుగాక యీ

యనువున నందరానిధుల మండగఁ జేతులు చాచు నేటికిఁ. 1222

వ. అనిన నతం డిట్లునియె. 1223

క. మది కింపు గానిమాటలు | పదివేలును జెప్పునేల భాషాధిప యిం

పాదవెడి నాదివిజాధిప | పద మైనను నొల్ల వేదసాముదక్కఁ. 1224

వ. అనిన నామాటలు సమ్మతింపక భారతీకాంతు డంతర్హితం డయ్యె నాప్రభాకరం
డును దృఢనిశ్చయండై వెండియు నతిఘోరతపంబు గావింప నిలింపబోధితుండై
చతుర్ముఖుండు మతియు రెండువరుసల నాతపోధనస్త్రయపాలికిం జనుదెంచి యతని
పూనిక వదలింప లేక నిజలోకంబున కరిగె నంత. 1225

శ. పాదం బొక్కటి నేల నూచి శుచియై పంచాగ్ని మధ్యస్థితుం

డై దృష్టుల్ దివి జేర్చి యమునివరుం డస్యీకృతాహారండై
వేదాత్ముక్ ఓధివిష్ణుశంకరమయంక విశ్వేశు సఁపూజ్య న
య్యాదితుక్ మది నిల్చి చేనె దప మత్యంతస్థిరస్యాతుండై 1226

చ. అరుదుగఁ దత్తపంబునుహిమాతిశయంబున కిచ్చ మెచ్చి బం

ధురమణిభూషణప్రతితో బరితప్తసువ్ణవ్ణవి
స్ఫురణ దలిగ్న మేనిజిగిపా త్రోనగూడి ప్రవాళపాటలాం
బశశుమానులేపనవిభాసురుం డై యతఁ డున్నచోటికిఁ. 1227

సీ. తొవలవాకట్టు చందరుగోడిపెన్నుది తమ్ములవిందు వేదముఁద్రోవు

వెన్నెలపులుగులవెఱగొంగ జక్కవకవలమోహపుమందు కైటభారి
కుడికి య్చ పచ్చనిగుఱ్ఱాలధీరుండు మూడుమూర్తులగట్టి వేడివేల్పు
కైవ్యమునఁ ద్రోవ గ్రహముల మొగదంబు మునిమిడిచీకటి మాకవిష్ణు
జనుల మ్రొక్కుల ఁట తేజముల నెలపు | వరుసఁబఁడ్రెండు నాముయ్ పరఁగు మేటి
గగనరత్నంబు త్రిభువనకర్త హేమీ | భానుఁ డేతెంచె దేదీప్యమానుఁ డగుచు 1228

గీ. అత్రైఱంగన నరుదెంచిన్ ట్టిహాక | బాంధవునిఁ జూచి నిజసూత్రపద్మ మలర
ధరణిఁ జాగిలి మ్రొక్కి హస్తములు మొగిచి | యాప్రభాకరం డిట్లని యభిమతించె.

లయ. జయ జయ సకలదివిజయమునుటఘటితమణిచయరుచిరపదయుగళయకలపద్మ

ద్వయనిబిడతరతిమిరులయకరణచణహరితహయవినుతసుజనభవభయశమననానా
మయవివినదహనఫణిశయనవరచరణవృతనియమమునినుతనిగమయఁ సరసిజాతి
ప్రియదురితహరనిరతిశయనుహిమతితరధరయవిహగ విభవకువలయ వనది నేతా.

- క. శ్రీకరములు సుమహితతో । భాకరములు భవవిషోపహరజంతుసుధా
శీకరము లబ్జబాంధవ । నీకరములు దనుజకుముదిసీభీకరముల్. 1281
- క. అని వినుతించి ప్రభాకరుఁ । గనుగొని రవి నీతపంబు గడు మెచ్చితి నీ
మనమున కెద్ది యభీష్టం । బసఘా వినిపింపు మనిన నతఁ డిట్లనియెన్. 1282
- ఉ. పారము నందఁ గా నిగమపాఠ మొనర్పగఁ బూని యీగతిన్
ఘోరతపంబు నేసి కనుగొంటిని వేదమయాత్తు భక్తమం
దారుఁ డ్రియార్తికక్తియుతు దారుణదుగ్ధకవైరి నిన్ను నా
కోరిక జాగునేయు కొడఁగూడఁగఁ జేయుము సత్కృపామతిన్. 1283
- వ. అనిన ప్రభాకరునకు విభాకరుం డిట్లనిమె. 1284
- క. పురుషునిపురుషార్థంబుల । నరికట్టు ననేకవిధభవాజితదురితో
త్కరముల వినాశ మొందగఁ । బరిపూర్ణముగా నభీష్టఫలసంసిద్ధుల్. 1285
- క. కావునఁ బాపక్షయ మగు । నావెర వెఱిఁగింతు నీకు నజ్ఞోదరని
త్యాపానమై త్రిలోకీ । పాపన మగురంగ ధామపరిసరభూమిన్. 1286
- వ. సకలతీర్థోత్తమం బగుపుష్కరిణీతీర్థంబు గల దచటికిఁ జని తపంబు గావింపు మాన
పంబున నశేషదోషఘ్నంబు లగుఁ గావునం దత్సంకల్పంబు ఫలియించు నింక నొక్క
విశేషంబు వినుము. 1287
- సీ. కలఁడు సునేత్రవిఖ్యాతుఁ డచ్చట నొక్క పక్షీంద్రుఁ డతఁడు దపంబు చేర్చి
నజునిచే వేదంబు లన్నియుఁ దుడుముట్టి నెఱుంగునట్లుగ వగం బెలమి వడసి
యఖిల విద్యచ్ఛానియై నిర్మలజ్ఞానపరుఁ డయి భోగైకనిరతుఁ డగుచు
నాత్మసమానసాచారసంపన్ను లగు విహంగములు తన్నర్ధిఁ గొల్వ
రంగ నాధుదివ్యమంగళఃగ్రహ । ధ్యానసౌఖ్యలీలఁ బూనిపెద్ద
గాలమెనఁగిపొల్పుకావేరెటమున । నొక్కదినముఁ బాయకున్న వాడు. 1288
- క. నీ వచ్చటికిఁ దడయక చని । యావిద్యత్ప్రేరేపయచిత్త మలరంగ భక్తిన్
నేవించి యడుగు మెఱుంగుము । గావలసినవెల్ల నతఁడు క్రమమునఁ దెలుపున్. 1289
- గీ. అనిన నాతాపసోత్తముఁ డబ్బమిత్ర । యతులితజ్ఞాననిధి యైనయమృతహోత్తుఁ
డేమికతమునఁ దా నొందె నీఖగత్వ । మానలి మృన్న నతని కిట్లనియె నినుఁడు. 1290
- క. ఖగవిహగప్రముఖాకృతు । లాగిఁ బూని మహాత్ము లుండు యొక్కొక్కయెడలన్
జగమున దమకృతమతలఁపు । నిగడినసంప్రీతి నదియె నెపము దలంపన్. 1291

మ. ఓతిమై జిక్కితకాఖ్యకద్విజుండు లక్ష్మీనాయకున్ మున్నుసం

స్మృతి నత్యుగ్రతపంబు నెంపునఁ బ్రసన్న స్వాంతుఁ గావింప నా

శ్రీతరత్నమణి యైనయవిభుఁ డతిప్రీతిం దదీయాంతికా

గతుఁడై వేండు వరంబు నీ వనిన నుగ్ధాశప్రమోదాత్ముఁడై.

1242

క. ధర జాగి మొక్కి భక్తిక్ గరములు ముకుళించి నుడుటఁ గదియించి శ్రుతి

స్ఫురితిము లగునూక్తంబులఁ బరువడి వినుతించి విన్నపం బొనరించెక్.

1243

క. వారిజదళలోచన నేఁ బారము నొందంగ వేదపఠనము నేయం

గోచర నవ్వర మొనఁగుము | కారుణ్యము నివృట్టిల్లఁగా నిపు డనినక్.

1244

ఉ. శ్రీతరుణీవిభుం డతనిచిత్తవిశుద్ధికి నెమ్మనంబునం

బ్రీతి దలర్ప భూసురవరేణ్య శ్రుతుల్ గలయంతవ్బులఁ బ్ర

ఖ్యాతముగాఁగ నీ వెఱుంగునట్లుగ నిచ్చితి నస్తద్దంఘ్రిసం

బాతనిబద్ధశక్తిని నజస్రము నీమదిఁ బాయకుండెడిక్.

1245

మ. ఓతిదేవోత్తమ సేయు మింకొకటి భక్తిక్ సర్వవిద్యాధిదే

వత సంభోరుహగర్భదేవఁ ద్రిజగద్వ్యాద్యక్ శరచ్చంద్రికాం

చితవస్థోజ్వల సద్భారతిఁ దగక్ నేవింప నీ కాసర

స్వలి యిచ్చుక్ నిగమాదివిద్యలు సమస్తంబుక్ బ్రసన్నాత్మయై.

1246

వ. అని యానతిచ్చి యమృతం డంతహీనతం డయ్యె నయ్య గ్రజన్మండును సమగ్రం

బగుపూజావిశేషంబుల దేవి నారాధించి యిట్లని ప్రస్తుతించె.

1247

గద్యము. శ్రీమదఖిలభువన చరాచరప్రయరచనామనోహరచతురాననమానసమానసాం

తర్నిరంతరకేళివిలోలమరాళబాలికా మనల్పకల్పప్రసూనాకల్పితచూలికామ

రాళవిహారమణీరమణీయమణికంకణ్యుణ్యుణారావముఖరకరతామరసచా

మరసమంజితాచంచలాచంచలచంచరీకనీలాలకాంతకాంతాంసేవాయత్తదిక్పా

లకాంతా మద్బుమిశళాంకాహంకారధిఃకారపటునిటలతలతిలకాయమానతృతీ

యనేత్రాం కరకలితలలితాక్షసూత్రా మసమశరశరాశనవిలాసాపహాసభాసు

రానతభృాలతాభ్రమారుణాంతసీమా మగణ్యలావణ్యసరోవరవిహారహాళశఫ

రాయమానకర్ణాంతక్షేత్రాంతలోచనాం కృతకృపణకృపారససేచనాం మదీ

య్య వికసితాగ్రలంబమానహిమబిండు గుండరతిలకుముసముల్లాసమాత్మికనా

నిహోద్భాసితాం యోగిజనకాంతస్వాంతసంవాసితా మిందుకాంతదగ్ధవిదగ్ధ

స్థిగ్ధకపోలపాలికాభ్యర్థ విక్రీగ్ధవాలుకాసక్తముక్తాఫలకాంతాగలితమందస్థిత
సాంద్రచంద్రికాసదననదనచంద్రమండలా ముమలప్రకర్పూకమండలా మధరీ
కృతానేకమణిభంగమంగళసుషమా విశేషాభావించా మఖిలజగదంబా మతి
విమలకంబుప్రతిబింబశోభాబంధుబంధుకంధరాం వివిధవిలాసమధరా మా
రూఢబాలప్రవాళలలితపారిజాతలతాగ్వనిర్వాపణక్రియాచతురచతుర్గాహం
భజమానదానవారిసమూహా మప్రభముకరికుంభశుంభత్కూటపాటవాభిషంగ
ప్రసంగసముత్పన్నశృంగారరసతరంగిణీగధాంగమిథునాయుత పృథుస్తవవిన్య
స్తకాంచనవిపంచికాపంచమ స్వరసుధారసాస్వాదనాదరమేదురామోదజని
తరోమాంచకం మికితకోమలాంగీం నిగమవనసంచారసారంగీమమర్త్యసరిదా
వర్తనివృత్తప్రవర్తకంభీరనాభిసంహూతమాలలతాయుత్యామసాధ్యమధ్యభా
గాం మహాభాగా మధ్యుషితనిశితపయోరహభాగపరాగానురాగానూడితమ
దవదళిమదవతీచినీలనీలమణిఘృణిసారసరశనానితంబలింబాం హృద్యాధరవి
ద్యాధరమానినీజేగీయమానగుణకదంబా మంబుదావసానసమయసముదితసం
పూర్ణపూర్ణిమాచంద్రచంద్రికాపటలామహాలమహాలాంతరతీర్తప్రభారంభ రం
భాస్తంభశోభాబిజ్జంభణస్తంభ నోద్వీగ్ధవర్ణనీయోరయంగళాం విమోచితసం
సాగనిగళా మృజారచితకాహళోదారచారిత్రాసముల్లంఘనజంఘాలజంఘావి
లాసా మఖిలసుమనోమ సోనివాసా ముదయదహిమకరకరనికరదరదరగతరత
రుణమగసిరుహా విలసన పరిహసనపరికరణపరిణతజతుర్గుణ లితమృదుపదయంగళ
యంగపదవనతచతురఖచరయువతివిసగలసదలికతలలిలకమృగమదజలకణజనిత
కళంకశంకాకర నఖశశంకాభిరామా మసమానభాగ్యసీమా మవిరళతరళ
తారకాతివృత్తముక్తాఫలహారకేయూరవలయభద్రముద్రికామంజూమంజీప్రము
ఖనవ్యాధరణకిరణస్ఫురణ పరిణాహదేదీప్యమానదివ్యదేహం కమలభవనద
నగేశా మీహానురూపవప్రదానకరుణారసత్కంఠితాపాంగవిభాకాం పరి
పాలితసకలలోకా మిందుకుందచందనమంచారకబ్బంచారకవాహినీనీహార
హారహారహారాదిసమస్తగౌరవస్తుతివైకల్యకరికల్యాణకల్యాణఘనాపఘననీకాం
తివిశజపశదీకృతదశదశావకాశాం విముక్తభక్తమోహపాశా మారూఢవే
దాంగాద్యశేషవిద్యావిశేషపరిపడున్మృతితవిశ్వదృశ్యప్రపంచవైభవాం దూరీ
కృతభవా మభిధానభేదాపాదితానేకదేవతాశక్తిభావానుభావైకభాస్వరూ
పాం కలకంఠకలాపా మభినవశరదనేహారంభవిస్రంభవిన్యంభమాణోహిణీ

గమణికోణనిరుద్ధసమృద్ధదుర్ధ్వావనోద్భూతబహులహారీఘమఘమధ్వాన
సంరంభసాహిత్యసుకవికుకనికరఫలభరితమధురమాకందకాఖాం శేఖరీకృతశీ
తాంతురేవా మమితసౌఖ్యాగ్యసారదాం శారదాం మన్దపా మన్దపా 1248

వ. అని సన్నుతించి. 1249

గీ. మాత్తికాక్షరూత్రమాణిక్యవల్లకీ | కలితపాణిః బద్ధగర్భరాణి
వాక్యరాజకీవరసీలవేణికా | కలితయైవవాణి గారవించి. 1250

క. తడయక ప్రత్యక్షుంబై | యదుగుమ మమైన నాతః డామ్నాయంబుల్
గడమట్ట నెఱుగువై ఖరి | గడనొత్తగ నొసంగు మనినఁ గరుణ దలిర్చుక. 1251

వ. ఆవాద్యేవి భూదేవున కిట్లనియె. 1252

క. నాయుందట విహరించెడి | నీమహితపతగచతుస్క మిప్పు డుమిసినయా
యామిమము నమలు మింక నీ | యామిమమున నొదవు నీకు నభిమతసిద్ధుల్. 1253

చ. అనుటయు నట్లకా కని రయంబునఁ దానును బక్షిరూప మిం
పెనయు ధరించి తత్పలల మించుకయేనియుఁ జిక్కనీక చ
క్కిన భుజియించియున్న నధికం బగుశాఖలగల్లువేదముల్
తనమదిఁ బ్రస్ఫురింప వసుధామరముఖ్యుండు నాటినుండియు 1254

క. ఆవిహగవిమలరూపము | తా వదలకయున్న వాఁడు తత్సన్నిధికై
నీవరుగు మనిన నాభూ | దేవుండు వెండియును దిగ్విదీధితోడక. 1255

క ఆవిహగము లెవ్వియు శుచి | భావుం డగుఁడ్రుఁ డెట్లు పతగోచ్ఛిష్టం
బేవలనను శంకింపక | తా వేడ్క భుజించె ననుచుఁ దపసుండు పలికెక. 1256

చ. వెలసినతద్విహంగములు వేదము లాపలలంబు సగ్వది
ద్యలు నొక్కటైన ముగ్ధపతగ వలి కామిషవాంఛ యెంతయుక
గలుగుటఁజేసి యమ్మనికేళామణియుక వలనొప్పు బక్షిరూ
పలర ధరించె నంచుఁ దెలియక వినిపించి దినేశుఁ డేగినక. 1257

వ. ఆప్రభాకరుండును బ్రభాకరోపదిష్టక్రమంబున సునేత్రుండును బతత్రినరుండున్న
యచ్చటికిం జని యభివందనంబుచేసి నిజవృత్తాంతం బంతయు నెఱింగించిన నాదరించి
యిట్లనియె. 1258

శా. ఆరాధింపుము నీవు సన్నతిఁ ద్రిలోకాధారు నారాయణుక
గారుణ్యాంబుధి నిందిరాశుచతటికన్మూరికాసౌరభ

శ్రీమ్యోరుభుజాంతరాభునిగవశ్రేణీసదాసన్నతుక్

శ్రీరంగేశుని శీతవస్తు విలసజ్జీయూతసంకాశునిక్.

1259

క. ఆనలి నాథుడు వరదం । డై నిలచిన బడయరానియవియును గలవే

వానియజేతిలోనివి । వో నలినజరుద్రపదసుఖోన్నతుల్లెక్.

1260

చ. అని యెఱిగించినం బ్రమదమారం బ్రభాకరుఁ డేకచిత్తుఁడై

యనుపమలీల సంబుజదళాక్షు గుఱించి త్రిలోక సేవ్యమై

యొనరించఁద్రపుమ్మరిణియొద్ద సురలో వెఱుఁ గంకి కన్యక

ఘనతప హాచరించిన మనంబున నాహరి మెచ్చి చెచ్చెరక్.

1261

శీ. కలువపుష్పముచాయ గమకంచుమెయిమించు పసిఁడినిగ్గుల మొరపట్టుపట్టు

విరిదమ్మిరేకులసిరి మీఱుకనఁదీరు భవపరితాపంబుఁ బాపురూపు

నిలువఁ దీర్చినఫాలఫలకంబుతిలకంబు చిఱునవ్వువెన్నెలచిలుకు తరుకు

కల్పమంజులచేఁ గడునొప్పూకునుగొప్ప సాంపాయనురయపై కెంపుసాంపు

బాలమార్తాండాదింబంబు ప్రభుడంబు । నంబరంబున నెఱుపుచక్రంబునొఱుపు

గఱిగి జగదేకకల్యాణలలితమార్తీ । వెలయ నమ్మునియెదుర నావిధ్యవించె.

1262

చ. ఆతఁడు నభూతపూర్వ మగునప్పర మేళుని దివ్యవిగ్రహం

బతులితభక్తిఁ జూచి వినయంబును హర్షము సుఁభ్రమంబు న

ద్భుతమును సంతరంగమునఁ దొట్టుకొనక్ మహిఁ బాఁగి మ్రొక్కి యూ

ర్జితబహువేదనాక్తములచే వినుతించె ననేకభంగులక్.

1263

క. అప్పుడు మదిఁ గృప చిప్పిల । నప్పుగమేశ్వరుఁడు ప్రీతుఁడై భవదిష్టం

విష్టంబు ఫలింపఁ జేసెద । చెప్పము నీ వనిన నతఁడు చిత్తం బలరక్.

1264

గీ. కదియఁమోడ్చినచేతులు నుడుటఁ చెర్చి । పంకజోదర నావిన్నపంబు వినుమ

యెల్లవేదంబులను బారమెల్లఁ జదువఁ । నోవువిజ్ఞానశక్తి నా కొనఁగవలయు. 1265

చ. అనుటయు నవ్వరం బొసఁగి యాతని కిట్లును బుండరీకలో

చనుఁడు గణింప నెవ్వరికి శక్యముగాని శ్రుతులో పతింప నే

యనువునఁ దీరుఁ గొని మగునాయువునుం గలయట్టిదేహిక్

విను మటు గాక సాపములు వీడినఁగాని ఫలింపవేమియుక్.

1266

క. కావున బహుజన్మాత్మి । మై వెనుకం దగులుదారుజాఘప్రతతిం

బోవ నడిచి చెప్పం బయి । వై విశ్రుతి కమ్మ నమ్మహాత్మీకమునక్.

1267

- క. అతఁడెఱింగించెదనఖిల । శ్రుతితత్వయు మది ను శక్తిచోదితుఁడై నీ
కలిముగమున నని లక్ష్మీ । సతీయుతుఁడు నరిగె నంత సంచితలీలకౌ. 1268
- చ. పశుపతిత్రుం డగును నేత్రుకడకుం జని నుంజువరచు. వరప్రకారంబుఁ జెప్పి యప్పతప్రి
వరు ననుమతంబున సమంత్రకంబు గాఁ దీర్తిథకన్నానంబు నేసి దరితాథకం బొంది
గురుభజనానరూపంబు గాఁ దాచును విహగరూపంబుఁ బూనిన నానమ్మదంబునఁ బత
త్రివరుండు తద్విప్రముఖ్యునకు నఖిలజేదంబు లుపన్యసించె నతండును బుండరీకాక్షు
ప్రసాదసాధితప్రభావంబున సకృదుచ్చాణమాత్రంబున సకలనిగమపారగుండై యచ్చట
జరకాలంబు వసించి విష్ణుపదప్రాప్తుం డయ్యె నునేత్రుండు నిర్దళం బగునపవన్లంబు
మొందె నావ్రభాకరము నీంద్రునకు శిష్యులు నలువురు గలిగి రందు సుదగ్ధసాఖ్యుండ
నగు నేనును సువర్ణబిందుండు సుతామ్రయాదుండును బృహన్తయుండును గ్రమంబున
ఋగ్యజుస్సామాధ్యాయంబులు తత్తచ్చాఖ్యాసమేతంబుగా భాగాకారధరులమై యభ్య
సించితిమి నీడోద్భవంబులు నాతోడం జనువు మునికుమారు లని చెప్పి జయధరునకు
నమ్యుండజక్రేస్తుండు వెండియు నిట్లనియె. 1269
- క. పరమం బగుతప మనినం । బరమపద బనిన దానిఁ బరకించుచు నీ
పరదేశమునాదేశము మఱియితరము లెఱుంగ । నేను మునుజాధీశా. 1270
- క. ఈతరువులు నీలతలును । నీతృణగుల్తాదినమహిష్ఠలి పుణోష్ఠి
పేతాత్మ లగుమహర్షి । వ్రాతముగా నెఱుంగ. మాత్మ కనుధాధీశా. 1271
- మ. ధరణీనాయక నీకులం బతిపవిత్రం బయ్యె నీ విములం
బరిపాలించుమహీతలంబు నతిధన్యం బయ్యె నీపుత్రులుకౌ
బరలోకోన్నతసౌఖ్య మొందిరి దిశాపాలిక భవత్ప్రార్థలం
జరగెక బుష్కరిణీనిమజ్జనము నిష్ఠక నీవు గావించుటకౌ. 1272
- ఉ. నావుడు సంతసించి జననాథుండు తన్నుఁ గృతార్థుఁగా మదికౌ
భావన నేయుచుకౌ విహగనాథునకుకౌ ధరఁ జాగ్రి మొక్కి సంత
భావన చేసి యాతఁ డనుపకౌబహుమంగళతూర్యమంజాలా
రావము లుల్లిస్థిల్లంగఁ బురంబున కేగఁ జమాసమేతుఁడై. 1273
- క. అతనికిఁ గలిగిరి నూర్పురు । మతు లందఱు రూపవిభవసుస్వరమతు ల
చ్యుతకువ్రతనిష్ఠాపర । రితులును నగువారు సుజనరంజితచరితుల్. 1274
- క. వారు తనపంపు సేయంగ । నారాజవరుం డొనర్చె నమితాధ్వరముల్
నేరువున నుజను లొనన । నారక దక్షిణలతోడ వైభవ మెసంగెకౌ. 1275

క. ఈలీల సతఁడు భరణీ | పాలన మొనరించి రాజ్యపదమును దనయుం

జాలించి యితరసుఖములఁ | దేలియుం దప మాచరించి త్రివిధము కేగెన్. 1276

వ. అని చెప్పి మార్గంఁడేయుం డన్న రేఁద్రున కిట్లనియె.

1277

చ. జనవర నీవు సోమకులసంజనితుం డనివాన్యశ్రీశ్రీ

ద్వినయవివేక బాహుబలవిక్రమశాలివి భూప్రజానుగం

జనచతురుండ వ ట్లగుటఁ జాల గృతార్థుడ వయ్య భక్తి నె

క్కొనఁ జని చంద్రపుష్కరిణిఁ గ్రుం కిడి యచ్చటివిప్రకోటికిన్.

1278

చ. భనకనకాదినస్తువులు దాన మొనర్చుము దానఁ జేసి చ

య్యనఁ బెడఁబాయు నీయఘము లన్నియు నంత ననంతకీర్తియున్

ఘనతర రాజ్యవైభవసుఖములఁ బవిత్రచరిత్రు లైననం

దములు ననామయత్వము ఘనం బగు నాయువు నీకుఁ గల్గెడిన్.

1279

వ. అని యుపదేశించి యారాజుచేతఁ బూజితుండై నిజాశ్రమంబునకుం జనియె సోమ

కుండును బ్రహ్మచర్యానుసంధై తదుపదిష్ట ప్రకారంబున కళత్రమిత్రాప్తబంధుసమే

తంబుగాఁ బుష్కరిణీతీర్థంబున కరిగి కృతస్నానంధై యచ్చట హింజ్యాద్విదానానా

విధదానంబుల విప్రులసత్త్వపులఁ గావించి నిత్యమంగళాభిరామం బగుశ్రీరంగధామం

బునకుఁ బోయి తదభ్యంతంబున.

1280

సీ. పుండరీకాక్షుఁ బ్రస్ఫురితకొస్తుభవతు నాజానుబాహు నీలాభ్రజేమ

మకరకుండలకర్ణ మహితకృపాపూర్ణ సవపీతకాశేయు నతవిధేయు

లక్ష్మీసముల్లాస లలితకోమలహాసు నానాధాకల్ప నాగతల్పు

బహువేదసంవేద్య భవమహామయవైద్య వంతులనీదాము మరలలూముఁ

గలితశృంగారుఁ ద్రిగుణవికారదూరు | శోభనాకారు భువనసంస్తుత విహారు

యోగిహృద్యేయు నిజభక్తిభాగధేయు | సకలఫలదాయి శ్రీరంగశాయిఁ గనియె. 1281

క. భరణి జాగి మ్రొక్కి రత్నా | భరణసువర్ణంబురాదివిహువస్తుత్రుల

పరువడిఁ గానుక లిడి సు | స్థిరమతితత్పూజనంబుఁ నేసినపదపన్.

1282

చ. అనిరళవిష్ణుచింతనపరాయణులై యచటన్ వసించుభా

గవతరచేన్యులన్ బరమగాత్రులఁ జూతు గదయ్య యంచు ద

త్పరమపవిత్రు లామునులఁ బల్కలు సువ్రతగృహులన్

వివిధవిశేషసత్కృతుల వేములుఁ బ్రీతులఁజేసి సన్నతిన్.

1283

వ అస్పృశివోత్తముండు కృతాథుడై మరలి తరలపతాకాభిశోభితాభిరామాతపత్ర
భాసురంబును సముల్లసితపల్లవశోరణాలంకృతంబును బ్రాలంబితప్రమానదామాభి
రామంబును సరసశృంగారపురాంగనాకీర్ణసువర్ణసౌధవీధివిరాజితంబును నీరాజన
క్రియాసంభ్రమసముల్లాసవిలాసిని చరణమండీరశింజితమంజులంబును వివిధమంగళవా
ద్యహృద్యంబును బ్రతిహారసంకులప్రదేశనియంత్రితసముత్తుంగమదముదితమధుకర
యుంక్కాగముఖరితగోపురంబును నగునిజపురంబు ప్రవేశించి సమంచిత సామ్రాజ్య
భోగంబు లను భవించుచుఁ జతురుదధివలయవలయితవసుమతీభాగం బనురాగంబునఁ
బాలించుచుండె నప్పుడు.

1284

ఉ. ఆతనిరాజ్య మొప్పె నిగమాయతజానపదప్రకీర్ణమై
యాతతవేదకాస్త్రుపతనారవశోభితమై యుపద్రవ
వ్రాతవిమారమై సకలనస్తువిశేషసమృద్ధిచుత్తమై
వీతకళంకమై సతతవిష్ణుమహాత్మనవ్యదేశమై.

1285

క. శ్రీరమణసుచితామృత | సారంబై బహుపురాణసమృతమై సం
సారాధితారకం బగు | శ్రీరంగక్షేత్ర మొప్పె సిరి వెంసారక.

1286

నీ. గ్రహాకాలంబునఁ గపిలాసహస్రంబు నవనీసురల కిచ్చినట్టిఫలము
భూరియాగములు సంపూర్ణదక్షిణ లిచ్చి కావించునట్టిసత్కర్తగరిమ
పసిండిపుష్పముల సదృశక్రిసాలగ్రామపూజనం బొనరించుపుణ్యమహిమ
సంతతిజపతపస్వాధ్యాయ మోసాసగునతంబుల వచ్చునుకృతచయము
నవనియంతయు సత్పాత్రమైనయతని | కొనఁగ నెనఁగడి పుణ్యధర్మోన్నతియును
గలుగుశ్రీరంగమాహాత్మ్య మెలమిఁ జడవు | నలఘుమతులకు వినువినులాత్తులకును.

క. ఈయాభ్యాసరతికొ సచి | రాయువు నారోగ్యమును గులాభ్యున్నతియుకొ
శ్రీయు బహుపుత్రలాభము | బాయనిసౌఖ్యములు విష్ణుభక్తియుఁ గలుగుకొ.

1288

చ. అని మును లంచితంబుగను నందఱు సమ్మద మార నాగదం
తునకుఁ బరాశరప్రియసుతుం డెఱిగించిన యీకథాంశ మిం
పెనయఁ దెనుంగుబాస రచియించితి నాయువు శ్రీయుఁ గీర్తియుకొ
ఘనవిజయంబు నీ కెపుడు గల్గఁగఁ జాగయమఃప్రీరాఘవా.

1289

నక్రబంధము.

కా. నవ్యక్రికపరాత్రిభౌవచరన్నాకిద్రుమావణాబా
గృహ్యారంభకఘస్మగస్తనశుచిస్వాంతప్రపూర్ణప్రభా
భివ్యాంగప్రసవాంకవాసవతతః ప్రామఃఖ్యనందేంద్రభా
భావ్యాశీఃసురాదిశోవిభవశోభాభద్రభాస్వన్నిభా. 1290

నాగబంధము.

చ. వరగుణాత్మవిశ్రుతసువన్దవతంససబాలసత్పర
స్ఫురితమరాశీశ్రీగురువదోవశచిత్తవీలాసవాసవా
వరజసమాంగవైరికరివాదిధరానిలధీమాంచితో
త్తరసశుభానురక్తతతత్పరచాగయమఃత్రిరాఘవా 1291

గోమాత్రికాబంధము.

క. హరిపదసరసిజమఘకర | ముఖభిదసితమూర్తిరామభోగసురామా
కరిగదసుగళుజవిఘకర | శరదదసితకీర్తిధామచాగయరామా. 1292

మాలిని. కమలనయనసేవాకాతుకాధీనభావా
విమతభయదశోపావీతిహోత్రప్రతాపా
సుమహితభుజసారాసుందరీమానచోరా
సమరపరశురామాచాగయామాత్యరామా 1293

గద్యము.

ఇది శ్రీమద్భీమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతగౌరవగౌరవామాత్య
పుత్రసుధీపిథేయభైరవనామధేయప్రణీతంబైన శ్రీరంగ
మహాత్మ్యంబనుపురాణాధికాయందు సర్వంబును
బంచమాశ్వాసము.

“ విస్తృత కవులు. ”

ఈపేర నతిమనోహరము లగుప్రాచీనకావ్యములు మాత్రమే
కొలఁది దిద్ది కవిచరిత్రాదివిషయములఁ జేర్చి ముద్రించుచున్నారము.
ఇప్పుడు వెలకు సిద్ధముగా నుండుకృతు లే వనఁగా:—

1. క్రీడాభిరామము శ్రీనాథకవిరచితము. (వెలకు లభింపదు.)	
2. కుమారసంభవము - పూర్వభాగము.	}
నన్నెచోడదేవకృతము.	
3. సీతీశాస్త్రముక్తావళి - భద్రభూపాలరచితము.	1—0—0
4. పుత్రత్వస్వరసాయనము - ఘోషిభట్టప్రణీతము.	0—12—0
5. ప్రబంధమృగభూషణము - సంగ్రాధితము.	0—12—0
6. త్రిపురాంతకోదాహరణము - తిప్పరాజుప్రణీతము.	0—3—0
7. అనర్థరాఘవము - తిమ్మభూపాలరచితము.	1—0—0
8. శ్రీరంగమహాత్మ్యము - భైరవకవిప్రణీతము.	1—0—0
9. ఉదయనోదయము.	(అచ్చులోనున్నది.)
10. ఐరావతచరిత్రము	”
11. శింశుమప్రహసనము.	”
12. రఘునాథరామాయణము.	”
13. సాంబోసాఖ్యాచమ.	”
14. ముద్రామాత్యము - క్షేత్రేంద్రరచితము.	”

మా - రామకృష్ణకవి.

వనపర్తి జానంపేటపోస్టు.

